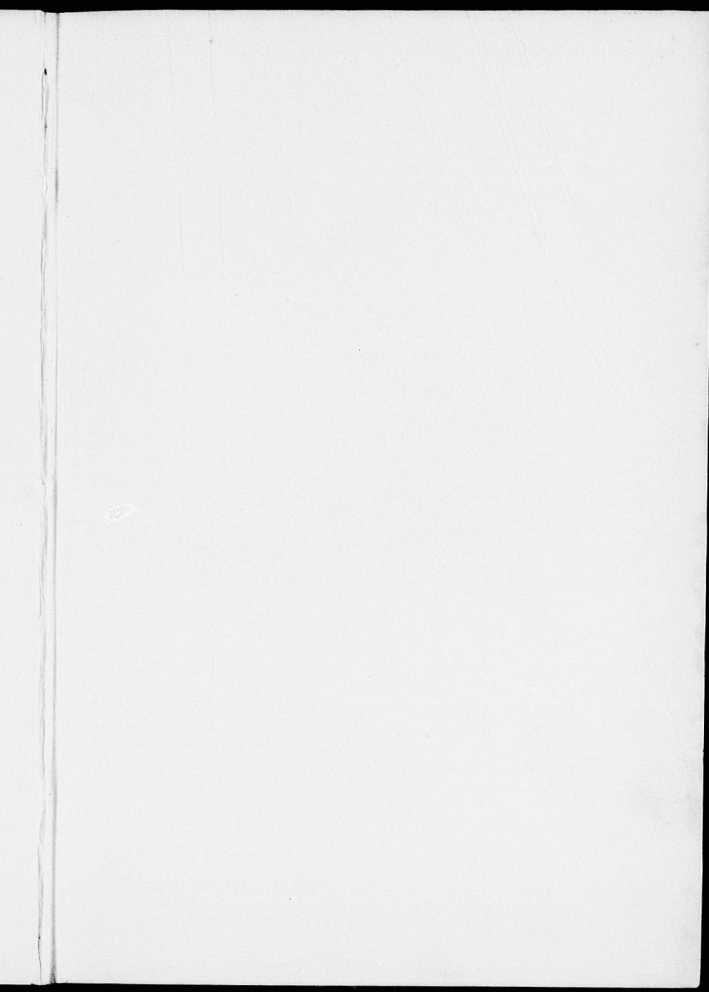

Zie voor de hierbij behoorende
3 plattegronden Kaart 13.
(curiosa Keamer), / 3 viten in één vol.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

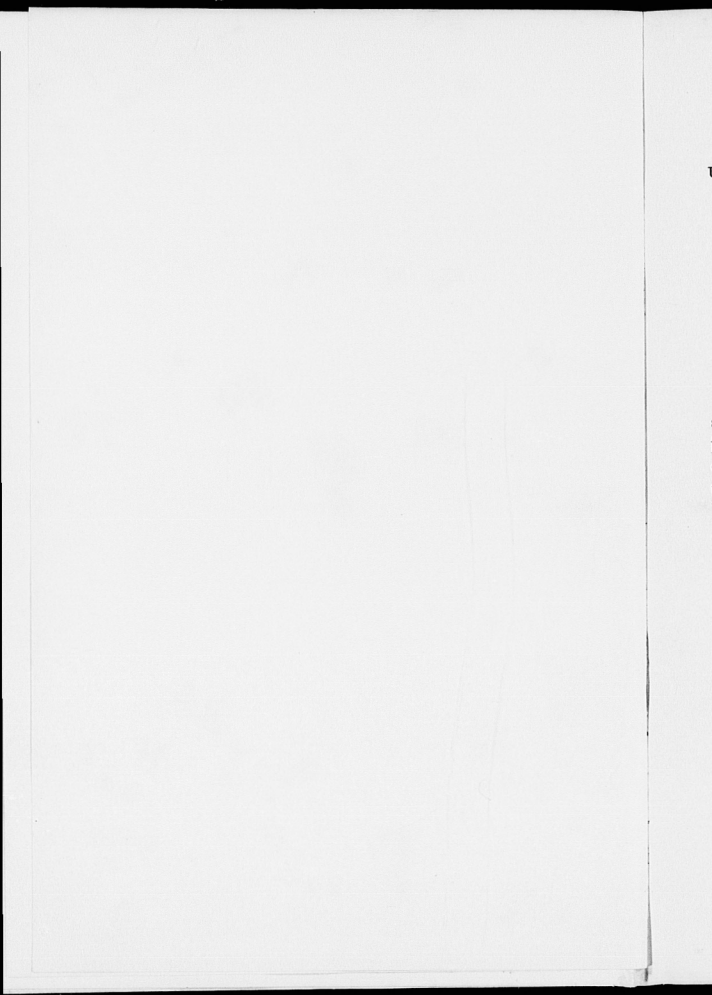
1087 5833

J. F. B. Baert.

Bronnen
voor
de Geschiedenis
van
het Universiteitsgebouw
te
Utrecht.
1885 - 1892.

B. 16. VII C 7

250-jarig bestaan

der

Utrechtsche Universiteit.

Utrecht, 26 November 1885.

Aan de Staten der provincie Utrecht.

Op den 26 Februarij 1886 zullen er 250 jaren verloopen zijn, sedert de Staten van den Lande van *Utrecht* de Illustre School, ten jare 1634 door de Regering der stad *Utrecht* opgerigt, op verzoek dier Stedelijke Regering verheven hebben tot eene Universiteit, onder toekenning van al zoodanige magt en autoriteit, als aan andere Universiteiten door hare Souvereinen plegen te worden toegekend, met name ook het regt tot het afnemen van examens en het verleenen van doctorale graden in de wetenschappen, aan die Universiteit onderwezen wordende.

Het daartoe strekkend Octrooij is gedagteekend den 16 Februarij 1636 (O. S.), en is opgenomen in het Groot Utrechts Plakaatboek van van de Water, deel III, pag. 486.

De Souvereine Staten, na reeds in den aanhef van dat stuk verklaard te hebben, dat niets hun meer ter harte gaat „dan 't geene „is strekkende tot profijt, eere en luister van dese Provincie”, geven aan het slot daarvan ten duidelijkste te kennen, dat zij, ook op grond dier overweging, tot het verleenen van het Octrooij besloten, hetwelk zij, zooals zij zich dáár uitdrukten, „ten dienste ende „oorbaar van dese Provincie en gemelte Stad bevinden te behooren.”

Dat de Regeerders van dit gewest daarbij blijk gaven van een ruimen blik en een degelijk oordeel, getuigt de roemrijke geschiedenis der Utrechtsche Hoogeschool, die eene maand na het

verleenen van gezegd Octrooij met veel plegtigheid werd ingewijd.

Niets toch heeft meer dan die Hoogeschool bijgedragen tot de welvaart en den bloei der stad *Utrecht*, waardoor ook die der Provincie zeer werd en nog steeds wordt bevorderd.

Maar niet slechts de verwachtingen van materiëlen aard, die de Staten der 17de eeuw van deze Hoogeschool koesterden, zijn ten volle bewaarheid.

Zeker in veel hooger mate toch zijn ook de door hen beoogde voordeelen, daarvan op intellectueel gebied verkregen.

Die voordeelen zijn niet alleen aan de stad en de provincie *Utrecht* ten „profijte, eere en luijster” gekomen, onschatbaar is ook al hetgeen ten nutte van het Vaderland, — en niet minder van de wetenschap, — door de Utrechtsche Hoogeschool, gedurende de weldra verlopen twee en een halve eeuw van haar bestaan, is voortgebracht en uit haar is voortgekomen.

Dat er allerwege te *Utrecht* reeds plannen beraamd en voorbereidselen gemaakt worden, om het 50ste lustrum der Hoogeschool plegtig en luisterrijk te vieren, is dan ook niet alleen natuurlijk, maar loffelijk en pligtmatic tevens, als een bewijs van dankbare erkentelijkheid voor al de zegeningen, die door middel dier Hoogeschool niet alleen aan de plaats harer vestiging, maar ook aan de Provincie, het Vaderland en de wetenschap voortdurend in zoo ruime mate zijn geschonken.

Ook de Gemeenteraad van *Utrecht* heeft blijk gegeven van zijne groote ingenomenheid en instemming met de geestdrift, die bij de ingezetenen in het algemeen bestaat, om het aanstaande jubilaem der Universiteit luisterrijk te vieren.

Onder meerdere voorstellen, daarmede in verband staande, die de Raad op voorstel van het Dagelijksch Bestuur op den 21 November ll. aannam, is wel als het voornaamste te achten het besluit, strekkende: om, als blijvend aandenken aan en duurzaam bewijs van de belangstelling der Gemeente in de Utrechtsche Universiteit, van gemeentewege een Universiteits-gebouw te stichten, dat de thans voor het universitair onderwijs nog ontbrekende localiteiten zal bevatten, en, hoewel gemeente-eigendom blijvende, ter beschikking van de Universiteit zal worden gesteld, welk gebouw zal worden

gevestigd aan het Munsterkerkhof en met de tegenwoordige Senaatskamer, het Groot Auditorium en de verdere daar aanwezige Academische localiteiten in verband gebracht en tot één geheel gevormd zal worden.

De Raad besloot tevens tot de oprigting van dat gebouw beschikbaar te stellen het bestaande stadsgebouw, welks bovenverdieping door het Leesmuseum wordt ingenomen, en aan te koopen het daarnaast gelegen huis en tuin aan het Munsterkerkhof, wijk F, n°. 220, kadastraal bekend als gemeente *Utrecht*, sectie B, n°. 603.

Terwijl de oprigting van bedoeld Universiteits-gebouw volgens raming f 150,000.— zal vorderen, verbond de Raad aan zijn besluit tot die oprigting de voorwaarde, dat de Gemeente twee-derden dier kosten, doch geen hooger bedrag dan van f 100,000.— zal dragen, terwijl in de overige kosten door andere lichamen en belangstellenden wordt voorzien.

Opdat dus aan het plan tot oprigting van een monumentaal Universiteits-gebouw, *Utrecht* en de haar zoo dierbare Hoogeschool waardig, tot uitvoering zal kunnen komen, is medewerking door het verleenen van mede-gaven tot daarstelling van dat monument noodig.

Uwe Gedeputeerden meenen, dat het in de eerste plaats op den weg ligt van de Staten van dit gewest, om, door het verleenen van zoodanige mede-gave uit de Provinciale middelen, de verwezenlijking van dat schoone en tevens voor de Universiteit nuttige doel te helpen bevorderen en zoo mogelijk uitvoerbaar te maken.

Gelijk Uwe voorgangers in 1636 reeds zoo teregt bevroedden, is de Universiteit van *Utrecht* toch steeds niet alleen voor die gemeente, maar ook voor het geheele gewest eene luisterrijke en zegenrijke instelling geweest, waarvan het nut ook voor het geheele Vaderland en niet minder voor de wetenschap door dat van geene enkele inrigting, in dit gewest gevestigd, overschaduwd wordt.

Dat dus ook van Uwe belangstelling in den voortdurenden bloei der Utrechtsche Universiteit voor tijdgenoot en nageslacht getuigd worde, door, ter gelegenheid van de viering van het aanstaande jubilaem dier Hoogeschool, Uwe medehulp tot het oprigten van het door den Gemeenteraad van *Utrecht* beoogde monument te verleenen, achten wij geheel te strooken met het belang, dat er ook voor dit

gewest nog steeds aan gelegen ligt, dat die Universiteit een bron van wetenschap en van welvaart blijve, gelijk haar roemrijk verleden getuigt, dat ze gedurende weldra tweehonderd en vijftig jaren voortdurend is geweest.

Op de aangevoerde gronden hebben wij mitsdien de eer U twee concept besluiten ter aanneming aan te bieden; het eerste strekkende, om de oprigting van het bedoelde Universiteits-gebouw te bevorderen en zoo mogelijk uitvoerbaar te maken, door daartoe te bestemmen eene mede-gave ten bedrage van *f* 25000.— uit de Provinciale middelen, — het tweede, om ons een crediet van *f* 1000.— te verleenen, om daaruit de kosten te kunnen bestrijden van verlichting en versiering van het gebouw, waarin de zetel van het Provinciaal Bestuur is gevestigd, als bij de feestviering ter gelegenheid van het aanstaande jubilaem der Universiteit eene algemeene verlichting en versiering der huizen en gebouwen hier ter stede mogt plaats hebben.

De Gedeputeerde Staten van Utrecht,

s' JACOB, *Voorzitter.*

DE KOCK, *Griffier.*

Ontwerp-besluit.

DE STATEN DER PROVINCIE UTRECHT,

Gelet op het voorstel van Gedeputeerde Staten, strekkende om, ter bevordering van het oprigten van een Universiteits-gebouw te *Utrecht*, van gemeentewege te stichten, de som van *f* 25000.— uit de Provinciale middelen beschikbaar te stellen;

Overwegende, dat de Gemeenteraad van *Utrecht* op 21 November 11., in aanmerking nemende het wenschelijke, dat het dan 250-jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit in het aanstaande jaar waardig en luisterrijk gevierd worde, onder meer andere daarmede in verband staande voorzieningen besloten heeft, om als blijvend aandenken aan- en duurzaam bewijs van de belangstelling der gemeente in die Universiteit, een Universiteits-gebouw van gemeentewege te stichten, dat de thans voor het universitair onderwijs nog ontbrekende localiteiten zal bevatten, en, hoewel gemeente-eigendom blijvende, ter beschikking van de Universiteit zal worden gesteld, welk gebouw zal worden gevestigd aan het Munsterkerkhof, en met de tegenwoordige Senaats-kamer, het Groot Auditorium en de verdere daár aanwezige Academische localiteiten in verband gebragt en tot één geheel gevormd zal worden, alles onder voorwaarde, dat van de kosten, tot die oprigting benoodigd en op ongeveer *f* 150,000.— geraamd, de Gemeente twee-derden, doch geen hooger bedrag dan van *f* 100,000.— zal dragen, terwijl in de overige kosten door andere lichamen en belangstellenden worde voorzien;

Overwegende, dat dus, zal het voornemen van den Gemeenteraad van *Utrecht*, om ten dienste en nutte der Universiteit een monumentaal Universiteits-gebouw te stichten, uitvoering kunnen erlangen, tot datzelfde doel mede-gaven ook van andere zijde dan die der Gemeente onmisbaar zullen zijn;

Overwegende, dat meergenoemde inrigting van hooger onderwijs, die reeds bij Octrooij der Staten van den Lande van *Utrecht*, van den 16. Februarij 1636 (O. S.), tot Universiteit verheven werd, omdat zij zulks „ten dienste ende oorbaar van dese Provincie en gemelte Stad (*Utrecht*) bevonden te behooren”, steeds in zeer groote mate tot de welvaart en den luister der stad, waar zij gevestigd is, en daardoor tevens tot die van het geheele gewest heeft bijgedragen en zulks nog doet;

Overwegende alzoo, dat bij den voortdurenden bloei der Utrechtsche Universiteit ook het belang der Provincie ten zeerste is betrokken, en mitsdien het uit de middelen der Provincie beschikbaar stellen van eene ruime bijdrage, tot het geven van een waardig blijc van belangstelling in die Universiteit ter gelegenheid van het herdenken van het 50ste lustrum dier steeds nog mild vloeijende bron van beschaving en wetenschap, niet alleen wenschelijk, maar ook allezins door het daarbij betrokken belang der Provincie geregtvaardigd is te achten;

Gezien art. 131 der wet van 6 Julij 1850 (Staatsblad n°. 39);

Besluiten:

a. Uit de Provinciale middelen eene som van f 25000.— beschikbaar te stellen, om te strekken tot mede-gave van wege de Provincie in de kosten van oprigting van een monumentaal Universiteits-gebouw, van wege de gemeente *Utrecht*, aan het Munsterkerkhof, in aansluiting aan de tegenwoordige Senaats-kamer, het Groot Auditorium en de verdere daar aanwezige Academische localiteiten, te stichten, en, hoewel het eigendom dier gemeente blijvende, door haar ter beschikking der Universiteit te stellen;

b Te bepalen, dat gemelde som, nadat de daarstelling van bedoeld Universiteits-gebouw verzekerd en met den bouw daarvan een aanvang gemaakt zal zijn, aan de gemeente van *Utrecht* betaalbaar gesteld zal worden in twee of meerdere termijnen, nader te regelen;

c. Te bepalen, dat na de regeling der bedoelde betalings-termijnen de noodige voorzieningen genomen zullen worden, om op de begrootingen der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven der Provincie voor de diensten, waaruit die betalingen zullen moeten geschieden, de noodige middelen daartoe aan te wijzen.

Aldus besloten in de Openbare Vergadering van
den

, *Voorzitter.*

, *Griffier.*

Ontwerp-besluit.

DE STATEN DER PROVINCIE UTRECHT,

Gelet op het daartoe strekkend voorstel van Gedeputeerde Staten;

Overwegende, dat in het jaar 1886 het 250-jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit plegtig en luisterrijk zal herdacht worden door het vieren van een jubilaëum;

Overwegende, dat het te verwachten is, dat ter gelegenheid dier feestviering de woningen der ingezetenen van *Utrecht* en de openbare gebouwen aldaar algemeen verlicht en versierd zullen worden, gelijk zulks bij dergelijke feesten gebruikelijk is;

Besluiten:

a. Uit de Provinciale middelen de som van f 1000.— beschikbaar te stellen ter bestrijding van de kosten van verlichting en versiering der gebouwen, waarin de zetel van het Provinciaal Bestuur gevestigd is, wanneer bij de aanstaande feestviering ter eere der Universiteit te *Utrecht* eene algemeene verlichting en versiering der woningen en gebouwen mogt plaats vinden;

b. Te bepalen, dat die uitgaven tot gemeld bedrag gekweten zullen worden uit den post, bij de begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven der Provincie voor 1886 ter bestrijding van „Onvoorziene uitgaven” aangewezen.

Aldus besloten in de Openbare Vergadering van
den

, Voorzitter.

, Griffier.

No. 74.

Toen wij bij schrijven van den 26sten Januari l.l. de heeren E. Gugel en C. Vermeijs in kennis stelden met Uw besluit van 21 Januari 1886, houdende goedkeuring van de voorwaarden, waarop zij zich bereid verklaard hadden, de opdracht tot het maken van een plan, bestek en begrooting van een van gemeentewege aan het Munsterkerkhof te stichten Universiteitsgebouw te aanvaarden, voegden wij bij die opdracht twee mededeelingen, welke moesten strekken ter beantwoording van de door hen gedane vraag, om opgave van de localiteiten, welke het te ontwerpen gebouw zou moeten bevatten.

Wij meldten hun in de eerste plaats, aan welke localiteit naar het oordeel van den academischen Senaat en aan welke, naar dat van Curatoren, de Universiteit de meeste behoefte had. Op ons verzoek toch hadden Curatoren bij schrijven van den 21sten Januari l.l. ons omtrent die vraag het advies van den Senaat van 6 Januari l.l. en ook hun eigen meening medegedeeld. Een afschrift van die brieven, met dat van een nader schrijven van den heer Secretaris van den academischen Senaat, gelijk zulks daartoe aan de heeren Gugel en Vermeijs door ons werd toegezonden, gaat hiernevens (bijlagen 1, 2 en 3).

Uit die brieven blijkt, dat de meest dringende be-
Aan den Gemeenteraad.

hoefte bestaat aan 5 nieuwe faculteitskamers en 3 collegekamers, terwijl mede het verkrijgen van nog 2 of 3 meerdere collegekamers en enkele kleinere vertrekken als zeer wenschelijk moet worden beschouwd.

In de tweede plaats wenschten wij, dat in het ontwerp, zoo mogelijk, ook de voor het Leesmuseum vereischte localiteit zou worden opgenomen.

Op deze laatste zaak vestigden wij bij onze voordracht van 13 November 1885, n°. 47, reeds met enkele woorden Uwe aandacht. Moest voor het te stichten gebouw de ruimte, thans door die inrichting ingenomen, beschikbaar worden gesteld, wij wezen toen op het bezwaar dat er voor het bestuur dezer nuttige inrichting zou gelegen zijn in de noodzakelijkheid, om zich eene andere localiteit te verschaffen, en spraken de meening uit, dat, wanneer de mogelijkheid blijken zou, om voor haar in het nieuwe gebouw eene localiteit te bestemmen, zulks in overweging zou kunnen worden genomen.

Sedert dien tijd werd onze overtuiging, dat het om meer dan een reden wenschelijk is, te trachten van gemeentewege ook in die behoefte te voorzien, meer en meer gevestigd.

Het bestuur verklaarde ons, dat het Leesmuseum aan dien steun volstrekte behoefte heeft en meent, dat die inrichting, afgescheiden van de vraag of zij recht op het gebruik van het lokaal kan doen gelden, in allen gevalle met het oog op de geschiedenis van haar ontstaan en het veelzijdig nut, dat zij sticht, met vol vertrouwen op de medewerking van het gemeentebestuur een beroep mag doen.

Ook door ons kan dat worden toegestemd.

Den 8sten Mei 1839 (bijlage 4) besloot de Raad dezer gemeente, onder eenige voorwaarden, het grootste gedeelte van het gebouw, dat ter gelegenheid van en in verband

met de viering van het 200jarig bestaan der Hoogeschool in 1836 voor stadsrekening was gesticht, voor het wetenschappelijk Leesmuseum, zoodanig als hetzelfde in October 1838 was opgericht geworden, zoolang hetzelfde tot wetenschappelijk en letterkundig doel bestemd blijft, aan te wijzen en te bestemmen.

Zal men nu bij de viering van het 250jarig bestaan der Hoogeschool, den steun der gemeente aan die inrichting ontnemen? Wij durven U het tegendeel voor te stellen. Omtrent het groot belang en het nut dier inrichting voor zeer velen onzer medeingezetenen, omtrent de behoefte, die een stad als de onze aan haar heeft, zal wel bij niemand twijfel bestaan, maar daarenboven wenschen wij nog te wijzen op het nauw verband, dat tussehen de Universiteit en deze inrichting bestaat, en aan hetwelk ook Curatoren met aandrang herinneren. Voor vele hoogleeraren en studenten is het Leesmuseum nagenoeg onmisbaar, en het schenkt aan de academische bibliotheek jaarlijks tot een bedrag van ongeveer f 1500.— een aantal tijdschriften en boeken. Zonder dezen steun van gemeentewege, zal het Leesmuseum, verklaarde ons het bestuur, òf opgeheven worden òf kwijnen gaan.

De mogelijkheid bestaat, om dien steun van gemeentewege aan deze nuttige en bloeiende instelling te blijven verleenē, indien Uwe vergadering nog wil besluiten tot den aankoop van een aangrenzend perceel, *waarvan het bezit, ook voor het Universiteitsgebouw zelf, zeer gewenscht is.* Wij bedoelen het perceel aan het Munsterkerkhof, naast het reeds aangekochte van den heer Ram, wijk F, n°. 221, hetwelk de eigenaar W. van Burkom, uiterlijk tegen 1 Augustus a. s., onverhuurd en onbezwaard, voor de som van f 17000.— wil afstaan.

Uit een schrijven van de heeren Gugel en Vermeijs van 25/26 Februari (bijlage 5) blijkt, dat zij zich

[niet ?

hebben overtuigd, dat op het beschikbare terrein zonder dit perceel, noch voor een Leesmuseum met conciergewoning, noch ook voor alle voor de Universiteit vereischte vertrekken, ruimte te vinden is.

Onder deze omstandigheden meenen wij U te moeten voorstellen, tot den aankoop van dit perceel te besluiten. Wel is waar is de koopsom hoog, wellicht minstens f 6000.— te hoog, maar de eigenaar is, met het oog op den prijs waarvoor hij het nu reeds sedert verscheidene jaren verhuurt (f 900.—) tot verkoop voor lagere prijs niet te bewegen. En nu het bezit daarvan voor de gemeente in dubbel opzicht gewenscht is, moet van deze gelegenheid om het te verkrijgen o. i. gebruik worden gemaakt.

Alleen wanneer op die wijze het voor de stichting beschikbare terrein zal zijn uitgebreid, zal niet alleen door U voor de belangen worden gezorgd van het Leesmuseum, waarvan de instandhouding ook door ons evenzeer een gemeentebelang als een academisch belang geacht wordt te zijn, maar zal ook, volgens de stellige verklaring van de heeren Gugel en Vermeijs aan alle eischen en nagevoeg aan alle wenschen van Curatoren en Senaat kunnen worden voldaan.

Wij zijn overtuigd, dat beide lichamen hunne wenschen zoo beperkt mogelijk hebben gesteld.

Nog één zaak behoort daarbij echter te worden opgemerkt. Wij kunnen ons niet ontveinzen, dat de kosten van het geheele werk hierdoor zullen stijgen; wellicht zal de aanvankelijke begrooting, grootendeels door deze uitbreiding, maar ook deels door de eenigszins te bekrompen voorloopige raming, met ongeveer vijftig duizend gulden overschreden worden.

Reeds bij den aanvang noemde de heer Gugel de voor de stichting van een monumentaal Universiteitsgebouw

op het aangewezen terrein uitgetrokken som hoogst bekrompen; thans zal nog, behalve de koopsom van het perceel van van Burkom, welke met de onkosten nagenoeg f 18,200.— bedragen zal, en voor den bouw van het Leesmuseumlokaal, én voor het geven van een monumentaal karakter aan het gebouw, zij het ook op den meest bescheiden voet, én voor de voorziening in niet te ontkennen behoeften der Universiteit, waarschijnlijk de genoemde meerdere som, dan vroeger geraamd is, benoodigd blijken.

Ook na ernstige overweging van dit alles, blijven wij U voorstellen die meerdere kosten te besteden.

Alleen daardoor zal het voortbestaan van eene, voor de gemeente en de Universiteit zeer nuttige en belangrijke instelling gewaarborgd zijn, en daarmede, bij de viering van het 50ste lustrum der Universiteit, worden in stand gehouden, wat in verband met de viering van het 40ste lustrum, werd opgericht, en, wat wel in de eerste plaats mocht genoemd worden, aan de Universiteit een gebouw ten gebruike worden gegeven, dat in hare behoeften voorziet en dat harer waardig en een sieraad voor onze gemeente is.

Den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, gaven wij kennis van het voornemen tot stichting van dit gebouw.

Zijne Excellentie gaf ons in het algemeen toezegging van zijne medewerking; wij zijn voornemens, hem, zoo als hij verzocht, in kennis te stellen met de nadere plannen, en die ook aan zijn oordeel te onderwerpen.

Omtrent hetgeen de ingezetenen onzer gemeente bijeenbrengen, als bijdrage voor deze stichting, kunnen wij Uwe vergadering nog geene bepaalde mededeeling verstrekken. Het is echter voor niemand meer een geheim,

dat hunne warme belangstelling in het te vieren feest algemeen is en dat de bijdragen, welke zij daarvoor aan de gemeente zullen aanbieden, de vroeger benoodigd geachte som van f 25000.— zeer belangrijk zullen overschrijden. Dat meerdere zal ten goede komen voor de bovengenoemde meerdere kosten van het geheele werk. Aan die grootere bijdrage zal ook de verhooging van de door U beschikbaar gestelde som zich op waardige wijze aansluiten.

Het Leesmuseum zal echter zoo spoedig mogelijk de tegenwoordige lokalen moeten ontruimen, en gedurende den bouw tijdelijk elders gevestigd moeten worden.

Wij geven U in overweging, het gebouw aan het Oudkerkhof, vroeger de stadstusschenschool, tijdelijk daarvoor beschikbaar te stellen. Het staat thans nog ongebruikt en kan voor eene som van f 1500.— à f 2000.— voor dat tijdelijk gebruik beneden voor Leesmuseum worden ingericht, terwijl de concierge op de bovenverdieping kan worden gehuisvest

Om de aangevoerde redenen, hebben wij de eer U voor te stellen

1°. tot aankoop van het huis aan het Munsterkerkhof, wijk F, n°. 221, ten behoeve van het te stichten Universiteitsgebouw, te nemen het besluit, hetwelk aan Uwe vergadering hiernevens in ontwerp wordt aangeboden;

2°. ons te machtigen, aan de heeren Gugel en Vermeijs op te dragen, om in het plan eene geschikte localiteit voor het Leesmuseum op te nemen, onder mededeeling, dat de kosten der stichting de vroeger geraamde som, met inbegrip van de kosten van aankoop van het huis onder 1°. bedoeld, met hoogstens f 50000.— zullen mogen overschrijden;

3°. het bestuur van het Leesmuseum kennis te geven van de onder 2°. vermelde opdracht en tevens de tijdelijke

beschikking aan te bieden over de voor het Leesmuseum
noodige localiteit in het gebouw aan het Oudkerkhof,
vroeger bestemd tot stadstusschenschool.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. B O E R.

De Secretaris,

D E W A T T E V I L L E.

Ontwerp.

DE RAAD DER GEMEENTE UTRECHT,

Overwegende, dat het bij de stichting van een nieuw Universiteitsgebouw alhier noodig is, de beschikking te hebben over het perceel aan het Munsterkerkhof, wijk F, n°. 221, kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, n°. 602, toebehoorende aan den heer Willem van Burkom;

Overwegende, dat deze zich heeft bereid verklaard, het bedoeld perceel aan de gemeente te verkoopen voor eene som van zeventien duizend gulden en hetzelfde onverhuurd en onbezwaard aan de gemeente te leveren, uiterlijk 1 Augustus 1886;

BESLUIT:

1°. van den heer W. van Burkom voor de gemeente aan te koopen het hem toebehoorend perceel aan het Munsterkerkhof, wijk F, n°. 221, kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, n°. 602, ter oppervlakte van 230 M², en zulks voor eene som van zeventien duizend gulden, onder voorwaarde dat het perceel, onbezwaard en onverhuurd, uiterlijk 1 Augustus 1886 aan de gemeente zal worden geleverd en ter harer beschikking gesteld.

2°. Burgemeester en Wethouders te machtigen, hierin verder het noodige te verrichten.

En zal dit besluit aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten worden onderworpen.

Aldus besloten, enz.

Bericht of
Decem

Univer

Heeren

UTRECHT, den 21. Januari 1886.

N°. 28.

Bericht op den brief van 10
December 1886, n°. 78.

ONDERWERP:

Universiteitsgebouw.

De mededeeling van het besluit van den Gemeenteraad, om als bewijs van belangstelling in het 250jarig bestaan der Universiteit een academiegebouw aan het Munsterkerkhof te stichten, is door ons met erkentelijkheid ontvangen. Wij verheugen ons dat op deze wijze zal worden voorzien in de behoefte aan de alsnog ontbrekende lokalen voor colleges en voor de vergadering der faculteiten en het afnemen der examens. Het gemis toch der voor het onderwijs en voor universitaire handelingen vereischte vertrekken geeft dikwijls tot groot ongerief aanleiding.

Ingevolge Uwe vereerende uitnoodiging hebben wij het advies van den Senaat over de nog ontbrekende lokalen gevraagd; een afschrift van dat advies wordt hiernevens overgelegd.

Wij meenen de wenschen van den Senaat te moeten ondersteunen voor zoover de onmisbaar geachte lokalen betreft. Daartoe rekenen wij in de eerste plaats voor iedere der 5 faculteiten de uitsluitende beschikking over

Aan

*Heeren Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.*

een eigen vertrek, derhalve 5 faculteitskamers. Ook de litterarische faculteit zal een vertrek behoeven, want de kamer, welke die faculteit thans in gebruik heeft, dient evenzeer voor andere faculteiten en soms ook voor colleges. Bij de faculteitskamers is *één vertrek als wachtkamer* voor examinandi onmisbaar.

Voor het geven van colleges vertrouwen wij dat *drie vertrekken* voldoende zullen zijn. Met het oog op de lessen in de kunstgeschiedenis acht de litterarische faculteit het wenschelijk dat, indien er, des needs op de zolderverdieping, ruimte kan gevonden worden, daarvan een gedeelte worde ingeruimd voor een lokaal met licht van boven, waarin beelden of pleistervoorwerpen geborgen of opgesteld kunnen worden. Bij ons college is de overtuiging van de noodzakelijkheid van zoodanig vertrek nog niet gevestigd.

Ten slotte veroorloven wij ons nog een opmerking. Het is ons niet bekend of het gebouw, waarin het *Leesmuseum* is gevestigd, bij de voorgenomen verbouwing zal komen te vervallen. Bij de mogelijkheid echter dat ook dit gebouw in de bouwplannen begrepen wordt, rekenen wij ons verplicht te wijzen op het belang, ook voor de Universiteit, van het voortbestaan en den bloei van het Leesmuseum als wetenschappelijke instelling en als middelpunt van wetenschappelijk verkeer. Wij stellen grooten prijs op het behoud van die instelling, welke in nauw verband met de Universiteit en met hier gevestigde wetenschappelijke genootschappen voor onze stad van groot nut is. Een der hoofdvoorwaarden voor haren bloei is het gevestigd blijven in het middelpunt der stad, in de onmiddellijke nabijheid der Universiteit.

Het Leesmuseum heeft zijne tegenwoordige inrichting te danken aan de belangstelling van het gemeentebestuur ter gelegenheid van het tweede eeuwfeest der Universiteit

betoond; wij zouden het daarom ten hoogste betreuren, indien aan den bloei der instelling afbreuk werd gedaan door verplaatsing naar een minder gunstig gelegen punt der stad, ten gevolge der voorgenomen bouwplannen.

Curatoren der Rijks-Universiteit te Utrecht,

De Voorzitter,

s' JACOB.

De Secretaris,

BAERT.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris der gemeente Utrecht,

DE WATTEVILLE.

AFSCHRIFT.

In antwoord op uw brief van 15 December jl., n°. 310, hebben wij de eer U hierbij in afschrift de brieven over te leggen, waarin door iedere faculteit voor zoover haar betreft, hare wenschen nopens de inrichting van het nieuwe academiegebouw zijn geformuleerd.

Deze wenschen heeft de Senaat in het algemeen ook tot de zijne gemaakt, met deze wijziging nochtans dat de Senaat ook voor de theologische faculteit eene collegekamer in het nieuwe gebouw gaarne zou aangevoelen zien.

De theologische faculteit zelve meende, wegens het verzoek in uw schrijven tot beperking der wenschen, geen verlangen naar eene collegekamer in het nieuwe gebouw te moeten uitspreken; het tegenwoordig lokaal in het gebouw van het mineralogische kabinet voldeed aan hare behoefte. De Senaat evenwel heeft het nuttig geacht, dat het gebouw van bedoeld kabinet voor de toekomst geheel voor de mineralogische verzameling beschikbaar kon blijven, en hij vond er eenig bezwaar in dat dit gebouw, — waarin geen concierge woont, — zonder toezicht openstaat voor een ieder, die zou kunnen voorgeven eene les

Aan

*het College van Curatoren der Rijks-Universiteit
te Utrecht.*

der theologische faculteit te willen bijwonen. Vooral echter met het algemeen doel van een academiegebouw, de te samenbrenging namelijk zooveel mogelijk van leeraars en leerlingen en de bevordering van gemeenschappelijken omgang, scheen het den Senaat te strooken dat niet zonder overwegende redenen de theologische lessen buiten het Universiteitsgebouw gegeven werden. Daar nu de genoemde faculteit geen bezwaar had hare lessen hierheen over te brengen, heeft de Senaat ook eene collegekamer voor deze faculteit onder zijne wenschen opgenomen.

De brieven der faculteiten samenvattende, vinden wij thans dat gevraagd worden :

- a. vier nieuwe faculteitskamers (de litterarische faculteit heeft reeds eene in het oude gebouw);
- b. drie nieuwe collegevertrekken, die onmisbaar worden geacht;
- c. drie nieuwe collegevertrekken, die bloot wenschelijk worden geacht en waarvan combinatie mogelijk schijnt;
- d. eene wachtkamer voor examinandi;
- e. eene kamer voor pleisterbeelden met bovenlicht.

Voorts doet de Senaat opmerken, dat de tegenwoordige Senaatskamer te klein is geworden om bij de Senaatsvergadering alle professoren te bevatten en om aan de portretten der overleden leden eene plaats te geven.

Behalve deze wenschen, welke wij bepaaldelijk kunnen uitspreken, zijn evenwel nog tal van vraagpunten overgebleven, waaromtrent de Senaat aarzelt reeds thans schiftelijk een stellige meening te formuleeren, vermits hij verstoken is gebleven van alle technische voorlichting en daar die punten bovendien voor schriftelijke behandeling niet wel vatbaar schijnen. Zij betreffen :

- 1°. de afmeting der lokalen;
- 2°. het meubilair (vorm der banken);

- 3°. het licht en het aanbrengen van werkmuren ;
- 4°. vorm en plaatsing van de katheders ;
- 5°. bergkasten ;
- 6°. archiefkamer voor den Senaat ;
- 7°. de onderlinge ligging der lokalen ;
- 8°. de praktische verbinding van het oude gebouw met het nieuwe ;
- 9°. de bewaking van den ingang van het nieuwe gebouw ;
- 10°. de zorg dat de college- en examenlokalen niet gehoorig zijn ;
- 11°. de plaatsing der kachels.

Verscheidene van deze punten zijn van het hoogste gewicht. Indien men bv. besloot om alle faculteitskamers in het nieuwe gebouw te vereenigen — hetgeen voor de bediening tijdens de examina zeer wenschelijk zou zijn — zou ook de litterarische faculteit nog een nieuwe faculteetskamer noodig hebben en zou haar tegenwoordige eene andere bestemming moeten erlangen. De verbetering, om een ander voorbeeld te noemen, van den doorgang tusschen Senaatskamer en Auditorium, zou waarschijnlijk reeds op zich zelve vorderen, dat de tegenwoordige Senaatskamer als zoodanig kwame te vervallen en, met gewijzigde inrichting, van bestemming veranderde. In één woord, voor nader gemeen overleg met den architect of met de autoriteiten, die over het werk gaan, houdt de Senaat zich zeer aanbevolen.

Ten einde dat overleg zijnerzijds gemakkelijk te maken heeft de Senaat thans eene vaste commissie benoemd. Deze commissie bestaat uit de heeren Rector en Secretaris van den Senaat, Buys Ballot, assessor der natuurkundige Faculteit, Hamaker, assessor der juridische, Valeton, assessor der theologische en Snellen voor de medische Faculteit. Mocht dus door de betrokken autori-

teiten op dit gemeen overleg worden prijs gesteld, dan zal deze commissie voor den Senaat optreden.

De Senaat der Rijks-Universiteit te Utrecht,

(w.g.) J. A. WIJNNE,

Rector-Magnificus.

(w.g.) J. D'AULNIS DE BOUROUILL,

Secretaris.

Voor afschrift conform,

*De Secretaris van Curatoren der Rijks-Universiteit
te Utrecht,*

(get.) B A E R T.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris der gemeente Utrecht,

DE WATTEVILLE.

UTRECHT, 23 Januari 1886.

Onderwerp :
ACADEMIEGEBOUW.

Wel EdelGestrenge Heer!

Ingevolge een heden aan mij gedaan verzoek van den heer Burgemeester dezer gemeente, heb ik de eer U hierbij eenige nadere omschrijving te geven van de lokalen, die de Senaat in het nieuwe academiegebouw wenscht, daarbij evenwel op den voorgrond stellende, dat door mij deze mededeelingen niet worden verstrekt na ruggespraak met de betrokken faculteiten, uitgenomen de juridische.

De juridische faculteit beschouwt het lokaal, waarin zij thans in het oude gebouw haar colleges geeft, als de type van een goed collegevertrek. Het lokaal is goed verlicht; de katheders zoowel als de kachel zijn goed geplaatst; de hoogte is voldoende; en er kunnen wel 24 studenten goede plaats vinden. De ingang bovendien, welke voor den hoogleeraar bestemd is, bevindt zich vlak bij den katheders. De kamer is 5½ meter breed; 8 meter lang, 3.75 meter hoog. De drie tot den zolder doorloepende breede lichtvensters bevinden zich in één der lange wanden. Achter den katheders is een werkmuur.

Van deze ondervinding uitgaande, zou ik meenen dat de collegekamers der andere faculteiten hiernaar kunnen worden ingericht. Mitsdien zouden voor de faculteiten, waarvan het aantal studenten geregeld geringer is (nl. naar

Aan

den Heer Wethouder van Openbare Werken
 te Utrecht.

meen, de litterarische en de philosophische) kleinere kunnen worden gebouwd; voor de andere daarentegen (nl. de theologische en de medische) grootere lokalen noodig zijn.

Meerdere hoogte, bv. $4\frac{1}{2}$ à 5 meter zou ook geen kwaad doen, als bevorderlijk aan ventilatie en licht.

De facultetskamers zullen ongeveer 6×7 meter oppervlakte moeten hebben. Die kamers toch zullen, naar de bedoeling der heeren, ook moeten dienen voor examina, en dus ruimte voor eenige toehoorders moeten aanbieden. Bij deze lokalen komt het minder, dan bij die, welke voor het onderwijs zijn bestemd, aan op een krachtig, zich over het geheele lokaal verspreidend licht. De auditoren moeten zóó zijn geplaatst, dat de examinandus hen niet ziet, noch zich te veel in hun nabijheid bevindt. De wachtkamer der juridische faculteit, thans ook voor examina in gebruik, is $5\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ meter, en bepaald te klein om aan dezen eisch te beantwoorden.

De wachtkamer voor de examinandi zal ook allicht een kamer moeten zijn van 6×7 meter. Een eventueel pedelbureau zij daarentegen liefst zoo klein mogelijk, bv. 2×2 meter, daar de pedellen anders bij hun werkzaamheid overlast hebben van studenten, die zich zonder noodzaak in hun kamer ophouden.

Wat zekerlijk wenschelijk zou zijn, is dat er minstens één lokaal zij, waarin 50 toehoorders goed kunnen plaats vinden, een lokaal geschikt voor voordrachten van populairen aard, zooals allicht bij de litterarische of theologische, mogelijk ook bij de juridische faculteit voorkomen; een soort van „klein-auditorium”, waar zoowel voor een groot getal toehoorders ruimte is als gelegenheid voor

hen tot het maken van schriftelijke aantekeningen nopens het gehoorde. De litterarische faculteit heeft op de behoefte daaraan reeds de aandacht gevestigd. Haar tegenwoordig lokaal (links bij den ingang) is voor de gewone opkomst van studenten in de letteren ruim groot, en zou voor het hier aangewezene te klein zijn.

Ten slotte geef ik U nog te kennen, dat de vrij algemeene wensch der professoren is, dat de faculteitskamers bij elkander en eveneens de collegevertrekken zoo mogelijk bij elkander zijn, daar zulks voor den dienst der pedellen en de handhaving der orde tijdens de examina wenschelijk schijnt.

Met de verzekering mijner bijzondere hoogachting heb ik de eer mij te noemen

Uw dw. Dienaar ,

J. D'AULNIS DE BOUROUILL ,

Secretaris van den Senaat.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris der gemeente Utrecht,

DE WATTEVILLE.

**EXTRACT uit de notulen van den Raad
der gemeente Utrecht.**

Woensdag, den 8ten Mei 1839.

DE RAAD DER STAD UTRECHT,

Gehoord het rapport van de heeren Mr. W. J. Both Hendriksen, Mr. J. J. van der Hagen van den Heuvel, en Mr. N. P. J. Kien, als bij resolutie des Raads van den 14^{den} Juli 1837 gecommiteerd, om ten aanzien van het doelmatigst gebruik, waartoe het gebouw op de plaats waar te voren de Capittelkamer van het Domcapittel pleegt te vergaderen, en alwaar ter gelegenheid der viering van het tweehonderdjarig bestaan der Hoogeschool binnen deze stad gevestigd, een nieuw gebouw voor stadsrekening in 1836 is daargesteld, uit welk rapport is gebleken, dat dit gebouw zeer geschikt is voor een wetenschappelijk Leesmusem, bijzonder tot het houden van voorlezingen over wetenschappelijke en letterkundige onderwerpen, zoodanig, dat de tweede verdieping van dat gebouw, alsmede de eene helft der eerste verdieping, uitmakende den zuidelijken vleugel van dat gebouw ten voormelden einde zoude kunnen dienen;

Verder gelet op de door den heer Staatsraad, afgetreden Burgemeester, in verscheiden vergaderingen des Raads

mondeling gedane mededeelingen, aangaande de pogingen, welke waren aangewend om zoodanige inrichting op gemelden voet tot stand te brengen, in dier voege, dat de leden des Stedelijken Raads, en de aan de Stedelijke Regeering verbonden hoofdambtenaren, leden van die inrichting zouden kunnen worden, op grond van hunne voormelde betrekkingen, en dat de Burgemeester in der tijd, of een lid des Raads daartoe door denzelfden te benoemen, tot de Directie van die inrichting zoude behooren; dat die pogingen door deelneming van een genoegzaam aantal leden gelukkig waren geslaagd, en gelet op het Koninklijk besluit van 23 Februari 1825, n°. 99, waarbij de aankoop van het voormelde oude Capittelhuis en aanhoorige gebouwen was geauthoriseerd, met oogmerk om aan hetzelfde eene bestemming te geven ten nutte der Hoogeschool, omtrent welk doel tot nog toe geene bepaling is gemaakt;

Heeft besloten, om dat gedeelte van het nieuwe gebouw, staande en gelegen aan het Oud Munsterkerkhof binnen deze stad, hetwelk zuidwaarts van den doorgang naar het auditorium en Domkerk gelegen is, bestaande in eene gang, benedenkamer, trap, en voorts de groote en kleine zaal van de tweede verdieping, benevens den zolder loopende over het geheele gebouw ten gebruike aan te wijzen en te bestemmen voor het wetenschappelijk Leersmuseum, zoodanig hetzelfde op den 1sten October 1838 is opgericht geworden, zoolang hetzelfde tot wetenschappelijk en letterkundig doel blijft bestemd op den voet, dat de Burgemeester of een lid der Stedelijke Regeering, door hem daartoe benoemd, lid der Directie, en de leden des Raads en stedelijke hoofdambtenaren het recht zullen hebben om, des verkiezende, leden van hetzelfde te worden, en gedurende dit gebruik het gewone onderhoud van dit gebouw, en de grondlasten waarmede

hetzelve mocht worden bezwaard, door het Leesmuseum en Hoogeschool zullen worden op zich genomen.

Er is wijders bepaald, dat aan de Stad geene vergoeding zal worden gegeven, en dit wel uit hoofde van de daaraan gegeven bestemming, waarbij de verbreiding van wetenschappen en letterkunde en de steeds toenemende vereeniging tusschen de akademieburgers en de overige inwoners dezer stad wordt bedoeld.

Zijnde eindelijk met betrekking tot het vertrek aan de noordzijde van den voormelden ingang bepaald, dat hetzelve op gelijken voet als hierboven is omschreven, aan de Edele GrootAchtbare Heeren Curatoren der Hoogeschool, binnen deze stad gevestigd, in gebruik zal worden gegeven, en wel bepaaldelijk tot het houden van vergaderingen, zoo van Heeren Curatoren als van den academischen Senaat, en van de onderscheidene faculteiten, tot examina en promotiën, zoodanig echter dat hetzelve voor het houden van collegiën niet zal mogen dienen, en overigens tusschen Heeren Curatoren en de Stedelijke Regeering dit gebruik op denzelfden voet zal zijn verzekerd, als zulks ten opzichte van het wetenschappelijk Leesmuseum is bepaald; onder voorwaarde echter, dat ingeval de Stad mocht treden in het gebruik van dat gedeelte van dit gebouw, thans tot Leesmuseum bestemd, alsdan aan dezelve Stad, of wel aan de Regeering derzelve in der tijd, het recht zal toekomen, om ook dit gedeelte van hetzelve gebouw weder aan zich te nemen, en om daaraan zoodanige bestemming te geven, als door dezelve zal worden goedgevonden, en alzoo het ten behoeve der Hoogeschool afgestaan gebruik te doen eindigen.

Zijnde eindelijk Heeren Burgemeesteren en Wethouders verzocht en geauthoriseerd om de uitvoering van dit besluit te verzekeren, zullende afschrift van hetzelve

aan Heeren Curatoren der Hoogeschool, en extract, zoo-
veel het Leesmuseum aangaat, aan de Directie van die
inrichting worden uitgereikt.

Aldus besloten in de Raadsvergadering van den 8sten
Mei 1839.

De Voorzitter,
(get.) N. P. J. KIEN.

De Secretaris,
(get.) W. E. RAM.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris,
DE WATTEVILLE.

DELFT, 25 Februari 1886.
UTRECHT, 26 Februari 1886.

Bericht op het schrijven van
26 Januari, n°. 41.

ONDERWERP:
Academiegebouw.

Na ontvangst Uwer missive van 26 Januari jl., n°. 41, — waarbij ons tevens zijn geworden: een aan UWelEdelAchtb. gericht schrijven van HH. Curatoren der Universiteit, dd. 21 Januari en een advies van den Senaat der Universiteit, dd. 6 Januari, benevens een brief van den Secretaris van genoemden Senaat — hebben wij ons, na de vereischte opmetingen, met het opmaken van verschillende schetsontwerpen bezig gehouden, ten einde na te gaan in hoeverre of het beschikbare terrein aan alle voorname eischen en wenschen, in voorgenoemde adviezen vermeld, kan worden voldaan.

Als uitkomst van ons onderzoek hebben wij de eer, aan UWelEdelAchtb. college mede te deelen, dat wij ons van de volstrekte onmogelijkheid hebben overtuigd, op het beschikbare terrein geschikte localiteiten voor een Leesmuseum met conciërgewoning te vinden. Ook bleek ons, dat, én met het oog op het beschikbare terrein, én met het oog op de bouwsom, behalve de vijf facultetskamers alleen drie collegezalen in het plan kunnen worden opgenomen.

Terwijl wij vermeenen hiermede aan de beantwoording der vraag, in Uw schrijven van 26 Januari tot ons gericht, te hebben voldaan, veroorloven wij ons tevens op te merken, dat aan alle eischen en nagenoeg aan alle

Aan
Burgemeester en Wethouders der
gemeente Utrecht.

wenschen van Curatoren en Senaat alleen dan zoude kunnen worden voldaan, wanneer het thans beschikbare terrein met het perceel, nu door den heer Fles bewoond, zoude kunnen worden uitgebreid, terwijl dan ook de bouwsom eene evenredige verhooging zoude moeten ondergaan. Bij onzen voorloopigen arbeid is het ons tevens wenschelijk voorgekomen, vóór de samenstelling van een definitief ontwerp, te weten te komen, of van de zijde van den Minister van Binnenlandsche Zaken geen bezwaren zouden bestaan tegen de verplaatsing der binnendeur van het groote auditorium en tegen het uitbreken van eenige lichtopeningen, — respectievelijk het veranderen van eenige blinde traceerramen in glasramen — onder den kruisgang, ten einde aan eenige lokalen van het te stichten academiegebouw van deze zijde licht te kunnen geven. Wij zouden er hoogen prijs op stellen, door Uwe tusschenkomst, over de zienswijze van Zijne Excellentie, deze beide punten betreffende, zekerheid te erlangen.

Aangezien eene eventueele uitbreiding van het bouwterrein voor den aanbouw van een nieuw Leesmuseum ook op de distributie van het eigenlijke Universiteitsgebouw van invloed zoude zijn, houden wij ons voor eene spoedige mededeeling van Uwe opvatting en Uwe voornemens ten deze ten zeerste aanbevolen.

Met de meeste hoogachting hebben wij de eer te zijn

van Burgemeester en Wethouders voornoemd,
de dienstwillige Dienaren,

(get.) E. GUGEL.

(get.) C. VERMEIJS.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris der gemeente Utrecht,

DE WATTEVILLE.

N°. 18.2 bijlagen.

Wij hebben de eer U hierbij aan te bieden een
exemplaar van onze mededeeling en voordracht aan den
Gemeenteraad dd. 25 Augustus 1887, n°. 119, betreffende
het te Utrecht te stichten Universiteitsgebouw.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

Aan

den Heer *M. J. F. B. Baert*
Secretaris van Curatoren der Rijks Universiteit

te

UTRECHT.

38 19

MEDEDEELING en VOORDRACHT

VAN

25 Augustus 1887

BETREFFENDE HET

TE UTRECHT TE STICHTEN

Universiteitsgebouw.

40
41
Utrecht, 25 Augustus 1887.

No. 119.

25 Bijlagen.

In Uwe zitting van 16 Juni ll. werden van drie verschillende zijden aan ons College inlichtingen gevraagd omtrent den stand der onderhandelingen met de Regeering in zake de stichting van het Universiteitsgebouw. De voorzitter gaf toen, in aansluiting aan het door hem in de Raadsvergadering van 13 Januari dezes jaars medegedeelde, te kennen, welken loop de onderhandelingen hadden genomen over het plan en over de met de Regeering nopens het gebruik en het onderhoud van het gebouw te sluiten overeenkomst. Uwe vergadering vernam toen o. a., dat onze Bouwmeesters, ten gevolge van een met den Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs gehouden overleg, een eenigszins gewijzigd plan (met eene toelichtende memorie) hadden ingezonden, hetwelk wij den 3^{den} Februari ll. aan Curatoren der Universiteit en deze den 17^{den} dier maand met hunne opmerkingen, aan den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken hadden doen toekomen; terwijl wij den 18^{den} Mei daarop volgende van Curatoren daartoe betrekkelijke opmerkingen en teekeningen van den Rijksbouwkundige, door den Minister om bericht en raad in hunne handen gesteld, ontvingen met het

Aan den Gemeenteraad.

voorstel, om die tot onderwerp eener bespreking te maken in eene gemengde commissie, waarin twee leden van hun College, door den Secretaris van Curatoren bijgestaan, met leden van ons College zitting zouden nemen. Den 15^{den} Juni zou de commissie¹⁾ voor de eerste maal te zamen komen, terwijl wij tevens het advies van onze Bouwmeesters vooraf inwachtten omtrent de in hunne handen gestelde, zoo even genoemde opmerkingen en teekeningen van den Rijksbouwkundige. Het ontwerp der overeenkomst, waarbij het nieuwe gebouw aan het Rijk in bruikleen zou worden afgestaan, had tot herhaalde briefwisseling met den Minister aanleiding gegeven, en 's Ministers antwoord op ons laatste schrijven (van 27 Mei ll.) werd nog steeds verwacht.

Wij hebben hier slechts de hoofdfeiten aangestipt, welke toen in de meer uitvoerige mededeelingen van den voorzitter werden vermeld.

Intusschen konden toen de tot ons gerichte vragen slechts gedeeltelijk worden beantwoord, inzonderheid de beide laatste vragen van den Heer de Louter:

„Wat nemen Burgemeester en Wethouders zich voor verder te doen om het gemeen overleg met de Regeering te bevorderen en de uitvoering van het Raadsbesluit van 21 November 1885 te verzekeren? Hoe stellen Burgemeester en

1) Die commissie was samengesteld als volgt: de HH. Mr. H. Roijaards van Scherpenzeel, Curator; Jhr. Mr. J. Röell, Curator; Mr. W. R. Boer, Burgemeester; Mr. W. J. Roijaards van den Ham, Wethouder; en werd bijgestaan door de HH. Mr. I. P. B. Baert, Secretaris van Curatoren, en Mr. J. E. Enklaar, wn. Secretaris der gemeente.

Wethouders zich voor in deze zaak tot een bevredigenden uitslag te geraken?" , vragen, op welker beantwoording de heer de Louter andermaal aandrong in de Raadsvergadering van 28 Juli 1887.

Eerst nu zijn wij in staat aan Uwe vergadering volledige mededeeling te doen van den stand der zaak. Vroeger zou zulks den goeden loop der onderhandelingen hebben kunnen verstoren. Doch thans is zulks niet alleen mogelijk, maar is het daarenboven volstrekt noodig, alvorens verder te gaan, Uwe beslissing te vragen omtrent de overeenkomst, welke tusschen den Staat en onze Gemeente omtrent de overgave, het gebruik en het onderhoud van het te stichten gebouw zal worden aangegaan.

Wij leggen hiernevens aan U de briefwisseling in afschrift over, gevoerd deels met den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken over de tusschen het Rijk en onze Gemeente te sluiten overeenkomst, deels met Curatoren der Universiteit over het plan van het te stichten gebouw. Onder verwijzing naar die bijlagen, uit welke aan Uwe vergadering de loop, welke de geheele zaak tot nu toe genomen heeft, duidelijk zal blijken, gaan wij kortelijk vermelden, hoe en met welken uitslag die beide onderhandelingen tot nog toe gevoerd zijn, om ten slotte de daaruit voortvloeiende voorstellen aan Uwe beslissing te onderwerpen.

I. *De overeenkomst.* Bij schrijven van 24 Februari 1886 (bijlage 2), waarin de Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken verklaarde, met ingenomenheid uit onzen brief van 2 Februari 1886 (bijlage 1) de voornemens te hebben vernomen van het Bestuur der provincie en der gemeente en van de ingezetenen ten opzichte van de feestelijke herdenking van het 250jarig bestaan der Universiteit, verzocht Z. E. van ons College een ontwerp te ontvangen van de overeenkomst, waarbij de verhouding te dezer zake tusschen Rijk en Gemeente ¹⁾ zou moeten worden geregeld.

Dit verzoek werd herhaald in het schrijven van 22 Juni 1886, waarin de Minister ons de ontvangst berichtte en een onderzoek toezegde van het den 28sten Mei 1886 door ons aan Z. E. ingezonden ontwerp van het Universiteitsgebouw (bijlage 15). Ofschoon wij van meening waren dat deze overeenkomst, zooal niet na de voltooiing van den bouw, dan toch eerst na de vaststelling van het bouwplan behoorde gesloten te worden, voldeden wij aan het verzoek van den Minister bij ons schrijven aan Gedeputeerde Staten dezer provincie van 24 September 1886 (bijlagen 3 en 3bis).

Met ons ontwerp kon de Minister (schrijven van

1) Abusievelijk was hier ook de Provincie vermeld, die, hoewel tot de stichting bijdragende, in de overeenkomst niet als partij zal optreden, omdat het gebouw alleen van gemeentewege gesticht en overgedragen zal worden.

19 Maart 1887, bijlage 4) in hoofdzaak zich wel vereenigen, doch Z. E. zond ons ter aanvulling en verduidelijking een tegenontwerp (bijlage 4*bis*), waarin o. a. de verplichting der gemeente tot aanbouw overeenkomstig de door den Minister vooraf goedgekeurde opgaven van eischen, plannen en bestekken was opgenomen.

Onze bedenkingen tegen dit ontwerp zonden wij 10 Mei 1887 aan den Minister (bijlage 5). Bepaaldelijk kwamen wij op tegen de zoo even vermelde bepaling van artikel 1 (*verplichting* der gemeente tot stichting en ingebruikgeving aan het Rijk), welke ons voorkwam in strijd te zijn met de bedoeling van vrijwillige stichting en aanbieding als feestgave aan het Rijk. Wij beweerden daarom, dat de goedkeuring en vaststelling van bouwplannen en bestek aan het sluiten der overeenkomst behoorden vooraf te gaan.

Nu, daargelaten nog het tijdstip, waarop de overeenkomst zou worden gesloten, hare behandeling aan die der plannen voorafging, meenden wij tegelijker tijd nog op de opneming van twee nieuwe bepalingen te moeten aandringen. De eerste diende om de reeds sedert 4 jaren aanhangige zaak van de kloostergangen en de area zoo te regelen, dat daarbij de westelijke en de oostelijke kloostergang en het binnenplein (area, vrijhof) door de gemeente, als eigenares, aan het Rijk tegelijk met het nieuwe Universiteitsgebouw voor hetzelfde doel en denzelfden tijd in gebruik werd gegeven; de tweede door ons voorgestelde nieuwe bepaling strekte om het behoud en het onderhoud van den openbaren doorgang (Mun-

sterkerkhof - Achter den Dom) te verzekeren. Op de erkenning van het eigendomsrecht van die beide kloostergangen en den vrijhof had ons College reeds bij schrijven van 12 Juli 1883 (bijlage 6) aangedrongen; de Minister had toen hieromtrent een nader bericht toegezegd (bijlage 7), hetwelk wij echter tot nog toe niet ontvingen.

Den 16^{den} Mei 1887 ontvingen wij des Ministers antwoord (bijlage 8), waarin Z. E. *ten eerste* ons uitvoerig de ongegrondheid van ons bezwaar tegen de opneming der verplichting door de gemeente tot aanbouw en ingebruikgeving trachtte aan te toonen, doch voorstelde in artikel 1 het karakter van de handeling der gemeente (vrijwillige aanbieding eener feestgave bij gelegenheid van het 250jarig bestaan der Universiteit) beter te doen uitkomen; *ten tweede* bezwaar maakte om de zaak van de kloostergangen en den vrijhof in dit contract te regelen en tot beslissing te brengen; en *ten derde* verklaarde aan onze wenschen omtrent den openbaren doorgang gevolg te willen geven.

Met nadruk kwamen wij bij schrijven van 27 Mei 1887 (bijlage 9) nogmaals op tegen 's Ministers denkbeeld, dat de gemeente zich tot stichting en aanbieding van het Universiteitsgebouw contractueel zou verbinden. De Minister bleef echter bij zijne zienswijze in deze volharden (schrijven van 10 Juni jl., bijlage 10): geen vaststelling der bouwkundige stukken dan na de regeling der verhouding tusschen Staat en Gemeente.

Niet dan na den Minister wederom op den ongun-

stigen indruk te hebben gewezen, welke de verklaring maken zou, dat het Universiteitsgebouw alleen dan door de Regeering ten gebruike der Universiteit zal worden aangenomen, wanneer de Gemeente zich vooraf tot stichting en aanbieding rechtens verplicht zal hebben, verklaarden wij (brief van 21 Juni 1887, bijlage 11), dat wij, niettegenstaande onze zeer ernstige bezwaren, toch, indien de medewerking der Hooge Regeering daarvan afhankelijk bleef, ten einde het tot stand komen der stichting niet te vertragen, aan Uwe vergadering zullen voorstellen — gelijk wij bij deze de eer hebben te doen — in dit opzicht aan 's Ministers verlangen te voldoen, en derhalve Uwe goedkeuring daaraan te verleen, dat reeds nu deze overeenkomst worde gesloten, alvorens omtrent de bouwplannen zelve overeenstemming is verkregen. Wij merken hierbij op, dat het nu reeds aangaan der overeenkomst — al blijft dit dan ook in onze oogen minder gepast en minder wenschelijk — toch slechts weinig praktisch nadeel kan opleveren, indien maar ten 1ste uit het contract duidelijk blijkt, dat het bouwplan en het bestek van wege de Gemeente, door de Bouwmeesters der Gemeente en niet door de Rijksbouwmeesters, zal worden opgemaakt; en ten 2de, de opgaven van de eischen, waaraan het te stichten gebouw zal moeten voldoen, indien die alsnog zullen worden gemaakt, in gemeen overleg tusschen regeering en gemeentebestuur vóór het sluiten der overeenkomst worden vastgesteld.

De Minister wenscht (brief van 25 Juli 1887, bijlage 12), dat aan de nieuwe stichting in de

overeenkomst niet de naam van „Het Universiteitsgebouw” worde gegeven.

Op zichzelf beschouwd, zou men dit van geen overwegend belang kunnen achten, omdat er toch in de overeenkomst uitdrukkelijk sprake zal zijn van de stichting van een *gebouw ten dienste van de Universiteit*. Wij hadden het behoud van dien naam in het contract gewenscht, omdat ten 1ste door Uwe vergadering den 21sten November 1885 tot de stichting van een „Universiteitsgebouw” besloten is; en ten 2de uit verschillende zaken schijnt te blijken (men zie o. a. het schrijven van den Minister van 25 Juli 11., bijlage 12) dat, naar sommiger opvatting, de geheele nieuwe stichting alleen bestaan zal uit eenige achterlokalen, welke noodzakelijk moesten worden gebouwd in den stijl van kloostergang en auditorium. Tegen deze opvatting bestaat o. i. bepaald bezwaar. Zij zou de waarde der stichting verkleinen, en daartoe kunnen leiden, dat later met des te meer klem op verandering van eenige hoofdelementen van het door ons ingediende bouwplan zoude kunnen worden aangedrongen (gevel en vestibule). Zij was gegrond op eene geheel onjuiste gevolgtrekking uit onzen wensch, om in het contract te gewagen van den aanbouw *niet* van *alle*, maar van *eenige* nog ontbrekende *lokalen*, waarmede wij alleen, met het oog op de voor den aanbouw beschikbare gelden, hadden willen doen uitkomen, dat de gemeente niet door dezen bouw in alle mogelijke eischen, welke nog zouden kunnen worden gesteld, maar alleen in de thans reeds gebleken behoeften aan lokalen zou

voorzien. Wij zouden echter geen bezwaar hebben tegen de weglating van het gewraakte woord, indien maar wordt toegegeven, dat voorgevel en hoofdingang van het Universiteitsgebouw, hetwelk dan uit de nieuwe stichting *en* de aanwezige lokalen zal bestaan, *aan het Munsterkhof* zullen geplaatst zijn.

De Minister zond ons bij zijn schrijven van 25 Juli 1887 een nieuw ontwerp der overeenkomst (bijlage 12*bis*).

Naar aanleiding van dit schrijven werden in onzen brief van 18 Augustus ll. (bijlage 13) nog eenige onzer wenschen verduidelijkt, en werd tevens daarop aangedrongen, dat de goedkeuring van het program van eischen — mocht dit nog noodig schijnen — aan het sluiten der overeenkomst voorafga.

Alleen tegen de eerste twee artikelen van het ontwerp des Ministers bestaat bij ons bezwaar. Wij meenen, indien die beide artikelen luiden zooals in het bij deze voordracht gevoegd ontwerp is aangegeven, de ontwerp-overeenkomst U ter goedkeuring te mogen voordragen.

II. *Het bouwplan.* Reeds is vermeld, dat het, door Uwe vergadering den 27sten Mei 1886 goed-gekeurde vóórontwerp den 28sten Mei 1886 (bijlage 14) aan den Minister werd ingezonden, die, na ons bij schrijven van 22 Juni 1886 (bijlage 15) de ont-vangst en het in onderzoek stellen daarvan bericht te hebben, daarover het advies van den Academischen Senaat en van Curatoren der Universiteit heeft gevraagd, maar door tusschenkomst van het laatstgenoemde College

van ons nogmaals overlegging vroeg van het aan de Bouwmeesters voorgelegde programma van eischen, (brief van Curatoren van 3 Juli 1886, bijlage 16).

Den 15^{den} Juli d. a. v. (bijlage 17) meenden wij aan dit verlangen te voldoen door toezending van een afschrift der 3 brieven, welke wij aan onze door U benoemde Bouwmeesters, de Heeren Gugel en Vermeijs, bij de opdracht tot het ontwerpen van een monumentaal, aan het Munsterkerkhof te bouwen Universiteitsgebouw in afschrift hadden medegedeeld, als het program van eischen bevattende, waaraan het te ontwerpen gebouw zou moeten voldoen. Het zijn de aan Uwe vergadering bij onze voordracht van 5 Maart 1886 (bijlage 17bis) reeds medegedeelde brieven van Curatoren, van den Academischen Senaat en van zijnen Secretaris, alle van Januari 1886 (bijlagen 17bis B, 17bis C en 17bis D). Hiermede was, naar wij meenden, een voldoende program van eischen aan de Bouwmeesters verstrekt, die daarmede ook genoegen namen. De opgaven waren door de academische autoriteiten zelve opgemaakt en konden dus geacht worden aan alle billijke eischen te voldoen (zie de brieven, in de bijlagen 18 en 19 medegedeeld).

Ten einde den Minister omtrent het door ons ingezonden plan van bericht en raad te kunnen dienen, hadden Curatoren de voorlichting ingeroepen van den Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs, zooals ons bleek uit het schrijven van Curatoren aan ons College van 5 November 1886, waarbij zij ons het advies, met bijgevoegde teekening, van dien

ambtenaar, gedagteekend 25 October 1886 (bijlagen 20, 20bis en 20bis A) toezonden, en tevens op de wenschelijkheid wezen van een overleg tusschen onze Bouwmeesters en den genoemden Rijksambtenaar.

Dit advies werd bij schrijven van 11 November 1886 (bijlage 21) door ons, in handen onzer Bouwmeesters gesteld met verzoek om met den Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs daaromtrent in overleg te treden.

Den 16^{den} December 1886 ¹⁾ kwamen onze Bouwmeesters en de Rijksbouwkundige op onze uitnoodiging tot dat doel bijeen. Het gevolg hiervan was de inzending door onze Bouwmeesters van een gewijzigd plan met memorie van toelichting op 14 Januari 1887 (bijlage 22). Zij hebben daarbij aan de wenschen en opmerkingen van den Rijksbouwkundige zooveel mogelijk voldaan, doch alleen op twee punten bezwaar gemaakt met de denkbeelden van den Rijksbouwkundige in te stemmen. Onze Bouwmeesters verlangden: 1° het behoud van de groote vestibule, welke h. i. met de bestemming en het monumentaal karakter van het gebouw strookt, en ook voor het verkeer in 't algemeen en voornamelijk als eenige waardige toegang tot het groot auditorium hoogst wenschelijk voorkomt; 2°. plaatsing van den voorgevel van het gebouw haaks op den zijgevel der Domkerk, hetgeen zij uit het oogpunt van welstand en ook met

¹⁾ In de eerste helft van dien tusschentijd (11 Nov.—16 Dec.) waren onze Bouwmeesters, en in de laatste helft was de Rijksbouwmeester verhinderd eene bijeenkomst bij te wonen.

het oog op de aansluiting aan het groot auditorium een bepaald vereischte achten. De Rijksbouwkundige had in zijn plan de vestibule vervangen door een 4 meter breede gang en wenschte, dat de voorgevel van het nieuwe gebouw evenwijdig gebouwd worde aan den westelijken muur van de kruisgang, welke niet geheel haaks op den zijgevel der Domkerk geplaatst is.

Het gewijzigde plan van onze Bouwmeesters werd met hunne memorie van 14 Januari jl. door ons aan Curatoren den 3^{den} Februari ll. toegezonden (bijlage 23). Den 18^{den} Mei ll. (bijlage 24) ontvingen wij een brief van Curatoren, waarbij zij, naar aanleiding van een schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken, ons een door Z. E. om advies in hunne handen gesteld rapport van den Rijksbouwkundige (waarbij een uitgewerkt project met gewijzigde planverdeeling was gevoegd) van 27 April 1887 (bijlage 24bis) toezonden, en ons uitnoodigden om eene commissie uit ons College te benoemen, welke met een commissie uit hun College in overleg zou treden, ten einde, in verband met de thans aanwezige gegevens, een ontwerp van het Universiteitsgebouw te doen tot stand komen, dat voor goedkeuring door de verschillende autoriteiten vatbaar zou zijn. Deze, aldus gevormde gemengde commissie, waarvan U de samenstelling reeds is medegedeeld ¹⁾, heeft in twee bijeenkomsten het gewenschte overleg gehouden en als uitslag harer over-

1) Zie blz. 4 noot.

wegingen aan Curatoren te kennen gegeven, dat door hen *het gewijzigd plan onzer Bouwmeesters* wordt aanbevolen. De commissie had daarbij kennis genomen van een nader schrijven onzer Bouwkundigen, waarin zij hun ontwerp en bepaaldelijk ook de door hen gekozen stijl van het gebouw met klem verdedigden. Ook dit nader schrijven van 15 Juni 1887 (bijlagen 25 en 25bis) werd door ons aan Curatoren toegezonden.

Over het ontwerp, dat, naar wij vernemen door Curatoren der Universiteit (gewijzigd ontwerp), en blijkens een openbaar gemaakt adres, ook door den Academischen Senaat (eerste ontwerp) onlangs aan den Minister werd aanbevolen, is op dit oogenblik het oordeel van den Minister zelfden ons nog niet bekend geworden.

Uit al het bovenstaande blijkt, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken bezwaar maakt in eene beoordeeling van het door ons ingezonden bouwplan te treden, vóórdát de verhouding tusschen het Rijk en de Gemeente omtrent de overneming, het gebruik en het onderhoud door het Rijk bij overeenkomst is geregeld, en een program van eischen, waaraan het bouwplan zal moeten voldoen, is vastgesteld. Wij meenen ter voorkoming van verdere vertraging aan Uwe vergadering te moeten voorstellen, te besluiten:

A. aan den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsehe Zaken mede te deelen, dat Uwe vergadering, kennis genomen hebbende van de geheele briefwisseling te dezer zake door Z. E. en ons College gevoerd, bereid is in deze beide opzichten aan 's Ministers verlangen te voldoen (contractueele regeling dier verhouding vóór de vaststelling van het bouwplan en vaststelling van een program van eischen);

B. ons te machtigen na vaststelling van een program van eischen, door Z. E. en Uwe vergadering goedgekeurd, met Z. E. te sluiten de overeenkomst, waarvan het ontwerp hiernevens is gevoegd.

*Burgemeester en Wethouders der
gemeente Utrecht,*

De Burgemeester,
DE MURALT, *Weth.*

De Secretaris,
DE WATTEVILLE.

ONTWERP-OVEREENKOMST ¹⁾.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, handelende namens den Staat der Nederlanden,

ter eenre en Burgemeester en Wethouders van Utrecht, handelende voor de Gemeente, hiertoe gemachtigd bij besluit van den Gemeenteraad van goedgekeurd bij dat van Gedeputeerde Staten van Utrecht van , van welke besluiten afschriften aan deze overeenkomst zijn gehecht, ter andere

zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. Contractante ter andere, wenshende ter gelegenheid van het feest van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit door eene feestgave hare belangstelling in deze instelling te betoonen en ten haren behoefte behoorlijke lokalen beschikbaar te stellen, verbindt zich aan het Munsterkerkhof op de terreinen, thans ingenomen door het gebouw van het Leesmuseum en door het daaraan zuidwaarts

1) Deze ontwerp-overeenkomst wijkt alleen in de eerste twee artikelen af van het door den Minister ingezonden ontwerp (zie bijlage 12bis).

grenzende huis, binnen 3 jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een aanvang te maken met de stichting van een nieuw gebouw en dit gebouw, hetwelk gemeenteeigendom blijft, aan contractant ter eenre ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht kosteloos in bruikleen af te staan.

Art. 2. Contractant ter eenre verbindt zich bovenbedoeld gebouw in bruikleen aan te nemen, mits het gebouw' zij overeenkomstig de door contractanten in gemeen overleg vastgestelde opgave van eischen, waarvan een afschrift aan deze overeenkomst is vastgehecht, en de door contractante ter andere opgemaakte en door contractant ter eenre goedgekeurde plannen en bestek.

Art. 3. Contractant ter eenre neemt van het oogenblik dat het nieuwe gebouw hem zal zijn overgedragen, het onderhoud, het schoonhouden en de verlichting daarvan op zich, alsmede de lasten welke daarop mochten rusten.

Hij is bevoegd daaraan op Rijkskosten al de vertimmeringen, verbouwingen of veranderingen uit te voeren, naar zijn oordeel noodig om het voor het Hooger Onderwijs bestemde gebouw aan zijne bestemming te doen beantwoorden.

Contractant ter eenre verbindt zich den doorgang voor voetgangers langs de zuidzijde van de Domkerk open te houden, in den regel dagelijks van 7½ uur des morgens tot 10 uur des avonds, en dien te onderhouden, schoon te houden en te verlichten.

Art. 4. Zoodra het bovenbedoeld nieuw gebouw niet langer voor de te Utrecht gevestigde Rijksuni-

versiteit wordt gebruikt, zal het op de eerste aanvraag van contractante ter andere ter harer vrije beschikking worden gesteld in den staat, waarin het zich alsdan zal bevinden, zonder dat contractante ter andere zal gehouden zijn tot het betalen of gerechtigd zijn tot het vorderen van eenige vergoeding uit welken hoofde ook.

Art. 5. Het nieuwe gebouw wordt zoolang de bruikleening duurt door contractante ter andere tot een nader overeen te komen bedrag bij een of meer door contractant ter eenre goed te keuren brandverzekeringmaatschappijen tegen brandgevaar verzekerd.

De verzekeringspremie wordt jaarlijks door contractant ter eenre aan die ter andere terugbetaald.

Art. 6. Indien het nieuwe gebouw door brand of eenig ander onheil geheel of gedeeltelijk vernietigd wordt, is contractant ter eenre bevoegd het op zijne kosten weder op te bouwen en het herstelde gebouw op den voet van deze overeenkomst in bruikleening te houden, terwijl contractante ter andere alsdan verplicht is aan contractant ter eenre de schadevergoeding uit te keeren, welke te dezer zake door de brandverzekeringmaatschappijen zal uitbetaald zijn.

Gaat contractant ter eenre niet binnen 5 jaren tot den wederopbouw over, dan is hij gehouden het erf en de overblijfselen van het gebouw op de eerste aanvraag ter beschikking te stellen van contractante ter andere.

Art. 7. Van weerszijden wordt overeengekomen dat geen gebruik zal worden gemaakt van de rechten, bedoeld in de artikelen 1788 en 1789 Burgerlijk Wetboek.

Art. 8. Alle kosten op deze overeenkomst vallende, met uitzondering van dien van zegel, zijn ten laste van contractant ter eenre.

Aldus overeengekomen en in dubbel opgemaakt en onderteekend te 's-Gravenhage
en te Utrecht,

BIJLAGEN

BEHOORENDE BIJ DE

MEDEDEELING en VOORDRACHT

VAN

25 Augustus 1887

BETREFFENDE HET

TE UTRECHT TE STICHTEN

Universiteitsgebouw.

Art. 8. Alle kosten op deze overeenkomst val-
lende, met uitzondering van dien van zegel, zijn
ten laste van contractant ter cenre.

Aldus overeengekomen en in dubbel opgemaakt en
onderteekend te 's-Gravenhage
en te Utrecht,

2

59

BIJLAGEN

BEHOORENDE BIJ DE

MEDEDEELING en VOORDRACHT

VAN

25 Augustus 1887

BETREFFENDE HET

TE UTRECHT TE STICHTEN

Universiteitsgebouw.

Utrecht, 2 Februari 1886.

N°. 48.

Het is aan Uwe Excellentie reeds bekend, dat alhier het voornemen bestaat, om bij de aanstaande plechtige viering van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit, van gemeentewege over te gaan tot de stichting van een gebouw, hetwelk ten dienste der Universiteit beschikbaar zal worden gesteld. Wij achten thans het oogenblik gekomen, om van onzentwege U hiervan mededeeling te doen, nu dezer dagen de eerste voorbereidende maatregelen zijn genomen, welke wij hopen dat tot de verwezenlijking van dat plan zullen leiden.

Het denkbeeld, om bij gelegenheid van het 50ste lustrum der Universiteit ten haren behoeve iets van blijvenden aard te stichten, was reeds in den voorzomer van het vorig jaar door ons College aan den Gemeenteraad in overweging gegeven, terwijl ongeveer te gelijktijd een aantal ingezetenen de burgerij uitnoodigden, de middelen te beramen, om op soortgelijke wijze van hare belangstelling in het aanstaande feest te doen blijken. Op veel bezochte openbare vergaderingen werd algemeen instemming met dat voornemen geuit en eene talrijke commissie van burgers benoemd, aan wie werd opgedragen, alles voor te bereiden en te verrichten, wat noodig zou zijn om daaraan gevolg te geven. Intusschen kwam het aanhangige plan bij den Gemeenteraad tot rijpheid, die in zijne zittingen van 17 en 21 November ll. onze daartoe betrek-

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.*

kelijke voordracht uitvoerig besprak en op laatstgemelden dag, met groote meerderheid, onveranderd aannam.

De Raad besloot toen o. a.:

1°. als blijvend aandenken aan- en duurzaam bewijs van belangstelling der gemeente in de Utrechtsche Universiteit, van gemeentewege een Universiteitsgebouw te stichten, dat de thans voor het universitair onderwijs nog ontbrekende lokalen zal bevatten en, hoewel gemeenteeigendom blijvende, ten dienste van de Universiteit beschikbaar zal worden gesteld;

met het oog op het boven medegedeelde, in den boezem der burgerij kenbaar gemaakte voornemen en de mogelijkheid, dat nog andere samenwerking zou worden aangeboden, knoopte de Raad daaraan de medewerking van andere belangstellenden vast, in den vorm eener bijdrage van minstens een derde der kosten.

2°. dat dit gebouw zal worden gevestigd aan het Munsterkerkhof alhier, om met de tegenwoordige Senaatskamer, groot auditorium en verdere daar aanwezige academische localiteiten, in verband gebracht en tot een geheel gevormd te worden;

3°. dat tot de oprichting van dat gebouw zal worden beschikbaar gesteld:

a. het gebouw, welks bovenverdieping door het Leesmuseum wordt ingenomen;

b. het daartoe door de gemeente aan te koopen huis met tuin en erf aan het Munsterkerkhof, tusschen het onder a gemelde perceel en de tegenwoordige academische localiteiten gelegen;

4°. de heeren E. Gugel, Hoogleeraar te Delft, en C. Vermeijs, Architect, Directeur der gemeentewerken alhier, uit te noodigen tot het maken van een ontwerp met begrooting van kosten van het bovenbedoelde gebouw;

in de raadsvergadering van den 21. Januari dezes jaars,

werd aan beide heeren het maken van dat ontwerp met bestek en kostenbegrooting en, bij goedkeuring daarvan, ook de uitvoering van het werk definitief opgedragen.

De verwachte medewerking van andere belangstellenden bleef niet uit. Op voorstel van Gedeputeerde Staten, besloten de Staten van dit gewest, den 5 December jl., de U bekende belangrijke som als medegave voor deze stichting der gemeente uit de provinciale middelen beschikbaar te stellen. Daarenboven heeft de bovengemelde commissie de toezeggingen van aan de gemeente aan te bieden bijdragen van de burgerij reeds grootendeels verkregen, en kan men, hoewel het bedrag daarvan nog niet is bekend geworden, toch met zekerheid aannemen, dat de te dien opzichte gekoesterde verwachting geenszins zal worden teleurgesteld.

Wij durven, bij de bekende belangstelling van Uwe Excellentie in al wat het hooger onderwijs en ook wat de Utrechtsche Universiteit aangaat, ons vleien, dat deze plannen bij U instemming zullen vinden en wij bij het stichten van dit Universiteitsgebouw, hetwelk door de samenwerking van het Bestuur en de ingezetenen dezer gemeente en de Staten van dit gewest zal tot stand komen, Uwe medewerking en Uwen steun zullen verwerven.

Het behoeft niet nader te worden uiteengezet, dat wij voor de uitvoering van dat plan die medewerking en steun bepaaldelijk zullen behoeven, daar het hier niet alleen eene overname in gebruik door den Staat, ten behoeve der Utrechtsche Universiteit, geldt, maar ook de aansluiting aan — en de vereeniging met — de bestaande Rijksgebouwen, welke voor de Universiteit thans worden gebezigd.

Ook kan er daarom voor onze bouwmeesters behoefte zijn aan de medewerking van — en overleg met — de betrok-

ken ambtenaren en deskundigen van Uw departement, waarop wij verzoeken alsdan in deze zaak te mogen rekenen.

Alvorens de op te maken plannen aan den Gemeenteraad ter goedkeuring in te dienen, zullen wij de eer hebben, die aan Uwe Excellentie ter kennisneming en overweging toe te zenden.

Er wordt in het raadsbesluit ook gesproken over den afstand van het Leesmuseum. Wij zouden echter wenschen met het oog op het groot belang dat de Universiteit bij deze inrichting heeft, welke tot haar in meer dan een opzicht in nauw verband staat, te trachten, ook in het nieuwe gebouw eene geschikte localiteit voor het Leesmuseum te bestemmen, eene vereeniging zooals die bij sommige buitenlandsche Universiteiten tot groot gerief van Hoogleraren en studenten plaats vindt. Wij hebben daarom aan onze bouwmeesters uitdrukkelijk opgedragen, in dezen geest, zoo zulks slechts eenigszins mogelijk zal zijn, hunne plannen in te richten.

Wij hopen dat alzoo door onderlinge samenwerking een gebouw zal verrijzen tot sieraad onzer stad en tot nut en roem onzer Universiteit.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

4

65

Bijlagen 2—13.

DE OVEREENKOMST.

BRIEFWISSELING

MET

Z. E. den Minister van Staat, Minister van
Binnenlandsche Zaken.

N

Berie
Februar
stichtung

Burg

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.N°. 412¹. Afd. O.

Bericht op schrijven van 2 's-Gravenhage, 24 Februari 1886
Februari 1886, n°. 48, betreffende
stichting van Universiteitsgebouwen.

Met ingenomenheid vernam ik de voornemens van het bestuur en de ingezetenen der provincie en der gemeente Utrecht ten opzichte der feestelijke herdenking van het 250jarig bestaan der Universiteit.

Gaarne zal ik thans kennis nemen van het programma van eischen, aan de bouwmeesters voorgelegd, alsmede te zijner tijd van de bouwplannen — waaromtrent ik mij voorstel het gevoel van Curatoren en van de faculteiten in te winnen.

De Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs is door mij uitgenoodigd Uwe bouwmeesters zooveel noodig en mogelijk van raad te dienen bij de' samenstelling der bouwplannen.

Het zal ook noodig zijn, de verhouding te dezer zake tusschen Rijk en Gemeente en Provincie bij eene overeenkomst te regelen. Ik zie deswege een ontwerp van U, door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten, tegemoet.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

Utrecht , 24 September 1886.

N°. 297 F.

1 Bijlage.

In het schrijven van 22 Juni ll. , waarbij de Minister van Staat , Minister van Binnenlandsche Zaken ons de ontvangst berichtte van het den 28sten Mei dezes jaars door ons ingezonden ontwerp voor het alhier te stichten Universiteitsgebouw , werd ons gemeld , dat omtrent die stukken een onderzoek wordt ingesteld , doch dat Z. E. inmiddels zijn verzoek herhaalt , om van ons College door Uwe tussekomenst eene ontwerp-regeling te ontvangen van de verhouding , welke te dezer zake tussekomen Rijk , Gemeente en Provincie zal worden vastgesteld.

Aan 's Ministers verlangen wordt bij deze door ons voldaan door de toezending aan uw College van nevensgaande ontwerp-overeenkomst , waarbij is uitgegaan van onze meening , dat deze overeenkomst alleen tussekomen het Rijk en de gemeente *Utrecht* behoort te worden gesloten.

Wij hebben alzoo de eer , U.E.G.A. te verzoeken ,

*Aan
Heeren Gedeputeerde Staten
van Utrecht.*

nevensgaand ontwerp aan Z. E. den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken te willen doen toekomen onder mededeeling, dat wij bereid zijn dit ontwerp aan den Raad onzer gemeente ter goedkeuring voor te dragen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

J. E. ENKLAAR, *l. s.*

Burgemeester en Wethouders van *Utrecht*, hiertoe gemachtigd bij besluit van den Gemeenteraad van den , goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van , ter eener, en Curatoren der Rijksuniversiteit te *Utrecht*, hiertoe gemachtigd door Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsehe Zaken bij missive van den ter anderer zijde, zijn overeengekomen als volgt :

Art. 1.

Contractanten ter eener zijde dragen over en contractanten ter anderer zijde nemen aan, ten behoeve der Utrechtsche Rijksuniversiteit, het voortdurend gebruik van het nieuwe Universiteitsgebouw, van gemeentewege aan het Munsterkerkhof te *Utrecht* gebouwd op de kadastrale perceelen gemeente *Utrecht*, sectie B, n°. 2655, n°. 603 en een gedeelte van n°. 2694 (Munsterkerkhof).

Art. 2.

Contractanten ter anderer zijde zijn belast met het onderhoud van het in art. 1 genoemde gebouw en met de betaling der lasten, welke daarop rusten of mochten gelegd worden, en zijn bevoegd, daaraan op kosten van het Rijk al de vertimmeringen en veranderingen aan te brengen, welke de bestemming der lokalen voor het hooger onderwijs zal vereischen.

Art. 3.

Zoodra het hierboven genoemde Universiteitsgebouw niet langer voor de alhier gevestigde Rijksuniversiteit wordt gebruikt, zal het op de eerste aanvraag van contractanten ter eener zijde te hunner vrije beschikking worden gesteld in den staat, waarin het zich alsdan zal bevinden, zonder dat contractanten ter eener zijde zullen gehouden zijn tot het betalen of gerechtigd tot het vorderen van eenige vergoeding, uit welken hoofde ook.

In geval van geheele of gedeeltelijke vernieling van het gebouw door brand of eenig ander onheil is het Rijk niet tot wederopbouw verplicht, maar is in geval van nietwederopbouw gehouden, het erf en de overblijfselen op de eerste aanvraag ter vrije beschikking van contractanten ter eener zijde te stellen. Voor zoover het Rijk tot wederopbouw overgaat, zullen de contractanten ter eener zijde de schadevergoeding, van de brandverzekering-maatschappij te dezer zake ontvangen, aan het Rijk uitbetalen, en het Rijk omtrent het nieuwe gebouw dezelfde rechten en verplichtingen hebben, als het thans omtrent het nu gebouwde verkrijgt.

Art. 4.

De jaarlijksche premie van verzekering van het gebouw tegen brandgevaar wordt door contractanten ter anderer zijde aan die ter eener zijde jaarlijks terugbetaald.

Art. 5.

De zorg voor het reinhouden, het verlichten, het openen des morgens te $\frac{1}{2}$ 8 uur en het sluiten des avonds te 10 uur van den doorgang voor het publiek komt, voor zoover die in of langs het Universiteitsgebouw gelegen is, ten laste van contractanten ter anderer zijde.

Art. 6.

Alle kosten op deze overeenkomst vallende, met uitzondering van die van zegel, zijn ten laste van contractanten ter anderer zijde.

Aldus overeengekomen en in dubbel opge-
maakt en geteekend te *Utrecht*, den

188 .

L.A.

Vervolg
bruari en
en 1626³
gebouw R

Burg

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

L^d. A., Afd. O.

Vervolg op schrijven van 24 Februari en 22 Juni 1886, n°. 412 en 16263 afd O, betreffende nieuw gebouw Rijksuniversiteit Utrecht.

's Gravenhage, 19 Maart 1887.

Met het door U den 24 September jl. aan Gedeputeerde Staten van Utrecht gezonden ontwerp voor de overeenkomst, te sluiten ter zake van de stichting van nieuwe lokalen ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht, kan ik mij in hoofdzaak wel vereenigen.

Omtrent sommige punten komt het mij intusschen voor, dat de ontworpen regeling behoort aangevuld of verduidelijkt te worden, zoodat ik een nieuw ontwerp heb opgesteld, dat U hierbij ter goedkeuring en ter verdere behandeling wordt toegezonden.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

Ontwerp.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, handelende namens den Staat der Nederlanden, ter eenre en Burgemeester en Wethouders van Utrecht, handelende voor de gemeente, hiertoe gemachtigd bij besluit van den Gemeenteraad van , goedgekeurd bij dat van Gedeputeerde Staten van Utrecht van van welke besluiten afschriften aan deze overeenkomst zijn gehecht, ter andere,

zijn overeengekomen als volgt :

1. Contractante ter andere verbindt zich op de terreinen aan het Munsterkerkhof, thans ingenomen door het gebouw van het Leeskabinet en door het oostwaarts aangrenzende huis, binnen 5 jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een nieuw gebouw te stichten, bevattende de voor het universitair onderwijs thans nog ontbrekende lokalen en dit nieuw gebouw, hetwelk gemeenteeigendom blijft aan contractant ter eenre ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht kosteloos in bruikleen af te staan.

2. Contractant ter eenre verbindt zich bovenbedoeld nieuw gebouw in bruikleen aan te nemen, onder voorwaarde dat het gebouw zij overeenkomstig door contractant ter eenre vooraf goedgekeurde opgaven van eischen, plannen en bestekken.

3. Contractant ter eenre neemt van het oogenblik dat

het nieuw gebouw hem zal zijn overgedragen het onderhoud, het schoonhouden en de verlichting daarvan op zich, alsmede de lasten, welke daarop mochten rusten.

Hij is bevoegd daaraan op Rijkskosten al de vertimmeringen, verbouwingen of veranderingen uit te voeren, naar zijn oordeel noodig om het voor het hooger onderwijs bestemde gebouw aan zijne bestemming te doen beantwoorden.

4. Zoodra het bovenbedoelde nieuwe gebouw niet langer voor de te Utrecht gevestigde Rijksuniversiteit wordt gebruikt, zal het op de eerste aanvraag van contractante ter andere ter harer vrije beschikking worden gesteld in den staat waarin het zich alsdan zal bevinden, zonder dat contractante ter andere zal gehouden zijn tot het betalen of gerechtigd zijn tot het vorderen van eenige vergoeding uit welken hoofde ook.

5. Het nieuwe gebouw wordt, zoolang de bruikleening duurt, door contractante ter andere tot een nader overeen te komen bedrag bij een of meer door contractant ter eenre goed te keuren brandverzekeringmaatschappijen tegen brandgevaar verzekerd.

De verzekeringspremie wordt jaarlijks door contractant ter eenre aan die ter andere terugbetaald.

6. Indien het nieuw gebouw door brand of eenig ander onheil geheel of gedeeltelijk vernietigd wordt, is contractant ter eenre bevoegd het op zijne kosten weder op te bouwen, en het herstelde gebouw op den voet van deze overeenkomst in bruikleening te houden, terwijl contractante ter andere alsdan verplicht is aan contractant ter eenre de schadevergoeding uit te keeren, welke te dezer zake door de brandverzekeringmaatschappijen zal uitbetaald zijn.

Gaat contractant ter eenre niet binnen 5 jaren tot den wederopbouw over, dan is hij gehouden het erf en

78

de overblijfselen van het gebouw op de eerste aanvraag ter beschikking te stellen van contractante ter andere.

7. Van weerszijden wordt overeengekomen dat geen gebruik zal worden gemaakt van de rechten, bedoeld in de artikelen 1788 en 1789 van het Burgerlijk Wetboek.

8. Alle kosten op deze overeenkomst vallende, met uitzondering van die van zegel, zijn ten laste van contractant ter eenre.

Aldus overeengekomen en in dubbel opgemaakt en ondertekend te Utrecht den _____, en te 's Gravenhage den _____.

Behoort bij schrijven van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 19 Maart 1887, L. A., afd. O.

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal,

ARNTZENIUS, I. S. G.

Antwo
Maart 1
betreffend
universite

Zijn
M

Nº. 11.

Antwoord op schrijven van 19
Maart 1887, Lr. A., Afd. O,
betreffende nieuw gebouw Rijks-
universiteit te Utrecht.

Utrecht, 10 Mei 1887.

Het was ons hoogst aangenaam bij Uw hiernevens aangehaald schrijven de mededeeling te ontvangen, dat Uwe Excellentie zich in hoofdzaak wel kan vereenigen met de door ons den 24. September 1886 aan Gedeputeerde Staten van Utrecht ingezonden ontwerp-overeenkomst, ter zake van de stichting van nieuwe lokalen ten behoeve der Rijksuniversiteit alhier.

Daarbij wordt ons echter tevens gemeld, dat de ontworpen regeling U voorkomt omtrent sommige punten aanvulling of verduidelijking te behoeven.

Ofschoon wij ons in de meeste opzichten met het ons daarom ter goedkeuring en verdere behandeling toegezonden nieuw ontwerp wel zouden kunnen vereenigen, bestaan er echter tegen de 3 eerste artikelen bij ons enkele bezwaren, welke wij de eer hebben hierbij aan de overweging van Uwe Excellentie aan te bevelen. De bij ons gerezen bedenkingen zijn de volgende:

Art. 1 en 2. Tegen den in het nieuw ontwerp gekozen vorm, overeenkomst van bruikleen, bestaat bij ons

Aan
Zijne Excellentie den Minister van Staat
Minister van Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.

geen bezwaar; doch het is onze bedoeling, dat deze overeenkomst niet eerder worde gesloten, dan nadat de dezerzijds opgemaakte plannen en bestek door Uwe Excellentie goedgekeurd en daarna door den Gemeenteraad vastgesteld zullen zijn. De vaststelling van het plan en bestek wenschten wij derhalve aan de overeenkomst, doch deze aan de aanbesteding te zien voorafgaan. Daardoor zal worden vermeden, dat de Gemeente zich tot het stichten van het gebouw bij contract verbindt, hetgeen in strijd zou zijn met hetgeen werkelijk bedoeld wordt: vrijwillige stichting van het gebouw door de Gemeente krachtens raadsbesluit van 21 November 1885, terwijl dat gebouw als een feestgave ten behoeve van de Utrechtsche Universiteit door het Rijk van de Gemeente wordt aangenomen.

Alvorens echter de Gemeente den bouw doet aanvangen, behoort zij de zekerheid te verkrijgen, dat het gebouw door den Staat tot het beoogde doel in gebruik en onderhoud zal worden genomen.

Uit het bovenstaande vloeit de door ons voorgestelde volgorde van zelve voort:

- 1°. vaststelling van plannen en bestek;
- 2°. sluiting der overeenkomst tusschen den Staat en de Gemeente;
- 3°. aanbouw van het Universiteitsgebouw en overgave daarvan aan den Staat.

Wij hebben met het oog daarop de eer aan Uwe Excellentie in overweging te geven, de beide eerste artikelen (nieuw ontwerp) te vervangen door de beide volgende:

„Art. 1. Contractant ter eener verbindt zich het nieuwe Universiteitsgebouw, hetwelk contractant ter anderzijde binnen drie jaren na het sluiten dezer overeenkomst, aan het Munsterkerkhof te Utrecht, overeenkomstig de

door contractant ter eener goedgekeurde plannen en bestek zal hebben gesticht, ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht van contractant ter andere in bruikleenning aan te nemen, zoodra de contractant ter eener van het Gemeentebestuur van Utrecht het bericht zal hebben ontvangen, dat het gebouw volgens het bestek geheel afgewerkt is en ter overgave gereed staat.

Art. 2. Contractant ter andere verbindt zich aan contractant ter eener voor denzelfden tijd en met dezelfde bestemming als het te stichten Universiteitsgebouw ook de aan de Gemeente Utrecht in eigendom toebehoorenden oostelijke en westelijke kloostergang en het daartusschen gelegen plein (area, vrijhof), een en ander met uitzondering van den openbaren doorgang van het Munsterkerkhof naar de straat, genaamd Domtrans, in bruikleenning af te staan."

Omtrent dit 2de artikel meenen wij Uwe Excellentie ons schrijven van 12 Juli 1883, n°. 25 F., in herinnering te mogen brengen, waarbij wij de medewerking van Uwe Excellentie tot rectificatie van een bestaand abuis in de kadastrale tenaamstelling hebben verzocht.

Met het oog op artikel 1777 Burg. Wetboek zou het ons onnoodig voorkomen te bepalen, dat de afstand in bruikleenning kosteloos zou geschieden.

Art. 3. Wij zouden wenschen, dat aan dit artikel nog het volgende als derde lid werd toegevoegd:

„Contractant ter eener neemt ook op zich het schoonhouden, onderhouden en verlichten van het gedeelte van den bovengenoemden openbaren doorgang, hetwelk in of langs het Universiteitsgebouw zal gelegen zijn, en verbindt zich dat gedeelte van $1\frac{1}{2}$ uur v.m. tot 10 uur n.m. voor het publiek open te doen stellen."

Met de overige artikelen der ons toegezonden nieuwe ontwerp-overeenkomst kunnen wij ons vereenigen.

Wij zijn geheel bereid , om , indien de hierboven door ons voorgestelde wijzigingen de goedkeuring van Uwe Excellentie mogen wegdragen , zoodra het plan van het gebouw zal zijn vastgesteld , ook deze ontwerp-overeenkomst aan den Gemeenteraad ter goedkeuring in te dienen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester ,

W. R. BOER.

De Secretaris ,

DE WATTEVILLE.

UTRECHT, 12 Juli 1883.

N°. 25bis F.

Van den opzichter der Universiteitsgebouwen alhier ontvingen wij een schrijven van den 10^{den} dezer maand, waarbij aan ons College werd medegedeeld, dat hem door Uwe Excellentie is opgedragen, den tijdelijken doorgang over het terrein van de Domkloostergang alhier te sluiten.

Wij gevoelen ons gedrongen onze ernstige bezwaren tegen die sluiting kenbaar te maken, en Uwe Excellentie beleefd maar dringend te verzoeken, wel te willen gелasten, dat die sluiting niet plaats hebbe, of worde weggenomen.

Die sluiting toch zou een groot en dagelijksch ongerief aan vele ingezetenen veroorzaken, die van dien doorgang, hetzij als toegang naar het Leesmuseum, hetzij als verbindingsweg tusschen het Munsterkerkhof en de straat, genaamd Achter den Dom, bij voorkeur gebruik maken.

Voor al is hij voor velen, die dagelijks het Leesmuseum alhier bezoeken en die den niet alleen langeren, maar ook bij guur en winderig weder bezwaarlijken omweg om het kerkgebouw en over het Munsterkerkhof moeten trachten te vermijden, schier onmisbaar.

Bedriegen wij ons niet, dan zou deze sluiting alleen geschieden, omdat de tegenwoordige werkzaamheden van

Aan
*Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche
Zaken te 's-Gravenhage.*

herstelling en vernieuwing der zuilengangen, zooals bij een ongeval, dat onlangs plaats had, gebleken is, levensgevaar voor hen, die dien doorgang gebruiken, opleveren, en dit gevaar alleen zou kunnen worden voorkomen door eene voorziening, welke de genoemde opzichter te vergeefs getracht heeft van gemeentewege te doen bekostigen.

Wij vertrouwen, dat Uwe Excellentie de billijkheid zal erkennen van het bezwaar, dat ons weerhield, de kosten eener voorziening in het gevaar, hetwelk het van Rijkswege uitgevoerd wordend werk veroorzaakt, ten laste der gemeente te brengen, en daarom thans, bekend gemaakt met het belangrijk ongerief dat de sluiting van den doorgang oplevert, het aanbrengen dezer voorziening van Rijkswege wel zal gelieven te gelasten.

Ook nog uit anderen hoofde echter gevoelen wij ons verplicht tegen deze sluiting van den doorgang op te komen.

Er schijnt n.l. ten gevolge van verkeerde kadastrale tenaamstelling eene misvatting te bestaan omtrent den eigendom van de area en de beide onderling evenwijdige kloostergangen (den oostelijken en westelijken).

Deze 3 staan thans, evenals de zuidelijke zuilen- of kloostergang, kadastraal bekend als een gedeelte van het perceel gemeente Utrecht, Sectie B, n°. 2656 Academie, groot 1541 M², eigendom van den Staat, gewone domeinen, terwijl naar onze overtuiging van de genoemde gronden en gangen alleen de zuidelijke gang eigendom van den Staat is.

Bij notarieele akte toch (Notaris H. van Ommeren) van 7 October 1828 heeft het stedelijk bestuur van Utrecht, krachtens machtiging van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 Juli 1828, n°. 89ⁿ, ingevolge Koninklijk besluit van 25 Maart 1828, n°. 124, van kerkvoogden

der Nederduitsch Hervormde Gemeente, hiertoe bij Koninklijk besluit van 24 Juni 1828, n°. 10, gemachtigd, voor de som van f 3000.— gekocht :

„zekere huizinge, staande en gelegen ter zijde van de Domkerk binnen deze stad en tot dezelve behorende, strekkende voor ten westen aan het plein, genaamd het Munsterkerkhof, ten noorden tegen de voornoemde kerk en ten zuiden de huizinge behorende aan de erven van den Weledelgeboren heer Mr. Joan Gideon Loten, zijnde gemerkt letter F, n°. 218, en zulks met de zoogenaamde kleine secretarie n°. 219 en de voor deze huizinge gelegen plaats of tuin.

Onder dezen afstand en verkoop zijn ook begrepen de kluizen en bogen, op en tegen welke de voornoemde huizinge rustende en strekkende is, benevens de onder die kluizen en langs die bogen liggende gang of straat, tot aan den boog bij de opening, welke uit de kerk achter de Statenbank naar het binnenplein geleidt, alwaar de vrije uitgang naar de stovenhokken der kerk en derzelve erf, langs het binnenplein gelegen, onverhinderd zal verblijven.

Voorts zijn onder dezen verkoop mede begrepen de kluizen en bogen aan de overzijde van het binnenplein, strekkende van de bogen die van het gebouw van de Hoogeschool afloopen tegen de kerkelijke huizinge, naast de oostzijde der kerk, met de onder en langs dezelve gelegen gang of straat tot aan de treden, welke verder naar den ingang der kerk geleiden, alwaar de vrije uitgang naar het erf der kerk, langs het binnenplein alsmede naar en uit de voornoemde kerkelijke huizinge, thans door de Waal bewoond, onverlet zal moeten verblijven.”

Bij deze overeenkomst werd ook bepaald, dat :

„Voor rekening der stad Utrecht zal moeten worden voorzien in het onderhoud van het binnenplein der

academie en het aldaar gelegen riool, gelijk mede in de kosten van herstelling der buitendeur en het maken van een portaal aan de binnenzijde van het zoogenaamde pand der kerk, door hetwelk dan de uitgang derzelve naar het Dom- en Munsterplein zal plaats hebben, ter oorzaak van den afstand der thans bestaande uitgang aan die zijde."

Hieruit blijkt, dat de gemeente Utrecht in 1828 eigenares is geworden van de beide bovengenoemde (oostelijke en westelijke) zuilengangen, welke waarschijnlijk in 1824 of reeds vroeger door den Staat aan de Hervormde Gemeente waren overgedragen, terwijl het onderhoud van het binnenplein toen door de kerkelijke aan de burgerlijke gemeente werd overgedragen.

Zoo zijn dan ook van tijd tot tijd, o. a. in 1857 en later van stadswege herstellingen aan de bogen dier gangen aangebracht en werd bij den aanvang der tegenwoordige restauratie voor eene tijdelijke sluiting schriftelijk vergunning van ons College gevraagd en verkregen.

Het is op deze gronden, dat wij de eer hebben Uwe Excellentie beleefdelijk te verzoeken, niet alleen de sluiting van den doorgang wel te willen doen staken, maar ook Uwe medewerking te verleen en tot de verbetering der bovengenoemde kadastrale tenaamstelling.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

J. E. ENKLAAR, l. s.

Nº. 20

Bericht
Juli 1888
kloostergeschiedenis

Burget
v

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

Nº. 2097. Afdeeling K.W.

Bericht op schrijven van 12
Juli 1883, nº. 256is F. betreffende
kloostergang Domkerk Utrecht.

's-Gravenhage, 15 Augustus 1883.

Gelijk terecht door U wordt verondersteld, moest de sluiting van den doorgang door de kloostergang der Domkerk te Utrecht worden bevolen tot voorkoming van ongelukken gedurende den loop van het herstellingswerk; onlangs toch heeft een persoon, die van den doorgang gebruik maakte, belangrijke verwondingen bekomen door het vallen van een steen.

Ten einde intusschen tegemoet te komen aan het ongerief waarop door U gewezen wordt, laat ik onderzoeken of voorzieningen te treffen zijn, die mij zouden veroorlooven zonder gevaar voor de openbare veiligheid, noch bezwaar voor het werk den toegang weder open te stellen.

Omtrent het slot van Uw schrijven zal U nader worden bericht.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

Aan
Burgemeester en Welhouders
van Utrecht.

Nº. 1

Berich
1887, n
gebouw

Burge

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

Nº. 1413, afdeling O.

Bericht op schrijven van 10 Mei
1887, n°. 11, betreffende nieuw
gebouw Rijksuniversiteit Utrecht.

's-Gravenhage, 16 Mei 1887.

Met genoegen vernam ik, dat Gij U in hoofdzaak met het door mij aangeboden ontwerp eener overeenkomst kunt vereenigen.

Uw bezwaar tegen de redactie der artikelen 1 en 2 acht ik niet gegrond, evenmin als de opmerking dat een contractueele verbintenis der Gemeente om een Universiteitsgebouw te stichten in strijd zou zijn met de bedoeling, dat de Gemeente vrijwillig dit gebouw aan het Rijk als een feestgave aanbiedt, en het Rijk dit geschenk aanneemt.

Immers het geldt hier de regeling van de verhouding tusschen de Gemeente, welke vrijwillig belooft een gebouw te stichten en in bruikleen af te staan, en het Rijk, dat vrijwillig door het in bruikleen aannemen van zoodanig gebouw medewerkt tot het verwezenlijken van de bedoeling der Gemeente. De wensch om eene feestgave te schenken is de aanleidende oorzaak tot het tot stand komen der nieuwe te regelen verhouding, doch de regeling dier verhouding, hetzij de mildheid der gemeente besta in een afstand in eigendom, hetzij die zich uite in een afstand in bruikleen, kan niet anders dan door eene overeenkomst

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

geschieden, waarbij de eene partij zich verbindt tot de schenking of den afstand in bruikleenning, de andere tot de aanneming van het aangeboden. Het karakter van vrijwilligheid gaat daarbij geenszins verloren, want de overeenkomst zelve wordt door beide partijen vrijwillig aangegaan, doch het is duidelijk dat, zooals in elke overeenkomst, tegenover de verbintenis om aan te nemen staat die om aan te bieden. Daarom komt het mij voor, dat de logische volgorde in overeenstemming met hetgeen U werd medegedeeld in mijne brieven van 24 Februari 1886, n°. 412, en van 22 Juni 1886, n°. 1626, afd. O, deze is, dat in de eerste plaats contractueel worde geregeld de verhouding tusschen Rijk en Gemeente, welke een gevolg is van het voornemen der Gemeente om een Universiteitsgebouw te stichten en in bruikleenning af te staan en van de bereidverklaring van de Regeering, om tot verwezenlijking van dat denkbeeld mede te werken.

De vaststelling van het programma van eischen, van de plannen en van de bestekken en de bouw zelf zijn eenvoudig de uitvoeisels dier overeenkomst, tot uitvoering waarvan zij strekken, want het is duidelijk, dat indien niet vooraf overeengekomen is, dat de Gemeente een gebouw zal stichten en in bruikleenning afstaan, en het Rijk dat gebouw te zijner tijd zal aanvaarden, en van de vaststelling van een program, van plannen en bestekken en van een daaraan te geven uitvoering geen sprake zou kunnen zijn.

Het ware niet logisch, dat de Gemeente kosten maakte tot het doen vervaardigen van bouwkundige stukken, indien niet vooraf door eene overeenkomst was uitgemakt, dat Rijk en Gemeente het eens zijn omtrent de zaak zelve, waartoe die stukken moeten dienen.

En het heeft niet aan de Regeering gelegen, dat deze overeenkomst niet tot stand gekomen is, voordat tot het

geheel totaal
eigenschap!

opmaken dier stukken werd overgegaan, want reeds op 24 Februari 1886 werd dezerzijds op het sluiten dier overeenkomst aangedrongen. In één woord, het vaststellen der bouwkundige stukken is een uitvloeisel van eene nieuwe verhouding tusschen Rijk en Gemeente en kan dus eerst na regeling en vaststelling dier verhouding worden ter hand genomen.

Intusschen, ten einde het karakter van de handeling der gemeente beter te doen uitkomen, heb ik er geen bezwaar tegen de redactie van artikel 1 te wijzigen als volgt:

„Contractante ter andere, wenshende ter gelegenheid van het feest van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit door eene feestgave hare belangstelling in deze instelling te betoonen en ten hare behoefte behoorlijke lokalen beschikbaar te stellen, verbindt zich op de terreinen aan het Munsterkerkhof (thans ingenomen door het gebouw van het Leeskabinet en door het daaraan zuidoostwaarts grenzende huis) binnen 3 jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een aanvang te maken met de stichting van een nieuw gebouw, bevattende, enz.”

Het nieuwe artikel 2 door U voorgesteld, heeft tot doel van het Rijk de erkenning te bekomen van het eigendomsrecht van de gemeente op de westelijke en oostelijke kloostergang en den daartusschen gelegen vrijhof.

Ik moet bezwaar maken deze aangelegenheid te regelen en tot beslissing te brengen in een contract hetwelk een daaraan vreemde zaak betreft, doch ben bereid die quaestie afzonderlijk te behandelen en tot een goed einde te brengen.

Ik ben bereid aan Uwe wenschen ten aanzien van den doorgang langs de zuidzijde van de Domkerk gevolg te geven en stel U voor daartoe de volgende alinea aan artikel 3 toe te voegen:

„Contractant ter eenre verbindt zich den doorgang voor voetgangers langs de zuidzijde van de Domkerk open te houden, in den regel dagelijks van half acht ure des morgens tot tien ure des avonds, en dien te onderhouden, schoon te houden en te verlichten.”

De Minister van Staat ,
Minister van Binnenlandsche Zaken ,
HEEMSKERK.

Utrecht, 27 Mei 1887.

N°. 34.

Met groote belangstelling vernamen wij uit Uw schrijven van 16 Mei ll., n°. 1413, Afd. O, welke wijzigingen Uwe Excellentie met het oog op den inhoud van onzen brief van den 10^{den} dezer maand, n°. 11, alsnog heeft gebracht in het ontwerp der overeenkomst, tussehen den Staat en onze Gemeente over de ingebruikneming van het te stichten Universiteitsgebouw te sluiten.

Het was ons aangenaam daarbij te mogen opmerken, hoe op 2 punten (1. vermelding der bedoeling van de stichting en 2. behoud van den openbaren doorgang met verzekering van zijn onderhoud en verlichting) door Uwe Excellentie aan ons verlangen gehoor wordt gegeven.

Nog bestaat er echter bij ons bezwaar tegen enkele der ontworpen artikelen.

Een hoofdbezwaar blijft tegen artikel 1. Bij ons laatste schrijven namen wij reeds de vrijheid aan Uwe Excellentie ons gevoelen kenbaar te maken, dat de vaststelling van het plan en bestek van het te stichten Universiteitsgebouw aan het sluiten dezer overeenkomst behoort vooraf te gaan. Dat gevoelen is ook door de nauwgezette overweging van hetgeen daartegen in Uw boven aangehaald schrijven van 16 Mei ll. werd aangevoerd niet kunnen gewijzigd worden; en wij gevoelen ons daarom verplicht,

Aan
Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.

er nogmaals bij Uwe Excellentie op aan te dringen, dat het door ons voorgestelde tijdstip voor het aangaan dezer overeenkomst — zoodra mogelijk na de vaststelling van plan en bestek — moge worden aangenomen.

Er valt niet aan te twijfelen, dat zoowel de Raad onzer gemeente als ons College, in overeenstemming met den wensch onzer geheele burgerij, zoo spoedig mogelijk tot de stichting van het Universiteitsgebouw verlangt over te gaan, en allereerst in overleg met Uwe Excellentie plan en bestek vast te stellen van dat gebouw, dat, zoodra het gereed is, als feestgave ten behoeve van de Utrechtsche Universiteit ter beschikking van den Staat zal worden gesteld.

Zucht tot bespoediging, overleg en samenwerking zal dus dezerzijds niet ontbreken.

Maar, Uwe Excellentie gelieve wel te overwegen, dat wij, ook tegenover al onze U bekende medestichters, verplicht zijn daaraan te blijven vasthouden, dat er voor de gemeente noch aanleiding, noch eene enkele reden van nuttigheid bestaat, om zich contractueel tot die stichting te verbinden.

De taak, welke wij hebben uit te voeren, brengt mede, dat wij het karakter van vrijwillige aanbidding dezer feestgave ongeschonden moeten trachten te bewaren. Daarmede zou, o. i. het aangaan dezer contractueele verbintenissen geheel in strijd zijn.

Ook zou zulks noch voor de gemeente, noch voor de zaak zelve van eenig nut kunnen zijn. Aan een prikkel tot het spoedig tot stand brengen der zaak bestaat dezerzijds geen behoefte; en den waarborg voor de gemeente, dat zij niet nutteloos bouwkundigen arbeid bekostige, kan dat contract niet geven, want de opdracht tot het vervaardigen van bouwkundige plannen en van het bestek is reeds lang gegeven; de daaruit voort te vloeien kosten kunnen niet meer worden vermeden.

Wij nemen daarom de vrijheid er bij Uwe Excellentie nogmaals ernstig op aan te dringen, dat het sluiten dezer overeenkomst tot na de vaststelling van plan en bestek worde verschoven.

Het ontwerpen der overeenkomst kan desniettemin zoo tijdig geschieden, dat die, zoodra plan en bestek zijn vastgesteld, onmiddellijk worde aangegaan.

Ook de zaak der beide kloostergangen en van den vrijhof kan dan in dien tusschentijd worden geregeld.

Het spreekt van zelf, dat ons aanbod, om aan den Gemeenteraad het in bruikleen afstaan voor te stellen van die genoemde zaken, waarvan de gemeente door een bij Koninklijk besluit goedgekeurden verkoop eigenares is geworden, vervalt, wanneer Uwe Excellentie thans bezwaar blijft maken, zulks in de overeenkomst omtrent het Universiteitsgebouw te begrijpen. Dit aanbod, en niet bloot, zooals door Uwe Excellentie wordt verondersteld, het verkrijgen van de erkenning van het eigendomsrecht der gemeente, was het doel van het door ons voorgestelde artikel 2. Al had ons voorstel de strekking van minnelijke regeling eener zaak, waaromtrent wij nog nooit hadden mogen vernemen, dat Uwe Excellentie eene andere meening dan ons College koestert, het kan onmogelijk aan de hier behandelde zaak *vreemd* worden genoemd, de kloostergang, welke in meer dan één opzicht met het nieuwe Universiteitsgebouw in verband zal worden gebracht, als een deel of annex daarvan te behandelen en in gebruik te geven. x

Daar evenwel de keuze van het tijdstip der overeenkomst van invloed is op haren inhoud, meenen wij te moeten afwachten, dat de door ons op dit punt gewenschte overeenstemming zij verkregen, alvorens onze bedenkingen tegen enkele andere bepalingen van het ontwerp aan Uwe Excellentie in overweging te geven.

x dat wil Gugel juist niet H. 167

Blijft evenwel Uwe Excellentie haar verlangen tot het nu reeds sluiten der bedoelde overeenkomst handhaven, dan zijn wij bereid onder mededeeling van de tusschen U en ons omtrent deze quaestie gevoerde briefwisseling, dit punt aan de goedkeuring van den Gemeenteraad te onderwerpen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

98
N
Beric
1887,
gebouw

Burge
v

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 1623, Afd. O.

Bericht op schrijven van 27 Mei
1887, n°. 34, betreffende nieuw
gebouw Rijksuniversiteit Utrecht.

's-Gravenhage, 10 Juni 1887.

Gelijk ik reeds in mijn schrijven van 16 Mei jl., n°. 1413, Afd. O, zeide, kan ik geenszins uw gevoelen beamen, dat het sluiten eener overeenkomst, zooals de door mij bedoelde, in strijd zoude zijn met het karakter van vrijwillige aanbidding der voorgenomen feestgave.

Volgens de redactie voorgesteld in Uw schrijven van 10 Mei jl., n°. 11, waartegen ik reeds bezwaar maakte, zou alleen de Regeering zich moeten verbinden, en wel tot het aannemen van het te stichten Universiteitsgebouw, doch het is duidelijk, dat tegenover die verplichting de Gemeente zich moet verbinden om het gebouw te stichten en te leveren.

Dat de Gemeente deze verplichting geheel vrijwillig op zich neemt, volgt uit de aanleiding tot het sluiten der overeenkomst en kan, zooals ik in mijn vorig schrijven zeide, desgewenscht uitdrukkelijk in het contract worden vermeld. Doch de stelling, dat door zoodanig contract het vrijwillig karakter der daad zou verloren gaan, is, zooals ik mij vlei dat ook door U bij nader inzien zal worden beaamd, kwalijk houdbaar; ware dit

Aan

*Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.*

anders, dan zouden de titels van schenking en van bruik-leening uit het Burgerlijk Wetboek moeten verdwijnen; artikel 1777 van dat wetboek is ondubbelzinnig in dit opzicht.

Ik mag derhalve den Staat niet verbinden om het te stichten Universiteitsgebouw te aanvaarden, tenzij de Gemeente daartegenover zich verbindt dit gebouw te stichten en af te staan.

Voor Uwe meening, dat de plannen en bouwkundige stukken voor dit gebouw behooren te worden vastgesteld, vóórdat de verhouding van Rijk en Gemeente ter zake dezer stichting geregeld zij, tref ik in Uw nevengemelden brief geen enkel argument aan.

Trouwens het is duidelijk, dat de goedkeuring en vaststelling der bouwkundige stukken niet anders is dan een daad tot uitvoering van de tusschen Staat en Gemeente getroffen overeenkomst, waaraan de Staat zijne bevoegdheid tot het beoordeelen dier stukken moet ontleenen.

Moest die goedkeuring aan het tot stand komen der overeenkomst voorafgaan, dan zou het den schijn hebben alsof de overeenkomst en dus de feestgave zelve van die goedkeuring werd afhankelijk gesteld, en zou de vrijheid, waarop de Regeering bij het beoordeelen der bouwkundige stukken noodwendig in het belang der Universiteit moet prijs stellen, bedreigd kunnen schijnen.

Uw College zal, naar ik mij vlei, inzien, dat, om het milde denkbeeld der schenkers te verwezenlijken, die de Universiteit in het bezit van geschikte lokalen wenschen te stellen, het noodig is, dat de Regeering aan welke de belangen der Universiteit zijn toevertrouwd, volkomen vrijheid hebbe om de toegedachte lokalen na de vereischte adviezen te hebben ingewonnen, te beoordeelen, en dat derhalve zelfs de schijn moet worden vermeden, als zou de overeenkomst en daarmede de feestgave afhankelijk kunnen gesteld worden van de vraag, of de Regeering

al dan niet de bouwkundige stukken goedkeurt, haar voor te leggen. Die schijn nu zou ontstaan indien het sluiten der overeenkomst moest wachten op de vaststelling der bouwkundige stukken.

Ik moet derhalve blijven bij de meening uitgedrukt in mijne brieven van 24 Februari 1886, n°. 412, 22 Juni 1886, n°. 1626, 19 Maart 1887, n°. 876 en 16 Mei 1887, n°. 1413, Afd. O, volgens welke allereerst de verhouding tusschen Staat en Gemeente behoort te worden geregeld en de vaststelling der bouwkundige stukken eerst daarna als een uitvloeisel dier regeling kan geschieden.

Wat de quaestie van den eigendom van een gedeelte van de kloostergang aangaat, ongaarne zou ik deze, gelijk ik reeds zeide, met de thans aanhangige zaak vermengen, ten einde alles wat het tot stand komen van het Universiteitsgebouw zou kunnen belemmeren of vertragen te vermijden. Wil Uw college van de kloostergang melding gemaakt hebben, dan ware het volgende artikel op te nemen, hetwelk niets praëjudicieert :

„zonder praëjudicie van de aanspraken, welke beide contractanten vermeenen te hebben ten aanzien van den eigendom van de kloostergangen, wordt overeengekomen, dat deze gangen voor zooveel noodig en met eerbiediging van den stijl daarvan zullen kunnen getrokken worden bij den nieuwen bouw.”

*De Minister van Staat, Minister van
Binnenlandsche Zaken,*

HEEMSKERK.

Nieuw

Zijne
M

Nº. 62.

Onderwerp :
**Nieuw Universiteitsgebouw
te Utrecht.**

Utrecht, 21 Juni 1887.

Wij hadden de eer bij Uw schrijven van den 10^{den} Juni ll., n°. 1623, Afd O., nader de redenen te vernemen, waarom Uwe Excellentie niettegenstaande onze zeer ernstige bezwaren blijft verlangen, dat de contractueele regeling der verhouding tusschen den Staat en onze Gemeente betrekkelijk het gebruik van het door de Gemeente Utrecht te stichten Universiteitsgebouw aan Uwe beoordeeling en goedkeuring van de plannen voorafga.

Ontveinzen mogen wij niet, dat wij zulks betreuren.

Het moet aan het Bestuur en de ingezetenen onzer Gemeente een niet aangenamen indruk geven, dat de Regeering alle verder gemeen overleg omtrent de inrichting van het als feestgave aan te bieden gebouw afwijst, totdat de Gemeente zich tegenover den Staat tot stichting en aanbieding rechtens zal hebben verbonden.

Het gevaar is niet geheel denkbeeldig, dat zulks, hetzij den Gemeenteraad, hetzij de Burgerij, die gereed staat hare zeer belangrijke gift voor de stichting aan ons Bestuur te overhandigen, zou kunnen doen aarzelen of weigeren, tot de stichting verder mede te werken.

Aan

*Zijne Excellentie, den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.*

Uit nadere inzage zal voorzeker blijken dat er in artikel 1777 van het Burgerlijk Wetboek geen sprake is van eene verbintenis tot het stichten of maken van de in bruikleening te geven zaak.

Naar onze wel gevestigde overtuiging zal dus door die aan de vaststelling van het ontwerp voorafgaande overeenkomst aan het karakter van vrijwillige aanbieding dezer feestgave te kort worden gedaan en de opgewekte deelneming onzer burgerij in de viering van het 250-jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit, in wier bloei zij zulk een levendig belang toont te stellen, niet geheel tot haar recht komen.

Wij herhalen overigens, wat wij den 27sten Mei aan Uwe Excellentie schreven: aan zucht tot bespoediging, overleg en samenwerking dezerzijds behoeft niet te worden getwijfeld; tot bevordering daarvan is het sluiten van een contract ten eenemale overbodig.

Desniettemin zullen wij, indien de medewerking der Hooge Regeering daarvan afhankelijk blijft, aan den Gemeenteraad, onder overlegging van de tusschen Uwe Excellentie en ons hierover gevoerde briefwisseling, voorstellen, aan het verlangen Uwer Excellentie toe te geven, omdat wij òn het onzen plicht achten, òn boven alles verlangen, het tot stand komen dezer stichting te trachten te verzekeren.

Tegen nog enkele andere bepalingen van het ontwerp bestaan echter, zooals wij de eer hadden bij ons schrijven aan Uwe Excellentie van den 27sten Mei ll., n°. 34, te melden, bij ons eenig bezwaar. Wij wenschen daarom de volgende wijzigingen aan Uwe goedkeuring te onderwerpen.

I. Artikel 1 stellen wij voor aldus te doen luiden:
„Contractante ter andere, wenschende ter gelegenheid. Munsterkerkhof (thans

„ingenomen door het gebouw van het Leesmuseum en „door het daaraan zuidwaarts grenzende huis) binnen 3 „jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een aan- „vang te maken met de stichting van een nieuw Univer- „siteitsgebouw, bevattende eenige voor het universitair „onderwijs thans nog ontbrekende lokalen, en dit nieuw „gebouw, hetwelk gemeenteeigendom blijft, aan con- „tractant ter eenre ten behoeve der Rijksuniversiteit te „Utrecht kosteloos in bruikleen af te staan.”

Wanneer het plan eerst na het sluiten der overeen- komst wordt vastgesteld, kan de Gemeente zich niet vooraf tot het bouwen van alle mogelijke localiteiten verbinden, waaraan voor het universitair onderwijs nog zou kunnen blijken behoefte te bestaan. De voor den bouw beschikbare gelden mogen toch niet eenigszins belangrijk worden overschreden. Het is daarom dat de woorden: „bevattende de . . .”, veranderd zijn in: „bevattende eenige . . .”

Het komt ons noodig voor, dat hier de stichting van een „nieuw *Universiteitsgebouw*” vermeld worde, opdat de bedoeling blijke, om aan het Munsterkerkhof den *voorgevel van het geheele gebouw* te plaatsen.

II. Wij stellen Uwe Excellentie voor in artikel 2 de woorden „overeenkomstig door contractant ten eenre enz.”, aldus te wijzigen:

„Overeenkomstig door *contractante ter andere ingezonden* „en door contractant ter eenre goedgekeurde plannen en bestekken.”

Dat de plannen van gemeentewege zullen worden opgemaakt, behoort o. i. volstrekt door de opname der onderschrapte woorden alhier te worden vermeld.

Daarentegen wenschen wij de woorden „opgaven van eischen,” te doen vervallen.

Nu op dit oogenblik reeds de betrokken autoriteiten

over de ingediende plannen Uwe Excellentie van bericht en raad dienen, blijft het ons werkelijk nutteloos en onraadzaam voorkomen, nogmaals aan een nieuw program van eischen tijd en moeite ten beste te geven.

Wij hadden reeds bij onzen brief van 15 Juli 1886, de eer aan Curatoren der Universiteit ter voldoening aan het verlangen van Uwe Excellentie mededeeling te doen van de opgaven van eischen, welke aan onze Bouwmeesters te gelijk met de opdracht tot het maken van plannen, enz. zijn verstrekt.

Die eischen waren vervat en nauwkeurig omschreven in:

1. den brief van Curatoren aan ons College van 21 Januari 1886, n°. 28;

2. het daarbij gevoegde advies van den Senaat der Rijksuniversiteit aan Curatoren van den 6^{den} Januari 1886;

3. een nader schrijven van den Secretaris van genoemden Senaat aan onzen Wethouder, belast met het toezicht op de openbare werken dezer Gemeente, van den 23sten dierzelfde maand.

Van deze 3 stukken zonden wij toen eene gedrukte kopie aan Curatoren.

Komt nu het ingediende plan aan Uwe Excellentie voor, aan een of meer der te stellen eischen niet, of niet geheel te voldoen, dan meenen wij het èn veel doelmatiger èn veel minder tijdroovend te mogen noemen, het voldoen daaraan liever door wijziging van het ingediende bouwplan en inrichting van het bestek, dan door het nu nog opstellen en behandelen van een nieuw program van eischen te trachten te bereiken. Wij nemen daarom de vrijheid bij Uwe Excellentie, ook ter bespoediging der zaak, op het weglaten dezer 3 woorden te mogen aandringen.

III. Alzoo Uwe Excellentie bezwaar blijft maken

1066

tegen de door ons voorgestelde regeling van de zaak der kloostergangen en van den vrijhof, zullen wij, in het vertrouwen op de goede oplossing, waartoe Uwe Excellentie zich bereid verklaart, daarop bij deze overeenkomst niet langer aandringen. Wij zouden dan echter ook het laatstelijk ontworpen, daartoe betrekkelijk artikel („zonder praëjudicie, enz.") liever weggelaten zien.

Het kan toch *onze* wensch niet zijn, dat in dit contract (voor het eerst) het eigendomsrecht der Gemeente in twijfel worde gesteld, hetwelk zich sedert bijna 60 jaren op een onder Koninklijke goedkeuring gedanen aankoop grondt.

Ook is de strekking der woorden „met eerbiediging van den stijl" niet duidelijk, daar toch dit contract geen waarborg behoeft te bevatten, dat de stijl van de kloostergang zal worden geëerbiedigd. Daar plan en bestek aan de goedkeuring van Uwe Excellentie zullen worden onderworpen, is U. E. verzekerd, dat de stijl van de kloostergang geen ongewenschte wijziging zal ondergaan.

Wij geven er daarom de voorkeur aan, dat van de kloostergang in dit contract geen zoodanige melding worde gemaakt.

IV. In het laatste lid van het 3de artikel, vermeld aan het slot van het schrijven van Uwe Excellentie van 16 Mei 11., n°. 1413, afd. O, verzoeken wij de weglating van de woorden „in den regel."

Die woorden zouden ons om het hierbij betrokken openbaar belang niet wenschelijk voorkomen.

Het spreekt van zelf, dat, evenals bij iederen openbaren weg, tijdelijke afsluiting voor eventueele herstelling (van het Universiteitsgebouw) of voor onderhoud (van den doorgang zelven) vereischt, geenszins wordt uitgesloten.

108

Ten einde met vertrouwen op goeden uitslag deze ontwerp-overeenkomst aan den Gemeenteraad ter goedkeuring te kunnen voordragen hopen wij, dat de bovengenoemde wijzigingen de instemming van Uwe Excellentie zullen mogen verwerven. Mochten een of meer dier wijzigingen bij U alsnog bezwaar ontmoeten, dan zouden wij ons gaarne in de gelegenheid zien gesteld, deze zaak met Uwe Excellentie te bespreken en verzoeken wij U alsdan den dag en het uur te bepalen, waarop het Uwe Excellentie schikken zal ons daartoe te ontvangen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

J. E. ENKLAAR, *l.s.*

N
Beric
Juni
nieuwe
Utrecht

Burg

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 1966, Afd. O.

Bericht op schrijven van 21
Juni 1887, n°. 62, betreffende
nieuwe Universiteitsgebouwen te
Utrecht.

's-Gravenhage, 25 Juli 1887.

Met genoegen vernam ik uit nevenvermeld schrijven, dat aan mijn wensch om de verhouding tusschen het Rijk en de Gemeente Utrecht bij de stichting van nieuwe Universiteitslokalen bij een contract te regelen, zal worden voldaan.

Ik wensch duidelijk te doen uitkomen, dat ik niet twijfel aan Uwe bereidwilligheid om de stichting dier lokalen te bespoedigen en te bevorderen. Ik ben zelfs zoozeer overtuigd dat Uwerzijds die stichting bespoedigd zal worden, dat ik geen bezwaar zou hebben tegen verlenging van den termijn van drie jaren in artikel 1 van het concept-contract voor den aanvang van den bouw genoemd. Doch van den aanvang af, reeds in Februari 1886, gaf ik te kennen, dat waar het gold eene liberaliteit door de Gemeente en belangstellenden aan het Rijk te bewijzen, en door de Regeering ten behoeve van den Staat aan te nemen, het noodig is de hieruit geboren verhouding overeenkomstig haren aard duidelijk te omschrijven. Elke schenking legt wederzijds verplichtingen op, en voor beide partijen is het van gewicht, dat deze verplichtingen behoorlijk worden geformuleerd. Hoe waardeerbaar het

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

aanbod en de daarvoor gebrachte offers mogen zijn, het Rijk gaat door de aanneming ook belangrijke financieele verplichtingen aan. En ik zou mij niet verantwoord achten, aan den Staat eenige verplichting op te leggen indien niet tegelijkertijd die der Gemeente omschreven werden.

Deze, uit juridiek en administratief oogpunt onvermijdelijke, handeling doet aan het karakter van vrijwillige aanbidding der feestgave niets te kort.

Immers, de aanbidding kwam tot stand door het votum van den Gemeenteraad van Utrecht van 21 November 1885 en het vrijwillig karakter daarvan wordt niet aangetast, wanneer tot uitvoering van dat besluit een overeenkomst met de Regeering wordt gesloten tot regeling der verplichtingen, welke schenker en begiftigde ten gevolge en ter verwezenlijking van de bedoeling des gevers op zich nemen, te minder wanneer in den tekst der overeenkomst (zooals ik voorstelde) *uitdrukkelijk* van de liberaliteit des gevers wordt melding gemaakt.

Ik merk voorts op, dat in Uw laatste schrijven niet tegen het sluiten van zoodanige overeenkomst bedenking wordt geopperd, doch alleen op het onderzoek der bouwplannen, *vóórdat* zoodanige overeenkomst tot stand is gekomen, wordt aangedrongen; dat echter door U geen enkele grond wordt aangevoerd, waarom dit onderzoek, dat slechts als een uitvloeisel van de overeenkomst nut kan hebben, zou moeten plaats vinden, *vóórdat* de wederzijdsche bevoegdheden en verplichtingen vastgesteld zijn. Het omkeeren van de natuurlijke en logische volgorde der werkzaamheden kan geenszins strekken om het vrijwillig karakter der aanbidding dat door niemand betwist wordt, te doen uitkomen. De eerste wijziging, thans door U in artikel 1 voorgesteld, bedoelt te lezen, dat de Gemeente zich verbindt een aanvang te maken met

de stichting van een nieuw gebouw, bevattende *niet de , maar eenige* voor het universitair onderwijs thans nog ontbrekende lokalen, en zulks op grond dat de Gemeente zich niet kan verbinden tot het bouwen van alle mogelijke localiteiten waaraan voor het universitair onderwijs nog zou kunnen blijken behoefte te bestaan. Tegen deze wijziging heb ik geen bezwaar.

De andere voorgestelde wijziging bedoelt dat niet gelezen worde dat het geldt de stichting van „*een nieuw gebouw*”, maar de stichting van „*een nieuw Universiteitsgebouw*”, en zulks om te doen uitkomen dat het de bedoeling is aan het Munsterkerkhof *den voorgevel van het geheele gebouw* te plaatsen.

Ik merk op, dat de strekking van deze wijziging in strijd is met de voorgaande. Immers, die bedoelt te doen uitkomen dat geenszins alle, maar slechts eenige lokalen zullen worden gesticht, om, zooals in het Gemeenteraadsbesluit van 21 November 1885 werd gezegd, in verband gebracht te worden met de bestaande Universiteitsgebouwen, namelijk het groot auditorium, de Senaatskamer, en een twaalfstal bestaande lokalen, ongerekend de gangen en eenige kleine vertrekken. Ik acht het daarom bezwaarlijk de nieuwe lokalen te noemen „het Universiteitsgebouw”, en wensch de eerst voorgestelde redactie te zien behouden.

Ook met de wijziging door U thans voorgesteld in artikel 2 kan ik mij niet vereenigen. Staat het vast, dat de bouwplannen de goedkeuring der Regeering behoeven, dan is het duidelijk, dat ook de opgave der eischen waaraan die ontwerpen moeten beantwoorden, vooraf aan gelijke goedkeuring te onderwerpen zijn: dit is in het belang van al de partijen en inzonderheid van de ontwerpers dier plannen. Reeds in mijn schrijven van 22 Juni 1886, n°. 1626, afd. O, wees ik er U op, dat

een opgave van eischen niet kon worden gemist. En nu mogen omtrent die eischen adviezen zijn uitgebracht, tot nog toe is het programma der eischen niet vastgesteld en kon zulks niet geschieden, voordat de regeling van de verhouding tusschen Rijk en Gemeente is tot stand gekomen, waarvan die vaststelling een uitvloeisel zal zijn. Ik deel overigens Uw gevoelen, dat over den inhoud van die eischen niet veel verschil zal zijn, blijkens de door U aangehaalde brieven. Ten aanzien van de andere wijziging door U in artikel 2 gewenscht, heb ik de eer U te berichten dat ik mij kan vereenigen met de volgende redactie, welke aan Uwe bedoeling en aan de mijne beantwoordt.

„Contractant ter eenre zal bovenbedoeld gebouw in bruikleenning aannemen, mits het voldoe aan de door hem vastgestelde opgaven van eischen en aan de evenzeer door hem goedgekeurde plannen en bestekken, wordende die plannen en bestekken door den contractant ter andere zoo spoedig mogelijk ter goedkeuring ingediend.”

Met Uw voorstel om het artikel betreffende de kloostergang weg te laten, kan ik mij vereenigen.

Het schijnt mij niet wenschelijk de door U aangehaalde woorden „in den regel” in artikel 3 weg te laten. Zij zijn juist bestemd om te voorzien in de gevallen door U genoemd, waar het niet mogelijk zal zijn den doorgang op de gestelde uren open te houden

Worden die woorden weggelaten, dan zou strikt genomen ook in zoodanige gevallen de verplichting tot openhouden verbindend zijn.

Tot voorkoming van misverstand voeg ik hierbij een gewijzigd concept-overeenkomst.

*De Minister van Staat, Minister van
Binnenlandsche Zaken,*

HEEMSKERK.

ONTWERP-CONTRACT,

(door den Minister voorgesteld).

De Minister van Binnenlandsche Zaken, handelende namens den Staat der Nederlanden,

ter eenre en Burgemeester en Wethouders van Utrecht, handelende voor de Gemeente, hiertoe gemachtigd bij besluit van den Gemeenteraad van
goedgekeurd bij dat van Gedeputeerde Staten van Utrecht van
, van welke besluiten afschriften aan deze overeenkomst zijn gehecht, ter andere, zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. Contractante ter andere, wenschende ter gelegenheid van het feest van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit door eene feestgave hare belangstelling in deze instelling te betoonen en ten haren behoeve behoorlijke lokalen beschikbaar te stellen, verbindt zich op de terreinen aan het Munsterkerkhof (thans ingenomen door het gebouw van het Leesmuseum en door het daaraan zuidwaarts grenzende huis) binnen 3 jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een aanvang te maken met de stichting van een nieuw gebouw, bevattende eenige voor het universitair onderwijs nog ontbrekende lokalen [en dit nieuwe gebouw, hetwelk gemeenteeigendom blijft, aan contractant ter eenre, ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht kosteloos in bruikleen af te staan.

Art. 2. Contractant ter eenre zal bovenbedoeld gebouw in bruikleen aannemen, mits het voldoe aan de door

hem vastgestelde opgaven van eischen en aan de evenzeer door hem goedgekeurde plannen en bestekken, wordende die plannen en bestekken door den contractant ter andere zoo spoedig mogelijk ter goedkeuring ingediend.

Art. 3. Contractant ter eenre neemt van het oogenblik dat het nieuwe gebouw hem zal zijn overgedragen, het onderhoud, het schoonhouden en de verlichting daarvan op zich, alsmede de lasten welke daarop mochten rusten.

Hij is bevoegd daaraan op Rijkskosten al de vertimmeringen, verbouwingen of veranderingen uit te voeren, naar zijn oordeel noodig om het voor het hooger onderwijs bestemde gebouw aan zijn bestemming te doen beantwoorden.

Contractant ter eenre verbindt zich den doorgang voor voetgangers langs de zuidzijde van de Domkerk open te houden, in den regel dagelijks van 7½ uur des morgens tot 10 uur des avonds, en dien te onderhouden, schoon te houden en te verlichten.

Art 4. Zoodra het bovenbedoeld nieuw gebouw niet langer voor de te Utrecht gevestigde Rijksuniversiteit wordt gebruikt, zal het op de eerste aanvraag van contractante ter andere ter harer vrije beschikking worden gesteld in den staat waarin het zich alsdan zal bevinden, zonder dat contractante ter andere zal gehouden zijn tot het betalen of gerechtigd zijn tot het vorderen van eenige vergoeding uit welken hoofde ook.

Art. 5. Het nieuwe gebouw wordt zoolang de bruik-leening duurt door contractante ter andere tot een nader overeen te komen bedrag bij een of meer door contractant ter eenre goed te keuren brandverzekeringmaatschappijen tegen brandgevaar verzekerd.

De verzekeringspremie wordt jaarlijks door contractant ter eenre aan die ter andere terugbetaald.

Art. 6. Indien het nieuwe gebouw door brand of eenig

ander onheil geheel of gedeeltelijk vernietigd wordt, is contractant ter eenre bevoegd het op zijne kosten weder op te bouwen en het herstelde gebouw op den voet van deze overeenkomst in bruikleening te houden, terwijl contractante ter andere alsdan verplicht is aan contractant ter eenre de schadevergoeding uit te keeren, welke te dezer zake door de brandverzekeringmaatschappijen zal uitbetaald zijn.

Gaat contractant ter eenre niet binnen 5 jaren tot den wederopbouw over, dan is hij gehouden het erf en de overblijfselen van het gebouw op de eerste aanvraag ter beschikking te stellen van contractante ter andere.

Art. 7. Van weerszijden wordt overeengekomen dat geen gebruik zal worden gemaakt van de rechten, bedoeld in de artt. 1788 en 1789 Burgerlijk Wetboek.

Art. 8. Alle kosten op deze overeenkomst vallende, met uitzondering van die van zegel, zijn ten laste van contractant ter eenre.

Aldus overeengekomen en in dubbel opgemaakt en onderteekend te 's-Gravenhage en te Utrecht,

Behoort bij schrijven van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Juli 1887, n°. 1966, afd. K. en W.

Mij bekend,
De Secretaris-Generaal,
HUBRECHT.

Utrecht, 18 Augustus 1887.

Nº. 116.

Bij schrijven van Uwe Excellentie van den 25sten Juli 11., nº. 1966, Afdeling O, hadden wij de eer eene nieuwe ontwerp-overeenkomst te ontvangen ter regeling van de verhouding tusschen den Staat en de Gemeente Utrecht betrekkelijk het gebruik van het door deze laatste te stichten Universiteitsgebouw.

In dit nieuw ontwerp werd door Uwe Excellentie aan enkele der in ons schrijven van 21 Juni 11., nº. 62, uitgedrukte wenschen gevolg gegeven, doch in andere opzichten aan Uwe zienswijze vastgehouden.

Uit Uw bovengemeld schrijven blijkt ons echter, dat er omtrent sommige punten misverstand blijft heerschen.

Tot wegruiming daarvan zou o. i. het best de bespreking met Uwe Excellentie kunnen strekken, tot welke wij reeds bij ons gemeld schrijven verzochten, in het gegeven geval in de gelegenheid te mogen worden gesteld op een door U te bepalen dag en uur.

Op enkele dier punten meenen wij reeds nu de aandacht van Uwe Excellentie te moeten vestigen:

1º. Dat aan Uw wensch, om *reeds nu* eene overeen-

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.*

komst als de bedoelde te sluiten, zal worden voldaan, hebben wij niet kunnen melden; alleen dit, dat wij het aan den Gemeenteraad zullen voorstellen.

2°. De noodzakelijkheid van het *sluiten* eener zoodanige overeenkomst is door ons *geen enkele maal* in twijfel gesteld.

Uit alle onze hiertoe betrekkelijke, aan Uwe Excellentie gerichte, brieven blijkt, dat niet hierover, maar over *het tijdstip* van het sluiten daarvan verschil van gevoelen bestaat; vóór of na de wederzijdsche goedkeuring van plan en bestek. Natuurlijk heeft de bepaling daarvan invloed op den inhoud der overeenkomst. Bij het sluiten der overeenkomst *reeds nu*, zooals door Uwe Excellentie gewenscht werd, zou de Gemeente zich verbinden tot stichting van een gebouw overeenkomstig nog nader te maken en door U goed te keuren plannen en bestek. Zulks ware naar onze meening in strijd met het karakter eener feestgave, en zou geen recht doen wedervaren aan de bedoelingen van het Bestuur en de ingezetenen onzer gemeente.

Wij wenschten het sluiten der overeenkomst daarom uit te stellen tot het tijdstip, waarop ons College, door den Gemeenteraad daartoe gemachtigd, het met Uwe Excellentie omtrent plan en bestek eens zou zijn geworden en dus die van weerszijden goedgekeurde stukken aan de akte zouden kunnen worden vastgehecht.

In onze missive van 21 Juni 1887, n°. 62, verklaarden wij ons desniettemin, ter voorkoming van tijdverlies, indien de medewerking der Regeering daarvan afhankelijk bleef, bereid aan den Gemeenteraad voor te stellen, om aan het verlangen van Uwe Excellentie in dit opzicht te voldoen, al bleven wij ook alleen de door ons gewenschte volgorde der werkzaamheden „natuurlijk en logisch” achten.

3°. Uit de inzage van het Raadsbesluit van 21 November

1885 zal het aan Uwe Excellentie blijken, dat de Gemeenteraad bepaaldelijk en uitdrukkelijk tot de stichting „van een *Universiteitsgebouw*, dat zal worden gevestigd *aan het Munsterkerkhof*, heeft besloten, hetwelk de localiteiten zou bevatten waaraan *op dit oogenblik behoefte* bestaat („de *thans* ontbrekende”).

Aan het behoud van dit woord verklaarden wij daarom bij ons vroeger schrijven te hechten, te meer omdat wij steeds beslist wenschen te doen uitkomen, dat voorgevel en hoofdentree van het Universiteitsgebouw tot de nieuwe stichting aan het Munsterkerkhof zullen behooren. Voor de inrichting van het plan achten wij dit een gewichtig punt.

4°. Wij meenden en blijven meenen, dat het nu nog opmaken van een *program van eischen*, dat zal moeten worden gevolgd door onze Bouwmeesters, die reeds hun plan in overeenstemming met de Academische autoriteiten ingezonden en na overleg met den Rijksbouwkundige gewijzigd hebben, een plan, hetwelk sedert eenigen tijd aan de beoordeeling van Uwe Excellentie is onderworpen, nutteloos en onraadzaam is. Aanschouwelijker en vollediger kan het voldoen aan eischen en behoeften nooit worden voorgesteld, dan in een ontworpen plan en de daarop te maken aanmerkingen.

Aan het ingezonden plan ligt het program ten grondslag, dat in de U bekende brieven is vervat.

Het opstellen van een nieuw program kan nu *alleen* tijdverlies veroorzaken en den goeden gang der zaak belemmeren.

Indien echter een program van eischen, dezerzijds op te maken en door Uwe Excellentie goed te keuren, mocht worden vastgesteld, dan zou zulks toch o. i. *in allen gevalle* vóór het sluiten der overeenkomst behooren te geschieden.

Ter voorkoming van verder misverstand hebben wij ,
bij het ontbreken van het door ons verzochte mondeling
overleg , de eer het bovenstaande aan de overweging van
Uwe Excellentie beleefdelijk aan te bevelen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht ,

De Burgemeester ,

DE MURALT , Weth.

De Secretaris ,

DE WATTEVILLE.

Bijlagen 14—23.

MET BOUWPLAN.

BRIEFWISSELING

MET

**Z. E. den Minister van Staat, Minister van
Binnenlandsche Zaken,**

EN

CURATOREN DER RIJKSUNIVERSITEIT

TE

UTRECHT.

Utrecht, 28 Mei 1886.

Nº. 56.

Wij zijn thans eerst in staat om Uwe missive van 24 Februari jl., n°. 412, afd. O, met genoegzame volledigheid te beantwoorden.

De reden dezer vertraging is het door den Gemeenteraad in zijne vergadering van 11 Maart jl. genomen besluit, om aan onze Bouwmeesters op te dragen het indienen van een tweeledig *avant-projet* van het te stichten Universiteitsgebouw, met berekening van kosten, ten einde te kunnen bepalen op welke wijze het beste aan „zijne voornemens” zoude kunnen worden gevolg gegeven.

De verlangde stukken bereikten den Raad eerst den 18^{den} Mei jl. en maakten een punt van beraadslaging uit in zijne vergadering van 27 Mei ll.

Naar aanleiding van zijn in die vergadering genomen besluit, om zich tot het minst omvangrijke en minst kostbare plan te bepalen, hebben wij de eer U hierbij een voorloopig plan en teekening van het te stichten „monumentale Universiteitsgebouw”, waarin ons „pro-

Aan

5

Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.

„gramma van eischen” als het ware is opgenomen, en dat de ontwikkeling bevat „der voornemens van het „Bestuur en de ingezetenen dezer Gemeente en van het „provinciaal Bestuur”, te doen toekomen.

Wij drukken hierbij den wensch uit, dat het plan bij Uwe Excellentie instemming zal vinden en vooral, wat de aansluiting met de bestaande Rijksuniversiteitsgebouwen betreft, geen bezwaar zal ontmoeten en tot een spoedig en bevredigend overleg tusschen onze Bouwmeesters (de heeren Gugel en Vermeijs) en den Rijksbouwkundige zal mogen leiden.

Mocht door Uwe Excellentie eene nadere mondelinge toelichting of eene opname in loco verlangd worden, zoo zijn één of meer leden van ons Bestuur bereid, zich daartoe, op dag en uur door U te bepalen, te 's Hage of hier voor Uwe Excellentie beschikbaar te stellen.

Wat betreft de te regelen verhouding in deze zaak tusschen Rijk, Gemeente en Provincie, nemen wij de vrijheid op te merken, dat het gebouw onder Uwe kennisneming van het plan gesticht, bij zijne geheele voltooiing door het Stedelijk bestuur aan het Rijk wordt overgegeven ten volle en vrije gebruike der Universiteit en van het universitair onderwijs, en eerst bij opheffing daarvan in den staat, waarin het thans wordt opgeleverd, aan de Gemeente terugkeert.

Het wordt dus een gemeentegebouw, waarvan de eigendom aan haar verblijft, maar waarvan evenals van vele andere gemeentegebouwen, het volle gebruik aan het Rijk komt. Het laatste zorgt daarentegen voor inwendige inrichting (ameublement), onderhoud en verzekering tegen brandschade. De Provincie geeft alleen eene *subsidie*, zonder dat daarbij iets anders werd bepaald dan het oprichten van een monumentaal Universiteitsgebouw.

Mocht door U tusschen Gemeente en Rijk eene schrift-

lijke regeling, een contract, worden wenschelijk geacht, zoo zoude dit het best op te maken zijn en te teekenen bij de overgave van het voltooide Gebouw aan 's Rijks Hooge Regeering.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

Nº

Berie
1886,
Univers

Bury

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.N°. 1626¹. Afd. O.

Bericht op schrijven van 28 Mei
1886, n°. 56, betreffende nieuw
Universiteitsgebouw Utrecht.

's-Gravenhage, 22 Juni 1886.

Ik heb de eer U de ontvangst te berichten van het ontwerp voor een nieuw Universiteitsgebouw met bijlagen mij bij uw nevensgemeld schrijven toegezonden. Omtrent die stukken wordt thans een onderzoek ingesteld. Tot mijn leedwezen is door U geen gevolg gegeven aan mijn verzoek om overlegging van het programma van eischen, dat aan de ontwerpers is voorgelegd. Uwe meening dat het ontwerp zelf in de plaats kan treden van het programma, hetwelk door het ontwerp moet verwezenlijkt worden, kan ik niet deelen. Curatoren der Universiteit worden mitsdien door mij uitgenoodigd mij het bedoelde programma alsnog te zenden.

Zooals in mijn schrijven van 24 Februari jl., n°. 412, afd. O, gezegd werd, acht ik het noodig reeds nu de verhouding te dezer zake tusschen Rijk, Gemeente en

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

Provincie te regelen. Zoodanige regeling eerst vast te stellen bij de overgave van het voltooide gebouw is niet raadzaam. Ik moet derhalve mijn verzoek herhalen om toezending door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten van een ontwerp, deze aangelegenheid betreffende.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken ,
Voor den Minister ,
De Secretaris-Generaal,
HUBRECHT.

Univ

Heer

N°. 199.

Onderwerp:

*Utrecht, den 3. Juli 1886.***Universiteitsgebouw.**

De Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken heeft het advies van den Senaat en van ons College gevraagd over de teekeningen van het te stichten Universiteitsgebouw, gevoegd bij Uwen brief aan den Minister van 28 Mei 11., n°. 56, en ons tevens afschrift van dien brief medegedeeld. Daar Uw College in een vorig schrijven aan den Minister had verklaard, dat het, *alvorens* de op te maken plannen aan den Gemeenteraad in te dienen, die aan Zijne Excellentie ter kennisgeving en overweging zoude opzenden, behooren de bedoelde ontwerpen slechts als een *avant-projet* beschouwd te worden, gelijk ze trouwens in Uw schrijven worden genoemd. De Minister merkt op, dat door hem aan het Gemeentebestuur overlegging was gevraagd van het programma van eischen, aan de Bouwmeesters voorgelegd.

De mededeeling in Uwen brief, dat in het voorloopig plan het programma van eischen als het ware is opgenomen, kan bezwaarlijk geacht worden aan 's Ministers verzoek te voldoen. Het is den Minister namelijk onbekend in hoeverre de eischen, genoemd in onzen brief aan U van 21 Januari 1886, n°. 28, en in het U in afschrift

Aan

*Heeren Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.*

medegedeelde advies van den Senaat van 6 Januari werkelijk aan de ontwerpers der plannen zijn opgelegd. In den brief van den Senaat wordt voorts nog melding gemaakt van een elftal punten, waarvan onderscheidene van het hoogste gewicht geacht worden, doch welke alleen genoemd en geenszins ontwikkeld zijn, zoodat onzekerheid bestaat aangaande de eischen van den Senaat, die punten betreffende.

Op grond van een en ander verzoekt de Minister alsnog overlegging van het schriftelijk programma van eischen, opgemaakt in overleg met den Senaat, waarbij ook dienen gevoegd te worden de wenschen welke de Senaat zich voorbehield (zie brief van 6 Januari) mondeling uit te spreken.

Vervolgens verlangt de Minister van ons een in overleg met den Senaat opgesteld overzicht van de bestemming later aan de lokalen van het voormalig Politiehuis met conciergerie (pedelswoning) te geven.

Wij hebben de eer U van het bovenstaande mededeeling te doen en vertrouwen dat Uw College met ons overtuigd is, dat een toezending der gevraagde stukken aan het spoedig tot stand komen der voorgenomen stichting in hooge mate bevorderlijk zal zijn.

Curatoren der Rijksuniversiteit te Utrecht,

De Voorzitter,

s' JACOB.

De Secretaris,

BAERT.

Utrecht, 15 Juli 1886.

N°. 126.

Bij Uw schrijven van 3 Juli l.l., n°. 199, werd ons het verlangen medegedeeld van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, om door Uwe tusschenkomst het schriftelijk programma te ontvangen, dat door ons aan de met het ontwerpen van het te stichten Universiteitsgebouw belaste Bouwmeesters is voorgelegd. De Minister voorn. had ons bij brief van 22 Juni l.l. reeds gemeld, dat Uw College door Z. Exc. tot toezending van dat programma werd uitgenoodigd.

Aan 's Ministers verlangen meenen wij het best te voldoen door U hiernevens een afschrift te doen toekomen van de brieven, welke wij den 24sten November 1885 en den 26sten Januari dezes jaars aan de Bouwmeesters hebben gericht. Deze brieven bevatten de bepaalde opdracht tot het ontwerpen van een aan het Munsterkerkhof alhier te stichten monumentaal Universiteitsgebouw, dat de thans voor het universitair onderwijs nog ontbrekende localiteiten zal bevatten en met de tegenwoordige Senaatskamer, groot auditorium en de verder daar aanwezige localiteiten in verband gebracht en tot een geheel zal worden.

Aan

Heeren Curatoren der Rijksuniversiteit
te Utrecht.

Bij ons laatstgenoemd schrijven werd tevens de ook door hen gedane vraag beantwoord om toezending van een speciaal programma voor het te ontwerpen plan. Wij deden zulks door hen in kennis te stellen van de drie brieven, welke wij de eer hebben U hiernevens in afschrift toe te zenden, t. w.

1. den aan ons gerichten brief van Uw College van 21 Januari dezes jaars, n°. 28;

2. het daarbij gevoegde advies van den Senaat der Universiteit van den 6^{den} dier maand;

3. een nader schrijven van den Secretaris van genoemden Senaat aan onzen Wethouder, belast met het toezicht op de openbare werken, van den 23sten dier maand.

Wij merkten daarbij op, dat deze 3 brieven de omschrijving bevatten van de in de eerste plaats vereischte lokalen en van wat verder voor de bestemming van het gebouw als wenschelijk moet worden beschouwd.

Aan de Bouwmeesters werd geene andere opdracht door ons verstrekt, dan om het genoemde ontwerp zooveel mogelijk aan de in die brieven vermelde eischen te doen beantwoorden en het met het oog op de voor het gebouw beschikbare geldsom in te richten.

De Bouwmeesters hebben ons bij de toezending der teekeningen gemeld, dat door hen aan die opdracht zooveel mogelijk was voldaan. Zij hebben tevens den wensch uitgedrukt, om vóór de samenstelling van een definitief ontwerp te mogen vernemen, of er van de zijde van den Minister van Binnenlandsche Zaken geen bezwaren zouden bestaan tegen de verplaatsing der binnendeur van het groot auditorium en tegen het uitbreken van eenige lichtopeningen — respectievelijk het veranderen van eenige blinde tracerramen in glasramen — onder de kruisgang, ten einde aan eenige lokalen van het te stichten Academiegebouw van deze zijde licht te kunnen geven. Zij zouden er

hoogen prijs op stellen over de zienswijze van Zijne Excellentie, deze beide punten betreffende, zekerheid te erlangen. Ook wij achten het wenschelijk reeds thans voor de verplaatsing der genoemde binnendeur en het doorbreken van traceerramen in de zuidelijke kloostergang de toestemming van Zijne Excellentie te vragen.

Zeer te recht worden de aan den Minister ingezonden plannen slechts als een avant-projet beschouwd, daar wij de definitieve plannen niet ter vaststelling aan den Gemeenteraad zullen indienen, alvorens ons van de goedkeuring derzelve door Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken te hebben verzekerd. Ook dit avant-projet moest echter bij den Gemeenteraad vooraf in behandeling worden gebracht, omdat die vergadering besloten had, eerst na kennisneming daarvan te zullen bepalen, welk terrein voor den opbouw beschikbaar zou worden gesteld. Door ons was n. l. aan den Raad het voorstel ingediend om, behalve het terrein van het Leesmuseum en het daarnaast gelegen perceel van den Heer Jhr. Ram, ook nog een derde daaraan grenzend perceel voor deze zaak aan te koopen, en alsdan ook eene localiteit voor het Leesmuseum in het plan te doen opnemen.

De Raad heeft toen, alvorens hierover te beslissen, van de Bouwmeesters een dubbel schetsplan verlangd, een plan van een Universiteitsgebouw met Leesmuseum en een van een Universiteitsgebouw zonder Leesmuseum. Met dit laatste heeft de Raad zich vereenigd, waardoor onze voordracht tot aankoop van het derde perceel is komen te vervallen. Dit is de reden, waarom dit avant-projet bij den Raad in behandeling is geweest, alvorens aan den Minister te worden toegezonden.

Van voornemens tot verandering van de bestemming of inrichting der lokalen van het voormalig Politiehuis dragen wij tot nog toe geen kennis.

In het ingezonden ontwerp is alleen daarom eene nieuwe conciergewoning opgenomen, omdat verondersteld werd, dat het wonen van een concierge (of pedel) in of nabij het midden van het gebouw wenschelijk zou worden geacht. Is zulks niet het geval, dan kan die woning zonder eenig bezwaar uit het ontwerp worden gelicht.

Ten slotte merken wij op, dat van gemeentewege alleen de opbouw van een nieuw Universiteitsgebouw wordt bedoeld, zoodat in de begrooting noch de kosten van aanschaffing van mobilair van dit gebouw, noch die van eene vergrooting van de tegenwoordige Senaatskamer worden opgenomen, welke laatste in het plan is aangegeven om duidelijk te maken, dat daaraan door den nieuwen aanbouw niet wordt gepraecjudiceerd.

Burgemeester en Welhouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

UTRECHT, 5 Maart 1886.

Nº. 74. 1)

Toen wij bij schrijven van den 26sten Januari ll. de heeren E. Gugel en C. Vermeijs in kennis stelden met Uw besluit van 21 Januari 1886, houdende goedkeuring van de voorwaarden, waarop zij zich bereid verklaard hadden, de opdracht tot het maken van een plan, bestek en begrooting van een van gemeentewege aan het Munsterkerkhof te stichten Universiteitsgebouw te aanvaarden, voegden wij bij die opdracht twee mededeelingen, welke moesten strekken ter beantwoording van de door hen gedane vraag, om opgave van de localiteiten, welke het te ontwerpen gebouw zou moeten bevatten.

Wij meldden hun in de eerste plaats, aan welke localiteit naar het oordeel van den Academischen Senaat en aan welke naar dat van Curatoren de Universiteit de meeste behoefte had. Op ons verzoek toch hadden Curatoren bij schrijven van den 21sten Januari l.l. ons omtrent die vraag het advies van den Senaat van

1) In de Raadsvergadering van 11 Maart 1886 werd deze voordracht behandeld, doch besloten het huis wijk F, nº. 221, waarvan de aankoop werd voorgedragen (zie ontwerp-besluit in bijlage 17bis A) voorloopig niet aan te koopen, en aan de Bouwmeesters het opmaken van 2 plannen met begrootingen opgedragen. Volledigheidshalve wordt deze voordracht hier opgenomen, evenals het bij deze voordracht behoorende extract, vervat in bijlage 17bis E.

Aan den Gemeenteraad.

6 Januari l.l. en ook hun eigen meening medegedeeld. Een afschrift van die brieven, met dat van een nader schrijven van den heer Secretaris van den Academischen Senaat, gelijk zulks daartoe aan de heeren Gugel en Vermeijs door ons werd toegezonden, gaat hiernevens. ¹⁾

Uit die brieven blijkt, dat de meest dringende behoefte bestaat aan 5 nieuwe faculteitskamers en 3 collegekamers, terwijl mede het verkrijgen van nog 2 of 3 meerdere collegekamers en enkele kleinere vertrekken als zeer wenschelijk moet worden beschouwd.

In de tweede plaats wenschten wij, dat in het ontwerp, zoo mogelijk, ook de voor het Leesmuseum vereischte localiteit zou worden opgenomen.

Op deze laatste zaak vestigden wij bij onze voordracht van 13 November 1885, n°. 47, reeds met enkele woorden Uwe aandacht. Moest voor het te stichten gebouw de ruimte, thans door die inrichting ingenomen, beschikbaar worden gesteld, wij wezen toen op het bezwaar dat er voor het bestuur dezer nuttige inrichting zou gelegen zijn in de noodzakelijkheid, om zich eene andere localiteit te verschaffen, en spraken de meening uit, dat, wanneer de mogelijkheid blijken zou, om voor haar in het nieuwe gebouw eene localiteit te bestemmen, zulks in overweging zou kunnen worden genomen.

Sedert dien tijd werd onze overtuiging, dat het om meer dan een reden wenschelijk is te trachten van gemeentewege ook in die behoefte te voorzien, meer en meer gevestigd.

Het bestuur verklaarde ons, dat het Leesmuseum aan dien steun volstreekte behoefte heeft en meent, dat die inrichting, afgescheiden van de vraag of zij recht op het

1) Zie de bijlagen 17bis B, 17bis C, 17bis D en 18.

gebruik van het lokaal kan doen gelden, in allen gevalle met het oog op de geschiedenis van haar ontstaan en het veelzijdig nut, dat zij sticht, met vol vertrouwen op de medewerking van het gemeentebestuur een beroep mag doen.

Ook door ons kan dat worden toegestemd.

Den 8sten Mei 1839 ¹⁾ besloot de Raad dezer gemeente, onder eenige voorwaarden, het grootste gedeelte van het gebouw, dat ter gelegenheid van en in verband met de viering van het 200jarig bestaan der Hoogeschool in 1836 voor stadsrekening was gesticht, voor het wetenschappelijk Leesmuseum, zoodanig als hetzelfde in October 1838 was opgericht geworden, zoolang hetzelfde tot wetenschappelijk en letterkundig doel bestemd blijft, aan te wijzen en te bestemmen.

Zal men nu bij de viering van het 250jarig bestaan der Hoogeschool, den steun der gemeente aan die inrichting ontnemen? Wij durven U het tegendeel voor te stellen. Omtrent het groot belang en het nut dier inrichting voor zeer velen onzer medeingezetenen, omtrent de behoefte, die een stad als de onze aan haar heeft, zal wel bij niemand twijfel bestaan, maar daarenboven wenschen wij nog te wijzen op het nauw verband, dat tusschen de Universiteit en deze inrichting bestaat, en aan hetwelk ook Curatoren met aandrang herinneren. Voor vele Hoogleeraren en studenten is het Leesmuseum nagenoeg onmisbaar, en het schenkt aan de academische bibliotheek jaarlijks tot een bedrag van ongeveer f 1500.— een aantal tijdschriften en boeken. Zonder dezen steun van gemeentewege zal het Leesmuseum, verklaarde ons het bestuur, òf opgeheven worden òf kwijnen gaan.

De mogelijkheid bestaat, om dien steun van gemeente-

1) Bijlage 17bis E.

wege aan deze nuttige en bloeiende instelling te blijven verleenē, indien Uwe vergadering nog wil besluiten tot den aankoop van een aangrenzend perceel, *waarvan het bezit, ook voor het Universiteitsgebouw zelf, zeer gewenscht is.* Wij bedoelen het perceel aan het Munsterkerkhof, naast het reeds aangekochte van den heer Ram, wijk F, n°. 221, hetwelk de eigenaar W. van Burkom, uiterlijk tegen 1 Augustus a. s., onverhuurd en onbezwaard, voor de som van f17000.— wil afstaan

Uit een schrijven van de heeren Gugel en Vermeijs van 25/26 Februari blijkt, dat zij zich hebben overtuigd, dat op het beschikbare terrein zonder dit perceel noch voor een Leesmuseum met conciergewoning, noch ook voor alle voor de Universiteit vereischte vertrekken ruimte te vinden is.

Onder deze omstandigheden meenen wij U te moeten voorstellen tot den aankoop van dit perceel te besluiten. Wel is waar is de koopsom hoog, wellicht minstens f 6000.— te hoog, maar de eigenaar is, met het oog op den prijs waarvoor hij het nu reeds sedert verscheidene jaren verhuurt (f900.—) tot verkoop voor lagere prijs niet te bewegen. En nu het bezit daarvan voor de gemeente in dubbel opzicht gewenscht is, moet van deze gelegenheid om het te verkrijgen o. i. gebruik worden gemaakt.

Alleen wanneer op die wijze het voor de stichting beschikbare terrein zal zijn uitgebreid, zal niet alleen door U voor de belangen worden gezorgd van het Leesmuseum, waarvan de instandhouding ook door ons evenzeer een gemeentebelang als een academisch belang geacht wordt te zijn, maar zal ook, volgens de stellige verklaring van de heeren Gugel en Vermeijs, aan alle eischen en nagevoeg aan alle wenschen van Curatoren en Senaat kunnen worden voldaan.

Wij zijn overtuigd, dat beide lichamen hunne wenschen zoo beperkt mogelijk hebben gesteld.

Nog één zaak behoort daarbij echter te worden opgemerkt. Wij kunnen ons niet ontveinzen, dat de kosten van het geheele werk hierdoor zullen stijgen; wellicht zal de aanvankelijke begrooting, grootendeels door deze uitbreiding, maar ook deels door de eenigszins te bekrompen voorloopige raming, met ongeveer vijftig duizend gulden overschreden worden.

Reeds bij den aanvang noemde de heer Gugel de voor de stichting van een monumentaal Universiteitsgebouw op het aangewezen terrein uitgetrokken som hoogst bekrompen; thans zal nog behalve de koopsom van het perceel van van Burkom, welke met de onkosten nagenoeg f 18,200.— bedragen zal, én voor den bouw van het Leesmuseumlokaal, én voor het geven van een monumentaal karakter aan het gebouw, zij het ook op den meest bescheiden voet, én voor de voorziening in niet te ontkennen behoeften der Universiteit waarschijnlijk de genoemde meerdere som, dan vroeger geraamd is, benoodigd blijken.

Ook na ernstige overweging van dit alles blijven wij U voorstellen die meerdere kosten te besteden.

Alleen daardoor zal het voortbestaan van eene, voor de gemeente en de Universiteit zeer nuttige en belangrijke instelling gewaarborgd zijn, en daarmede bij de viering van het 50te lustrum der Universiteit worden in stand gehouden, wat in verband met de viering van het 40te lustrum werd opgericht, en, wat wel in de eerste plaats mocht genoemd worden, aan de Universiteit een gebouw ten gebruike worden gegeven, dat in hare behoeften voorziet en dat harer waardig en een sieraad voor onze gemeente is.

Den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche

140

Zaken gaven wij kennis van het voornemen tot stichting van dit gebouw.

Zijne Excellentie gaf ons in het algemeen toezegging van zijne medewerking; wij zijn voornemens, hem, zooals hij verzocht, in kennis te stellen met de nadere plannen, en die ook aan zijn oordeel te onderwerpen.

Omtrent hetgeen de ingezetenen onzer gemeente bijeenbrengen, als bijdrage voor deze stichting, kunnen wij Uwe vergadering nog geene bepaalde mededeeling verstrekken. Het is echter voor niemand meer een geheim, dat hunne warme belangstelling in het te vieren feest algemeen is en dat de bijdragen, welke zij daarvoor aan de gemeente zullen aanbieden, de vroeger benoodigd gesachte som van f 25000.— zeer belangrijk zullen overschrijden. Dat meerdere zal ten goede komen voor de bovengenoemde meerdere kosten van het geheele werk. Aan die grootere bijdrage zal ook de verhooging van de door U beschikbaar gestelde som zich op waardige wijze aansluiten.

Het Leesmuseum zal echter zoo spoedig mogelijk de tegenwoordige lokalen moeten ontruimen, en gedurende den bouw tijdelijk elders gevestigd moeten worden.

Wij geven U in overweging, het gebouw aan het Oudkerkhof, vroeger de stadstusschenschool, tijdelijk daarvoor beschikbaar te stellen. Het staat thans nog ongebruikt en kan voor eene som van f 1500.— à f 2000.— voor dat tijdelijk gebruik beneden voor Leesmuseum worden ingericht, terwijl de conciërge op de bovenverdieping kan worden gehuisvest.

Om de aangevoerde redenen, hebben wij de eer U voor te stellen:

1°. tot aankoop van het huis aan het Munsterkerkhof, wijk F, n°. 221, ten behoeve van het te stichten Uni-

versiteitsgebouw , te nemen het besluit , hetwelk aan Uwe vergadering hiernevens in ontwerp wordt aangeboden ;

2°. ons te machtigen , aan de heeren Gugel en Vermeijs op te dragen , om in het plan eene geschikte localiteit voor het Leesmuseum op te nemen , onder mededeeling , dat de kosten der stichting de vroeger geraamde som met inbegrip van de kosten van aankoop van het huis onder 1°. bedoeld , met hoogstens f 50,000.— zullen mogen overschrijden ;

3°. het bestuur van het Leesmuseum kennis te geven van de onder 2°. vermelde opdracht en tevens de tijdelijke beschikking aan te bieden over de voor het Leesmuseum noodige localiteit in het gebouw aan het Oudkerkhof , vroeger bestemd tot stadstusschenschool.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester ,

W. R. B O E R.

De Secretaris ,

DE WATTEVILLE.

Ontwerp.**DE RAAD DER GEMEENTE UTRECHT,**

Overwegende, dat het bij de stichting van een nieuw Universiteitsgebouw alhier noodig is, de beschikking te hebben over het perceel aan het Munsterkerkhof, wijk F, n°. 221, kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, n°. 602, toebehoorende aan den heer Willem van Burkom;

Overwegende, dat deze zich heeft bereid verklaard, het bedoeld perceel aan de gemeente te verkoopen voor eene som van zeventien duizend gulden en hetzelfde onverhuurd en onbezwaard aan de gemeente te leveren, uiterlijk 1 Augustus 1886;

BESLUIT :

1°. van den heer W. van Burkom voor de gemeente aan te koopen het hem toebehoorend perceel aan het Munsterkerkhof, wijk F, n°. 221, kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, n°. 602, ter oppervlakte van 230 M², en zulks voor eene som van zeventien duizend gulden, onder voorwaarde dat het perceel, onbezwaard en onverhuurd, uiterlijk 1 Augustus 1886 aan de gemeente zal worden geleverd en ter harer beschikking gesteld.

2°. Burgemeester en Wethouders te machtigen, hierin verder het noodige te verrichten.

En zal dit besluit aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten worden onderworpen.

Aldus besloten, enz.

Berie
I

Un

He

N°. 28.

Bericht op den brief van 10
December 1886, n°. 78.

Utrecht, den 21. Januari 1886.

ONDERWERP :

Universiteitsgebouw.

De mededeeling van het besluit van den Gemeenteraad , om als bewijs van belangstelling in het 250jarig bestaan der Universiteit een Academiegebouw aan het Munsterkerkhof te stichten , is door ons met erkentelijkheid ontvangen. Wij verheugen ons dat op deze wijze zal worden voorzien in de behoefte aan de alsnog ontbrekende lokalen voor colleges en voor de vergadering der faculteiten en het afnemen der examens. Het gemis toch der voor het onderwijs en voor universitaire handelingen vereischte vertrekken geeft dikwijls tot groot ongerief aanleiding.

Ingevolge Uwe vereerende uitnoodiging hebben wij het advies van den Senaat over de nog ontbrekende lokalen gevraagd ; een afschrift van dat advies wordt hiernevens overgelegd.

Wij meenen de wenschen van den Senaat te moeten ondersteunen voor zoover de onmisbaar geachte lokalen betreft. Daartoe rekenen wij in de eerste plaats voor iedere der 5 faculteiten de uitsluitende beschikking over

Aan
Heeren Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

een eigen vertrek, derhalve 5 faculteitskamers. Ook de litterarische faculteit zal een vertrek behoeven, want de kamer, welke die faculteit thans in gebruik heeft, dient evenzeer voor andere faculteiten en soms ook voor colleges. Bij de faculteitskamers is *één vertrek als wachtkamer* voor examinandi onmisbaar.

Voor het geven van colleges vertrouwen wij dat *drie vertreken* voldoende zullen zijn. Met het oog op de lessen in de kunstgeschiedenis acht de litterarische faculteit het wenschelijk dat, indien er, des noods op de zolderverdieping, ruimte kan gevonden worden, daarvan een gedeelte worde ingeruimd voor een lokaal met licht van boven, waarin beelden of pleistervoorwerpen geborgen of opgesteld kunnen worden. Bij ons College is de overtuiging van de noodzakelijkheid van zoodanig vertrek nog niet gevestigd.

Ten slotte veroorloven wij ons nog een opmerking. Het is ons niet bekend of het gebouw, waarin het *Leesmuseum* is gevestigd, bij de voorgenomen verbouwing zal komen te vervallen. Bij de mogelijkheid echter dat ook dit gebouw in de bouwplannen begrepen wordt, rekenen wij ons verplicht te wijzen op het belang, ook voor de Universiteit, van het voortbestaan en den bloei van het Leesmuseum als wetenschappelijke instelling en als middelpunt van wetenschappelijk verkeer. Wij stellen grooten prijs op het behoud van die instelling, welke in nauw verband met de Universiteit en met hier gevestigde wetenschappelijke genootschappen voor onze stad van groot nut is. Een der hoofdvoorwaarden voor haren bloei is het gevestigd blijven in het middelpunt der stad, in de onmiddellijke nabijheid der Universiteit.

Het Leesmuseum heeft zijne tegenwoordige inrichting te danken aan de belangstelling van het gemeentebestuur ter gelegenheid van het tweede eeuwfeest der Universiteit

betoond ; wij zouden het daarom ten hoogste betreuren ,
indien aan den bloei der instelling afbreuk werd gedaan
door verplaatsing naar een minder gunstig gelegen punt
der stad ten gevolge der voorgenomen bouwplannen.

Curatoren der Rijksuniversiteit te Utrecht ,

De Voorzitter ,

s' JACOB.

De Secretaris ,

BAERT.

Utrecht, 6 Januari 1886.

In antwoord op Uw brief van 15 December jl, n°. 310, hebben wij de eer U hierbij in afschrift de brieven over te leggen, waarin door iedere faculteit voor zoover haar betreft, hare wenschen nopens de inrichting van het nieuwe Academiegebouw zijn geformuleerd.

Deze wenschen heeft de Senaat in het algemeen ook tot de zijne gemaakt, met deze wijziging nochtans dat de Senaat ook voor de theologische faculteit eene collegekamer in het nieuwe gebouw gaarne zou aangezien zien.

De theologische faculteit zelve meende, wegens het verzoek in Uw schrijven tot beperking der wenschen, geen verlangen naar eene collegekamer in het nieuwe gebouw te moeten uitspreken; het tegenwoordig lokaal in het gebouw van het mineralogische kabinet voldeed aan hare behoefte. De Senaat evenwel heeft het nuttig geacht, dat het gebouw van bedoeld kabinet voor de toekomst geheel voor de mineralogische verzameling beschikbaar kon blijven, en hij vond er eenig bezwaar in dat dit gebouw, — waarin geen concierge woont, — zonder toezicht openstaat voor een ieder, die zou kunnen voorgeven eene les

*Aan
het College van Curatoren der Rijksuniversiteit
te Utrecht.*

der theologische faculteit te willen bijwonen. Vooral echter met het algemeen doel van een Academiegebouw, de te zamenbrenging namelijk zooveel mogelijk van leeraars en leerlingen en de bevordering van gemeenschappelijken omgang, scheen het den Senaat te strooken dat niet zonder overwegende redenen de theologische lessen buiten het Universiteitsgebouw gegeven werden. Daar nu de genoemde faculteit geen bezwaar had hare lessen hierheen over te brengen, heeft de Senaat ook eene collegekamer voor deze faculteit onder zijne wenschen opgenomen.

De brieven der faculteiten samenvattende, vinden wij thans dat gevraagd worden:

- a. vier nieuwe faculteitskamers (de litterarische faculteit heeft reeds eene in het oude gebouw);
- b. drie nieuwe collegevertrekken, die onmisbaar worden geacht;
- c. drie nieuwe collegevertrekken, die bloot wenschelijk worden geacht en waarvan combinatie mogelijk schijnt;
- d. eene wachtkamer voor examinandi;
- e. eene kamer voor pleisterbeelden met bovenlicht.

Voorts doet de Senaat opmerken, dat de tegenwoordige Senaatskamer te klein is geworden om bij de Senaatsvergaderingen alle professoren te bevatten en om aan de portretten der overleden leden eene plaats te geven.

Behalve deze wenschen, welke wij bepaaldelijk kunnen uitspreken, zijn evenwel nog tal van vraagpunten overgebleven, waaromtrent de Senaat aarzelt reeds thans schriftelijk een stellige meening te formuleeren, vermits hij verstoken is gebleven van alle technische voorlichting en daar die punten bovendien voor schriftelijke behandeling niet wel vatbaar schijnen. Zij betreffen:

- 1°. de afmeting der lokalen;

- 2°. het meubilair (vorm der banken);
- 3°. het licht en het aanbrengen van werkmuren;
- 4°. vorm en plaatsing van de katheders;
- 5°. bergkasten;
- 6°. archiefkamer voor den Senaat;
- 7°. de onderlinge ligging der lokalen;
- 8°. de praktische verbinding van het oude gebouw met het nieuwe;
- 9°. de bewaking van den ingang van het nieuwe gebouw;
- 10°. de zorg dat de college- en examenlokalen niet gehoorig zijn;
- 11°. de plaatsing der kachels.

Verscheidene van deze punten zijn van het hoogste gewicht. Indien men bv. besloot om alle faculteitskamers in het nieuwe gebouw te vereenigen — hetgeen voor de bediening tijdens de examina zeer wenschelijk zou zijn — zou ook de litterarische faculteit nog een nieuwe faculteitskamer noodig hebben en zou haar tegenwoordige eene andere bestemming moeten erlangen. De verbetering, om een ander voorbeeld te noemen, van den doorgang tusschen Senaatskamer en auditorium zou waarschijnlijk reeds op zich zelve vorderen, dat de tegenwoordige Senaatskamer als zoodanig kwame te vervallen en, met gewijzigde inrichting, van bestemming veranderde. In één woord, voor nader gemeen overleg met den architect of met de autoriteiten, die over het werk gaan, houdt de Senaat zich zeer aanbevolen.

Ten einde dat overleg zijnerzijds gemakkelijk te maken heeft de Senaat thans eene vaste commissie benoemd. Deze commissie bestaat uit de heeren Rector en Secretaris van den Senaat, Buys Ballot, assessor der natuurkundige faculteit, Hamaker, assessor der juridische, Valeton, assessor der theologische en Snellen voor de medische faculteit. Mocht dus door de betrokken autori-

teiten op dit gemeen overleg worden prijs gesteld , dan zal deze commissie voor den Senaat optreden.

De Senaat der Rijksuniversiteit te Utrecht ,
(w.g.) J. A. WIJNNE ,
Rector-Magnificus.

(w.g.) J. D'AULNIS DE BOUROUILL ,
Secretaris.

Voor afschrift conform ,
De Secretaris van Curatoren der Rijksuniversiteit
te Utrecht.

BAERT.

Onderwerp :
Academiegebouw.

Utrecht, 23 Januari 1886.

WelEdelGestrenge Heer!

Ingevolge een heden aan mij gedaan verzoek van den heer Burgemeester dezer gemeente, heb ik de eer U hierbij eenige nadere omschrijving te geven van de lokalen, die de Senaat in het nieuwe Academiegebouw wenscht, daarbij evenwel op den voorgrond stellende, dat door mij deze mededeelingen niet worden verstrekt na ruggespraak met de betrokken faculteiten, uitgenomen de juridische.

De juridische faculteit beschouwt het lokaal, waarin zij thans in het oude gebouw haar colleges geeft, als de type van een goed collegevertrek. Het lokaal is goed verlicht; de katheders zoowel als de kachel zijn goed geplaatst; de hoogte is voldoende; en er kunnen wel 24 studenten goede plaats vinden. De ingang bovendien, welke voor den hoogleeraar bestemd is, bevindt zich vlak bij den katheders. De kamer is $5\frac{1}{2}$ meter breed; 8 meter lang, 3.75 meter hoog. De drie tot den zolder doorlopende breede lichtvensters bevinden zich in één der lange wanden. Achter den katheders is een werkmuur.

Van deze ondervinding uitgaande, zou ik meenen dat de collegekamers der andere faculteiten hiernaar kunnen worden ingericht. Mitsdien zouden voor de faculteiten, waarvan het aantal studenten geregeld geringer is (nl. naar

Aan
den Heer Wethouder van Openbare Werken
te Utrecht.

ik meen, de litterarische en de philosophische) kleiner kunnen worden gebouwd, voor de andere daarentegen (nl. de theologische en de medische) grootere lokalen noodig zijn.

Meerdere hoogte, b.v. $4\frac{1}{2}$ à 5 meter, zou ook geen kwaad doen, als bevorderlijk aan ventilatie en licht.

De faculteitskamers zullen ongeveer 6×7 meter oppervlakte moeten hebben. Die kamers toch zullen, naar de bedoeling der heeren, ook moeten dienen voor examina, en dus ruimte voor eenige toehoorders moeten aanbieden. Bij deze lokalen komt het minder, dan bij die, welke voor het onderwijs zijn bestemd, aan op een krachtig, zich over het geheele lokaal verspreidend licht.

De auditoren moeten zóó zijn geplaatst, dat de examinandus hen niet ziet, noch zich te veel in hun nabijheid bevindt. De wachtkamer der juridische faculteit, thans ook voor examina in gebruik, is $5\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ meter, en bepaald te klein om aan dezen eisch te beantwoorden.

De wachtkamer voor de examinandi zal ook allicht een kamer moeten zijn van 6×7 meter. Een eventueel pedelbureau zij daarentegen liefst zoo klein mogelijk, b.v. 2×2 meter, daar de pedellen anders bij hun werkzaamheid overlast hebben van studenten, die zich zonder noodzaak in hun kamer ophouden.

Wat zekerlijk wenschelijk zou zijn, is dat er minstens één lokaal zij, waarin 50 toehoorders goed kunnen plaats vinden, een lokaal geschikt voor voordrachten van populairen aard, zooals allicht bij de litterarische of theologische, mogelijk ook bij de juridische faculteit voorkomen; een soort van „kleinauditorium”, waar zoowel voor een groot getal toehoorders ruimte is als gelegenheid voor

hen tot het maken van schriftelijke aantekeningen nopens het gehoorde. De litterarische faculteit heeft op de behoefte daaraan reeds de aandacht gevestigd. Haar tegenwoordig lokaal (links bij den ingang) is voor de gewone opkomst van studenten in de letteren ruim groot, en zou voor het hier aangewezen te klein zijn.

Ten slotte geef ik U nog te kennen, dat de vrij algemeene wensch der professoren is, dat de faculteitskamers bij elkander en eveneens de collegevertrekken zoo mogelijk bij elkander zijn, daar zulks voor den dienst der pedellen en de handhaving der orde tijdens de examina wenschelijk schijnt.

Met de verzekering mijner bijzondere hoogachting heb ik de eer mij te noemen

Uw dw. Dienaar,
J. D'AULNIS DE BOUROUILL,
Secretaris van den Senaat.

**EXTRACT uit de notulen van den Raad
der gemeente Utrecht.**

Woensdag, den 8ten Mei 1839.

DE RAAD DER STAD UTRECHT,

Gehoord het rapport van de heeren Mr. W. J. Both Hendriksen, Mr. J. J. van der Hagen van den Heuvel, en Mr. N. P. J. Kien, als bij resolutie des Raads van den 14^{den} Juli 1837 gecommitteerd, om ten aanzien van het doelmatigst gebruik, waartoe het gebouw op de plaats waar te voren de Capittelkamer van het Domcapittel pleegt te vergaderen, en alwaar ter gelegenheid der viering van het tweehonderdjarig bestaan der Hoogeschool binnen deze stad gevestigd, een nieuw gebouw voor stadsrekening in 1836 is daargesteld, uit welk rapport is gebleken, dat dit gebouw zeer geschikt is voor een wetenschappelijk Leesmuseum, bijzonder tot het houden van voorlezingen over wetenschappelijke en letterkundige onderwerpen, zoodanig, dat de tweede verdieping van dat gebouw, alsmede de eene helft der eerste verdieping, uitmakende den zuidelijken vleugel van dat gebouw, ten voormelden einde zoude kunnen dienen;

Verder gelet op de door den heer Staatsraad, afgetre-

den Burgemeester, in verscheiden vergaderingen des Raads mondeling gedane mededeelingen aangaande de pogingen, welke waren aangewend om zoodanige inrichting op gemelden voet tot stand te brengen, in dier voege, dat de leden des Stedelijken Raads en de aan de Stedelijke Regeering verbonden hoofdamttenaren leden van die inrichting zouden kunnen worden op grond van hunne voormelde betrekkingen, en dat de Burgemeester in der tijd, of een lid des Raads daartoe door denzelfden te benoemen, tot de Directie van die inrichting zoude behooren; dat die pogingen door deelneming van een genoegzaam aantal leden gelukkig waren geslaagd, en gelet op het Koninklijk besluit van 23 Februari 1825, n°. 99, waarbij de aankoop van het voormelde oude Capittel-huis en aanhoorige gebouwen was geauthoriseerd, met oogmerk om aan hetzelfde eene bestemming te geven ten nutte der Hoogeschool, omtrent welk doel tot nog toe geene bepaling is gemaakt;

Heeft besloten, om dat gedeelte van het nieuwe gebouw, staande en gelegen aan het Oud-Munsterkerkhof binnen deze stad, hetwelk zuidwaarts van den doorgang naar het auditorium en Domkerk gelegen is, bestaande in eene gang, benedenkamer, trap, en voorts de groote en kleine zaal van de tweede verdieping, benevens den zolder loopende over het geheele gebouw ten gebruike aan te wijzen en te bestemmen voor het wetenschappelijk Leesmusem, zoodanig hetzelfde op den 1sten October 1838 is opgericht geworden, zoolang hetzelfde tot wetenschappelijk en letterkundig doel blijft bestemd op den voet, dat de Burgemeester of een lid der Stedelijke Regeering, door hem daartoe benoemd, lid der Directie, en de leden des Raads en stedelijke hoofdamttenaren het recht zullen hebben om, des verkiezende, leden van hetzelfde te worden, en gedurende dit gebruik het gewone onder-

houd van dit gebouw en de grondlasten, waarmede hetzelfde mocht worden bezwaard, door het Leesmuseum en Hoogeschool zullen worden op zich genomen.

Er is wijders bepaald, dat aan de Stad geene vergoeding zal worden gegeven, en dit wel uit hoofde van de daaraan gegeven bestemming, waarbij de verbreiding van wetenschappen en letterkunde en de steeds toenemende vereeniging tusschen de academieburgers en de overige inwoners dezer stad wordt bedoeld.

Zijnde eindelijk met betrekking tot het vertrek aan de noordzijde van den voormelden ingang bepaald, dat hetzelfde op gelijken voet als hierboven is omschreven, aan de Edele GrootAchtbare Heeren Curatoren der Hoogeschool, binnen deze stad gevestigd, in gebruik zal worden gegeven, en wel bepaaldelijk tot het houden van vergaderingen, zoo van Heeren Curatoren als van den Academischen Senaat, en van de onderscheidene faculteiten, tot examina en promotiën, zoodanig echter dat hetzelfde voor het houden van collegiën niet zal mogen dienen, en overigens tusschen Heeren Curatoren en de Stedelijke Regeering dit gebruik op denzelfden voet zal zijn verzekerd, als zulks ten opzichte van het wetenschappelijk Leesmuseum is bepaald; onder voorwaarde echter, dat ingeval de Stad mocht treden in het gebruik van dat gedeelte van dit gebouw, thans tot Leesmuseum bestemd, alsdan aan dezelve Stad, of wel aan de Regeering derzelve in der tijd, het recht zal toekomen, om ook dit gedeelte van hetzelfde gebouw weder aan zich te nemen, en om daaraan zoodanige bestemming te geven als door dezelve zal worden goedgevonden, en alzoo het ten behoeve der Hoogeschool afgestaan gebruik te doen eindigen.

Zijnde eindelijk Heeren Burgemeesteren en Wethouders verzocht en geauthoriseerd om de uitvoering van

dit besluit te verzekeren , zullende afschrift van hetzelfde aan Heeren Curatoren der Hoogeschool, en extract, zoo- veel het Leesmuseum aangaat, aan de Directie van die inrichting worden uitgereikt.

Aldus besloten in de Raadsvergadering van den 8ten Mei 1839.

De Voorzitter ,
N. P. J. KIEN.

De Secretaris ,
W. E. RAM.

N°. 41.

Utrecht, 26 Januari 1886.

Wij hebben het genoegen U mede te deelen, dat de Gemeenteraad in zijne zitting van den 21sten Januari ll., op onze voordracht, de voorwaarden geheel heeft goedgekeurd, onder welke de Heer E. Gugel bij zijne brieven van den 8sten en 20sten December ll. ons verklaard heeft, dat Gij, in samenwerking op gelijken voet, bereid zijt de opdracht te aanvaarden, vermeld in ons schrijven aan genoemden hoogleeraar van den 24sten November des vorigen jaars.

Die opdracht tot het samenstellen van een plan met bestek en begrooting van een monumentaal Universiteitsgebouw alhier, aan het Munsterkerkhof in aansluiting aan de aldaar aanwezige Academische localiteiten, en tot de uitvoering van dat plan, indien het door den Gemeenteraad zal worden goedgekeurd, wordt U derhalve thans door ons College namens den Gemeenteraad onder de genoemde voorwaarden bepaaldelijk verstrekt

Het U bekende perceel van den Heer Jhr. W. L. C. Ram wordt door ons krachtens besluit van den Raad ten behoeve der Gemeente voor dit doel aangekocht en zal 1°. Mei ter onzer beschikking zijn.

Ter voldoening aan Uw verzoek om toezending van een

Aan

*de Heeren E. Gugel, Hoogleeraar te Delft, en
C. Vermeijs, Architect, Directeur der
gemeentewerken te Utrecht.*

speciaal programma voor het te ontwerpen plan, hebben wij de eer U hiernevens in afschrift toe te zenden een aan ons gericht schrijven van Heeren Curatoren der Universiteit alhier, van den 21sten dezer, n°. 28, met bijgevoegd advies van den Senaat der Universiteit van den 6^{den} dezer, en een nader schrijven van den Secretaris van genoemden Senaat aan onzen Wethouder van openbare werken, van den 23sten dezer maand. Deze 3 brieven bevatten de omschrijving van de in de eerste plaats vereischte lokalen en van wat verder voor de bestemming van het gebouw als wenschelijk moet worden beschouwd.

Op de volgende 3 punten meenen wij nogmaals meer in het bijzonder Uwe aandacht te moeten vestigen :

1°. Over het perceel, alwaar thans het Leesmuseum gevestigd is, zal voor de nieuwe stichting kunnen worden beschikt. Tusschen de Universiteit en die inrichting bestaat echter in meer dan één opzicht een nauw verband, waarop ook door Curatoren gewezen wordt, en om het veelvuldig gebruik, dat Hoogleeraren en studenten daarvan maken, is het hoogst wenschelijk, dat het Leesmuseum in de onmiddellijke nabijheid van of in het Universiteitsgebouw geplaatst zij. Wij verzoeken U daarom zoo eenigszins mogelijk in Uw ontwerp ook eene geschikte localiteit voor het Leesmuseum met conciergewoning op te nemen. Mocht daarvoor de gelegenheid ontbreken, dan zouden wij gaarne hiervan zoo spoedig mogelijk verwittigd worden.

2°. Toen de Gemeenteraad besloot tot de stichting van een Universiteitsgebouw, was, wat de kosten betreft, hem alleen eene globale raming van f 150,000.— bekend, waarin de aankoop van het perceel van den Heer Ram begrepen was. Ofschoon U dit bekend is, achten wij ons toch verplicht, hierop ook bij deze gelegenheid te wijzen.

3°. Daar het Universiteitsgebouw eene feestgave der Gemeente zijn zal op het in Juni te vieren lustrum, zal onzes inziens ten minste de eerste steenlegging daarvan alsdan behooren plaats te hebben.

Tot nadere bespreking en het geven van verdere inlichtingen, des verlangd, blijft zoowel ons College als de Wethouder, belast met het toezicht op de openbare werken, bereid.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

Bericht op het schrijven van
26 Januari, n°. 41.

ONDERWERP :
Academiegebouw.

Delft, 25 Februari 1886.
Utrecht, 26 Februari 1886.

Na ontvangst Uwer missive van 26 Januari jl., n°. 41,—
waarbij ons tevens zijn geworden : een aan UWelEdelAchtb.
gericht schrijven van HH. Curatoren der Universiteit,
dd. 21 Januari en een advies van den Senaat der Uni-
versiteit, dd. 6 Januari, benevens een brief van den
Secretaris van genoemden Senaat — hebben wij ons, na
de vereischte opmetingen, met het opmaken van ver-
schillende schetsontwerpen bezig gehouden, ten einde na
te gaan in hoeverre op het beschikbare terrein aan alle
voornamen eischen en wenschen, in voorgenoemde adviezen
vermeld, kan worden voldaan.

Als uitkomst van ons onderzoek hebben wij de eer,
aan UWelEdelAchtb. college mede te deelen, dat wij
ons van de volstrekte onmogelijkheid hebben overtuigd,
op het beschikbare terrein geschikte localiteiten voor een
Leesmuseum met conciergewoning te vinden. Ook bleek
ons, dat, én met het oog op het beschikbare terrein,
én met het oog op de bouwsom, behalve de vijf facul-
teitskamers alleen *drie* collegezalen in het plan kunnen
worden opgenomen.

Terwijl wij vermeenen hiermede aan de beantwoording
der vraag, in Uw schrijven van 26 Januari tot ons ge-
richt, te hebben voldaan, veroorloven wij ons tevens op
te merken, dat aan alle eischen en nagenoeg aan alle

Aan
Burgemeester en Wethouders der
gemeente Utrecht.

wenschen van Curatoren en Senaat alleen dan zoude kunnen worden voldaan, wanneer het thans beschikbare terrein met het perceel, nu door den heer Fles bewoond, zoude kunnen worden uitgebreid, terwijl dan ook de bouwsom eene evenredige verhooging zoude moeten ondergaan. Bij onzen voorloopigen arbeid is het ons tevens wensche-lijk voorgekomen, vóór de samenstelling van een definitief ontwerp, te weten te komen, of van de zijde van den Minister van Binnenlandsche Zaken geen bezwaren zouden bestaan tegen de verplaatsing der binnendeur van het groote auditorium en tegen het uitbreken van eenige lichtopeningen, — respectievelijk het veranderen van eenige blinde traceerramen in glasramen — onder de kruisgang, ten einde aan eenige lokalen van het te stichten Academiegebouw van deze zijde licht te kunnen geven. Wij zouden er hoogen prijs op stellen, door Uwe tusschenkomst, over de zienswijze van Zijne Excellentie, deze beide punten betreffende, zekerheid te erlangen.

Aangezien eene eventueele uitbreiding van het bouwterrein voor den aanbouw van een nieuw Leesmuseum ook op de distributie van het eigenlijke Universiteitsgebouw van invloed zoude zijn, houden wij ons voor eene spoedige mededeeling van Uwe opvatting en Uwe voornemens ten deze ten zeerste aanbevolen.

Met de meeste hoogachting hebben wij de eer te zijn
van Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de dienstwillige Dienaren,

E. GUGEL.

C. VERMEIJS.

N°. 313.
—

Onderwerp:

*Utrecht, den 5. November 1886.***Universiteitsgebouw.**
—

Wij hadden de eer U bij onzen brief van 3 Juli 1886, n°. 199, te berichten dat de Minister het advies van den Senaat en van ons College had gevraagd over het voorloopig plan van een monumentaal Universiteitsgebouw door U bij brief van 28 Mei, n°. 56, aan Zijne Excellentie toegezonden.

Het advies van den Senaat werd in 't laatst van Juli aan de Regeering medegedeeld. Ten behoeve van het door ons uit te brengen advies riepen wij de voorlichting in van den Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs, den raadsman van ons College in aangelegenheden van bouwkundigen aard. Tot het vragen van die voorlichting bestond te meer aanleiding, omdat de Minister tevens verlangde een overzicht van de bestemming, later te geven aan de lokalen van het voormalige Politiehuis met de daarnevens gebouwde pedelswoning.

De Rijksbouwkundige gaf ons de gevraagde voorlichting in den vorm eener teekening (met variante) vergezeld van een verklarende memorie en van een *programma van eischen* voor den bouw. Laatstgenoemd stuk strekt ter voldoening aan 't verlangen des Ministers, U bij brief van

*Aan**Heeren Burgemeester en Wethouders der
gemeente Utrecht.*

24 Februari, n°. 412 O, kenbaar gemaakt en herhaald in onzen brief van 3 Juli. Wij aarzelen niet aan dit programma, opgesteld met inachtneming der wenschen, door den Senaat in zijne adviezen 6 Januari en 9 Juli geformuleerd, onze goedkeuring te verleen. Het zal tot grondslag moeten strekken voor de vaststelling van het definitieve bouwplan, het vult de leemte aan welke alsnog in de behandeling dezer aangelegenheid bleef bestaan. Volgens nadere mededeeling van den Rijksbouwkundige moet dit programma nog worden aangevuld met de vermelding van een *electriche schelgeleiding*, welke nevens gas- en waterleiding in het gebouw noodzakelijk is te achten.

De wijziging van het voorloopig plan in de teekening voorgesteld, komt ons voor ernstige overweging te verdienen. Bij de mondelinge toelichting van die teekening, door den Rijksbouwkundige verstrekt, vernamen wij, dat er nog geen overleg tusschen uwe deskundigen en den Rijksbouwkundige heeft plaats gehad. Voor het welslagen der plannen meenen wij, dat zoodanig overleg niet alleen in hooge mate wenschelijk is, maar ook in 't belang eener spoedige afdoening der zaak wellicht gevorderd wordt. Immers het is de bedoeling van het Gemeentebestuur, het te stichten gebouw aan het Rijk in gebruik en in onderhoud te geven, alsmede om het in verband te brengen en tot één geheel te vormen met de aanwezige academische localiteiten. Uwe deskundigen zelven hebben in hunnen brief van 25/26 Februari de noodzakelijkheid van overleg met de Regeering „vóór de vaststelling van een definitief ontwerp” erkend; de Minister heeft die noodzakelijkheid voorzien en U bij brief van 24 Februari medegedeeld, dat „de Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs door hem was uitgenoodigd Uwe „Bouwmeesters zooveel nodig en mogelijk van raad te „dienen bij de samenstelling der bouwplannen.”

Genoemde ambtenaar is steeds bereid met de Heeren Prof. Gugel en den Architect, Directeur der Utrechtsche gemeentewerken Vermeijs op door hen te bepalen tijd en plaats in overleg te treden.

Aan de spoedige vaststelling van een definitief ontwerp zal het stellig bevorderlijk zijn, indien dit overleg plaats heeft vóór dat het advies van ons College aan den Minister wordt gezonden. Wij nemen daarom de vrijheid, U bij dezen de teekeningen Uwer deskundigen, alsmede die van den Rijksbouwkundige met de toelichting en het programma van eischen te doen toekomen, met beleefd verzoek, het bovenbedoeld overleg tusschen de bouwkundigen alsnog te willen bevorderen.

De stichting van het Universiteitsgebouw is voor het Gemeentebestuur eene aangelegenheid van te groot gewicht, dan dat het noodig zoude zijn op het wenschelijke eener spoedige behandeling dezer zaak te wijzen.

Wij verzoeken de bijgaande stukken na gemaakt gebruik terug.

Curatoren der Rijksuniversiteit te Utrecht,

De Voorzitter,

s' JACOB.

De Secretaris,

BAERT.

N

O N

Nieuw Un
te

t
n

c
n
l
n

I
i
c
f

het Coll
t

170
Kribek

Nº. 1344.

ONDERWERP:

Nieuw Universiteitsgebouw
te Utrecht.
's-Gravenhage, 25 October 1886.

Met belangstelling nam ik kennis van het hierbij teruggaand „avant-projet” voor de stichting van een nieuw Universiteitsgebouw.

Een programma van de eischen naar welke het is opgemaakt trof ik bij de stukken niet aan. Het bleek mij dat er geen programma was vastgesteld en dat als leidraad de inlichtingen hadden gediend door Burgemeester en Wethouders verstrekt.

Met den Senaat, welks belangrijk rapport ik op een paar ondergeschikte punten na, geheel onderschrijf, ben ik van meening, dat in dit avant-projet goede elementen worden aangetroffen. De lokalen zijn vrij ruim, behoudens eene enkele uitzondering goed verlicht en doelmatig gelegen. De trap bevindt zich op de geschiktste plaats en er is gezorgd voor ruime, zij het dan ook niet overal, goed verlichte corridors.

1886 n° 219

Aan

het College van Curatoren der Rijksuniversiteit
te Utrecht.

Tot het opmaken van het definitieve plan zal het, ter vermindering van later misverstand en verschil van meening over het al of niet noodige van verschillende lokalen en hunne ligging, evenwel noodig zijn een programma van eischen vast te stellen, hetwelk rekening houdt met de bestemming aan de lokalen van het voormalig Politiehuis te geven en de aldaar mede door den Senaat terecht noodzakelijk geachte verbeteringen.

Ik heb daarom, na raadpleging der stukken, met inachtneming vooral van de opmerkingen en bedenkingen door den Senaat gemaakt en voorts na gepleegd overleg met den heer Secretaris van Uw college, gemeend wel te doen het concept van zulk een stuk hierbij te voegen; het kan, na zooveel noodig door U.E.G.A. te zijn gewijzigd en aangevuld, als basis worden gebruikt tot het ontwerpen van het eigenlijke bouwplan.

Ik vestig tot vaststelling van dit stuk bijzonder de aandacht op de vraag, hoeveel collegekamers er noodig geacht worden. De Senaat geeft namelijk in overweging, ook van den tuin voor het aanbouwen van collegekamers zooveel mogelijk gebruik te maken.

Verder heb ik onderzocht welke verbeteringen de lokalen van het voormalig Politiehuis en vooral de toegang aan die zijde zouden behoeven en of de vergrooting van de Senaatskamer noodig zou zijn.

Eene doeltreffende verbetering zal worden verkregen, als de pedelswoning wordt afgebroken en aldaar eene ruime vestibule wordt gemaakt, door een tochtdeur van de gang langs het groot auditorium gescheiden en waarbij een pedelskamer wordt gevoegd, die, haar licht van de binnenplaats ontvangend, aan de vestibule en langs de gang is gelegen.

De pedelswoning, die zich, gelijk de Senaat opmerkt, aan een der uitgangen van het gebouw behoort te bevinden,

kan worden ingericht in de benedenvertrekken van het voormalig Politiegebouw, met bijvoeging van een keuken gelijkstraats en een paar vertrekjes op de 2de verdieping. De collegekamers, die daardoor vervallen, kunnen aan den tuin worden gemaakt, ter plaatse waar op het avant-projet de conciergewoning is ontworpen. Hierdoor verdwijnt de kleine collegekamer op de 1ste verdieping, die thans de toetreding van het licht in het groot auditorium belemmert, en die de Senaat dan ook wenscht te zien afgebroken.

Vergrooting van de Senaatskamer is mij bij opneming in loco niet bepaald noodzakelijk voorgekomen. Het vertrek is te klein, omdat de kachel bij de ramen te veel plaats wegneemt; als er een stookgelegenheid aan de buitenzijde gemaakt wordt, die ook van de plaatszijde wordt bediend, zoodat van de volle lengte van het vertrek gebruik gemaakt kan worden, zal de grootte voldoende blijken.

Wat het groot auditorium betreft, dit behoeft geen verandering te ondergaan. De bestaande toegangen aan de noord- en zuidzijde zijn voldoende voor het gebruik.

Omtrent de denkbeelden, waardoor men zich bij het ontwerpen van een nieuw plan in verband met het voorafgaande behoort te laten leiden, heb ik de eer U.E.G.A. te berichten, dat naar mijne zienswijze, vooral het volgende in het oog zal moeten worden gehouden:

Voor het maken van eene groote vestibule met drie toegangen is geen aanleiding. Zulk eene dispositie is op haar plaats bij een schouwburg of concertgebouw, alwaar groote menschenmassa's in den kortst mogelijken tijd het gebouw moeten kunnen verlaten, doch onnoodig bij een Universiteitsgebouw, dat niet voor groote menschenmassa's is bestemd. Ook al is het groot auditorium geheel met toehoorders gevuld, dan nog is de evacuatie

in den bestaanden toestand uiterst gemakkelijk, zoo door de ruime kruisgang als door de zijgang aan de zuidzijde en deze laatste zijgang zal door aansluiting met eene ruime vestibule nog meer gelegenheid geven om gemakkelijk naar buiten te komen.

Waar men, gelijk hier, met een betrekkelijk beperkt bouwterrein te doen heeft, wachte men er zich dus voor door eene noodeloos groote vestibule de ruimte en schikking van andere localiteiten te benadeelen.

Verder verdient het aanbeveling, zooveel mogelijk partij te trekken van de monumenteele kruisgang, waardoor men het groot auditorium bereikt. Nu het Leesmuseum wordt afgebroken, zal de openbare doorgang wel kunnen vervallen, zoodat de kruisgang met glas kan worden gedicht en met den vrijhof bij het nieuwe Universiteitsgebouw kan worden gevoegd.

1/## Dit zal nog het voordeel geven, dat men van het terrein voor het Universiteitsgebouw minder voorgegangen behoeft af te nemen en meer oppervlakte beschikbaar houdt voor de lokalen. Het is voorts geraden, het nieuwe gebouw evenwijdig aan den westelijken muur van de kruisgang te maken; het is onnoodig het gebouw haaks op de Domkerk te plaatsen, wijl beide gebouwen te zeer in vorm en afmetingen verschillen, om daarin een zoo gezocht verband te brengen. Het is rationeel de richting te volgen van den muur waartegen gebouwd wordt en daarbij de rooilijn van den voorgevel niet te zeer door voorsprongen te versnipperen, zoo om de lokalen zoo groot mogelijk te houden, als om het gebouw, geënclaveerd als het is tusschen de Domkerk en de panden aan de zuidzijde, aan de hoeken niet te veel te doen terugwijken.

Ten slotte heb ik nagegaan op welke wijze het nieuwe Universiteitsgebouw zou kunnen worden ingedeeld, daarbij

tot basis nemende het concept-programma van eischen en uitgaande van de zooeven ontwikkelde denkbeelden.

Het resultaat wordt aangetroffen op het hierbij gevoegd schetsplan, waarop ook de verbetering der lokalen in het voormalig Politiehuis wordt voorgesteld en dat, naar ik vertrouw, geene uitgebreide toelichting behoeft.

Aan de entree en de corridors is dezelfde breedteafmeting gegeven, welke de kruisgang heeft, en men kan zich gemakkelijk op de plaats zelve overtuigen, dat die afmeting ruimschoots voldoende is. De lokalen verkrijgen zodoende het maximum van bereikbare grootte. De gangen langs de zuid- en westzijde van het groot auditorium kunnen uit den aard der zaak minder breed zijn.

Er is nabij den tuin in het gebouw nog een derde trap aangebracht, zoodat men de werklieden en materialen, die bij onderhouds- of herstellingswerken aan daken, goten, zolders, enz., worden gebruikt, niet door de hoofdingangen en door het gebouw heen behoeft binnen te brengen. Deze trap is voorts nuttig als communicatiemiddel bij brandgevaar, enz. en kan ook naar den kelder voeren, indien men het maken van een kelder met mij wenschelijk acht.

Worden aan den tuin méér collegekamers verlangd, dan kunnen deze verkregen worden op de wijze, welke op de variante is voorgesteld.

Ten einde vallicht op den bovencorridor te vermijden, kan de muur van de kruisgang aldaar worden openge maakt en met meneaux worden voorzien. Daarachter kan het licht door ruime dakvensters naar binnen treden. Men verkrijgt aldus ook op den bovencorridor eene aangename en overvloedige verlichting.

De open plaats achter het groot auditorium bevordert de lichttoetreding in de zijgangen en men behoudt tevens

de prise d'air voor den verwarmingstoestel van het groot auditorium.

De afsluitmuur bij het voormalig Politiegebouw kan door een ijzeren hek worden vervangen. Dit zal, nu de tuin zich allengs meer ontwikkeld heeft, het uitwendig aanzien van de straat veraangamen en het uitzicht uit de pedelswoning ten goede komen.

Ik meen mij te mogen vleien, door een en ander te hebben aangetoond, dat de stichting van een doelmatig en monumenteel Universiteitsgebouw op deze wijze in de gunstigste conditiën kan worden tot stand gebracht.

Tot eene nadere mondelinge of schriftelijke gedachtenwisseling met U.E.G.A. verklaar ik mij gaarne bereid.

*De Rijksbouwkundige voor de gebouwen
van onderwijs, enz.,*

J. VAN LOKHORST.

176
Concept

Terrein.

Lokalen

Concept.

—

**Programma van eischen voor den bouw van
een nieuw Universiteitsgebouw te *Utrecht*.**

Terrein. Het gebouw wordt opgericht ter plaatse waar zich thans het Leesmuseum bevindt en met gebruikmaking van het terrein, vrijkomende door het afbreken van het pand, vroeger bewoond door Jhr. RAM.

Het sluit zich onmiddellijk aan bij de kruisgang van de Domkerk, door welke men het groot auditorium bereikt, en staat voorts in verbinding met de Senaatskamer en de lokalen in het voormalig Politiegebouw, welke lokalen, tot het verkrijgen van een goed geheel, zullen worden veranderd.

Door deze verandering zullen er twee collegekamers vervallen, voor welke in het nieuwe Universiteitsgebouw twee andere moeten worden aangetroffen. Daarentegen behoeft in het nieuwe gebouw niet op eene conciergewoning gerekend te worden, omdat den pedel-concierge eene woning in de lokalen van het voormalig Politiegebouw wordt aangewezen.

In verband hiermede zullen er noodig zijn :

Gelijkstraats.

Lokalen. Vijf collegezalen, als :

2 groot ongeveer 75 M².

2 " " 42 "

1 " " 36 "

Minstens twee dezer collegezalen behooren aan den tuin gelegen te zijn.

Voorts :

1 spreek- of wachtkamer , groot ongeveer 22 M².

1 pedelskamer , " " 15 "

1 jassenbergplaats , " " 15 "

Men wenscht de spreekkamer niet te ver van den ingang, de pedelskamer ongeveer midden in het gebouw en evenzoo de jassenkamer.

Eerste verdieping.

Vijf faculteitzalen , als :

1 groot ongeveer 75 M²,

3 " " 46 " en

1 " " 42 "

1 collegezaal groot ongeveer 36 M².

1 vertrekje voor den pedel 5 M².

1 jassenbergplaats ongeveer 10 M².

Voor de ligging dezer beide laatste lokalen geldt, wat van die vertrekken in de benedenverdieping is gezegd.

Trappen.

De trappen moeten van steen zijn. Behalve de hoofdtrap, die zooveel mogelijk in het midden van het gebouw is aan te brengen, is nog een tweede trap van mindere breedte noodig, meer nabij de pedelswoning gelegen, zoo met het oog op den dienst in het gebouw, als op brandgevaar. Met deze laatste trap bereikt men ook de zolderverdieping.

Privaten en waterplaatsen.

Deze moeten allen aan de open lucht uitkomen en door een voorportaal van den corridor zijn gescheiden, zoodat ze als het ware buiten het gebouw liggen, zonder dat men genoodzaakt zij zich naar buiten te begeven.

Verwarming en schoorsteenen.

De lokalen moeten door kachels of haarden worden verwarmd; het maken eener centraalverwarming wordt verwerpelijk geacht.

Ook de corridors kunnen, zoo noodig, door kachels

Verlichting

Vloeren.

Gas- en waterleiding

Bergplaats

verwarmd worden. De schoorsteenen worden bij voorkeur tegenover de werkmuren geplaatst.

Verlichting. In de faculteits- en collegezalen moet het licht links van de toehoorders intreden. Het maken van vallichten worde vermeden.

Zoo in corridors en gangen, als in de lokalen moet het licht in ruime mate intreden.

Vloeren. De vloeren van gangen, corridors, privaten en waterplaatsen, ook op de eerste verdieping, worden van steen verlangd. Om gehoorigheid te voorkomen, wordt het maken van dubbele vloeren of van troggewelven onder de vloeren der vertrekken van de eerste verdieping aanbevolen.

Gas- en waterleiding. In alle lokalen en op de corridors, privaten en waterplaatsen wordt gas- en waterleiding met toebehooren noodig geacht; de waterleiding moet ook voor brandblussching en schoonmaken van het gebouw dienen.

Bergplaatsen. De bergplaats voor brandstoffen wordt in den tuin verlangd; eene bergplaats voor gereedschappen worde daarbij gevoegd. Een gemakkelijke toegang van het gebouw tot den tuin is dus noodig.

Het maken van een kelder in het gebouw wordt wenschelijk geacht.

Behoort bij brief n°. 1344, dd. 25 October 1886, aan het college van Curatoren der Rijksuniversiteit te Utrecht.

*De Rijksbouwkundige voor de gebouwen
van onderwijs, enz.,*

J. VAN LOKHORST.

Utrecht, 11 November 1886.

Nº. 43.

Het voorloopig ontwerp van het te stichten monumentale Universiteitsgebouw, hetwelk wij van U mochten ontvangen, werd door ons, nadat de Gemeenteraad daaraan in vergelijking met een meer omvangrijk en kostbaarder plan de voorkeur had geschonken, den 28. Mei jl. aan den Minister van Staat, Minister van Binnenlandse Zaken toegezonden ten einde te vernemen, of dit plan de instemming van Z. Exc. verwerft, en of de aansluiting daarvan aan de bestaande Rijksuniversiteitsgebouwen geen bezwaar zal ontmoeten. Wij voegden daarbij de toelichtingen, welke ons door U waren verstrekt, en deelden bij een ander schrijven aan den Minister voornoemd de vragen mede, welke door U omtrent de aansluiting aan het groot auditorium en den kruisgang waren gedaan.

De Minister heeft daarop omtrent dit plan het advies van den Senaat en van Curatoren der Universiteit alhier gevraagd. Van laatstgenoemd College ontvingen wij den 6^{den} dezer maand een schrijven, waarbij ons werd medegedeeld, dat thans ook in overweging wordt genomen, welke verandering in de inrichting en de bestemming der lokalen van het voormalige Politiehuis met de daarnevens gebouwde pedelswoning zal worden gebracht.

Uit de door Curatoren gedane mededeelingen meenen wij tevens te kunnen opmaken, dat er bij de Regeering wellicht geen bezwaar zal bestaan tegen het gebruik maken van een gedeelte van de kruisgang voor de aansluiting van het nieuwe gebouw aan de bestaande localiteiten, en

Den Heeren

*Prof. E. Gugel te Delft en
C. Vermeijs te Utrecht.*

wel bepaaldelijk ook van de zuidelijke kruisgang, welke Rijkseigendom is.

Wij kunnen daarbij opmerken, dat de gemeente in vroegeren tijd den eigendom verkregen heeft van de oostelijke en de westelijke kruisgang.

Curatoren zijn van oordeel, dat het aan eene spoedige vaststelling van het definitieve ontwerp zeer bevorderlijk zal zijn, indien reeds voordat hun advies aan den Minister wordt ingezonden, een overleg plaats vindt, tusschen U en den Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs, die ook de raadsman is van hun College in aangelegenheden van bouwkundigen aard, en verzoeken ons dat overleg te willen bevorderen. 24 Febr 86

Tot een zoodanig overleg werd reeds vroeger door den Minister voornoemd de gelegenheid aangeboden, en zal dientengevolge de genoemde ambtenaar steeds bereid gevonden worden, zich op den door U te bepalen tijd en plaats beschikbaar te stellen.

Wij meenen onder deze omstandigheden tot U de vraag te moeten richten of het ook U niet wenschelijk voorkomt in Uw ontwerp alsnog van een gedeelte van de westelijke en de zuidelijke kruisgang gebruik te maken.

Daar nu zoowel dit punt als de overige aansluiting aan de bestaande localiteiten zonder voorafgaande bespreking tusschen U en den genoemden Rijksbouwkundige, bezwaarlijk tot oplossing zal kunnen worden gebracht, verzoeken wij U met hem omtrent deze zaak in overleg te willen treden.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

Delft, 12 Januari 1887.
Utrecht, 14 Januari 1887.

Ad num. 43.

Betreffende
Universiteitsgebouw.

In antwoord op UwWelEdelachtb. brief, dd. 11 Nov. 1886, n°. 43, hebben de ondergeteekenden de eer het volgende te berichten:

Aan Uwen wensch, met den Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs, enz. over de aansluiting van het nieuwe Universiteitsgebouw aan de bestaande localiteiten in nader overleg te treden, hebben wij door eene conferentie, die op 16 December d. a. v. te Utrecht plaats had, voldaan. Eene op een korter termijn belegde samenkomst is wegens verhindering van dien ambtenaar moeten worden uitgesteld.

Wij hebben bij deze gelegenheid kennis genomen van een rapport of advies van den heer van Lokhorst, aan heeren Curatoren der Universiteit gericht, en eene beoordeeling bevattende van ons voorloopig ontwerp, in welk advies tevens omvang en inhoud van het oorspronkelijke programma van het nieuw te stichten gebouw aanmerkelijk zijn gewijzigd.

De door den Rijksbouwkundige in dat stuk voorgestelde wijzigingen van het voorloopige bouwplan zijn toegelicht door een „*Programma van eischen voor den bouw van een nieuw Universiteitsgebouw te Utrecht*”, dat als bijlage aan

Aan
Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht.

het rapport is toegevoegd, en waaraan, volgens het schrijven van heeren Curatoren dd. 5 November, dit College niet aarzelt zijne goedkeuring te verleen.

De voornaamste veranderingen, die ten aanzien der te stichten lokalen in het nieuwe programma worden voorgesteld, komen neder op de volgende punten:

a. In het nieuwe gebouw heeft op eene conciëgewoning niet gerekend te worden, omdat aan den pedel-conciërge eene nieuwe woning in de lokalen van het voormalige politiebureau wordt aangewezen, tot welk doel eenige collegezalen in woonzalen voor den conciërge zullen worden veranderd. Tevens bestaat het plan, een gedeelte van dit gebouw te sloopen.

b. Hiermede in verband worden in het te stichten Universiteitsgebouw nu zes collegekamers gevraagd. Het is Uw College bekend, dat in het schrijven van heeren Curatoren van 21 Januari 1886 slechts drie collegezalen waren verlangd.

In het geheel eischt het nieuwe programma in de beide verdiepingen van het nieuwe Universiteitsgebouw de volgende lokalen:

Gelijkstraats. Een klein auditorium en vier collegezalen, eene spreek- of wachtkamer, eene pedelskamer en eene jassenbergplaats.

Op de eerste verdieping. Vijf faculteitskamers, eene collegezaal, eene wachtkamer, een vertrekje voor den pedel en eene jassenbergplaats.

c. Behalve de hoofdtrap wordt eene tweede trap, van mindere breedte en reeds in de benedenverdieping beginnende, noodig geacht, waarmede men tevens de zolderverdieping zou moeten kunnen bereiken. Ten einde de voor deze vermeerdering en uitbreiding van lokalen vereischte plaatsruimte te winnen, wordt in het rapport voorgesteld, enerzijds de vestibule door eene eenvoudige

gang te vervangen, en anderzijds den openbaren doorgang langs de Domkerk te doen vervallen.

Terwijl wij ons met het eerste voorstel moeilijk kunnen vereenigen, achten wij ons onbevoegd over het tweede, dat voor het geheele bouwplan van bijzonder ingrijpenden aard is, een oordeel te vellen.

Zonder twijfel heeft de vraag, of deze openbare doorgang al of niet moet worden behouden, ook reeds vóór de vaststelling van het bouwprogramma bij Uw College een punt van nauwgezette overweging uitgemaakt, en wij mogen dus veronderstellen, dat daartegen, zoo niet onoverkomelijke, dan toch zeer overwegende bezwaren bestaan.

Alvorens dus Uwerzijds een besluit over deze punten uit te lokken, vermeenden wij een onderzoek te moeten doen, in hoeverre, zonder het prijsgeven der vestibule en zonder opheffing van den openbaren doorgang, de gewenschte uitbreiding der lokalen kon worden verkregen.

In alle geval kan zulk een onderzoek aan eene objectieve beoordeeling van het vraagstuk en aan de van alle zijden gewenschte vaststelling van een definitief bouwplan alleen bevorderlijk zijn.

Wij nemen dus de vrijheid in het bijliggende schetsontwerp eene wijziging van het door den Gemeenteraad goedgekeurde plan aan Uw oordeel te onderwerpen, waarin met behoud der vestibule en van den openbaren doorgang aan het laatste programma zooveel mogelijk is voldaan. Terwijl het aantal collegekamers nu tot een *vijftal* is opgevoerd, vleien wij ons, dat *overigens* aan de nieuw gestelde eischen op eene wijze is beantwoord, waarmede denkelijk zoowel door het College van Curatoren, als den Senaat der Universiteit genoeg zal kunnen worden genomen, dewijl nagenoeg alle afmetingen van het oorspronkelijke plan meer of minder aanmerkelijk zijn vergroot. Zes collegekamers van den omvang, in het nieuwe

programma verlangd, zijn op het beschikbare terrein in ieder geval niet anders dan door het supprimeeren van de vestibule *en* van den openbaren doorgang te verkrijgen.

Als eene verbetering van ons oorspronkelijk ontwerp beschouwen wij de uitbreiding van het middengedeelte van den voorgevel — ten deele door vermindering der breedte van den doorgang bereikt — welke wijziging naar ons oordeel een grootscheren indruk der buitenordonnantie zeer zal bevorderen.

Worden de afmetingen der pedelskamer in de benedenverdieping niet voldoende geacht, dan levert de uitbreiding daarvan op kosten van den toegang (entrée) tot het kleine auditorium geen bezwaar op, waarbij wij evenwel opmerken, dat door de commissie van den Academischen Senaat nog kleinere afmetingen van dit vertrek wenschelijk werden gevonden.

Het gemis eener collegezaal van de afmetingen van het kleine auditorium en van eene faculteitskamer van dezelfde buitengewone afmetingen, kunnen wij te minder een bezwaar achten, als deze noch door het Curatorium, noch door den Academischen Senaat waren gevraagd, terwijl de commissie van het laatste Collegium veeleer met de kleinere afmetingen van plan A genoeg had genomen. Bovendien heeft ook de Rijksbouwkundige bij gelegenheid onzer conferentie, aan deze afmetingen, die blijkbaar aan eene bepaalde planverdeeling waren ontleend, eene slechts relatieve en globale waarde toegekend.

Het aantal privaten werd door ons, ten bate van de aangrenzende collegezalen, tot een tweetal op elke verdieping teruggebracht. Daarentegen is in de benedenverdieping een urinoir ontworpen, terwijl ook in de bovenverdieping naast de beide privaateellen nog een klein urinoir zeer goed kan worden aangelegd. Wij achten deze *privaten* ruimschoots voldoende en steunen

hierbij op de ondervinding, bij andere gebouwen van dien aard opgedaan.

De eerst ondergeteekende veroorlooft zich er op te wijzen, dat het drie verdiepingen hooge hoofdgebouw der Polytechnische School slechts twee privaten in de benedenverdieping bevat, terwijl in een nieuwen aanbouw van dezelfde inrichting voor een veel grooter aantal collegezalen en studenten mede slechts twee privaten en één urinal in de benedenverdieping worden aangetroffen. Na eene veeljarige ondervinding hebben zich hierbij geenerlei bezwaren voorgedaan.

Tot verdere toelichting van het gewijzigde plan en naar aanleiding van eenige in het rapport aan heeren Curatoren voorkomende beschouwingen, achten wij ons tot de volgende korte opmerkingen verplicht.

Wat de situatie van het gebouw, of meer bepaald de richting van den voorgevel betreft, blijven wij van meening, dat het uit een oogpunt van welstand een bepaald vereischte is, den voorgevel van het gebouw haaks op den zijgevel der Domkerk te plaatsen. Deze dispositie, waarbij tevens de hoofdas van het nieuwe gebouw evenwijdig loopt met de as van het voornaamste onderdeel van het oude gebouw — het groote auditorium — is even natuurlijk als rationeel; elke andere oplossing ware, ook onder de gegeven omstandigheden, veeleer als vreemd en gezocht te beschouwen. Een streven, om daardoor de Universiteit en den Dom „met elkander in verband te brengen,” is ons daarbij even vreemd gebleven, als aan alle bouwmeesters van het verleden en heden, die, bij den aanleg van de pleinen en straten onzer steden, gebouwen van het meest uiteenlopende karakter steeds in haaksche richting tegen elkander plaatsten en deze schikking als van zelfsprekend beschouwden.

Ook bij het ontwerpen eener groote vestibule bevonden

wij ons geheel in overeenstemming met de algemeene theorie en praktijk, en de mededeeling, dat zulk eene dispositie alleen bij schouwburgen en concertzalen op hare plaats is, was voor ons even vreemd als verrassend en zal moeilijk met voorbeelden te staven zijn. Wanneer men de statige reeks van gebouwen, voor hoogeschoolen van universitair of technisch onderwijs in onze dagen opgericht, overziet, is men veeleer genegen het tegenovergestelde als juist aan te nemen. Niet alleen hebben de meeste dezer inrichtingen veel grootschere vestibulen en hoofdtrappen als in schouwburgen en concertzalen doorgaans worden aangetroffen, maar vele daarvan, zooals de hoogeschoolen te Weenen, Straatsburg, Berlijn, München, Zürich, enz, en zelfs het kleine Athene en nog kleinere Kiel — van Engelsche en Amerikaansche voorbeelden niet te gewagen — zijn juist om hunne indrukwekkende toegangen en vestibulen beroemd. En toch werden deze gebouwen niet als monumentale feestgaven opgericht, maar hebben zij hunne stichting aan de zorg der regeeringen te danken, om aan deze hoogeschoolen niet alleen het vereischte aantal collegezalen te bezorgen, maar hen ook in gebouwen te vestigen, die ook overigens aan de hooge bestemming en waardigheid dezer inrichtingen beantwoorden.

Slechts noode en door Uw College daartoe uitdrukkelijk gemachtigd, meenen wij dus tot eene opoffering der vestibule te moeten overgaan. Zij strookt volgens onze bescheiden meening niet alleen met de bestemming en het monumentale karakter van het gebouw, maar komt ons ook voor het verkeer in het algemeen en voornamelijk als éénige waardige toegang tot het groote auditorium hoogst wenschelijk voor. Ook de commissie uit den Academischen Senaat heeft destijds deze opvatting gedeeld.

Wij kunnen niet nalaten tevens op te merken, dat

ook door een supprimeeren van de vestibule, het zeer moeilijk zal zijn op het beschikbare terrein eene behoorlijk verlichte groote collegezaal van den omvang van het kleine auditorium te ontwerpen. Is reeds voor gewone vertrekken, welke slechts van ééne zijde licht ontvangen, eene diepte van ± 9 M. een uiterst zeldzaam voorkomend maximum, te recht wordt reeds deze diepte door alle deskundigen voor collegezalen als te groot en ondooitreffend beschouwd, terwijl het ontwerpen van nog diepere zalen geen redelijken zin heeft.

Behalve de in het rapport gevraagde tweede trap, die van de benedenverdieping tot den zolder doorloopt, hebben wij het wenschelijk geacht, de in het oorspronkelijke project ontworpen trap, die van den corridor der bovenverdieping naar den zolder toegang geeft, te behouden, terwijl onder deze trap de zolderruimte boven de kruisgang toegankelijk is.

De gevraagde uitgang naar den tuin is in het midden van het gebouw onder de hoofdtrap geprojecteerd, terwijl tot kelder wel eene der vele kelderruimten, die onder het huis van den heer Ram worden aangetroffen, zal kunnen worden ingericht.

Met de meeste hoogachting van het gemeentebestuur voornoemd,

De dienstw. dienaren,

E. GUGEL.

C. VERMEIJS.

Nº. 45.
—

Utrecht, $\frac{27 \text{ Januari}}{3 \text{ Februari}}$ 1887.

Bij Uw schrijven van 5 November l.l., hadden wij de eer de mededeeling te ontvangen, dat de Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken het advies van Uw College had gevraagd omtrent het door ons aan Zijne Excellentie, bij brief van 28 Mei l.l., ingezonden voorloopig plan van het van gemeentewege alhier te stichten monumentaal Universiteitsgebouw.

Tevens vernamen wij daarin, dat de Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs, wiens voorlichting door U gevraagd was ten behoeve van het door U aan den Minister te verstrekken advies, die gegeven had in den vorm eener teekening (met variante), vergezeld van eene verklarende memorie met programma van eischen.

Een en ander werd ons daarbij toegezonden en wij werden verzocht omtrent de daarin vervatte beschouwingen en geuite wenschen en de aansluiting aan de aanwezige

Aan
Heeren Curatoren der Rijksuniversiteit
te Utrecht.

academische localiteiten een overleg te willen bevorderen tusschen genoemden Rijksbouwkundige en de Bouwmeesters van het te stichten gebouw.

Aan dit denkbeeld, waarmede wij geheel instemden, werd door ons terstond gevolg gegeven. Onze Bouwmeesters, de heeren Prof. Gugel en Vermeijs, hebben van al de door U ons toegezonden stukken kennis genomen en zijn in eene bijeenkomst op den 16. December 11. (welke ten gevolge van de afwezigheid van den Rijksbouwkundige niet eerder kon plaats hebben), zoowel over de aansluiting van het te stichten gebouw aan de bestaande academische localiteiten, als over de door U kenbaar gemaakte opmerkingen en wenschen, betreffende de inrichting en de plaatsing van het nieuwe gebouw, met den genoemden Rijksambtenaar in overleg getreden.

Ten gevolge van dit overleg hebben onze Bouwmeesters een gewijzigd plan van het te stichten Universiteitsgebouw, van eene toelichtende memorie vergezeld, aan ons ingediend, in welke laatste ook al de denkbeelden en wenschen van den Rijksbouwkundige zijn behandeld.

Uit eene inzage dier stukken zal U blijken, dat in het gewijzigd plan aan bijna al die wenschen is voldaan.

Ofschoon reeds het eerst ingezonden ontwerp, hetwelk door den Gemeenteraad werd goedgekeurd, al datgene bevatte, wat òf door Uw College, òf door den Academischen Senaat noodig was gekeurd, en de meerdere bouwkosten, welke de thans voorgedragen wijzigingen ten gevolge zullen hebben, op 4 à 5000 gulden worden geraamd, zijn wij echter, om deze stichting zooveel mogelijk te doen strekken tot bevordering van alle daarbij betrokken Universiteitsbelangen, bereid, dit gewijzigd ontwerp, indien het de instemming van den Minister verwerft, aan den Gemeenteraad ter goedkeuring voor te dragen.

Met de Bouwmeesters zijn wij het op de door hen aangevoerde gronden eens, dat de groote vestibule en de richting van den voorgevel haaks op den zijgevel der Domkerk voor den welstand en het monumentaal karakter en de doelmatigheid van het gebouw worden geëischt.

Opheffing van den openbaren doorgang langs de Domkerk zullen wij aan den Gemeenteraad niet kunnen voorstellen. Het belang van dien doorgang voor het publiek maakt het behoud daarvan noodig; de Gemeente heeft zich tegenover het Kerkbestuur verbonden, de uitgangen der kerk naar de openbare straat aan die zijde open te houden, en heeft, als eigenares van de oostelijke en de westelijke kloostergang en den vrijhof het recht daartoe. Het Kerkbestuur toch heeft in vorige jaren deze gangen bij notariële akte en onder uitdrukkelijke machtiging des Konings aan de Gemeente verkocht, op welk feit ons College den Minister van Binnenlandsche Zaken in 1883 reeds heeft gewezen. Bij die akte nam de Gemeente de genoemde verplichting ten behoeve der Kerk op zich.

Het groote belang, hetwelk zoowel het Bestuur en de ingezetenen van onze Gemeente en van dit Gewest, als de Universiteit in de stichting van dit Universiteitsgebouw stellen, doet ons de hoop koesteren, dat ook Uw College de spoedige totstandkoming van het eindontwerp zal willen bevorderen. Wij vertrouwen ook, dat het gewijzigd ontwerp, hetwelk o. i. nagenoeg alle van de zijde der Universiteit en door den Rijksbouwkundige geuite wenschen bevredigt, thans ook Uwe instemming en steun zal verwerven.

Wij hebben de eer U hiernevens het door de Bouwmeesters gewijzigd ontwerp met toelichtend schrijven in afschrift van den 12/14 Januari dezes jaars toe te zenden en voegen daar een vergelijkenden staat bij van het aantal en de afmetingen der lokalen van het te stichten

Universiteitsgebouw, volgens het program van Lokhorst en het nieuw ontwerp.

Tevens gaan hierbij de stukken en teekeningen terug, welke Uw schrijven van 5 November l.l. vergezelden.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

N°. 148.

Utrecht , den 18. Mei 1887.

Onderwerp.

Universiteitsgebouw.

Naar aanleiding van een brief des Ministers van Staat, Minister van Binnenlandsche zaken over het bouwplan van het te stichten Universiteitsgebouw heeft onze vergadering besloten :

1°. aan eene Commissie uit haar midden, bijgestaan door den Secretaris, op te dragen met eene Commissie uit het College van Burgemeester en Wethouders van Utrecht ter zake in overleg te treden, ten einde in verband met de thans aanwezige gegevens een ontwerp Universiteitsgebouw te doen tot stand komen , dat naar haar inzien voor goedkeuring door de verschillende autoriteiten vatbaar ware ;

2°. van dit besluit spoedig onder overlegging van alle bescheiden kennis te geven aan Heeren Burgemeester en Wethouders van Utrecht , met uitnoodiging ook hunnerzijds eene Commissie te benoemen ;

3°. den wensch uit te spreken , dat meerbedoeld ontwerp vóór 10 Juni e. k. aan het College van Curatoren worde ingezonden.

Wij hebben de eer van het bovenstaande mededeeling te doen en U te verzoeken ons te berichten of Uw College

Aan

*Heeren Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.*

196
bereid is op de voorgestelde wijze tot bevordering van
het door ons allen gewenschte doel werkzaam te zijn.

Als Commissieleden onzerzijds zullen optreden de heeren
Mr. H. Roijaards van Scherpenzeel en Jhr. Mr. J. Röell.

Curatoren der Rijksuniversiteit te Utrecht,

De Voorzitter,

s' JACOB.

De Secretaris,

BAERT.

Zij

N°. 474.

Bericht op schrijven van 11
Maart 1887, n°. 524, Afd. O,
betreffende nieuw gebouw voor de
Rijksuniversiteit te Utrecht.

's Gracenhage, 27 April 1887.

Met belangstelling heb ik de hierbij teruggaande stukken,
voor welke Uwe Excellentie mijn advies vraagt, nagegaan.

Het nieuwe schets-ontwerp van de Heeren *Gugel en Vermeijs* is een gevolg van de conferentie, welke den
16^{den} December des vorigen jaars plaats had, en waartoe
ik mij, overeenkomstig Uwer Excellentie's lastgeving van
den 24sten Februari te voren, gereed had gehouden.

Uit de stukken blijkt dat Heeren Curatoren tegen dit
schets-ontwerp verschillende bedenkingen hebben. Ik deel
die bedenkingen en meen mijne opmerkingen het best te
doen kennen door het toelichtend schrijven der Heeren
Bouwmeesters, dat het plan vergezelt, op den voet te
volgen.

De mededeeling in den aanvang diens briefs voorko-
mend, dat het door mij ontworpen programma van
eischen aanmerkelijke wijziging gebracht zou hebben in
het oorspronkelijk programma, is minder juist. Er be-
stond geen oorspronkelijk programma van eischen, het
eerste thans ingetrokken avant-projet was opgemaakt naar

Aan

Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken.

onvolledige gegevens, en het was, uitsluitend om verdere moeilijkheden en oponthoud te coupeeren, dat ik het programma opstelde, in de eerste plaats gebaseerd op de kritiek door den Senaat op bedoeld avant-projet maakt.

Ik merk overigens op dat, voor zoover ik weet, thans nog geen programma van eischen door Uwe Excellentie is vastgesteld, terwijl, naar ik hoorde, Uwe Excellentie zich tegenover de Gemeente *Utrecht* deze goedkeuring heeft voorbehouden.

Wat verder aangaande de afmetingen der lokalen gezegd wordt, is evenmin geheel juist. Op het eerste avant-projet waren geene schoorsteenen aangegeven en de plaats die deze innemen, de ruimte die er voor kachels, stookgereedschappen en de circulatie moet vrijgehouden worden, deden mij nader onderzoeken welke afmetingen voor de lokalen wenschelijk zouden zijn; daardoor kwam ik tot de overtuiging dat zij in 't algemeen grooter behoorden te wezen dan ze waren ontworpen, en op de conferentie heb ik gezegd, dat men, wat de in het programma vermelde afmetingen betrof, niet aan een paar centimeters gebonden was.

Nog opmerkend dat Heeren Curatoren er geen bezwaar in zien een Collegekamer minder te maken dan het programma opgeeft, kan ik de beschouwingen over dit stuk verder laten rusten, om over te gaan tot de mededeelingen betreffende het nieuwe schetsplan zelve. Met genoegen constateerde ik het streven naar samenwerking, waarvan blijkt gegeven wordt. Uit bladzijde 3 des briefs zien wij dat de Heeren Bouwmeesters het nieuwe schetsontwerp inzenden om daardoor de objectieve beoordeeling van het vraagstuk en de van alle zijden gewenschte vaststelling van een definitief bouwplan te bevorderen. Ook

hebben zij mijnen wenk, om het voorgevelvlak niet te zeer door sprongen te versnipperen, opgevolgd en verwachten daarvan thans zelve de beste resultaten.

Over de onderdeelen van het plan wordt verder niet in alle bijzonderheden gesproken: slechts wordt melding gemaakt van de pedelskamer, de gewijzigde inrichting der privaten en pissoirs, en van de redenen waarom de Bouwmeesters vasthouden aan de plaatsing van het gebouw haaks op den zijgevel der Domkerk en aan het behouden der groote vestibule.

De afmetingen der pedelskamer zijn te klein. De ontwerpers beseffen dit ook en stellen daarom voor er de naast gelegen ruimte bij te trekken. Dit zou ook wenschelijk zijn om de lichtverzorging, want als de kruisgang met glas wordt gedicht, zooals het voornemen is, zal de intensiteit des lichts door het tweede glasoppervlak vrij wat verminderen.

De ligging van de pedelskamer acht ik overigens ongunstig; zij is circa 22 M. van de trap verwijderd; voor den inwendigen dienst is het echter uit den aard der zaak een gemak als dit vertrek dicht bij de trap gelegen is.

Tegen de gewijzigde dispositie van privaten en pissoirs is geen bedenking; er is thans goed voor de aeratie gezorgd.

Voor de ontworpen plaatsing van het gebouw haaks op den zijgevel der Domkerk worden geene eigenlijke argumenten aangevoerd; alleen wordt verzekerd dat die plaatsing even natuurlijk als rationeel is en elke andere oplossing onder de gegeven omstandigheden als vreemd en gezocht is te beschouwen. Voorts dat het niet de bedoeling is de kerk en de Universiteit met elkander in verband te brengen en dat alle bouwmeesters gebouwen

van het meest uiteenlopend karakter immer haaks tegen elkander plaatsten als iets dat van zelf sprak.

Indien dit laatste zoo is, dan is het jammer dat de ontwerpers dien weg juist hier niet ingeslagen hebben en in plaats van het gebouw met zijn dwarsmuren haaks tegen de kruisgang te zetten, als zijnde het gebouw, waartegen gebouwd wordt en waarmede het in onmiddellijk doorlopende verbinding zal zijn, de as van het op 16 M. afstand daar achter en geheel ter zijde gelegen auditorium als uitgangspunt voor de rooiing hebben gekozen. Het kon niet missen of het vreemde en de gezochtheid dezer schikking moesten zich aan het plan wreken en dit is geschied op eene wijze die niet slechts de schoonheid, maar vooral de *doelmatigheid* van het ontwerp heeft benadeeld.

De deur uitkomende in de kruisgang en gelegen in de hoofdas der vestibule verraaft onverbiddelijk den scheeven stand, juist op de plaats die het meest de aandacht zal trekken. Naast die deur heeft men een muur moeten metselen om verder de geering te verbergen en op de bovenverdieping is men zelfs genoodzaakt geweest dien muur over eene lengte van 16 M. te vervolgen. Evenals iemand die eene onwaarheid zegt, eene tweede onwaarheid moet zeggen om de eerste waarschijnlijk te maken, geraakte men hier van het een in het ander. In de niet onaanzienlijke ruimte, welke door dien muur te loor ging, is een trap gemaakt, die geheel overbodig is en, gelijk ook door Heeren Curatoren is opgemerkt, een beletsel voor de lichttoetreding op dat gedeelte van de gang, terwijl in de kap eene verhooging gemaakt zou moeten worden om met die trap behoorlijk op den zolder te geraken, daar de zolderborstwering slechts circa 1.30 M. hoog is.

Tegenover al deze technische nadeelen staat geen enkel

oordeel. Immers de zeer geringe afwijking van de assen der kerk en van de Universiteit zal voor den beschouwer der gevels geheel onmerkbaar zijn.

Voor de noodzakelijkheid van het behoud eener groote vestibule wordt aangevoerd dat alle Universiteitsgebouwen eene groote vestibule hebben en dit wordt met een aantal voorbeelden gestaafd.

Deze voorbeelden kunnen gemakkelijk vertienvoudigd worden, maar zullen nimmer kunnen bewijzen dat het maken eener groote vestibule bij het onderwerpelijke plan op den voorgrond moet staan.

Hadden de ontwerpers het mandaat op een ruim terrein een geheel nieuw en zeer groot Universiteitsgebouw te ontwerpen, dan zou eene ruime vestibule, *passend bij den geheelen bouw*, iets zijn dat van zelf sprak, maar dat is hier geenszins het geval. Burgemeester en Wethouders zelve hebben Heeren Curatoren schriftelijk medegedeeld, dat het te stichten Academieggebouw slechts aanvulling van al het bestaande beoogt en dat men bovenal bedoeld heeft het erlangen van eenige geschikte faculteitskamers en collegevertrekken.

Burgemeester en Wethouders staan hier op het juiste standpunt, en indien de ontwerpers zich daaraan gehouden hadden, zou dit het plan ten goede gekomen zijn, terwijl thans de goede ligging der pedelskamer en de doelmatigheid van den open doorgang zijn opgeofferd aan deze vestibule, die nagenoeg $\frac{1}{5}$ van het geheele grondvlak beslaat; eene verhouding welke zeker overdreven te achten is.

Voor een openbaren doorgang, op welks behoud zoozeer prijs gesteld wordt, is de ontworpen te smal; het is een bepaalde fout dat het nieuwe gebouw niet behoorlijk in verband met de daarachter gelegen kloostergang ontworpen is, zoodat deze publieke doorgang buiten de as

van het gewelfvak staat, waartegen hij zich moet aansluiten. Dit geeft niet slechts een misstand, dien de ontwerpers hebben getracht te doen verdwijnen door aan een gedeelte van de gang een cirkelvormig grondplan te geven, maar door die dispositie loopt dit steegje gevaar een anti-hygiënisch buen retire te worden.

De verdere beschouwing van het ontwerp geeft mij de volgende opmerkingen in de pen:

Van de hoofdtrap heeft slechts de eerste traparm voldoende breedte, de beide andere traparmen en het bordes zijn bekrompen. Men vergisse zich hier niet. Eene dispositie als de hier ontworpen is goed als men over ruime afmetingen kan beschikken, welke veroorlooft trappen en bordessen breed aan te leggen; hier echter heeft men een beperkte ruimte en het daarin persen van eene schikking, die om ruimen aanleg vraagt, zal geenszins het effect maken dat men er van verwacht en met de naar verhouding reusachtige vestibule een in 't oog loopend contrast vormen. (In mijn ontwerp is de hoofdtrap *overall* 2 M. breed en heeft het bordes eene breedte van 4 M. bij eene diepte van 2.30 M).

De uitgang naar den tuin wordt door de wijze waarop de trap aangelegd is daarbij veel minder gunstig, ja zelfs lastig in het gebruik.

Het maken van een vallicht ter verlichting van den zijgang is iets, waartoe men in ons klimaat slechts noode moet overgaan als er geen staand licht verkregen kan worden. Zulk een vallicht, ingesloten door hoge muren, is, met het oog op sneeuw, dooi, condensatie, enz immer in ongunstige conditie; ook zal deze lichtverzorging voor de zijgang ter nauwernood voldoende blijken.

Op de bovenverdieping zal de lichttoetreding op de gang zeer gebrekkig zijn en evenzoo in de wachtkamer.

Van deze verlichting, die door dakvensters, geplaat op het dak van de kruisgang moet verkregen worden, heeft men zich blijkbaar niet wel rekenschap gegeven. De overbodige zoldertrap, waarvan ik hierboven melding maakte, zal slechts vergunnen 2 dakvensters te openen om de gang te verlichten; daarbij zal het niet mogelijk zijn de jassen- en de pedelskamer op dezelfde wijze licht te verschaffen, omdat het plaatsen van een dakvenster in dien hoek onmogelijk is, als men de beide eerste dakvensters voor de gang wil behouden. Door de laatstgenoemde vertrekken licht te geven, zou het noodig zijn een der twee dakvensters, die het licht in de gang werpen, op te offeren en dat doende, zal de lichttoetreding op de gang nagenoeg nul zijn.

De wachtkamer der examinandi, het zoogenaamde zweetkamertje, het lokaal dat waarlijk wel het aange naamst gelegen en ingericht mocht zijn, is juist in deze opzichten het meest misdeeld. Zonder eenig uitzicht te gunnen, zal het alleen licht ontvangen van twee dakvensters boven de kruisgang.

Het kabinetje dankt zijn ontstaan niet aan een daaraan uitgedrukte behoefte, maar is een overbodig lokaal, dat ontstaan is uit de dispositie van het plan dat anders op die plaats geen bebouwing zou hebben.

De collegekamer boven de zijgang zal niet tot de aangename en evenmin tot de goed verlichte vertrekken behooren, gelegen als zij is op korten afstand van de twee hoge muren van het groot auditorium en de kruisgang, die de vrije toetreding van lucht en licht belemmeren.

De pedel-conciërge woont in den Domtrans. Ik had daarom langs den muur van het groot auditorium een trap ontworpen, wat van veel gemak was voor den inwendigen dienst. Door het supprimeeren van die trap wordt de afstand, die de conciërge heeft af te leggen

om de bovenverdieping van het gebouw te bereiken, met circa 17 M. vermeerderd.

De ruimte boven den uitgang naar den tuin dient voor niets en kan ook niet worden bereikt, noch gebruikt; die ruimte is daar alleen, omdat men zich genoodzaakt achtte den buitenmuur door te trekken.

De ontwerpers merken op dat het ook door het supprimeeren van de vestibule zeer moeilijk zal zijn op het beschikbaar terrein eene behoorlijk verlichte groote collegezaal van den omvang van het klein auditorium te ontwerpen, en voegen er aan toe dat het ontwerpen van zalen dieper dan 9 M. geen redelijken zin heeft. Dat zalen dieper dan 9 M. volkomen recht van bestaan hebben, als grondvlak en hoogte er aan geëvenredigd zijn, zal wel geen nader betoog behoeven, want talrijk zijn de goede zalen die nog dieper zijn; en daar Uwe Excellentie van mij een ontwerp wenscht te ontvangen van de wijze waarop mijne denkbeelden met behoud van een openbaren doorgang zouden te verwezenlijken zijn, heb ik onderzocht hoe dit ware te bereiken en bevonden dat juist het supprimeeren der onnoodige vestibule de gelegenheid zal geven niet slechts om eene nog ruimere en uitstekend verlichte collegezaal te maken, maar ook om de openbare doorgang de eenvoudigste en doelmatigste dispositie te geven.

Als bewijs daarvan heb ik de eer Uwe Excellentie hierbij het ontwerp aan te bieden dat van mij verwacht wordt.

Na al het hierboven vermelde, zal het overbodig kunnen heeten omtrent dit ontwerp in nadere bijzonderheden te treden. Men behoeft de beide plannen slechts met elkander te vergelijken om reeds bij den eersten oogopslag te zien dat het gewrongene en gezochte en daardoor ondoel-

matige, dat het schetsontwerp der beide Bouwmeesters aankleeft, in mijn ontwerp wordt vermeden, doch alles zich uit de bestaande toestanden natuurlijk ontwikkelt.

In mijn advies aan Heeren Curatoren heb ik mij uitsluitend bepaald tot de quaestie der doelmatigheid. Trouwens een gebouw wordt niet in de eerste plaats gesticht om mooi gevonden, maar om gebruikt te worden.

Heeren Curatoren hebben evenwel in hun schrijven aan Uwe Excellentie ook de quaestie van den stijl aangevoerd en ofschoon zij pertinent verklaren zich niet door aesthetische gronden te zullen laten weêrhouden om het aannemen der feestgave in den aangeboden vorm aan te bevelen, zoo de stijl slechts niet te kort doet aan de bruikbaarheid, hebben zij echter met volkomen juistheid mijn gevoelen aangaande den stijl, die het gebouw hebben moet, teruggegeven.

Het te stichten gebouw, Burgemeester en Wethouders hebben het uitdrukkelijk verklaard, beoogt slechts aanvulling van al het reeds bestaande, en daarmede is van zelve de weg aangewezen, die men omtrent de behandeling der vormen te bewandelen heeft.

Aanvulling van al het reeds bestaande immers heeft het best plaats in den stijl van het bestaande, zoodat, gelijk Heeren Curatoren opmerken, door aansluiting van het nieuwe aan het oude een harmonisch geheel verkregen wordt. Hoe inniger die aansluiting, hoe beter het doel zal worden bereikt en hoe gelukkiger de gezonde zin, in de verklaring van Burgemeester en Wethouders gelegen, tot zijn recht zal komen. En daarom is het te betreuren dat de ontwerpers de gelukkige gedachte van Burgemeester en Wethouders niet als natuurlijk punt van uitgang hebben gebezigd en, in plaats van aanvulling van het bestaande te beoogen, een gebouw hebben ontworpen dat

volstrekt geen rekenschap houdt met de bestaande monumenteele gebouwen, doch zich in zijne vormbehandeling juist geheel en al daarvan afscheidt.

Hierdoor wordt het een gebouw geheel in disharmonie met de geheele omgeving, waarvan het feitelijk toch slechts een deel uitmaakt en waaraan het trots al de aangewende pogingen, pogingen waardoor, gelijk ik hierboven heb aangetoond, de doelmatigheid niet weinig geleden heeft, nolens volens gebonden is.

Er is geen goede reden aan te toonen voor het stichten van een gebouw in renaissancestijl, waar dit — zooals hier — moet geplaatst worden te midden van gothische bouwwerken, welke onder de fraaiste van ons land te rekenen zijn, en te minder waar het nieuwe gebouw met een dier gothische gebouwen in intieme verbinding moet komen. Door, zooals de ontwerpers deden, willekeurig een anderen stijl te kiezen, hebben zij niet alleen de doelmatigheid op vele punten opgeofferd, — ik merk ook op dat de door den gekozen stijl geboden plaatsing der vensters aan den voorgevel voor de lichttoetreding ongunstig is, — maar ook zal inwendig ter plaatse waar het nieuwe gebouw tegen het oude aansluit, in de profileeringen en in alle vormen en decoratieve motieven eene ware disharmonie ontstaan.

Wanneer Uwe Excellentie het verlangt, zal ik nader aantoonen op welke wijze het uit- en inwendige qua architectuur het best zou kunnen worden behandeld.

Mijn ontwerp beslaat ongeveer 65 m² minder oppervlakte dan dat der Heeren *Gugel en Vermeijs*, en de bouwkosten behoeven niet hooger te zijn.

*De Rijksbouwkundige
voor de gebouwen van onderwijs, enz.*

J. VAN LOKHORST.

Betreffende :
Universiteitsgebouw.

Delft, 14/15 Juni 1887.

Utrecht, 15 Juni 1887.

Antwoord op het schrijven van
 Burgemeester en Wethouders van
 20 Mei 1887, met eene nota.

Wij erkennen de ontvangst van Uw schrijven van 20 Mei, waarin, onder mededeeling van een rapport van den Rijksbouwkundige voor het onderwijs aan Z. Excellentie den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende het door ons dd. 12 Januari 1887 ingediende ontwerp, door Uwe Edelachtbaren de vraag tot ons gericht wordt, of wij, naar aanleiding van dat stuk of uit eigen overwegingen wijzigingen in ons ontwerp alsnog wenschelijk achten.

Bij het rapport van den Rijksbouwkundige is tevens gevoegd een uitgewerkt project met eenigszins gewijzigde planverdeeling, waarin de heer Lokhorst zijn eigen denkbeelden over het door de gemeente Utrecht te stichten Universiteitsgebouw, zelfs wat den opstand betreft, ontwikkelt.

Hoewel wij, nu de Rijksambtenaar voor het onderwijs ons als concurrent tegenover staat, eene objectieve en onpartijdige kritiek op ons ontwerp moeilijk konden verwachten, gaat de inhoud van dat stuk, wat eenzijdigheid van redeneering en wat den toon betreft, zoodanig alle perken te buiten, dat bij ons in de allereerste plaats

Aan

*Heeren Burgemeester en Wethouders der
 gemeente Utrecht.*

de vraag rees, of wij — ook andere omstandigheden in aanmerking genomen — in een twistgeschrift tot eene wederlegging van dat rapport zouden moeten treden. Daarbij komt, dat de inhoud van verschillende stukken, die in het rapport zijn aangehaald, ons vreemd is gebleven.

Ook ligt het volstrekt niet op onzen weg plannen van anderen te beoordeelen, en toch is het bijna onmogelijk, bij de verdediging van ons ontwerp en bij de bestrijding van het advies, het project van den heer Lokhorst buiten bespreking te laten.

Alleen de overweging, dat wij onzerzijds zelfs *den schijn* van berusting in- of instemming met- de in dit rapport verkondigde stellingen behoorden te vermijden, en dat eene eenigszins *gemotiveerde* beantwoording der ons gestelde vragen van zelve tot eene bespreking en wederlegging van het rapport aanleiding moest geven, kon ons doen besluiten ons aanvankelijk voorgenomen stilzwijgen te breken. Wij zullen dus trachten, met de meest mogelijke kalmte, de beweringen van het rapport aan de feiten te toetsen. Zonder ons in eene eigenlijke contra-critiek van het project van den heer Rijksbouwkundige te begeven, zullen wij dit ontwerp slechts voor zooverre bij onze besprekingen betrekken, als ons noodzakelijk blijkt, om de juistheid en objectiviteit van diens advies ook voor niet-deskundigen in het rechte daglicht te plaatsen.

Tegenover de bewering van het rapport, dat er geen oorspronkelijk programma van eischen bestond, staat het feit, dat, zooals U bekend is, onze opdracht was gebaseerd op het schrijven van Heeren Curatoren, dd. 21 Januari 1886, dat als bijlage bevatte een brief van den Senaat der Rijksuniversiteit, dd. 6 Januari, in welke laatste o. a. de wenschen van de enkele faculteiten

nopens de inrichting van het nieuwe academiegebouw waren geformuleerd. Tevens was in het laatste schrijven mededeeling gedaan van de benoeming eener vaste Bouwcommissie uit den Senaat, *waarmede wij dan ook de eer hadden nader te confereeren en de indeeling van het plan te bespreken en vast te stellen.* Of de inhoud van beide brieven, die de gegevens voor het avant-projet bevatten, al of niet in overleg met de raadslieden der Regeering was opgemaakt, is ons onbekend.

Tot de belangrijkste onder de wijzigingen, die in het oorspronkelijke programma van eischen naderhand werden gebracht, behoorde zonder twijfel die, dat het aantal der gevraagde collegekamers van drie tot vijf werd opgevoerd, terwijl het nu wederom tot een viertal is teruggebracht.

Tot de bijzonderheden van het advies van den heer Rijksbouwkundige over ons plan overgaande, ontmoeten wij in de eerste plaats de verschillende aanmerkingen op de grootte, verlichting en ligging der pedelskamer.

Dit vertrek, waarvan gezegd wordt, dat het te klein zij, beslaat in ons plan eene oppervlakte van $\pm 10 \text{ M}^2$, in het ontwerp van den heer Rijksbouwkundige daarentegen $\pm 14 \text{ M}^2$. Waarom nu eene pedelskamer juist $\pm 14 \text{ M}^2$. (3.7×3.8) moet beslaan, kunnen wij niet vatten. Hoewel wij in onze toelichting opmerkten, dat het vertrek desverreicht kon worden uitgebreid, achten wij de afmetingen, ook bij die van het plan van den heer Rijksbouwkundige vergeleken, niettemin voldoende. Wij kunnen niet nalaten hierbij op te merken, dat in het advies van den Secretaris van den Senaat, tevens lid der Bouwcommissie, den heer J. d'Aulnis de Bourouill, hetwelk tot de ons verstrekte stukken behoort, omtrent het pedelsbureau was verlangd, dat dit vertrek liefst zoo klein mogelijk zij, „*daar de pedellen anders bij hun werkzaamheid*

overlast hebben van de studenten, die zich zonder noodzaak in hunne kamer ophouden." Deze opmerking is zeer juist en kan door elders opgedane ondervindingen worden bevestigd.

Nog veel meer bevreemdend en inderdaad onbegrijpelijk is het verwijt, dat dit vertrek in ons plan zonder uitbreiding slechts gebrekkig zoude verlicht zijn! — „want, als de kruisgang met glas wordt gedicht, zooals het voornemen is, zal de intensiteit des lichts door het tweede glasoppervlak vrij wat verminderen."

Deze grief wederlegt zichzelf eenvoudig door de opmerking, dat de oppervlakte van het glasraam ongeveer *even groot* is als de vlakke inhoud van de kamer, namelijk $\pm 10 \text{ M}^2$. Volgens een algemeen erkenden stelregel is het voor de goede verlichting van gewone vertrekken voldoende, wanneer de oppervlakte der lichtramen $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{6}$ van het grondvlak van het vertrek beslaat. De intensiteit des lichts kan dus nog heel wat verminderen, *vóórdat de lichtverzorging onvoldoende kan worden genoemd.*

De heer Rijksbouwkundige heeft bij het nederschrijven van zijn verwijt stellig niet er op gelet, dat zijn 16 M. lange en 4 M. breede hoofdgang (oppervlakte 64 M^2) alleen direct licht ontvangt door ééne deur en één venster van gelijke afmetingen als het raam van het pedelsbureau, *en die beide ook op de kruisgang uitkomen.*

De andere bronnen van lichtverzorging, die bovendien geen rechte voortplanting van het licht gedoogen, kunnen, meer bepaald voor het voorste gedeelte van die gang, nauwelijks in aanmerking komen. Wanneer nu de aanmerking op de onvoldoende verlichting van het kleine pedelskamertje inderdaad waarheid bevatte, dan zoude de hoofdgang van het zoozeer geprezen ontwerp van den Rijksbouwkundige in een droevig halfdonker gehuld zijn.

Eindelijk wordt in het rapport ook de *ligging* der pedelskamer ondoelmatig geacht. Wij nemen de vrijheid,

tegenover deze onjuiste bewering onze meening te plaatsen, die ook met de algemeen erkende en gangbare begrippen en opvattingen beter strookt. Zij komt daarop neder, dat de ligging eener pedelskamer vlak bij den ingang en vlak tegenover de hoofdtrap met het gezicht op deze en den hoofdgang, als de *denkbaar gunstigste* is te beschouwen. Alle deze vereischten worden bij de pedelskamer in het project van den heer Rijksbouwkundige *gemist*, die op een hok uitkomt, dat een soort van *inham* van de hoofdgang vormt *en daardoor zoo slecht geplaatst is, als het maar eenigszins mogelijk is*. De grootere afstand van ons pedelsbureau tot de hoofdtrap kan te minder in aanmerking komen, als voor den dienst op de bovenverdieping eene afzonderlijke pedelskamer is ingericht.

Wat *de situatie van het gebouw betreft*, zoo moeten wij het standpunt blijven handhaven, dat wij van het begin af hebben ingenomen en in ons schrijven van 12 Januari nader hebben toegelicht: daarop nederkomende *dat de voorgevel van het nieuwe Universiteitsgebouw haaks op den zijgevel van de Domkerk behoort geplaatst te worden*.

Het verwijt, dat wij tegen onze eigen stelling zouden hebben gehandeld, terwijl wij de dwarsmuren van het nieuwe gebouw niet haaks op de kruisgang hebben ontworpen, is eene van de vele ficties, die het rapport bevat. Deze dwarsmuren zijn *binnenmuren en van deze hebben wij nooit gesproken*. Het eene heeft met het andere niets te doen. Onze dwarsmuren staan hunnerzijds, zooals het behoort, haaks op den buitenmuur.

Nog verrassender en meer dan zonderling klinkt het daarop volgende verwijt: „Het kon niet missen of het vreemde en de gezochtheid dezer schikking moesten zich aan het plan wreken en dit is geschied op eene wijze, die niet slechts de schoonheid, maar vooral de *doelmatigheid* van het ontwerp heeft benadeeld.”

„De deur, uitkomende in de kruisgang en gelegen in de hoofdas der vestibule verraaft onverbiddelijk den scheeven stand juist op de plaats, die het meest de aandacht trekt.”

Welk een kostelijke bijdrage tot illustratie van het spreekwoord van den splinter en den balk, heeft de adviseur in deze beide zinsneden geleverd. Zooals zoo vele malen, komt hier wederom duidelijk uit, hoe voor de beoordeeling van beide plannen telkens een andere maatstaf wordt aangewend. *Of komt in het plan* van den heer Rijksbouwkundige de scheeve (niet rechthoekige) stand van zijn frontgebouw tegen de muren van de zuidelijke kruisgang en tegen de hoofdas van het groote auditorium niet nog *oneindig veel duidelijker en onverbiddelijker* — en, wat schoonheid betreft — *op eene werkelijk stuitende wijze* — uit in de *gebroken muren van de zijgang en de scheeve hoeken, waarin de beide gangen elkander ontmoeten?* Wat beteekent, daarbij vergeleken, het verschil van eenige decimeters in de diepte der beide dagzijden eener deur?

Juist om een dergelijken, onmiddellijk in het oog loopenden, *groven* misstand, die het plan van den heer Rijksbouwkundige aankleeft, te vermijden, hebben wij aan de beide gangmuren, zooals het behoort, een evenwijdig beloop gegeven. Deze handelwijze is te meer gerechtvaardigd, omdat het oude metselwerk van de kruisgang immers toch eene nieuwe bekleeding vereischt. Een op zich zelf staande muur verdient zelfs in velerlei opzichten de voorkeur boven eene bekleeding, die tegen het oude metselwerk zonder spouw is aangemetseld. Wanneer men vervolgens leest: „Naast de deur heeft men een muur moeten metselen om verder de geering te verbergen” en men slaat een blik op het „*Variante-schetsplan*” van den heer adviseur, *waar ook bij de aan-*

sluiting van zijn ontworpen gebouw aan het auditorium en de Senaatskamer in beide verdiepingen de geering door voorgemetselde muren is verborgen, dan heeft men ook hier wederom eene treffende illustratie van de waarde en van het karakter der op ons plan uitgeoefende kritiek!

De hierbij te pas gebrachte fraaie gelijkenis laten wij dan ook voor wat zij is; zij komt ons voor veeleer op verschillende redeneeringen van den adviseur dan te dier plaatse toepasselijk te zijn.

Tegen het vervallen der zoldertrap, wanneer deze overbodig wordt geacht, bestaat natuurlijk onzerzijds geen bezwaar. De nu reeds voldoende verlichting van de bovengang zal dan volgens den wensch van heeren Curatoren nog aanmerkelijk kunnen worden versterkt.

Lie h
152 moet
aan

In zijne beoordeeling van ons eerste schetsontwerp werd door den heer Rijksbouwkundige de volgens onze meening onjuiste stelling verkondigd: dat *vestibulen* bij Universiteitsgebouwen over het algemeen niet op haar plaats zijn, maar dat eene *dergelijke „dispositie”* alleen bij schouwburgen en concertzalen thuis behoorde.

Nadat wij in ons antwoord de onjuistheid zijner stelling door eene reeks van voorbeelden hebben aangewezen, verklaart hij zich heden in staat de door ons vermelde voorbeelden gemakkelijk te kunnen vertienvoudigen!

Ook tegenover zijne nieuwe bewijsvoering — waartegen wij ter loops opmerken, dat de vestibule niet alleen een onderdeel van het nieuwe gebouw, maar van het toekomstige geheel uitmaakt, waartoe voornamelijk ook het groote auditorium en de Senaatskamer behooren — meenen wij onze oorspronkelijke zienswijze te moeten behouden. Ook de meerderheid der Bouwcommissie uit den Senaat

heeft zich destijds met deze onze opvatting vereenigd en was op den aanleg eener ruime vestibule gesteld.

Wat den *publieken doorgang* betreft, kunnen wij niet toegeven, dat hij te smal ontworpen is. De doorgang heeft 3 M. breedte, de deuren zijn 2 M. wijd, *welke afmeting overeenkomt met die der deuren, welke op de oostzijde van de kruisgang gemeenschap geven met de straat, genaamd „achter den Dom.”* Voorts merken wij op, dat de deur van den doorgang, in de kruisgang uitkomende, *natuurlijk* in de as der betreffende travée komt te liggen, terwijl de kleine afwijking in het plan alleen aan eene onnauwkeurigheid van den teekenaar is toe te schrijven. De aanmerkingen op de gebroken richting van den geprojecteerden doorgang en den cirkelvormigen omgang klinken meer dan bevreemdend uit den mond van den vervaardiger van een plan, *waarin der hoofdgang, die toegang geeft tot het groote auditorium en de Senaatskamer eene haakvormige kronkeling is gegeven, dewijl de binnenplaats als een lastige „Sta-in-den-weg” in den hoofdcorridor voor de helft van diens breedte vooruitspringt.*

Deze oplossing is zoo beneden alle kritiek, dat reeds daardoor het onvolprezen plan in de oogen van den onpartijdigen deskundige veroordeeld is. Natuurlijk bestaat bij ons geen bezwaar, de dwarsmuren in orzen publieken doorgang des vereischt te doen vervallen.

Wij zullen de verdere beschouwingen van den heer Rijksbouwkundige niet tot in de nietigste kleinigheden volgen, te minder omdat de aanmerkingen ongeveer alle van hetzelfde gehalte zijn. Wij zullen ons dus alleen tot de wederlegging der voornaamste van de ingebrachte bezwaren beperken. Daaronder rangschikken wij in de

eerste plaats de aanmerkingen op de *hoofdtap*, „*waarvan slechts de eerste traparm voldoende breedte (2 M.) heeft, de beide andere traparmen en het bordes zijn bekrompen.*” Hoe? Eene *dubbele* trap met twee armen van ± 1.5 M. breedte, die alzoo bij het beklimmen der verdieping en bij het afdalen eene splitsing van het verkeer toelaat, zal voor de communicatie niet gemakkelijker en geriefelijker zijn dan een enkele traparm van 2 M. breedte? Eene gezamenlijke lengte der treden van ± 3 M. meer bekrompen dan eene lengte van 2 M! In deze stelling heeft de moed van den onpartijdigen beoordeelaar zonder twijfel zijn toppunt bereikt.

Uit een aesthetisch oogpunt nemen wij de vrijheid op te merken, dat ook voor dezulken, die nooit in de gelegenheid waren, soortgelijke trappen te zien, slechts weinig verbeeldingskracht vereischt is, om te beseffen, dat de indruk ook voor de geprojecteerde afmetingen nog grootsch en indrukwekkend moet zijn. Na de opgedane ondervinding zullen wij ons onthouden, voorbeelden te noemen. Door het 3 M. breede en 4 M. lange bovenlicht zal niet alleen de trap zelf, maar zullen ook de hoofdgangen in beide verdiepingen *overvloedig* licht ontvangen. De verlichting in het verbeterde plan door een zijdelings op het bordes uitkomend raam is, hierbij vergeleken, niet alleen uiterst armoedig, maar ook uit een aesthetisch oogpunt meer dan gebrekkig.

Evenals bij zoovele andere aan- en opmerkingen van den heer Rijksbouwkundige, zijn ook zijne beschouwingen over de *verlichting* soms *lijnrecht in strijd* met de feitelijke toestanden. Zoo o. a. bij de bewering, dat verlichting van de zijgang der benedenverdieping in ons ontwerp ter nauwernood voldoende zal blijken.

Wanneer men nu er op let, dat deze zijgang door eene

3.5 M. breede en ± 5 M. hooge boogopening met het *daghelder* verlichte portaal vóór het groote auditorium en de Senaatskamer gemeenschap heeft, dan kan de gemaakte aanmerking elken deskundige slechts een glimlach ontlokken. De lichtverzorging van genoemd portaal geschiedt toch door een vallicht, dat bij 16.5 M.² oppervlakte meer dan $\frac{1}{3}$ van den vlakken inhoud der grondvlakte van het lokaal beslaat en op eene hoogte van slechts ± 6 M. is geplaatst!

De verlichting mag dus met alle recht schitterend en daghelder worden genoemd.

In het ontwerp van den heer adviseur geschiedt de lichtverzorging der genoemde lokalen door middel van *indirect* bovenlicht met behulp van een binnenplaats van ± 25 M² oppervlakte, die van ± 15 M. hooge muren is omgeven! Ook de lichttoetreding in de gang, in de jassenkamer en in de wachtkamer van de bovenverdieping zal geenszins gebrekkig kunnen worden genoemd, *wanneer men voor de daklichten van liggende, weinig boven het dakvlak verheven, glasramen gebruik maakt, zooals ze aan het Rijksmuseum en aan het nieuwe Centraalstation zoo ruimschoots zijn toegepast.* De in het ontwerp van den Rijksbouwkundige voorkomende, op het dak van den kruisgang geplaatste, *dakvensters* zijn hier natuurlijk als ondoelmatig te verwerpen, omdat zij het licht onderscheppen, in plaats van het onbelemmerden toegang te verschaffen. Ook het plaatsen van de door ons bedoelde glasramen in den inspringenden hoek van de kruisgang kan geen bezwaren opleveren.

Dat de Collegekamer der bovenverdieping, ondanks den op een afstand van ± 4.5 M. gelegen topgevel van het groote auditorium goed verlicht zal zijn, kan aan vele analoge gevallen worden nagegaan. De eerstondergeteekende neemt de vrijheid de middenzaal der bibliotheek

van de Polytechnische School als voorbeeld aan te halen, die op een steeg van slechts 3.4 M. uitkomt, terwijl juist tegenover de zaal een ± 7 M. breede huisgevel verrijst, die twee verdiepingen hooger is opgetrokken. Deze zaal is zeer goed verlicht en heeft vele jaren door tot Collegekamer gediend.

Niets staat overigens in den weg, om zoowel de gang als de Collegekamer en de wachtkamer voor examinandi *op de meest schitterende wijze met vallicht te verzorgen*, waaraan voor Collegekamers en lokalen van soortgelijke bestemming door velen zelfs de voorkeur wordt gegeven.

Dat de afkeer van de toepassing van vallicht, waartoe men volgens het gevoelen van den heer Rijksbouwkundige in ons klimaat slechts noode moet overgaan, niet door alle deskundigen *en het minst door de eerste raadslieden der Regeering wordt gedeeld*, blijkt uit de overvloedige toepassing dezer constructie aan de twee belangrijkste monumentale gebouwen, die in onze dagen van staatswege zijn uitgevoerd. Wij bedoelen het Rijksmuseum en het Centraalstation, beide te Amsterdam. Bij het eerste gebouw is van dakramen en glazen plafonds op zoo ruime schaal partij getrokken, als in geen enkel schilderijenmuseum zelfs in veel gunstiger luchtstreken tot nog toe ook in de verste verte is geschied. En toch heeft men nog in den nieuwsten tijd schilderijen-galerijen alleen met zijlicht ingericht, zooals o. a. in de door Hansen gebouwde Kunstacademie te Weenen.

Bij den bouw van het geheel vrij liggende Centraalstation te Amsterdam zag men zelfs geen bezwaar, sommige in de *benedenverdieping* gelegen vertrekken — het koninklijke salon — door de *bovenverdieping* heen uit eene hoogte van ± 14 M. van bovenlicht te voorzien!

In onze conferentie opperde de heer Rijksbouwkundige zelfs ernstige bezwaren tegen het bovenlicht van de

hoofdtrap in ons ontwerp, dat te dier plaatse toch in alle opzichten gerechtvaardigd is. En toch heeft de voornaamste raadsman der Regeering bij den bouw van de geheel vrijstaande dienstwoning van den Directeur van het Rijksmuseum de hoofdtrap zonder dwingende omstandigheden met bovenlicht ontworpen en uitgevoerd. Ook het Bestuur der Maatschappij tot bevordering der Bouwkunst zag er niet het minste bezwaar in, het maatschappelijk gebouw door eene hoofdtrap met bovenlicht op te luisteren, evenmin als de voor dien bouw benoemde afzonderlijke jury van deskundigen.

Dat ook een vallicht, gedeeltelijk besloten tusschen hooger opgaande muren, zoo kan worden samengesteld, dat het tegen sneeuw, dooi en condensatiewater bestand is, zal wel geen deskundige willen ontkennen. Bovendien verkeert zulk een bovenlicht zelfs in zooverre in eene gunstige positie, als de nadeeligste invloed, namelijk de storm, geweerd is.

Tot de meest kenschetsende onderdeelen van het geheele advies van den heer Rijksbouwkundige behoort zonder twijfel het betoog over beweerde *misdeeling van het zoogenaamde „zweetkamertje”* wat ligging en inrichting betreft. Wij kunnen volstaan met de opmerking, dat het aan deze zeer ruime wachtkamer grenzende kabinet *evenzeer* een uitzicht gunt op straat als de bekrompen wachtkamer in des heeren adviseurs ontwerp — daar gelaten of dergelijke gelegenheid tot verstrooiing voor vertrekken van deze bestemming vereischt of zelfs gewenscht is. Aan beide opvattingen is in ons ontwerp voldaan. Of nu het kabinet, zooals de heer Rijksbouwkundige doet voorkomen, als het ware bij toeval of bij ongeluk is ontworpen of niet, doet stellig niets ter zake.

Den eisch, om ter wille van den concierge op een

afstand van ± 17 M. van de hoofdtrap nog eene *derde trap* aan te leggen, achten wij te ongerijmd en buitensporig, om tot inwilliging daarvan te adviseeren. Tot juiste beoordeeling van „het gemak voor den inwendigen dienst”, dat men van deze diensttrap in werkelijkheid zich kon beloven, is het voldoende te constateeren, *dat alleen de dienst in twee van de zeven bovenzalen* daardoor eenige verlichting zou ondervinden, *terwijl voor den dienst in alle andere lokalen geenerlei gemak zoude worden verkregen*. Ook in de zoo grootsch en weelderig ingerichte hôtels van onzen tijd veroorlooft men zich, zelfs ter wille van vele honderden logeergasten, zulk een weelde niet, als hier wordt voorgesteld. Voor ons ontwerp ware de inrichting van een derde trap bovendien daarom *volkomen doelloos*, omdat juist de beide, bij deze „verbetering” betrokken vertrekken onmiddellijk bij de hoofdtrap hunne toegangen hebben en de distributie van onze bovenverdieping zoo uiterst beknopt en eenvoudig is. Het labyrint van gangen en portalen, waardoor vooral de bovenverdieping van het plan van den heer Rijksbouwkundige zich kenmerkt, is in onze planverdeeling gelukkig vermeden.

Hoewel onze vroeger uitgesproken meening, dat het ontwerpen van collegezalen van meer dan 9 M. diepte, *die slechts van eene zijde licht ontfangen*, geen redelijken zin heeft, door den steller van het rapport wordt ontkend, is onze opvatting niettemin de juiste en wordt zij door de theorie en praktijk van ons vak volkomen bevestigd.

Ziehier eenige gegevens, geschikt om onze zienswijze toe te lichten en te bevestigen.

Hoogeschole :	Diepte der collegekamers :
Koningsbergen ,	6.5 M.
Straatsburg ,	7.5 M. (er zijn afmetingen van 8.5 en 14.5, doch dan zijn die lokalen van 2 of 3 zijden verlicht).

de juridische faculteit voorkomen; een soort van „*Kleinauditorium*,” waar zoowel voor een groot getal toehoorders ruimte is, als gelegenheid voor hen tot het maken van schriftelijke aantekeningen nopens het gehoorde.” . . .

Het rapport van den heer Rijksbouwkundige eindigt met de minder juiste opmerking, dat zijn ontwerp ongeveer 65 M² minder beslaat dan het onze, waaruit gevolgtrekkingen omtrent de bouwkosten worden afgeleid.

Volgens onze berekening beslaat de bebouwde oppervlakte van ons ontwerp ± 705 M² en die van het ontwerp van den heer Rijksbouwkundige ± 670 M². Het verschil is dus ± 35 M².

Maar de geheele opmerking en vergelijking beteekent wederom niets, dewijl men voorbijgaat of verzwijgt, dat in ons ontwerp een gedeelte van het gebouw, bestaande ± 95 M² slechts ééne verdieping hoog is opgetrokken, zoodat de vlakke inhoud der bovenverdieping slechts ± 614 M² bedraagt.

En hiermede eindigen wij onze beschouwingen over de tegen ons ontwerp ingebrachte bezwaren, waarin wij tevens Uwe vraag, of en in hoeverre de inhoud der ons medege-deelde stukken wijziging van ons ontwerp alsnog wenschelijk doet voorkomen, meenen te hebben beantwoord.

Wij vertrouwen in deze onze beschouwingen te hebben aangetoond, dat niet over ons ontwerp, maar wel over het advies van den heer Rijksbouwkundige het verwijt van „gezochtheid” en „gezwongenheid” en — om geen minder parlementaire uitdrukking te gebruiken — van *verregaande eenzijdigheid* met volle recht kan worden uitgesproken.

E. GUGEL.

C. VERMEIJS.

Bijlage tot het rapport aan
Burgemeester en Wethouders
der gemeente Utrecht van
14/15 Juni 1887.

NOTA

betreffende den stijl van het nieuwe
Universiteitsgebouw.

Wat den stijl van het gebouw betreft, gingen wij bij het ontwerpen van ons plan van de overweging uit, dat de herleving der klassieke oudheid op taalkundig en wetenschappelijk gebied, en daarmede de ontwikkeling en de bloei der Universiteiten, met de gelijktijdige hervorming op het gebied der beeldende kunsten zoo nauw in verband staan, dat de keuze van den Renaissancestijl voor het nieuw te stichten monument als van zelve is aangewezen.

De stichting van een Universiteitsgebouw der XIX^{de} eeuw in gothischen stijl achten wij nauwlijks eene mindere anomalie als de oprichting van een gothischen schouwburg, waaraan wel nog niemand gedacht heeft.

Ook de omstandigheid, dat het gebouw in de onmiddellijke nabijheid van den Dom is gelegen, kan, naar onze opvatting, de keuze van stijl niet influenceeren, want nog nooit hoorden wij de stelling verdedigen, dat in de omgeving van een gothisch kerkgebouw, hoe verheven ook als kunstwerk en eerbiedwaardig als monument, alle andere gebouwen, onafhankelijk van hunne bestemming, en van den tijd hunner stichting, ook in gothischen stijl behoorden te worden opgetrokken. Kruisgangen, kloostergebouwen, kapittelhuizen en pastorieën verkeerden natuurlijk ten dien opzichte in eene geheel andere verhouding.

Bij alle gebouwen van andere strekking dient men zelfs den schijn eener soortgelijke verhouding tot het kerkgebouw te vermijden.

Verder van de veronderstelling uitgaande, dat het nieuwe Universiteitsgebouw zoo veel eenigszins mogelijk een eigenaardig geheel, en op zich zelve staand monument diende te vormen, beschouwden wij het ondoenlijk, de kruisgang, hetzij in haar geheel, hetzij in een harer onderdeelen, als een organisch bestanddeel aan het nieuwe gebouw te verbinden. Met het oog hierop kwam het ons zelfs wenschelijk voor, den hoofdingang tot het groote auditorium uit de kruisgang, waar hij zich nu bevindt, naar het nieuwe gebouw te verplaatsen en wel in de lengte-as van deze zaal, tegenover het spreekgestoelte, gelijk in ons plan door eene nis is aangeduid.

Het is daarom, dat de lengte-as van het groote auditorium tevens als as van onze hoofdgang is aangehouden, welke gang zoowel met de groote vestibule als met de hoofdtrap — en door deze met de faculteitskamers — eene even fraaie als doeltreffende gemeenschap heeft. Wij maken ons geen illusies, dat aan de verwezenlijking van ons denkbeeld voorshands niet nog groote hinderpalen in den weg staan. Want, hoewel in het gewijzigde plan van den heer Rijksbouwkundige, onze distributie, ondanks de vele voorgewende gebreken, in hoofdtrekken geheel is overgenomen, heeft men door de verregaande verminking van deze hoofdgang de afkeur tegen ons denkbeeld op zeer duidelijke wijze te kennen gegeven.

Wij voegen er ter loops bij, dat wij ook in de overige wijzigingen onzer planverdeeling — met name in de veranderde ligging der pedelskamer, in de verandering van den vorm en van de verlichting der hoofdtrap, in het inlasschen eener binnenplaats en in de bijvoeging van

een derde trap — veeleer eene vermindering der waarde van ons plan, dan eene verbetering, vermeenen te zien.

Ook uit een algemeen aesthetisch oogpunt komt het ons ondoenlijk voor een middeneeuwsche kruisgang tot een harmonisch onderdeel van een negentieneeuwsch Universiteitsgebouw te verheffen. En omgekeerd schijnt het ons toe, dat het kostbare monument van middeneeuwsche kerkelijke kunst van zijn karakter en van zijne eigenaardige bekoorlijkheid veel zoude verliezen, door geheel of gedeeltelijk, aan een modern gebouw van niet kerkelijke bestemming geannexeerd te worden.

Wij zouden dus veeleer tot eene nog scherpere af-scheiding van kloostergang en Universiteit, dan tot eene ineensmelting van beiden adviseeren.

Dat ook de beide voornaamste lokalen van het bestaande gebouw op den stijl van het te stichten monument geen toonevenden invloed kunnen uitoefenen, komt ons voor, voor de hand te liggen. Het groote auditorium is gothisch, de Senaatskamer daarentegen niet. Beide zalen danken hare beteekenis veeleer aan de geschiedkundige, dan aan eene werkelijke en hooge kunstwaarde en kunnen dus te meer in een nieuw gebouw worden opgenomen zonder in stijl daarmede overeen te komen, wat trouwens, met het oog op beiden te gelijk, onmogelijk is.

Delft, 14/15 Juni 1887.

Utrecht, 15 Juni 1887.

E. GUGEL.

C. VERMEIJS.

22 H 39

1.

2.

3 e

4 e

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12

13

1

1

1

1

Lijst der bijlagen.

1. Brief van B. en W. aan Z. E. den
Min. van St., Min. van Binn. Z. 2 Februari 1886.

I. Overeenkomst.

2. Brief van den Min. aan B. en W., 24 Februari 1886.
3 en 3bis. " " B. en W. aan Ged. Staten,
met ontwerp overeenkomst, 24 Sept 1886.
4 en 4bis. Brief van den Min. aan B. en W.,
met nieuw ontwerp-overeenkomst, 19 Maart 1887.
5. Brief van B. en W. aan den Minister, 10 Mei 1887.
6. " " B. en W. " " " 12 Juli 1883.
7. " " den Minister aan B. en W., 15 Augustus 1883.
8. " " " " " 16 Mei 1887.
9. " " B. en W. aan den Minister, 27 Mei 1887.
10. " " den Minister aan B. en W., 10 Juni 1887.
11. " " B. en W. aan den Minister, 21 Juni 1887.
12 en 12bis. Brief van den Minister aan B. en W.,
met ontwerp-overeenkomst, 25 Juli 1887.
13. Brief van B. en W. aan den Minister, 18 Augustus 1887.

II. Bouwplan.

14. Brief van B. en W. aan den Minister, 28 Mei 1886.
15. " " den Minister aan B. en W., 22 Juni 1886.
16. Brief van Curatoren der Rijksuniversiteit alhier aan B. en W., 3 Juli 1886.
17. Brief van B. en W. aan Curatoren,
(betr. program van eischen), 15 Juli 1886.
17bis en 17bis A. Voordracht aan den Gemeenteraad,
met ontwerp-Raadsbesluit, 5 Maart 1886.
17bis B. Brief van Curatoren aan B. en W., 21 Januari 1886.

1.

2.

3 e

4 e

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12

13

1

1

1

Lijst der bijlagen.

1. Brief van B. en W. aan Z. E. den
Min. van St., Min. van Binn. Z. 2 Februari 1886.

I. Overeenkomst.

2. Brief van den Min. aan B. en W., 24 Februari 1886.
3 en 3bis. " " B. en W. aan Ged. Staten,
met ontwerp overeenkomst, 24 Sept 1886.
4 en 4bis. Brief van den Min. aan B. en W.,
met nieuw ontwerp-overeenkomst, 19 Maart 1887.
5. Brief van B. en W. aan den Minister, 10 Mei 1887.
6. " " B. en W. " " " 12 Juli 1883.
7. " " den Minister aan B. en W., 15 Augustus 1883.
8. " " " " " 16 Mei 1887.
9. " " B. en W. aan den Minister, 27 Mei 1887.
10. " " den Minister aan B. en W., 10 Juni 1887.
11. " " B. en W. aan den Minister, 21 Juni 1887.
12 en 12bis. Brief van den Minister aan B. en W.,
met ontwerp-overeenkomst, 25 Juli 1887.
13. Brief van B. en W. aan den Minister, 18 Augustus 1887.

II. Bouwplan.

14. Brief van B. en W. aan den Minister, 28 Mei 1886.
15. " " den Minister aan B. en W., 22 Juni 1886.
16. Brief van Curatoren der Rijksuniversiteit alhier aan B. en W., 3 Juli 1886.
17. Brief van B. en W. aan Curatoren,
(betr. program van eischen), 15 Juli 1886.
17bis en 17bis A. Voordracht aan den Gemeenteraad,
met ontwerp-Raadsbesluit, 5 Maart 1886.
17bis B. Brief van Curatoren aan B. en W., 21 Januari 1886.

- 17bis C. Brief van den Academischen Senaat
aan Curatoren, 6 Januari 1886.
- 17bis D. Brief van den Secretaris van den
Senaat voornoemd aan den Wet-
houder van openbare werken, 23 Januari 1886.
- 17bis E. Extract uit de notulen van den Raad, 8 Mei 1889.
18. Brief van B. en W. aan de HH. E.
Gugel en C. Vermeijs, Bouwmeesters
van het te stichten Universiteits-
gebouw, 26 Januari 1886.
19. Brief van de Bouwmeesters aan
B. en W., 26 Februari 1886.
20. Brief van Curatoren aan B. en W., 5 November 1886.
- 20bis en 20bis A. Brief van den Rijksbouwkundige voor
de gebouwen van onderwijs aan
Curatoren, met concept-programma
van eischen, 25 October 1886.
21. Brief van B. en W. aan de HH.
E. Gugel en C. Vermeijs, 11 November 1886.
22. Brief van de Bouwmeesters aan
B. en W., 14 Januari 1887.
23. Brief van B. en W. aan Curatoren, 3 Februari 1887.
24. „ „ Curatoren aan B en W., 18 Mei 1887.
- 24bis. „ „ den Rijksbouwkundige aan
den Minister, 27 April 1887.
- 25 en 25bis. Brief van de Bouwmeesters aan B. en W.
met nota over den stijl van het
nieuwe Universiteitsgebouw, 15 Juni 1887.

6.

3.

0.

VERVOLG

OP DE

MEDEDEELING en VOORDRACHT

VAN

25 Augustus 1887

BETREFFENDE HET

TE UTRECHT TE STICHTEN

Universiteitsgebouw.

Utrecht 6 October 1887.

Nº. 38.

4 BIJLAGEN.

Alzoo wij het noodig achten, dat Uwe vergadering bij de behandeling onzer voordracht van den 25sten Augustus ll. n°. 119 in zake het Universiteitsgebouw geheel op de hoogte zij van den huidige stand dier zaak, hebben wij de eer U hiernevens een afschrift van de brieven over te leggen, welke daarover nog nader zijn gewisseld. Zij betreffen bijna uitsluitend het program van eischen voor den bouw.

Bij schrijven van den 31sten Augustus ll. (bijlage 1 en 1bis) gaf Z. Exc. de Minister van Staat, Minister van Binnenlandsehe Zaken toe, dat dat program vóór het sluiten der overeenkomst worde vastgesteld, en zond Z. E. ons een ontwerp-program ter behandeling.

Tegen den inhoud van dat ontwerp bestonden bij ons verscheidene gewichtige bedenkingen, welke ons zouden weerhouden, dat ontwerp onveranderd aan Uwe vergadering ter goedkeuring voor te dragen.

Ofschoon wij de onderhandeling over deze zaak met den Minister niet wenschen te voeren, alvorens door U omtrent onze voordracht van 25 Augustus jl. eene beslissing zal zijn genomen, meenden wij toch reeds dadelijk enkele onzer voornaamste bezwaren aan Z. Exc. te moeten kenbaar maken.

Aan den Gemeenteraad.

Wij deden zulks bij schrijven van 27 September ll. (bijlage 2), en traden tevens over den inhoud van het vast te stellen program in overleg met onze Bouwmeesters (bijlage 3). Van deze ontvingen wij den brief van den 30sten September ll. (bijlage 4), waarin met evenveel klem als vroeger, maar nog uitvoeriger de gronden worden uiteengezet, waarop hunne keus van den Renaissancestijl voor het te stichten gebouw steunt.

Over den overigen inhoud van het ontwerp-program wordt dit overleg door ons voortgezet, en indien onze voordracht van 25 Augustus jl. door U wordt aangenomen, dan zullen wij, na daarover met den Minister voornoemd te hebben onderhandeld, zoo spoedig mogelijk aan het oordeel Uwer vergadering het program van eischen onderwerpen, hetwelk naar onze meening aan de overeenkomst zal kunnen worden gehecht.

*Burgemeester en Wethouders der
gemeente Utrecht,*

De Burgemeester,
W. R. B O E R.

De Secretaris,
J. E. ENKLAAR,
l.-s.

BIJLAGE 1.

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

No. 2604, afd. O.

Bericht op schrijven van 18/21
Augustus 1887, n°. 116, betref-
fende nieuwe Universiteitsgebouwen
te Utrecht.

's-Gravenhage 31 Augustus 1887.

Ik waardeer in hooge mate de mij op welwillende wijze door U gegeven gelegenheid om nog vóór de behandeling der ontwerp-overeenkomst in openbare raadszitting een paar punten, die bij U twijfel hebben gelaten, nader toe te lichten en de daaromtrent gemaakte bedenkingen uit den weg te ruimen.

Ad 1um. De toezegging reeds in Uw schrijven van 21 Juni ll., n°. 62 gedaan om, onder overlegging der gevoerde correspondentie, aan den Gemeenteraad voor te stellen de ontwerp-overeenkomst goed te keuren, kan uit den aard der zaak niet volledige zekerheid geven, dat de Raad de verlangde bekrachtiging zal verleenen.

In den aanhef van mijn schrijven van 25 Juli d. v. n°. 1966, afd. O werd dan ook uitsluitend bedoeld op de voordracht, die door U aan den Raad zou worden gedaan en waarvan de indiening reeds nu andermaal door U wordt toegezegd.

Ad 2um. Mijne zienswijze over de logische volgorde, waarin Rijk en Gemeente deze aangelegenheid hebben te behandelen, is in mijne brieven van 16 Mei, 10 Juni en 25 Juli duidelijk uiteengezet.

Aan

*Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.*

Het komt mij thans niet noodig voor, over dit punt nogmaals in het breede uit te wijden. Tijdverlies ware vermeden, indien de aanbieding der overeenkomst en de behandeling door den Raad vroeger had plaats gehad. Toen ik door Uw schrijven van 2 Februari 1886, n°. 48 voor het eerst kennis bekam van het vrijgevig aanbod van de gemeente Utrecht, achtte ik mij verplicht reeds op 4 Februari d. v. Curatoren uit te noodigen het gemeentebestuur van Utrecht *ter voorkoming van moeielijkheden* te berichten, dat het zich met de Regeering zal hebben te verstaan over de voorwaarden, waarop de Staat bereid zal zijn de *feestgare te aanvaarden*. In mijn schrijven aan U dd. 24 Februari d. v. is die mededeeling voor zooveel nodig aangevuld. Later bleek niet alleen dat Uwe opvatting omtrent de volgorde van behandeling van de mijne afweek, doch dat, nog vóór de eerste officiële kennisgeving aan de Regeering door de opdracht aan de Bouwmeesters zonder een programma van eischen, hetzij gesteld of goedgekeurd door de Regeering te kennen, reeds op de zaak vooruit was geloopt. Heeft een en ander aanleiding gegeven tot vertraging, dan is deze billijkerwijze niet aan de Regeering te wijten.

Ad 3me. Ook na de thans door U gegeven toelichting is mij niet recht duidelijk, waarom de omschrijving van den bouw van eenige lokalen met de woorden „Universiteitsgebouw” de voorkeur verdient. Over voorgevel en hoofdentree zal te zijner tijd worden gehandeld, nadat de overeenkomst zal zijn tot stand gebracht. Ik meen mitsdien de voorgedragen redactie te moeten behouden.

Ad 4me. Reeds in Uw schrijven van 28 Mei 1886, n°. 56 werd aangeteekend dat in het *voorloopig plan* Uw programma van eischen *als het ware* was opgenomen.

Destijds heb ik U in mijn schrijven van 22 Juni d. v. doen kennen, dat hiermede niet aan mijn verlangen was voldaan.

Het is steeds en overal bij de stichting van dergelijke gebouwen regel, eerst het *programma van eischen* vast te stellen, en daarna een plan te ontwerpen. Slechts langs dien weg kunnen deugdzame uitkomsten worden verkregen. En het is wederom niet aan de Regeering te wijten, dat een *voorloopig plan* is in gereedheid gebracht, waarbij niet is gevolgd de logische volgorde van werken, die door alle deskundigen steeds wordt gevolgd.

Overigens ben ik bereid in dit opzicht zooveel mogelijk aan Uw wensch te gemoet te komen, en voeg hierbij een, na advies van Curatoren, door mij ontworpen programma van eischen, hetwelk aan de te sluiten overeenkomst kan worden vastgehecht, met verwijzing daarnaar in den text van die overeenkomst.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

1. Terrei

PROGRAMMA VAN EISCHEN

VOOR DEN BOUW VAN EEN

NIEUW UNIVERSITEITSGEBOUW
TE UTRECHT.

1. Terrein. Het gebouw wordt opgericht ter plaatse waar zich thans het Leesmuseum bevindt en met gebruikmaking van het terrein vrijkomende door het afbreken van het pand vroeger bewoond door Jhr. Ram en voor zoover noodig gebruikmaking van den daarbij behoorenden tuin. Het moet zich onmiddellijk aansluiten bij de westelijke en zuidelijke kruisgangen van de Domkerk, door welke men het Groot-Auditorium bereikt en voorts in verbinding gebracht worden met de groep gebouwen, welke het Auditorium, de Senaatskamer en de lokalen in het voormalig Politiegebouw omvatten. Van de kruisgangen, welke met eene beglazing zullen worden gesloten, is gebruik te maken ten behoeve van de nieuwe gebouwen.

Door bovenbedoelde verandering zullen er twee collegekamers vervallen, voor welke in het nieuwe Universiteitsgebouw twee andere moeten worden aangetroffen.

Daarentegen behoeft in het nieuwe gebouw niet op eene conciergewoning gerekend te worden, omdat den pedel-concierge eene woning in de lokalen van het voormalig Politiegebouw wordt aangewezen.

2. Benoodigd
zijn de vol-
gende loka-
len :

A. *Gelijkstraats.*

1. vier collegezalen, als:
een, groot ongeveer 130 M² ;
twee, " " 42 "
een, " " 36 "

Minstens twee dezer collegezalen behooren aan den tuin gelegen te zijn. De vorm dezer zalen behoort vierhoekig te zijn ;

2. een spreek- of wachtkamer, groot ongeveer 22 M² ;
3. een pedelskamer, groot ongeveer 15 M² ;
4. een jassenbergplaats, groot ongeveer 12 M² ;

Men wenscht de spreekkamer niet te ver van den ingang, de pedelskamer ongeveer midden in het gebouw en evenzoo de jassenkamer.

5. een van een tochtdeur voorziene vestibule van matige afmeting ;
6. voorts zal op de benedenverdieping een door deuren af te sluiten doorgang van de straat naar het vrijhof moeten aangelegd worden, onafhankelijk van de communicatie door de vestibule.

B. *Eerste verdieping.*

Vijf faculteitszalen, als :

- een, groot ongeveer 75 M² ;
- drie, " " 46 "
- een, " " 42 "
- een collegezaal, groot ongeveer 35 M² ;
- een vertrekje voor den pedel, 5 "
- een jassenbergplaats, ongeveer 10 "

Voor de ligging dezer beide laatste lokalen geldt wat van die vertrekken in de benedenverdieping is gezegd.

3. Trappen,
privaten en
waterplaat-
sen.

De trappen moeten van steen zijn. Behalve de hoofdtrap, die zooveel mogelijk in het midden van het gebouw is aan te brengen, is nog een tweede of diensttrap van

4. Verwarm-
ing en schoo-
steen.

5. Licht.

6. Vloeren.

7. Gas-, v-
en sch-
ding.

8. Berg-
sen.

mindere breedte nodig, meer nabij de pedelswoning gelegen en waarlangs men de zolderverdieping kan bereiken.

Twee privaten en waterplaatsen moeten zoowel op de beneden- als op de bovenverdieping worden aangelegd, allen aan de open lucht uitkomen en door een voorportaal van den corridor zijn gescheiden, zoodat ze als het ware buiten het gebouw liggen, zonder dat men genoodzaakt zij zich naar buiten te begeven.

4. Verwarming en schoorsteen. Wanneer de lokalen door kachels of haarden worden verwarmd, worden de schoorsteen en bij voorkeur tegenover den werkmuur geplaatst.

5. Licht. In de faculteits- en collegezalen moet het licht links van de toehoorders intreden. Het maken van vallichten worde vermeden. Zoo in corridors en gangen, als in de lokalen moet het licht in ruime mate toetreden.

6. Vloeren. De vloeren van gangen, corridors, privaten en waterplaatsen, ook op de eerste verdieping, moeten van steen zijn. Om gehoorigheid te voorkomen, wordt het maken van dubbele vloeren of van troggewelven onder de vloeren der vertrekken van de eerste verdieping aanbevolen.

7. Gas-, water- en schelleiding. In alle lokalen en op de corridors, privaten en waterplaatsen is gas- en waterleiding met toebehooren noodig; de waterleiding moet ook voor brandblussching en schoonmaken van het gebouw zijn ingericht. De noodige electrische schellen worden in de lokalen aangetroffen.

8. Bergplaatsen. De bergplaats voor brandstoffen wordt in den tuin verlangd, eene bergplaats voor gereedschappen wordt daarbij gevoegd. Een gemakkelijke toegang van het gebouw tot den tuin is derhalve een vereischte.

Het maken van een kelder in het gebouw, uitkomende op de straat, is wenschelijk geacht.

Indien er een calorifère tot verwarming van gangen of lokalen wordt ingericht, moet die in den kelder zijn.

9. Gebouw.

Het gebouw moet van deugdzame materialen worden opgetrokken, met vermijding van alle surrogaten en van alle bepleistering van buitenmuren of nabootsing van steen, in hout, in ijzer of in zink.

De in het gezicht komende dakschilden moeten met leien gedekt worden.

De stijl van het gebouw moet in overeenstemming zijn met dien van de kruisgang en het Groot-Auditorium, waarmede het een geheel zal vormen.

10. Verlangd worden :

- a. de plattegronden van de fundeering, de kelders en van de verdiepingen en van de daken, alsmede
- b. de noodige doorsneden, alles op de schaal van 1 op 100; de doorsneden behooren de constructie der balklagen en der kappen duidelijk aan te geven;
- c. de opstandteekeningen van de verschillende gevels op de schaal van 1 op 100; op die van den voor-gevel behoort een gedeelte der aangrenzende Domkerk voor te komen;
- d. verschillende détailteekeningen;
- e. een nauwkeurige beschrijving aangaande de aan te wenden materialen
- f. een raming van kosten.

Behoort bij brief van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 31 Augustus 1887, n°. 2604, afd. O.

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal,

HUBRECHT.

Nº. 28.

Utrecht 27 September 1887.

Het was ons bijzonder aangenaam, nog vóór de openbare behandeling onzer op 25 Augustus ll. aan den Gemeenteraad in zake het nieuwe Universiteitsgebouw ingediende voordracht, waarvan wij de eer hebben aan Uwe Excellentie hiernevens een afdruk te doen toekomen uit Uw schrijven van 31 Augustus jl., nº. 2604, afd. O. in het daarbij gevoegde ontwerp-program de eischen te leeren kennen, waaraan Uwe Excellentie zou wenschen, dat het te stichten Universiteitsgebouw kon voldoen.

Hierdoor toch wordt voor ons College de toelichting van het ontwerp-contract, voor den Gemeenteraad de daarover te nemen beslissing gemakkelijker gemaakt.

Ons College heeft echter tegen het toegezonden ontwerp-program eenige overwegende bezwaren, waarvan wij reeds terstond de voornaamste ter kennis Uwer Excellentie wenschen te brengen.

1. *Terrein.*

a. In het program behoort o. i. alleen aansluiting aan een of meer der kruisgangen ter bereiking van het Groot-Auditorium bepaald te worden.

Hoe die aansluiting zijn zal („onmiddellijk”), en of die alleen door de zuidelijke, of ook door de westelijke kruisgang zal plaats vinden, worde eerst bij de uitwerking, in het plan, aangegeven.

b. Eveneens zouden wij wenschen, dat eerst uit het

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.*

plan blijke, in hoeverre, behalve voor den toegang naar het Groot-Auditorium, nog in andere opzichten van de kruisgangen gebruik zal gemaakt worden. Aan de Bouwmeesters behoort o. i. bij het ontwerpen hierin vrijheid gelaten te worden.

c. De beglazing, waarmede de kruisgangen zullen worden gesloten, worde niet vermeld. Voor Rijkskosten zullende geschieden, behoort zij niet tot den aanbouw dezer stichting, en, nu volgens het verlangen van Uwe Excellentie de zaak van den eigendom van de kruisgangen bij deze gelegenheid niet zal worden geregeld, zouden wij wenschen, dat hier ook van deze beglazing niet worde gesproken.

d. „Door bovenbedoelde verandering.”

Deze woorden komen ons niet duidelijk voor.

Bovenvermeld is alleen de aansluiting of verbinding, waardoor geen collegekamers vervallen.

De geheele zinsnede kan echter vervallen, omdat het aantal collegekamers onder n°. 2 wordt bepaald, en zij daarom nutteloos is; zij zou daarenboven de onjuiste meening kunnen doen ontstaan, dat de verbouwing van het voormalig Politiegebouw grond van verplichting voor de Gemeente kan opleveren, om kamers in het nieuwe Universiteitsgebouw aan te bouwen.

2. *Benodigde lokalen.*

De bepaling van het aantal en de afmetingen van de te bouwen lokalen moet natuurlijk in de eerste plaats afgeleid worden uit de tegenwoordige behoeften der Universiteit, maar kan eerst met eenige juistheid geschieden, nadat is onderzocht, in hoeverre op het terrein en voor de geldsom, welke beschikbaar zijn, een gebouw kan worden gesteld, dat de verlangde localiteit bevat en

aan de eischen van doelmatigheid, geriefelijkheid en monumentaliteit voldoet.

Het is daarom, dat wij, alvorens aan Uwe Excellentie onze meening omtrent de punten 2—10 van het ontwerp-program te doen kennen, hetgeen wij hopen binnen kort de eer te hebben te doen, onze Bouwmeesters daarover wenschen te raadplegen.

Diezelfde overweging toont o. i. aan, hoe noodzakelijk het was, zich in het vorig jaar in de eerste plaats met het maken van een vóórontwerp bezig te houden, alvorens een program te ontwerpen, dat omtrent de inwendige inrichting van het Universiteitsgebouw meerdere en met meer nauwkeurigheid omschreven bijzonderheden behelst, dan in de aan Uwe Excellentie bekende, aan onze Bouwmeesters verstrekte opgaven vervat zijn.

Ook mogen wij niet nalaten op te merken, dat wij noch de juistheid, noch de billijkheid kunnen erkennen van de voorstelling, waarbij op ons College de schuld van eenige vertraging in de behandeling dezer zaak wordt geworpen.

Oorzaak van vertraging kan o. i. alleen gevonden worden in het langdurig onderzoek van de door ons ingediende plannen in den zomer van 1886, maar vooral in het aandringen op het vooraf vaststellen van een *zoodanig* program, waardoor het inmiddels in behandeling nemen onzer door Curatoren en Senaat ondersteunde plannen werd verhinderd. Ook mag worden herinnerd, dat wij reeds voor eenigen tijd de vrijheid namen ter voorkoming van tijd-verlies en misverstand aan Uwe Excellentie eene bespreking der geheele zaak voor te stellen.

Eene enkele opmerking over het slot van punt 9 zij ons nog vergund. De laatste zinsnede („De stijl” enz.) wenschten wij te doen vervallen.

Over de keus van den stijl van het te stichten gebouw bestaat verschil van gevoelen tusschen den Rijksbouw-

kundige, den heer Lokhorst, die den gothischen stijl wenschelijk acht, en de Bouwmeesters van het Universiteitsgebouw, die het in Renaissancestijl ontwierpen.

Tegenover de daartoe betrekkelijke beschouwingen van den heer Lokhorst hebben deze laatsten, zooals aan Uwe Excellentie bekend is, hunne keus uitvoerig en met klem verdedigd.

Die verdediging is tot nog toe onbeantwoord gebleven.

Nu gaat het o. i. niet aan, het gemotiveerde gevoelen der Bouwmeesters, met name dat van den Hoogleeraar in de schoone bouwkunde aan 's Rijks Polytechnische school, eenvoudig ter zijde te schuiven, zonder dat een grondige behandeling van dit vraagpunt de onhoudbaarheid zijner meening heeft in het licht gesteld.

Wij achten daarenboven, dat aan de keus van den stijl hoofdzakelijk een Gemeentebelang, niet een Rijksbelang of dat der Universiteit verbonden is, en wenschen daarom dat bij dit program niet worde vooruitgelopen op die keus, welke onze Bouwmeesters hebben te verdedigen en, naar onze meening, aan de eindbeslissing van den Gemeenteraad mag worden overgelaten.

Bij de behandeling onzer voordracht zullen wij aan den Gemeenteraad ook Uw laatste schrijven mededeelen, en zoo spoedig mogelijk ons de eer geven, de door den Raad in deze genomen besluiten ter kennis van Uwe Excellentie te brengen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

BIJLAGE 3.

Utrecht 13 September 1887.

Z. Exc. de Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken blijft steeds bezwaar maken, om in eene beoordeeling te treden van het dezerzijds ingezonden plan van het Universiteitsgebouw, alvorens een nader program van eischen zij vastgesteld, waaraan dat plan zal moeten voldoen, en tevens eene overeenkomst met ons Gemeentebestuur zij gesloten omtrent de verhouding te dezer zake tusschen het Rijk en de Gemeente Utrecht.

Tot voorkoming van verdere vertraging hebben wij aan den Gemeenteraad voorgesteld, in beide opzichten in beginsel aan het verlangen van den Minister te voldoen. Een afdruk onzer voordracht zal U eerstdaags worden.

Dezer dagen ontvingen wij een schrijven van den Minister, waarbij in afschrift het hier nevensgaand ontwerp-program van eischen is gevoegd.

In ons College werd ik uitgenoodigd van bericht en raad te dienen omtrent hetgeen te dezer zake aan den Raad zal behooren te worden voorgedragen of wel aan den Minister zal moeten worden geantwoord.

Alvorens aan deze opdracht te voldoen, wensch ik met U omtrent dit ontwerp-program in overleg te treden, en zou

Aan

*de Heeren Prof. E. Gugel te Delft
en C. Vermeys te Utrecht.*

ik gaarne Uw gemotiveerd oordeel vernemen over de verschillende daarin vervatte bepalingen.

Ook tot een desgewenscht voorafgaand mondeling onderhoud ben ik geheel bereid.

*De Wethouder belast met het toezicht
op de openbare werken der gemeente Utrecht,*

W. J. ROIJAARDS.

het nieuw

den
u

BIJLAGE 4.

BETREFFENDE :
het nieuwe Universiteitsgebouw.

Delft 29 September 1887.

Utrecht 30 September 1887.

Door UWelEdelGeboren schrijven dd. 13 September met de beide daaraan toegevoegde bijlagen zijn wij in het bezit gekomen van twee belangrijke stukken, te weten :

a. Het ontwerp eener overeenkomst tusschen het Rijk en de Gemeente Utrecht, regelende de wederzijdsche verhouding ter zake van het nieuwe Universiteitsgebouw; en

b. Het ontwerp-programma van eischen voor het Universiteitsgebouw, door Z.Exc. den Minister van Binnenlandsche zaken bij schrijven van 31 Augustus jl. aan het gemeentebestuur van Utrecht aangeboden.

Ingevolge Uw verlangen, over de verschillende bepalingen van het laatste stuk ons gemotiveerd oordeel te vernemen, zijn wij over den inhoud van dit ontwerp in overleg getreden en nemen wij de vrijheid de uitkomst van dit overleg in de volgende mededeelingen en beschouwingen samen te vatten.

Evenals een eerste concept-programma van eischen, door den heer Rijksbouwkundige per brief van 25 October 1886 aan het college van Curatoren aangeboden, uit eene omschrijving bestond van het eerste ontwerp van dien ambtenaar, zoo is het onderhavige ontwerp-programma

Aan
den heer Wethouder van openbare
werken der gemeente Utrecht.

in hoofdzaak eene omschrijving van zijn *tweede* ontwerp , dat destijds door Zijne Excellentie den heer Minister met ons gewijzigd plan aan het college van heeren Curatoren ter beoordeeling en *keuze* was overgelegd.

Buitendien bevat dit programma nog eene reeks van bepalingen , die tegen de planverdeeling en den stijl van ons ontwerp zijn gericht , en , bij goedkeuring door den Gemeenteraad , de uitvoering daarvan onmogelijk zouden maken.

Tot deze bepalingen behooren o. a. de voorgescreven scheve stand van het gebouw tegen de Domkerk , het verbod van vallichten , het prijsgeven van de vestibule , de aangewezen plaatsing en grootte der pedelskamer en de eisch , dat het gebouw in gothischen stijl worde opgetrokken. Het prijsgeven van de vestibule zal namelijk het natuurlijke en noodzakelijke gevolg zijn van de gewenschte afmetingen van het Klein-Auditorium , die nu tot een vlakken inhoud van 130 M². zijn opgevoerd.

Wij merken ter loops op , dat eene , volgens onze bescheiden meening , onmisbare wachtkamer voor de examinandi in het ontwerpprogramma niet is gevraagd.

Aangezien wij in onze beide brieven van 12/13 Januari en van 14/15 Juni 1887 onze zienswijze over al de aangehaalde punten uitvoerig hebben blootgelegd en gemotiveerd , en voornamelijk in het laatste schrijven in eene breedvoerige verdediging van ons plan en tevens in eene daardoor uitgelokte critiek van het ontwerp van den heer Rijksbouwkundige zijn getreden , meenen wij hier naar den inhoud dezer beide brieven en adviezen te mogen verwijzen.

Alleen wat den stijl van het te stichten gebouw betreft , wenschen wij onze vroeger reeds gegeven beschouwingen met de volgende opmerkingen en toelichtingen aan te vullen.

De ordonnantie van ons project is in den stijl der

Renaissance ontworpen en ontleent hare motieven voornamelijk aan de Hollandsche Renaissance der XVI^{de} en XVII^{de} eeuw. Dusdoende hebben wij rekening gehouden met den algemeenen geest en de heerschende kunstrichting van onzen tijd, voor welke de bijzondere voorkeur voor de vormen der Vroeg-Renaissance, met nadrukkelijke handhaving der nationale typen en kunsttraditiën, bovenal kenmerkend is.

Niet alleen de bouwkunst, maar ook alle takken van kunstnijverheid, de geheele kunstsmaak van onzen tijd staat onder den invloed dezer richting en wordt door denzelfden geest beheerscht.

Hoewel nu de ordonnantie van ons eerste ontwerp ten gevolge van de verschillende veranderingen, die naderhand in de planverdeeling werden aangebracht, eene omwerking zouden moeten ondergaan en dit ontwerp zeker in verschillende richtingen voor wijziging en verbetering vatbaar is, meenen wij toch onze opvatting, wat den stijl in 't algemeen betreft, te moeten handhaven.

Volgens onze zienswijze behoort iedere architectonische schepping, en voornamelijk iedere monumentale schepping, den stempel te dragen van den tijd harer stichting. Dat volgens dezen stelregel door de eerste en toonevende meesters ten allen tijde is gehandeld, wijst de geschiedenis aan en de meest sprekende voorbeelden liggen voor de hand.

Bij den herbouw van het stadhuis te Delft kon noch de onmiddellijke nabijheid der Nieuwe kerk, noch zelfs het behoud van den ouden beffroi en de zeer „intieme verhouding” van het te stichten gebouw met dit gothische monument, Hendrik de Keyser wederhouden, het nieuwe stadhuis in den heerschenden Renaissancestijl te doen verrijzen. Evenzoo heeft zich Jacob van Campen bij den bouw van zijn stadhuis door den gothischen stijl van de naast gelegen Nieuwe kerk in het minst niet laten beheerschen.

Wie zal aan den eerste verwijten, dat hij zijn vermaard praalgraf in de Nieuwe kerk te Delft niet in den gothischen stijl heeft ontworpen of aan J. Terwen den Renaissance-stijl zijner overheerlijke koorgestoelten in de gothische hoofdkerk te Dordrecht tot een verwijt willen maken?

Tal van andere voorbeelden staven geenszins het beweren van den Rijksbouwkundige, dat voor de vereischte „harmonie” met de omgeving het nieuwe gebouw in gothischen stijl behoort te worden opgetrokken.

Welke kunstrechter zal bij den verrukkelijken aanblik van het marktplein te Brussel met zijn ongeëvenaard stadhuis, betreuren, dat de gildehuizen en overige gebouwen, die het plein omgeven, met de gothische ordonantie van dit fraaie en typische monument in stijl zoo aanmerkelijk verschillen? En wie zal er wel naar verlangen, dat ter wille van de „harmonie” van Campen's stadhuis op den Dam alleen door gebouwen van denzelfden stijl der XVII^{de}-eeuwsche Renaissance ware omringd? Zou dáár eene geheel gothische omgeving en hier eene uitsluitende navolging of herhaling van het sobere classicisme van het tegenwoordige paleis, den ontwikkelden kunst-smaak meer bevrediging schenken, of eene nu bestaande disharmonie wegnemen?

De gheele redeneering, dat door de stichting van een Universiteitsgebouw in Renaissancestijl, naast den gothischen Dom en de kruisgang — die echter volgens ons project geen onderdeel van het nieuwe gebouw uitmaakt — de „harmonie” zoude worden verstoord, berust eenvoudig op eene verkeerde opvatting van dit woord.

De vereeniging of groepeerling van verschillende gebouwen tot een harmonisch geheel eischt geenszins eenonigheid van karakter of gelijkheid van stijl. De ware harmonie onderstelt veeleer tegenstelling en verscheidenheid van vormen.

Ook zoude volgens onze meening de keuze van den gothischen stijl voor het Universiteitsgebouw in geen deele een waarborg opleveren voor den goeden uitslag der poging om eene middeneeuwsche domkerk, een kloostergang en eene XIX^{de}-eeuwsche Universiteit tot eene harmonische eenheid te verbinden. Zelfs bij herstellingen van oude monumenten in hun oorspronkelijken trant laat immers de „harmonie” van het oude en nieuwe soms zeer veel te wenschen over.

Dat de vereeniging van de kruisgang met het Universiteitsgebouw geheel overbodig en doelloos is, blijkt ten duidelijkste uit ons bouwplan. De tegenwoordige toegang tot het Groot-Auditorium onder de kruisgang was een noodzakelijk kwaad en niet te vermijden, zoo lang dit lokaal langs die zijde, welke voor de plaatsing van den hoofdingang voor iederen onbevooroordeelde als van zelve is aangewezen, door een vreemd erf was begrensd. Nu dit erf door het Universiteitsgebouw wordt vervangen, schrijft de eenvoudigste logica voor, den hoofdingang tot het Auditorium naar de *juiste plaats* — in de hoofdas der zaal tegenover het spreekgestoelte — over te brengen en met het Universiteitsgebouw *rechtstreeks* in verbinding te brengen.

Doch niet alzoo oordeelt de heer Rijksbouwkundige, die aan de „intieme vereeniging” van de kruisgang met het te stichten gebouw een der voornaamste gronden voor de keuze van den gothischen stijl ontleent.

Behalve de bepaling aan het slot van artikel 9, die op de kruisgang en den stijl van het gebouw betrekking heeft, is het voornamelijk de in artikel 10d gestelde eisch, waarmede wij ons onmogelijk zouden kunnen vereenigen. Hier is de overlegging voorgeschreven van *détails*, die alzoo aan de goedkeuring van den heer Rijksbouwkundige zouden onderworpen moeten worden. Dat wij eene der-

gelijke verplichting, waardoor wij als het ware de rol van uitvoerende opzichters zouden aanvaarden, verre van ons afwijzen, behoeft wel nauwelijks te worden uitgesproken.

Onvoorwaardelijke onderwerping aan de opvattingen en het welmeenens der Rijksbouwkundigen: ziedaar de geheele strekking van het ontwerp-programma van eischen in weinige woorden samengevat!

Wij sluiten ons advies met de opmerking, dat wij onder zulke voorwaarden, als dit ontwerp-programma bevat, eene lastgeving als Bouwmeesters nooit zouden hebben aanvaard, en dat wij dus, bij eventueele goedkeuring van dit programma door den Gemeenteraad, onze opdracht, die wij onder geheel andere voorwaarden hebben aangenomen, als beëindigd zouden moeten beschouwen.

Het afschrift van het schrijven van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, ons dd. 24 September ter kennisgeving aangeboden, gaat hiernevens, onder dankzegging voor de mededeeling, terug.

Hoogachtend hebben wij de eer te zijn van
UW EdelGestrenge

de dienstwillige dienaren,

E. GUGEL.

C. VERMEIJS.

N
Bericht
ber 188
Univer

Bu

54

255

Onder het afdrukken der voorgaande stukken ontvingen Burgemeester en Wethouders het volgend ministeriëel schrijven met bijlage, hetwelk zij, om aan 's Ministers verlangen te voldoen, hier laten volgen.

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

No. 3100, afd. O.

Bericht op schrijven van 27 September 1887, n°. 28, betreffende nieuwe Universiteitsgebouwen Utrecht.

's-Gravenhage, 7 October 1887.

1 BIJLAGE.

Uit den gedrukten bundel stukken betreffende het nieuwe Universiteitsgebouw te Utrecht heb ik gezien, dat het ontwerp der te sluiten overeenkomst hetwelk, zonder mijn antwoord op Uwen brief van 18 Augustus jl., n°. 116 af te wachten, door U aan den Gemeenteraad ter goedkeuring is ingediend, afwijkt van dat, hetwelk ik U als gevolg onzer briefwisseling, bij mijn schrijven van 25 Juli 1887, n°. 1966, afd. O. had toegezonden; ik wensch mij daaraan te blijven gedragen.

Daargelaten dat aan den Gemeenteraad een ander ontwerp-contract is voorgelegd, dan dat tot welks onderteekening ik mij bereid verklaarde, zal toch bij regeling van de verhouding tusschen Rijk en Gemeente ten deze moeten erkend worden, dat de Regeering zal hebben te beslissen:

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

- a. in welke behoeften van de Rijksuniversiteit zal zijn te voorzien; aan welke eischen derhalve de nieuwe gebouwen moeten beantwoorden; en
- b. of de bouwkundige stukken voor goedkeuring vatbaar zijn.

Het kan nimmer de bedoeling der schenkers zijn om aan de Regeering ten behoeve eener Rijksinstelling een gebouw over te dragen, niet ingericht zooals de Regeering wenschelijk acht. Al is de schenking eene welkome gave, daaruit vloeien voor het Rijk aanzienlijke uitgaven voort, niet slechts tot het meubileeren en onderhouden van het nieuwe gebouw, maar ook tot de door de stichting daarvan noodzakelijk geworden verbouwing van bestaande lokalen.

Hieruit volgt dat, hoe gaarne ik steeds de opmerkingen zal overwegen, welke Gij zult meenen te moeten maken ten aanzien van het programma van eischen, dat ik U mededeelde, ik daaromtrent even als aangaande de naar aanleiding daarvan op te maken bouwkundige stukken met U van gedachten wensch te wisselen, zoodra de bovenbedoelde overeenkomst zal zijn tot stand gekomen.

Betreffende hetgeen in Uw laatste schrijven voorkomt omtrent de vertraging welke deze zaak ondervond, wensch ik op te merken, dat deze een gevolg is van Uw pogen, om tegen mijn wensch, dat allereerst de tusschen Rijk en Gemeente ontstaande verhouding zou geregeld worden en daarna het overige, deze volgorde om te keeren en de regeling der verhouding afhankelijk te stellen van de goedkeuring van het zoogenaamde avant-projet.

Bij Uw in margine vermeld schrijven deelt Gij Uwe „overwegende bezwaren” mede tegen het program van eischen, gevoegd bij mijne missive van 31 Augustus ll., afd. O., n°. 2604. Over die bezwaren thans in discussie te treden zou de zaak vertragen, zonder evenredig nut;

ik meende in Uwen geest te handelen, zoo dat program aan het contract wierd geannexeerd, maar het blijkt mij door Uw antwoord, dat het beter is, mijn voorstel, zooals bij mijn schrijven van 25 Juli ll., afd. O., n°. 1966 geformuleerd, te handhaven en de vaststelling van het program tot later uit te stellen.

Gelieft aan den Gemeenteraad van mijn tegenwoordig schrijven mededeeling te doen.

Ik merk ten slotte op dat, nu Gij gemeend hebt aan den Gemeenteraad kennis te moeten geven ook van de correspondentie over de ingetrokken teekeningen en over den nader ingedienden plattegrond, het tot juist verstand daarvan onvermijdelijk is den Gemeenteraad insgelijks in kennis te stellen met het schrijven van Curatoren van 17 Februari 1887, n°. 49, waarvan een afschrift hierbij gaat.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,*

HEEMSKERK.

A
Bericht
Juni 188

Un

Z.E.

259

Van dezen brief kregen Burgemeester en Wethouders eerst kennis door de toezending van het afschrift daarvan bij de voorgaande missive van den Minister.

A F S C H R I F T.

N°. 49.

Bericht op den brief van 22
Juni 1886, No. 1626. O.

Utrecht, 17 Februari 1887.

ONDERWERP:

Universiteitsgebouw.

Bij de toezending van het advies van den Academischen Senaat (24 Juli 1886, n°. 220), hadden wij de eer Uwe Excellentie te berichten dat wij voor het van ons gevraagde advies de voorlichting zouden inroepen van den Rijksbouwkundige.

Aan onze uitnoodiging daartoe heeft de heer van Lokhorst met groote bereidwilligheid voldaan. In Augustus heeft hij zich nagenoeg een geheel dag beschikbaar gesteld tot bespreking der bouwplannen en tot plaatselijke opneming van het Politiehuis met bijbehorende lokalen. Het bleek ons bij die gelegenheid dat de stedelijke bouwkundigen, de heeren Gugel en Vermeijs, geen gebruik gemaakt hadden van Uwer Excellentie's aanbod (brief aan Utrecht 24 Februari 1886, n°. 412, O.) om den raad van den Rijksbouwkundige bij de samenstelling hunner bouwplannen in te roepen.

Daar het van ons gevraagde advies ook betrof de bestemming later aan het Politiehuis en de pedelswoning te geven en juist deze aangelegenheid een zaak is van ingewikkelden aard, heeft de Rijksbouwkundige zijn advies zoowel over het bestaande als over het te stichten

Aan

*Z.E. den Minister van Staat, Minister
van Binnenlandsche Zaken.*

gebouw aan ons ingeleverd in den vorm eener teekening, welke met toelichtende memorie 25 October bij ons inkwam.

Reeds op 1 November vergaderden wij ter behandeling dezer zaak en de heer van Lokhorst verplichtte ons door zijn ontwerp in persoon nader toe te lichten.

Aangezien het plan Lokhorst op onderscheidene belangrijke punten afweek van het plan Gugel—Vermeijs en wij van meening waren dat een bevredigende oplossing der quaestie alleen door overleg tusschen den Rijks- en de stedelijke bouwkundigen kon verkegen worden, besloten wij de beide plannen aan 't Gemeentebestuur te zenden met verzoek de heeren Gugel en Vermeijs uit te noodigen alsnog met den Rijksbouwkundige in overleg te treden (brief van 5 November). De Rijksbouwkundige is daarop door Burgemeester en Wethouders bij brief van 24 November tot het houden eener bijeenkomst met de beide stedelijke bouwkundigen uitgenoodigd. Die bijeenkomst had plaats op 16 December. In verband met de gehouden besprekingen hebben de heeren Gugel en Vermeijs hun ontwerp ingetrokken en bij brief van 12/14 Januari een gewijzigd plan A aan Burgemeester en Wethouders toegezonden. Ons College kreeg kennis van dit plan bij brief van 3 Februari en op 7 Februari werd het in onze vergadering behandeld.

Bovenstaand overzicht van den loop der zaak is niet overtollig, omdat de vertraging, welke de uitvoering der bouwplannen scheen te ondervinden, tot interpellatiën in de Tweede Kamer (10, 13 December) en in den Gemeenteraad van Utrecht (13 Januari) heeft aanleiding gegeven. Naar onze meening ligt de oorzaak der vertraging in het niet opvolgen van den wenk in Uwer Excellentie's brief aan Utrecht. Indien reeds bij den aanvang der werkzaamheden aan de stedelijke bouwkundigen was medegedeeld dat de Rijksbouwkundige door den Minister was

266

261

uitgenoodigd hen zooveel noodig en mogelijk van raad te dienen bij de samenstelling der bouwplannen, dan zou veel noodelooze arbeid zijn bespaard geworden en het bij brief van 22 Juni ingezonden plan had de vrucht kunnen zijn van het eerst op 16 December aangevangen overleg. Dat de heeren Gugel en Vermeijs zelve bij het ontwerpen van een gebouw dat aan bestaande Rijksgebouwen moest aansluiten, de noodzakelijkheid gevoelden om met een bouwkundige van wege het Rijk in overleg te treden, blijkt uit hun brief aan Burgemeester en Wethouders van 25/26 Februari 1886 (gedrukte stukken bl. 28).

Thans overgaande tot de behandeling der bouwplannen, merken wij op dat het bij den brief van 22 Juni ingezonden plan door de ontwerpers is ingetrokken en mitsdien geen onderwerp van beschouwing meer uitmaakt.

In het plan Lokhorst hechten wij onze volle goedkeuring aan de voorgestelde *verbouwing van het Politiehuis*. Een door den verwikkelden toestand der bestaande gebouwen moeilijk vraagstuk is op gelukkige wijze opgelost. Scheen het aanvankelijk dat het nieuwe gebouw uit het oude alleen zou te bereiken zijn door de wachtkamer der examinandi en het bureel der pedellen, thans zullen de beide gebouwen worden verbonden door een gang van voldoende breedte.

Door het afbreken der pedelswoning worden twee monumentale gebouwen, het Auditorium en het voor eenige jaren uitwendig gerestaureerde Politiehuis, bevrijd van een aanbouwsel dat het gezicht belemmerde op de strenge lijnen dezer monumenten uit vorige eeuwen. Ook wordt de gelegenheid verkregen om in den Domtrans aan het

Universiteitsgebouw een ingang te geven in overeenstemming, 't zij met het Politiehuis, 't zij met het Auditorium.

De nieuwe woonplaats van den pedel is voor den dienst in 't gebouw niet minder gunstig gelegen dan de tegenwoordige.

De voorgestelde afbraak van 't collegevertrek boven de tegenwoordige pedelskamer zal het licht in 't Auditorium verbeteren juist op de plaats waar 't meeste licht wordt gevorderd, namelijk op het spreekgestoelte.

Het verplaatsen der steunbeeren van 't Auditoriumsgevelwelf geeft gelegenheid om door een passende architectonische behandeling van de gang, b. v. door 't aanbrengen van spitsbogen onder de steunbeeren en 't vervormen der moderne lichtvensters een schilderachtig perspectief te weeg te brengen.

De oppervlakte welke in de Senaatskamer door de drie steunbeeren zal worden ingenomen is niet noemenswaard.

Wij merken nog op, dat de ten gevolge der aangeboden stedelijke feestgave noodzakelijk geworden verbouwing van het Politiehuis niet kan komen ten laste der Stad, maar door het Rijk moet worden bekostigd en vertrouwen daarbij dat de Regeering het beschikbaar stellen der noodige fondsen zal willen bevorderen.

In het *bouwplan Lokhorst* is de ontwerper blijkbaar van het denkbeeld uitgegaan, dat niet bedoeld is de stichting van een op zich zelf staand Universiteitsgebouw, maar dat, gelijk Burgemeester en Wethouders in hun brief van 10 December 1885, n°. 78 ons te kennen gaven „het te stichten Academiegebouw slechts aanvulling van al het reeds bestaande beoogt, dat men bovenal bedoeld heeft het erlangen van eenige geschikte faculteitskamers en collegevertrekken.” Daarom heeft de ontwerper de

aanvulling in den stijl van het bestaande voorgesteld en getracht, door het nieuwe aan het oude te doen aansluiten, een harmonisch geheel te verkrijgen.

Welke stijl moest worden gekozen kan niet twijfelachtig zijn, wanneer men den blik vestigt op Auditorium en kloostergang. De gedachte aan aansluiting aan en ontwikkeling van het bestaande blijkt uit het opnemen van een gedeelte van de kloostergang als bestanddeel van het gebouw, het met den muur van die gang evenwijdig bouwen, het aannemen eener breedte van den ingang in overeenstemming met die van de kloostergang en met de werkelijke behoefte, uit den vorm der breede hoofdtrep, enz.

Van den monumentalen gevel werd nog geen ontwerp geleverd; de gissing is echter niet gewaagd dat ook hierin het karakter van historische ontwikkeling niet zou worden verloochend.

Het *plan Gugel-Vermeijs* is, wat den stijl betreft, niet geïnspireerd door het bestaande.

Van historisch verband met eenig deel van het gebouw waarbij het moet aansluiten is daarin geen spoor.

De Renaissancestijl is in sterke tegenstelling met de lokalen waarvan het nieuwe „slechts aanvulling” zal zijn. Waar het oude ophoudt en het nieuwe begint, zal op in 't oog loopende wijze zichtbaar blijven tot nadeel der harmonie van 't geheel.

Voor zoover echter de stijl niet te kort doet aan de bruikbaarheid der lokalen, mogen wij ons door aesthetische gronden niet laten weerhouden, het aannemen der feestgave in den aangeboden vorm aan te bevelen.

Een belangrijk punt van verschil tusschen de beide ontwerpen is de in het plan Lokhorst voorgestelde *afsluiting van den openbaren doorgang*.

Sommige leden van ons College zouden die afsluiting

} Roell

zeer toejuichen; de met aanzienlijke kosten gerestaureerde kloostergang zou dan bewaard blijven tegen beschadiging en verontreiniging door 't gepeupel. Wat Burgemeester en Wethouders in hun brief van 3 Februari 11. in 't midden brengen over deze aangelegenheid noopt ons echter in hunne zienswijze te berusten. Pogingen van Regeeringswege om daarin alsnog verandering te brengen zullen de stichting van het gebouw zeer vertragen. Daarom kunnen wij het in 't werk stellen van die pogingen niet aanraden.

Het komt ons evenwel noodzakelijk voor dat in geval van 't behouden van den openbaren doorgang, de toegang tot den vrijhof door 't plaatsen van een hek worde afgesloten, alsmede dat de toegang tot de oostelijke en de westelijke kloostergang door een afsluiting in den stijl van het monument voor 't publiek worde belet.

Bij het meeningsverschil tusschen deskundigen over de *richting van den voorgevel* en het maken van een *grote vestibule* met drie toegangen, onthouden wij ons van een oordeel.

Bij de verwijzing in de toelichtende nota naar buitenlandsche Universiteitsgebouwen herinnerden zich sommige leden, dat eenige van die gebouwen langs de straatzijde een aanmerkelijk grootere lengte beslaan dan de 38 M., die voor het Utrechtsche gebouw beschikbaar zijn. In groote en grootsch aangelegde gebouwen is een groote vestibule stellig noodzakelijk; ons gebouw, bescheiden van omvang, hebbe ook een bescheiden karakter. De groote vestibule zal van de ruimte op den beganen grond meer doen verwachten dan 4 collegekamers.

Drie deuren nevens elkaar waarvan, gelijk te voorzien is, twee als overtoellig voor het verkeer altijd gesloten zullen blijven, verdienen geen aanbeveling. Konden twee

dezer deuren door ramen worden vervangen dan zou de verhouding tusschen het aantal ramen en deuren aan den benedenvoorgevel meer normaal zijn.

Ten aanzien der toetreding van *licht op de gang* der eerste verdieping zij opgemerkt, dat gelijk uit de doorsnede (zie gevelteekening) blijkt, het licht aan de zijde van de kloostergang alleen kan worden verkregen door dakvensters op het dak van die gang aan te brengen. Wij kunnen niet veronderstellen, dat op het dak van de voor Rijksrekening gerestaureerde kloostergang vensters mogen worden aangebracht in een anderen stijl dan in dien van den kloostergang. Volgens de teekening zal het in Renaissancestijl opgetrokken gebouw licht ontvangen uit een 8tal vensters in een anderen stijl gebouwd.

In 't plan Lokhorst krijgt de 16 M. lange gang licht door 4 dakvensters, in 't plan Gugel-Vermeijs verguut het aanbrengen van een trap naar den zolder slechts twee dakvensters het licht naar de gang te voeren. Zal die gang voldoende verlicht zijn?

Het dakvenster der pedelskamer op de eerste verdieping en het eerste dakvenster van de gang moeten elkaar noodzakelijk snijden in den hoek der daken van de westelijke en de zuidelijke kloostergang. Wij vreezen dat dit een misstand zal geven.

De wachtkamer der examinandi kan alleen door twee dakvensters licht ontvangen. Voor een vertrek waarin de studenten de meest pijnlijke en angstvolle oogenblikken van het academieleven doorbrengen, zou overvloedig licht en vroolijk uitzicht gewenscht zijn. In 't plan Lokhorst is die wachtkamer ontworpen midden in 't gebouw boven den ingang met uitzicht op het Munsterkerkhof.

De beide vensters der collegekamer op de eerste verdieping ontvangen het licht van een binnenplaats ter breedte van 4.4 M. Tegenover die vensters verheft zich

de hooge muur van het Auditorium. Het vertrek zal derhalve slechts matig verlicht zijn. In het plan Lokhorst is deze collegekamer naar de tuinzijde geplaatst; het aanbrengen van een bovenlicht in de benedengang (plan Gugel—Vermeijs) maakt echter het bouwen eener verdieping op de tegen de Senaatskamer geplaatste collegekamer niet mogelijk.

Met het door den Rijksbouwkundige opgestelde *programma van eischen* kunnen wij ons geheel vereenigen.

Dit stuk strekke ter voldoening aan het herhaaldelijk door Uwe Excellentie geuit verlangen naar een overzicht van de behoeften welke de nieuwe stichting zal moeten bevredigen.

Uit den brief van 't Gemeentebestuur (15 Juli 1886, n°. 126) is ons gebleken dat aan de stedelijke bouwkundigen geen programma is voorgelegd en dat aan hen geen andere opdracht werd verstrekt, dan de wenschen uitgedrukt in een drietal brieven (gedrukte stukken bl. 11—21) met aanbeveling te blijven binnen de perken der beschikbaar gestelde geldsom.

Het programma van den heer Lokhorst vult de alsnog bestaande leemte aan. Door het handhaven van den openbaren doorgang en de groote vestibule bevat het nieuwe onderwerp één collegekamer minder dan het programma opgeeft.

Het gemis van één vertrek is geen volstrekt overwegend bezwaar. Nog zou het programma kunnen worden aangevuld met den wensch naar een electrische schelgeleiding.

Wij vertrouwen dat indien sommige onzer bedenkingen niet ongegrond mochten voorkomen, het aan 't voortgezet overleg der deskundigen zal gelukken ze uit den weg te

ruimen, opdat het ontwerp met Uwer Excellentie's goedkeuring tot uitvoering moge komen.

Ten slotte herinneren wij met erkentelijkheid aan de ijverige en geheel belanglooze medewerking van den heer van Lokhorst, die, om ons zijne voorlichting te geven, de moeitevolle taak van 't ontwerpen van een nieuw plan vrijwillig op zich nam.

Wij voegen hierbij de ingetrokken en de nieuwe plannen der heeren Gugel en Vermeijs met toelichting, het plan Lokhorst met toelichting en programma van eischen, alsmede den brief van 't Utrechtsch Gemeentebestuur van 3 Februari ll., no. 45.

Van de schrifturen zonden wij afschriften, de origineelen blijven in ons archief.

Curatoren der Rijksuniversiteit te Utrecht,

De Voorzitter,

(get.) s' J A C O B.

De Secretaris,

(get.) B A E R T.

Overeenkomstig het oorspronkelijke,

De Secretaris-Generaal van Binnenlandsche Zaken,

HUBRECHT.

Utrecht 28 Juni 1887.

N°. 66.

—

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van het rapport door den Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs over het door de heeren Gugel en Vermeijs ontworpen plan voor de stichting van een nieuw Universiteitsgebouw, ingediend aan Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, welk rapport wij in handen van de door Uw College en het onze te dezer zake gevormde gemengde Commissie en van onze Bouwmeesters hadden gesteld.

Wij geven ons thans de eer U hierbij toe te zenden een afschrift van het rapport van de voorzegde Bouwmeesters van het te stichten gebouw, waarin zij het door hen ingezonden gewijzigd plan verdedigen tegen de opmerkingen van den Rijksbouwkundige.

Met den inhoud van dat rapport vereenigen wij ons.

In afwachting van het advies uit te brengen door de bovengenoemde gemengde Commissie, gevormd ten gevolge van Uw schrijven van 18 Mei 1887, n°. 148, blijven wij het plan onzer Bouwmeesters handhaven en gevoelen wij ons gedrongen, U de goedkeuring van dit plan aan te raden, opdat het met Uwe goedkeuring zoo spoedig mogelijk aan den Minister van Binnenlandsche Zaken moge worden toegezonden.

Aan

*Heeren Curatoren der Rijksuniversiteit
te Utrecht.*

Mochten ons binnen kort nog nadere toelichtingen van onze Bouwmeesters geworden, dan zullen wij Uwe vergadering ook daarmede zoo noodig in kennis stellen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

J. E. ENKLAAR, l.s.

N.B. Deze missive is n°. 25bis A van de bijlagen, behorende bij de voordracht van 25 Augustus 1887, n°. 119 en daarbij verzuimd op te nemen. Zij is geschreven, nadat de gemengde Commissie (zie bl. 14 der mededeeling en voordracht van 25 Augustus 1887) den vorigen dag besloten had het gewijzigd plan onzer Bouwmeesters aan te bevelen.

Occur
271

Utrecht 10 October 1887.

N°. 40.

—

Bij Uw schrijven van 7 October 1887, n°. 3100, afl. O., dat wij de eer zullen hebben eerlang nader te beantwoorden, ontvingen wij een afschrift van een schrijven van Curatoren van 17 Februari 1887, hetwelk tot nog toe niet in ons bezit was, en dat door ons thans aan den Raad wordt overgelegd.

Onder betuiging van onzen beleefden dank voor die toezending, waardoor het juist verstand der geheele zaak bevorderd wordt, nemen wij de vrijheid Uwe Excellentie te verzoeken om, volledigheidshalve, ons tevens in de gelegenheid te willen stellen den Gemeenteraad bekend te maken met het advies van Curatoren aan Uwe Excellentie uitgebracht omtrent het rapport met uitgewerkt project van den Rijksbouwkundige van 27 April 1887.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,
W. R. BOER.

De Secretaris,
DE WATTEVILLE.

Aan
Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
te 's-Gravenhage.

N°.

AFDE

Bericht
10 Oct.
betreffende
gebouw te

Burg

72

278

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 3254.

—
AFDEELING O.

=====
Bericht op schrijven van
10 Oct. 1887, n°. 40,
betreffende het Universiteits-
gebouw te Utrecht.

's Gravenhage, 13 October 1887.

Hoezeer ook bereid door publiekmaking van de hiervoor vatbare bescheiden het juist verstand van het met U gevoerd overleg te bevorderen, moet ik evenwel bezwaar maken het door U bedoeld schrijven van Curatoren tot Uwe beschikking te stellen.

De behandeling van dit stuk is door mij aangehouden in afwachting, dat de overeenkomst met de gemeente Utrecht zal zijn tot stand gebracht. De mededeeling van het bij mijn schrijven van 7 October ll. in afschrift gevoegd advies van Curatoren van 17 Februari te voren was noodig geworden, nadat door U, zonder mijn voorkennis, het aan mij gericht rapport van den Rijksbouwkundige van 27 April d. v. aan de leden van den Raad was medegedeeld.

Tot recht verstand van het verhandelde is de

Aan
Burgemeester en Wethouders van
Utrecht.

publickmaking van het later bericht van Curatoren daarentegen niet vereischt.

Na het tot stand komen van de overeenkomst stel ik mij voor aan Curatoren mijne zienswijze betreffende de verdere behandeling dezer aangelegenheid mede te deelen. Openbaarmaking van hun nog niet beantwoord schrijven ware naar mij voorkomt niet voegzaam.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

274

5

Baur

275

UTRECHT , 12 October 1887.

Nº. 46.

1 BIJLAGE.

Bij onze voordracht van 25 Augustus jl., nº. 119, betreffende het te stichten Universiteitsgebouw , stelden wij aan Uwe vergadering voor , toe te geven aan het tweeledig verlan- gen van den Minister van Binnenlandsche Zaken , om vóór de behandeling van het bouwplan ten 1ste de verhou- ding tusschen den Staat en de Gemeente te dezer zake te regelen , en ten 2de een program van eischen voor den bouw vast te stellen Tevens vroegen wij Uwe machtiging om de daartoe strekkende overeenkomst te sluiten , waarvan het bijgevoegde ontwerp alleen in de eerste twee artike- len van het ontwerp van den Minister verschildte , en waaraan een in gemeen overleg nog op te maken pro- gram van eischen zou worden vastgehecht.

Volgens ons voorstel zouden de beide genoemde arti- kelen alleen in den door ons gewijzigden vorm bij Uwe vergadering in stemming worden gebracht , en zou de aanneming van onze voorstellen , naar onze bedoeling , aantoonen , dat Uwe vergadering overwegende bezwaren heeft tegen de door Zijne Excellentie voorgestelde redactie dier artikelen , ofschoon daarover geen bepaalde stemming was uitgelokt. Dit zouden wij dan gemeend hebben tot grondslag onzer verdere onderhandelingen met den Minister te moeten nemen.

Wij koesterden toen de hoop, dat Z. Exc., nadat Uwe ver- gadering zich op die wijze zou hebben uitgesproken, als- nog gehoor zou willen geven aan onzen , bij schrijven

Aan
den Gemeenteraad.

van 18 Augustus ll. (bijlage 13) uitgedrukten wensch , om de vaststelling van het program van eischen , werd daartoe besloten , aan het sluiten der overeenkomst te doen voorafgaan , of wel daarmede te doen samen- gaan.

Het is U gebleken dat de Minister bij schrijven van 31 Augustus zulks heeft toegezegd, doch die toezegging — nadat wij verklaard hadden eenige overwegende bezwaren te hebben tegen sommige bepalingen van het inmiddels door Z. E. ons toegezonden ontwerp-program — bij brief van 7 October ll. weder heeft ingetrokken.

Wij moeten aan Uwe vergadering volstrekt ontraden , U te vereenigen met de thans weder gehandhaafde oorspronkelijke redactie van artikel 2 van 's Ministers ontwerp (zie bijlage 12*bis*), omdat het Gemeentebestuur zich o. i. niet mag verbinden tot het stichten van een gebouw , dat aan alle , na het sluiten der overeenkomst door den Minister te stellen eischen zal voldoen. Bij zulk eene bepaling zou vermoedelijk het Gemeentebestuur niet kunnen verhinderen , dat de steeds klimmende eischen het karakter der voorgenomen stichting van gemeentewege geheel van aard doen veranderen , en dat aan onze Bouwmeesters de uitvoering van de hun door Uwe vergadering opgedragen taak ten eenenmale onmogelijk zal worden gemaakt; daarenboven zal alsdan de Gemeente zich tot uitgaven verbinden , welke het bedrag der beschikbaar gestelde geldsommen verre zouden kunnen overschrijden.

Tegen dit alles is voorafgaande vaststelling hetzij van het bouwplan , hetzij althans van het program van eischen de eenige zekere waarborg.

Onder deze omstandigheden is het naar onze overtuiging , om nog eenigen kans tot voortzetting der onderhandelingen te behouden , volstrekt noodig , dat Uwe vergadering zich *uitdrukkelijk* en *definitief* ook omtrent

de door den Minister voorgestelde ontwerp-overeenkomst verklare.

277
Wij hebben daarom de eer, onder intrekking van onze voordracht van 25 Augustus ll., n°. 119, Uwe vergadering voor te stellen te nemen het besluit, waarvan het ontwerp hiernevens gaat.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

DE RAAD DER GEMEENTE UTRECHT,

Kennis genomen hebbende van de geheele, tusschen Z. Exc. den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken en het College van Burgemeester en Wethouders dezer gemeente gevoerde briefwisseling ter zake van het alhier aan het Munsterkerkhof onder medewerking van de Ingezetenen der gemeente en de Staten van het gewest van gemeentewege te stichten Universiteitsgebouw; overwegende, dat het Gemeentebestuur zich niet kan verbinden tot het stichten van een gebouw, dat aan alle, nader door den Minister vast te stellen, eischen voldoet;

wenshende evenwel aan het tweeledig verlangen van den Minister voornoemd te voldoen, om allereerst zoowel eene overeenkomst tot regeling van de verhouding tusschen den Staat en de Gemeente Utrecht in zake het nieuwe Universiteitsgebouw als een program van eischen voor dien bouw en eerst daarna het bouwplan zelf vast te stellen;

overtuigd van de hooge belangstelling van Z. Exc. den Minister voornoemd in het tot stand komen dezer

door de Gemeente en het Gewest als feestgave ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht aan den Staat aangeboden stichting;

wenshende de voortzetting van het gemeen overleg met Z. Exc. den Minister voornoemd omtrent den voorgenomen aanbouw;

Besluit aan Burgemeester en Wethouders op te dragen :

- A. aan Z. Exc. den Minister voornoemd mede te deelen , dat de Gemeenteraad overwegende bezwaren heeft tegen het sluiten der overeenkomst door Z. Exc. voorgesteld bij schrijven van 25 Juli 1887 , n°. 1966, afd. O ;
- B. Z. Exc. in het belang van het tot stand komen der voorgenomen stichting dringend te verzoeken , zich te willen vereenigen met het hiernevensgaande ontwerp der tusschen den Staat en de Gemeente Utrecht te dezer zake te sluiten overeenkomst. ¹⁾

Aldus besloten , enz.

¹⁾ De bedoelde ontwerp-overeenkomst is te vinden op blad. 17 van de mededeeling en voordracht van 25 Augustus 1887, n°. 119.

DE RAAD DER GEMEENTE UTRECHT,

Kennis genomen hebbende van de geheele, tusschen Z. Exc. den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken en het College van Burgemeester en Wethouders dezer gemeente gevoerde briefwisseling ter zake van het alhier aan het Munsterkerkhof onder medewerking van de Ingezetenen der gemeente en de Staten van het gewest van gemeentewege te stichten Universiteitsgebouw;

overwegende, dat het Gemeentebestuur zich niet kan verbinden tot het stichten van een gebouw, dat aan alle, nader door den Minister vast te stellen, eischen voldoet;

wenschende evenwel aan het tweeledig verlangen van den Minister voornoemd te voldoen, om allereerst zoowel eene overeenkomst tot regeling van de verhouding tusschen den Staat en de Gemeente Utrecht in zake het nieuwe Universiteitsgebouw als een program van eischen voor dien bouw en eerst daarna het bouwplan zelf vast te stellen;

overtuigd van de hooge belangstelling van Z. Exc. den Minister voornoemd in het tot stand komen dezer

als feestgave ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht aan den Staat aangeboden stichting ;

wenshende de voortzetting van het gemeen overleg met Z. Exc. den Minister voornoemd omtrent den voorgenomen aanbouw ;

BESLUIT :

aan Burgemeester en Wethouders op te dragen :

- A. aan Z. Exc. den Minister voornoemd mede te deelen , dat de Gemeenteraad overwegende bezwaren heeft tegen het sluiten der overeenkomst door Z. Exc. voorgesteld bij schrijven van 25 Juli 1887, n°. 1966, afd. O ;
- B. Z. Exc. in het belang van het tot stand komen der voorgenomen stichting dringend te verzoeken , zich te willen vereenigen met het hiernevensgaande ontwerp der tusschen den Staat en de Gemeente Utrecht te dezer zake te sluiten overeenkomst ;
- C. de in artikel 2 dezer overeenkomst bedoelde opgave van eischen vóór de vaststelling aan de goedkeuring van den Raad te onderwerpen.

Aldus besloten in eene openbare vergadering van den Raad , gehouden den 14^{den} October 1887.

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

84 295

ONTWERP-OVEREENKOMST.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, handelende
namens den Staat der Nederlanden,

ter eenre en Burgemeester en Wet-
houders van Utrecht, handelende voor de Gemeente,
hiertoe gemachtigd bij besluit van den Gemeenteraad
van goedgekeurd bij dat van Gede-
puteerde Staten van Utrecht van ,
van welke besluiten afschriften aan deze overeenkomst
zijn gehecht, ter andere

zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. Contractante ter andere, wenshende ter
gelegenheid van het feest van het 250jarig bestaan
der Utrechtsche Universiteit door eene feestgave
hare belangstelling in deze instelling te betoonen en
ten haren behoefte behoorlijke lokalen beschikbaar te
stellen, verbindt zich aan het Munsterkerkhof op
de terreinen, thans ingenomen door het gebouw van
het Leesmuseum en door het daaraan zuidwaarts
grenzende huis, binnen 3 jaren na de goedkeuring,
bedoeld in artikel 2, een aanvang te maken met de
stichting van een nieuw gebouw en dit gebouw, het-
welk gemeenteeigendom blijft, aan contractant ter

eenre ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht kosteloos in bruikleen af te staan.

Art. 2. Contractant ter eenre verbindt zich bovenbedoeld gebouw in bruikleen aan te nemen, mits het gebouw zij overeenkomstig de door contractanten in gemeen overleg vastgestelde opgave van eischen, waarvan een afschrift aan deze overeenkomst is vastgehecht, en de door contractante ter andere opgemaakte en door contractant ter eenre goedgekeurde plannen en bestek.

Art. 3. Contractant ter eenre neemt van het oogenblik dat het nieuwe gebouw hem zal zijn overgedragen, het onderhoud, het schoonhouden en de verlichting daarvan op zich, alsmede de lasten welke daarop mochten rusten.

Hij is bevoegd daaraan op Rijkskosten al de vertimmeringen, verbouwingen of veranderingen uit te voeren, naar zijn oordeel noodig om het voor het Hooger Onderwijs bestemde gebouw aan zijne bestemming te doen beantwoorden.

Contractant ter eenre verbindt zich den doorgang voor voetgangers langs de zuidzijde van de Domkerk open te houden, in den regel dagelijks van 7½ uur des morgens tot 10 uur des avonds, en dien te onderhouden, schoon te houden en te verlichten.

Art. 4. Zoodra het bovenbedoeld nieuw gebouw niet langer voor de te Utrecht gevestigde Rijksuniversiteit wordt gebruikt, zal het op de eerste aanvraag van contractante ter andere ter harer vrije beschikking worden gesteld in den staat, waarin het zich alsdan zal bevinden, zonder dat contractante ter andere zal

gehouden zijn tot het betalen of gerechtigd zijn tot het vorderen van eenige vergoeding uit welken hoofde ook.

Art. 5. Het nieuwe gebouw wordt zoolang de bruikleenning duurt door contractante ter andere tot een nader overeen te komen bedrag bij een of meer door contractant ter eenre goed te keuren brandverzekeringmaatschappijen tegen brandgevaar verzekerd.

De verzekeringspremie wordt jaarlijks door contractant ter eenre aan die ter andere terugbetaald.

Art. 6. Indien het nieuwe gebouw door brand of eenig ander onheil geheel of gedeeltelijk vernietigd wordt, is contractant ter eenre bevoegd het op zijne kosten weder op te bouwen en het herstelde gebouw op den voet van deze overeenkomst in bruikleenning te houden, terwijl contractante ter andere alsdan verplicht is aan contractant ter eenre de schadevergoeding uit te keeren, welke te dezer zake door de brandverzekeringmaatschappijen zal uitbetaald zijn.

Gaat contractant ter eenre niet binnen 5 jaren tot den wederopbouw over, dan is hij gehouden het erf en de overblijfselen van het gebouw op de eerste aanvraag ter beschikking te stellen van contractante ter andere.

Art. 7. Van weerszijden wordt overeengekomen dat geen gebruik zal worden gemaakt van de rechten, bedoeld in de artikelen 1788 en 1789 Burgerlijk Wetboek.

Art. 8. Deze overeenkomst is van rechtswege ontbonden, indien de in artikel 2 vermelde goedkeuring van plannen en bestek niet binnen één jaar na de indiening daarvan is verkregen.

Art. 9. Alle kosten op deze overeenkomst vallende, met uitzondering van die van zegel, zijn ten laste van contractant ter eenre.

Aldus overeengekomen en in dubbel opgemaakt en onderteekend te 's-Gravenhage
en te Utrecht,

Aldus besloten in eene openbare vergadering van den Raad der gemeente Utrecht, gehouden den 14^{den} October 1887.

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

290

7

B

290 7 291

MET

Universiteitsgebouw

TE

UTRECHT.

BRIEFWISSELING

October en November 1887.

92. 293
Utrecht, 29 November 1887.

N°. 101.

4 bijlagen.

Wij hebben de eer aan Uwe vergadering hiernevens de briefwisseling in afschrift over te leggen, welke nu laatstelijk ter zake van de stichting van het Universiteitsgebouw is gevoerd.

Zij bevat vooreerst den brief, door ons College aan Z. Exc. den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken gericht ter uitvoering van Uw besluit van 14 October l.l. en de daarop gevolgde brieven van den Minister en van ons College, en ten slotte den brief van de Commissie ter herdenking van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Hoogeschool van 31 October 1887, waarbij dat Bestuur aan de zaak zijn zeer gewaardeerden steun verstrekt.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

*Aan
den Gemeenteraad.*

Utrecht, 18 October 1887.

N°. 48.

2 bijlagen.

Wij hebben de eer aan Uwe Excellentie mede te deelen, dat de Gemeenteraad in zijne zittingen van 13 en 14 October II. de zaak van het alhier te stichten Universiteitsgebouw behandeld en daaromtrent het hiernevens in afschrift gaand besluit genomen heeft. Terwijl wij ons van den ons opgedragen last kwijten om Uwe Excellentie dringend te verzoeken, zich met de door den Raad goedgekeurde ontwerp-overeenkomst wel te willen vereenigen, en met ons College het daaraan vast te hechten program van eischen te behandelen, mogen wij niet verzwijgen, dat deze uitkomst door ons niet zonder moeite is verkregen.

Eenparig was de Raad van oordeel, dat aan eene, aan de overeenkomst voorafgaande vaststelling van het bouwplan om meer dan één reden verre de voorkeur behoorde te zijn gegeven. Doch de Raad heeft, evenals ons College, zijne overtuiging en wenschen in deze ten offer gebracht aan het verlangen om in gemeen overleg met Uwe Excellentie de stichting tot stand te brengen, welke de Ingezetenen en het Bestuur dezer gemeente en de Verteenwoordiging van dit gewest als blijvende herinnering aan de viering van het 50ste lustrum der Utrechtsche Universiteit, zoolang deze bestaan zal, haar tot nut en luister willen doen strekken.

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
te 's-Gravenhage.*

296

De Raad is er diep van doordrongen, dat hij in de opheffing der geopperde bezwaren niet verder gaan mag dan in dit ontwerp is omschreven. Met volkomen gerustheid doet hij in deze een beroep op het billijk en verlicht oordeel van Uwe Excellentie. De Raad mag zich niet verbinden een gebouw van zoo groote kosten te stichten, wanneer de omvang en de inrichting geheel buiten zijn toedoen nader zullen worden vastgesteld. Tot het voteeren van zoo *onbepaalde* aanzienlijke uitgaven, Uwe Excellentie zal het ons wel willen toegeven, kunnen wij ons niet bevoegd achten; en het karakter en de beteekenis van de aan den Staat aangeboden feestgave, het *van gemeentewege* aan het Munsterkerkhof te stichten Universiteitsgebouw, mag de Raad, ook tegenover zijne medestichters, niet door zich eenvoudig tot geldverstrekking te bepalen grootendeels laten te loor gaan.

Het is op deze gronden, dat ons College Uwer Excellentie's goedkeuring vraagt voor de door den Raad aangenomen ontwerp-overeenkomst. Zoodra wij het voorrecht zullen hebben de instemming van Uwe Excellentie daarmede te vernemen, zullen wij ons de eer geven, U onze wenschen omtrent het ontwerp-program kenbaar te maken. Bij die regeling van de grondslagen van het bouwplan zullen wij voorzeker bereid gevonden worden, aan de belangen en de behoeften van het Hooger Onderwijs zoo veel mogelijk bevorderlijk te zijn.

Burgemeester en Welhouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

DE RAAD DER GEMEENTE UTRECHT,

Kennis genomen hebbende van de geheele, tusschen Z. Exc. den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken en het College van Burgemeester en Wethouders dezer gemeente gevoerde briefwisseling ter zake van het alhier aan het Munsterkerkhof onder medewerking van de Ingezetenen der gemeente en de Staten van het gewest van gemeentewege te stichten Universiteitsgebouw;

overwegende, dat het Gemeentebestuur zich niet kan verbinden tot het stichten van een gebouw, dat aan alle, nader door den Minister vast te stellen eischen voldoet;

wenshende evenwel aan het tweeledig verlangen van den Minister voornoemd te voldoen, om allereerst zoowel eene overeenkomst tot regeling van de verhouding tusschen den Staat en de Gemeente Utrecht in zake het nieuwe Universiteitsgebouw als een program van eischen voor dien bouw en eerst daarna het bouwplan zelf vast te stellen;

overtuigd van de hooge belangstelling van Z. Exc. den Minister voornoemd in het tot stand komen dezer als feestgave ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht aan den Staat aangeboden stichting;

wenshende de voortzetting van het gemeen overleg met Z. Exc. den Minister voornoemd omtrent den voorgenomen aanbouw;

BESLUIT:

aan Burgemeester en Wethouders op te dragen:

- A. aan Z. Exc. den Minister voornoemd mede te deelen, dat de Gemeenteraad overwegende bezwaren heeft tegen het sluiten der overeenkomst, door Z. Exc. voorgesteld bij schrijven van 25 Juli 1887, n°. 1966, afd. O;
- B. Z. Exc. in het belang van het tot stand komen der voorgenomen stichting dringend te verzoeken, zich te willen vereenigen met het hiernevensgaande ontwerp der tusschen den Staat en de Gemeente Utrecht te dezer zake te sluiten overeenkomst;
- C. de in artikel 2 dezer overeenkomst bedoelde opgave van eischen vóór de vaststelling aan de goedkeuring van den Raad te onderwerpen.

Aldus besloten in eene openbare vergadering van den Raad, gehouden den 14^{den} October 1887.

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

ONTWERP-OVEREENKOMST.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, handelende namens den Staat der Nederlanden,

ter eenre en Burgemeester en Wethouders van Utrecht, handelende voor de Gemeente, hiertoe gemachtigd bij besluit van den Gemeenteraad van , goedgekeurd bij dat van Gedeputeerde Staten van Utrecht van ,

van welke besluiten afschriften aan deze overeenkomst zijn gehecht, ter andere

zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. Contractante ter andere, wenshende ter gelegenheid van het feest van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit door eene feestgave hare belangstelling in deze instelling te betoonen en ten haren behoeve behoorlijke lokalen beschikbaar te stellen, verbindt zich aan het Munsterkerkhof op de terreinen, thans ingenomen door het gebouw van het Leesmuseum en door het daaraan zuidwaarts grenzende huis, binnen 3 jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een aanvang te maken met de stichting van een nieuw gebouw, en dit gebouw, hetwelk gemeenteeigendom blijft, aan contractant ter eenre ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht kosteloos in bruikleen af te staan.

Art. 2. Contractant ter eenre verbindt zich boven-

bedoeld gebouw in bruikleenning aan te nemen, mits het gebouw zij overeenkomstig de door contractanten in gemeen overleg vastgestelde opgave van eischen, waarvan een afschrift aan deze overeenkomst is vastgehecht, en de door contractante ter andere opgemaakte en door contractant ter eenre goedgekeurde plannen en bestek.

Art. 3. Contractant ter eenre neemt van het oogenblik, dat het nieuwe gebouw hem zal zijn overgedragen, het onderhoud, het schoonhouden en de verlichting daarvan op zich, alsmede de lasten welke daarop mochten rusten.

Hij is bevoegd daaraan op Rijkskosten al de vertimmeringen, verbouwingen of veranderingen uit te voeren, naar zijn oordeel noodig om het voor het Hooger Onderwijs bestemde gebouw aan zijne bestemming te doen beantwoorden.

Contractant ter eenre verbindt zich den doorgang voor voetgangers langs de zuidzijde van de Domkerk open te houden, in den regel dagelijks van 7 $\frac{1}{2}$ uur des morgens tot 10 uur des avonds, en dien te onderhouden, schoon te houden en te verlichten.

Art. 4. Zoodra het bovenbedoeld nieuw gebouw niet langer voor de te Utrecht gevestigde Rijksuniversiteit wordt gebruikt, zal het op de eerste aanvraag van contractante ter andere ter harer vrije beschikking worden gesteld in den staat, waarin het zich alsdan zal bevinden, zonder dat contractante ter andere zal gehouden zijn tot het betalen of gerechtigd zijn tot het vorderen van eenige vergoeding uit welken hoofde ook.

Art. 5. Het nieuwe gebouw wordt zoolang de bruikleenning duurt door contractante ter andere tot een nader overeen te komen bedrag bij een of meer door contractant ter eenre goed te keuren brandverzekeringmaatschappijen tegen brandgevaar verzekerd.

De verzekeringspremie wordt jaarlijks door contractant ter eenre aan die ter andere terugbetaald.

Art. 6. Indien het nieuwe gebouw door brand of eenig ander onheil geheel of gedeeltelijk vernietigd wordt, is contractant ter eenre bevoegd het op zijne kosten weder op te bouwen en het herstelde gebouw op den voet van deze overeenkomst in bruikleen te houden, terwijl contractante ter andere alsdan verplicht is aan contractant ter eenre -de schadevergoeding uit te keeren, welke te dezer zake door de brandverzekeringmaatschappijen zal uitbetaald zijn.

Gaat contractant ter eenre niet binnen 5 jaren tot den wederopbouw over, dan is hij gehouden het erf en de overblijfselen van het gebouw op de eerste aanvraag ter beschikking te stellen van de contractante ter andere.

Art. 7. Van weerszijden wordt overeengekomen dat geen gebruik zal worden gemaakt van de rechten, bedoeld in de artikelen 1788 en 1789 Burgerlijk Wetboek.

Art. 8. Deze overeenkomst is van rechtswege ontbonden, indien de in artikel 2 vermelde goedkeuring van plannen en bestek niet binnen één jaar na de indiening is verkregen.

Art. 9. Alle kosten op deze overeenkomst vallende, met uitzondering van die van zegel, zijn ten laste van contractant ter eenre.

Aldus overeengekomen en in dubbel opgemaakt en onderteekend te 's-Gravenhage en te Utrecht,

Aldus besloten in eene openbare vergadering van den Raad der gemeente Utrecht, gehouden den 14^{den} October 1887.

De Burgemeester,
W. R. BOER.

De Secretaris,
DE WATTEVILLE.

Nº.

Bericht
tober 18
Universit

Bu

BIJLAGE 2.

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 3386, Afd. O.

Bericht op schrijven van 18 October 1887, n°. 48, betreffende
Universiteitsgebouw.

's-Gravenhage, 8 November 1887.

Na overweging van Uw nevenvermeld schrijven en met stilzwijgen voorbijgaande, dat door U, niettegenstaande mijn schrijven van 7 October l.l., afd. O., n°. 3100, aan den Gemeenteraad een ander ontwerp is voorgelegd, dan waaromtrent mijne instemming verkregen was, heb ik de eer U te berichten, dat ik moet blijven volharden in mijn verlangen, dat de overeenkomst worde gesloten vóórdat het programma wordt vastgesteld. Volgaarne bereid zooveel inschikkelijkheid te betoonen als 's Lands belang bij deze zaak toelaat, heb ik geen bedenking dat in het ontwerp-contract, U toegezonden bij mijn schrijven van 25 Juli 1887, n°. 1966, afd. O., art. 2 gelezen worde als volgt:

„Contractant ter eenre zal bovenbedoeld gebouw in „bruikleening aannemen, mits het voldoe aan de vooraf „door hem goedgekeurde opgave van eischen, plannen en „bestekken, die door den Contractant ter andere zoo „spoedig mogelijk daartoe zullen worden ingediend.”

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

Ik ben voorts bereid in dat contract op te nemen de bepaling, geformuleerd *in art. 8* van de laatstelijk door U bij Uw schrijven van 18 October l.l., n°. 48 ingezonden concept-overeenkomst.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken*

HEEMSKERK.

Unive

Antwoor
8 Novem
afd. O.

M

N°. 98.

Universiteitsgebouw.

Utrecht, 25 November 1887.

Antwoord op het schrijven van
8 November 1887, nr. 3386,
afdl. O.

In het hier ter zijde aangehaald schrijven Uwer Excellentie mochten wij de beantwoording ontvangen van onzen brief van 18 October ll., waarbij wij de eer hadden, door mededeeling en toelichting van het Raadsbesluit van den 14^{den} October ll. aan Uwe Excellentie kenbaar te maken, welke de wenschen zijn van den Gemeenteraad omtrent de overeenkomst, tusschen het Rijk en de Gemeente tot stichting van het Universiteitsgebouw alhier te sluiten.

Gaarne erkennen wij het te waardeeren, dat Uwe Excellentie op twee punten zich bereid verklaart, aan 's Raads verlangen gehoor te geven, al stemt dit niet geheel met Uwe oorspronkelijke bedoeling overeen.

Maar verschil van inzicht omtrent één hoofdpunt blijft bestaan, daar Uwe Excellentie verklaart te blijven volharden in het verlangen om de sluiting der overeenkomst aan de behandeling en de vaststelling van het program van eischen te doen voorafgaan.

Wij betreuren zulks ten zeerste.

Uitdrukkelijk en met *eenparige* stemmen heeft de Raad verklaard, ter oplossing van de geopperde bezwaren niet verder te mogen gaan dan in de dezerzijds ontworpen overeenkomst is omschreven, — en bepaaldelijk geen overeenkomst te mogen sluiten dan met gelijktijdige vaststelling van het program van eischen.

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
te 's-Gravenhage.*

Nog eenmaal gevoelen wij ons verplicht, Uwe Excellentie met den meesten ernst op de volkomen billijkheid van dat verlangen te wijzen.

Slechts noode en alleen om aan den wensch Uwer Excellentie te voldoen heeft de Raad zich bereid verklaard:

1°. om zich contractueel te verbinden tot stichting van het Universiteitsgebouw vóórdat het bouwplan zou zijn vastgesteld;

2°. nog een program van eischen met Uwe Excellentie te gaan vaststellen, nadat reeds geruimen tijd geleden een ontwerp U ter goedkeuring is aangeboden, dat overeenkomstig de adviezen van Curatoren en Senaat was opgemaakt, en na overleg met den door U aangewezen Rijksbouwkundige was gewijzigd.

Maar aan den eisch, welke thans aan den Raad wordt gedaan, om zich tot de stichting te verbinden alvorens zelfs omtrent de grondslagen en hoofdtrekken van den bouw overeenstemming zij verkregen, kan noch mag dezerzijds worden toegegeven.

Het mag van den Raad niet worden geveegd, dat hij zich verbindt tot stichting van een gebouw, waarvan niets dan de bestemming bekend is, en waarvan omvang en inrichting geheel van nadere onderhandelingen afhankelijk zullen zijn.

Op zulk eene wijze over de hem toevertrouwde aanzienlijke geldsommen te beschikken, zou eene niet te verantwoorden wijze van uitvoering zijn van de door hem aanvaarde taak. Dat die eisch de grens van redelijkheid overschrijdt, kan in ernst niet worden ontkend; want noch met de belangen van het Hooger Onderwijs, noch met eenig ander Rijksbelang kan het in strijd geacht worden, dat men zich eerst over de hoofdtrekken tracht te verstaan van hetgeen waartoe men zich gaat verbinden,

allerminst hier, waar men zonder bijdrage van het Rijk ten behoeve van de Rijksuniversiteit een monumetaal gebouw wil gaan stichten.

Een voorstel aan den Raad om aan *dien eisch* te voldoen mag door ons daarom niet worden gedaan, en zou ook van onze zijde minder gepast zijn, nu de Raad zich over deze zaak eenparig en ondubbelzinnig heeft uitgesproken, toen hij in zijne zitting van 14 October ll. onze voordracht met geringe wijziging aannam.

Wij blijven nog steeds vertrouwen, dat Uwe Excellentie de billijkheid van 's Raads verlangen zal erkennen, gelijk Zij reeds vroeger aan de vasthechting van het program aan de overeenkomst hare hooge goedkeuring schonk (missive van 31 Augustus ll., n°. 2604, afd. O., opgenomen in het „Vervolg op de Mededeeling en Voordracht van 25 Augustus 1887“).

Bij deze gelegenheid gevoelen wij ons verplicht er op te wijzen, dat er blijkens de mededeelingen, over deze zaak door Uwe Excellentie aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal onlangs gedaan (Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Afdelingen omtrent de Rijksbegrooting van 1888, Hoofdstuk V, artikel 89), op enkele punten een misverstand bestaat. Tot wegneming daarvan veroorloven wij ons de volgende opmerkingen.

1. Door mededeeling van de gegevens, welke wij van Curatoren en door hunne tusschenkomst van den Academischen Senaat ontvingen, stelden wij de Bouwmeesters in staat een plan te ontwerpen, hetwelk de Gemeenteraad ons machtigde aan de beoordeeling en de goedkeuring Uwer Excellentie te onderwerpen. Ons aan de Bouwmeesters overeenkomstig die gegevens verstrekt program werd door ons *ten gevolge van Uwer Excellentie's verlangen* bij schrijven van 15 Juli 1886 aan Curatoren medegedeeld.

2. Reeds bij schrijven van 18 Augustus 1887 (bijlage 13 der Mededeeling van 25 Augustus 1887) herinnerden wij Uwe Excellentie, dat door ons *geen enkele maal* bezwaar is gemaakt tegen het sluiten eener overeenkomst omtrent de overgave, het gebruik en het onderhoud van het te stichten gebouw. Reeds op den 24 September 1886 zonden wij een ontwerp daarvan in (bijlage 3 der genoemde Mededeeling en Voordracht). Alleen over den eisch Uwer Excellentie, om die overeenkomst aan de behandeling van het bouwplan te doen voorafgaan, was van den beginne af verschil van meening. Dezerzijds is er dan ook nooit eenig blijk gegeven, dat men verlangde, dat de beslissing over de in deze zaak betrokken belangen der aan Uwe zorg toevertrouwde Rijksinstelling aan ons gemeentebestuur zou worden overgelaten. Maar noch met de restauratie noch met de verbouwing der bestaande Universiteitslokalen, welke geheel buiten den dezerzijds voorgenomen aanbouw liggen, wenschen wij ons in te laten. Voor de vereeniging der bestaande lokalen tot één geheel met het nieuwe gebouw is alleen de aansluiting te regelen; de hiervoor vereischte verbouwing is niet van groote beteekenis.

3. Overleg met de Regeering over de inrichting van het nieuwe gebouw tot het meeste nut der Rijksuniversiteit werd door ons steeds gewenscht en gevraagd; maar het opmaken en de vaststelling van het bouwplan uitsluitend aan de Regeering over te laten, kon moeilijk geacht worden op onzen weg te liggen.

4. Toen wij omtrent de eerste beide artikelen der ontwerp-overeenkomst met Uwe Excellentie tot geene overeenstemming konden geraken, hebben wij bij onze voordracht van 25 Augustus 11 dit verschil ter kennisse van den Gemeenteraad gebracht, opdat door den Raad zou worden beslist, in hoeverre in de door ons gevolgde

gedraglijn dezerzijds zou worden volhard. Desniettemin werd ook van deze voordracht nog vóór de behandeling aan Uwe Excellentie kennis gegeven, zooals met hooge waardeering is erkend in Uw schrijven van 31 Augustus 1887, n°. 2604, afl. O.

Op bovenstaande gronden verzoeken wij Uwe Excellentie beleefdelijk, maar met den meesten aandrang, zich alsnog met de eerste 2 artikelen der door den Raad goedgekeurde ontwerp-overeenkomst, die overigens geheel met het door U toegezonden ontwerp overeenkomt, wel te willen vereenigen. Door Uwe instemming met 's Raads billijk verlangen zal Uwe Excellentie het tot stand komen dezer schoone en voor de Rijksuniversiteit alhier zoo nuttige stichting mogelijk maken.

Mochten onverhoopt overwegende bezwaren daartegen bij Uwe Excellentie blijven bestaan, dan zullen wij, ten einde onzerzijds geen enkel mogelijk middel om tot overeenstemming te geraken te verzuimen, hoewel noode, toch ons bereid verklaren, om aan den Raad voor te stellen, zich met het door Uwe Excellentie gewijzigde artikel 2 der ontwerp-overeenkomst te vereenigen, indien

hetzij door vooraf te voeren onderhandelingen omtrent het program van eischen tusschen Uwe Excellentie en ons College overeenstemming is verkregen,

hetzij Uwe Excellentie ons de verzekering wil geven, dat er van Regeeringswege, ook later, niet op zal worden aangedrongen, dat in het program van eischen bepalingen worden opgenomen, welke in strijd zijn met een der vier volgende punten :

- 1°. de ontworpen vestibule,
- 2°. de ontworpen richting van den voorgevel,
- 3°. de bevoegdheid van den Gemeenteraad om over den te kiezen stijl te beslissen

4°. het niet opnemen in het program van bepalingen omtrent het inzenden van bouwknndige teekeningen en omtrent de soort en de hoedanigheid der materialen.

De overige inhoud van het program blijft in dit geval onaangeroerd, en de beslissing daarover voor latere onderhandelingen voorbehouden.

Bij de eerste drie punten zijn, naar onze overtuiging, uitsluitend de belangen der gemeente betrokken; aan het vierde moeten wij vasthouden met het oog op het vertrouwen, waarop ons Bestuur en onze Bouwmeesters aanspraak mogen maken, terwijl voor de Rijksbelangen door Uwe Excellentie bij de beoordeeling der bestekken zal kunnen worden gezorgd.

Wel is waar weten wij niet, of de Raad termen zal kunnen vinden om zich met één dezer beide voorstellen te vereenigen, maar toch schroomt ons College niet op eigen verantwoordelijkheid eene uiterste poging te wagen ten einde omtrent de te sluiten overeenkomst het met Uwe Excellentie eens te worden.

Indien noch het Raadsbesluit van 14 October jl., noch een dezer bemiddelende voorstellen de goedkeuring Uwer Excellentie kan verwerven, dan zal, naar onze welgevestigde overtuiging, tot ons diep leedwezen voor den Gemeenteraad geen middel overblijven, om aan den wensch der Burgerij en van de Staten van het gewest uitvoering te geven. Moge het aan Uwe Excellentie niet onmogelijk voorkomen, dat te verhoeden.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht

De Burgemeester,

W. R. B O E R.

De Secretaris,

D E W A T T E V I L L E.

UTRECHT, 31 October 1887.

De Commissie ter herdenking van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Hoogeschool heeft de eer UEA. haren bijzonderen dank te betuigen voor de toezending van de Mededeeling en Voordracht betreffende het Universiteitsgebouw te Utrecht van 25 Augustus 1887, met het vervolg daarop en de daarbij behoorende bijlagen, benevens het besluit van den Raad dezer gemeente van den 14^{den} October 1887. Zij heeft met de meeste belangstelling van dezen bundel stukken kennis genomen, en, terwijl zij hare teleurstelling over het ongunstig verloop der onderhandelingen betreffende deze zaak niet kan verbergen, mag zij niet nalaten hare hooge ingenomenheid te kennen te geven met de waardige houding, door UEA. in deze aangenomen en met de bekwaamheid en de volharding, waarmede door UEA. voor de rechten en belangen, zoowel van de gemeente als van hen, die tot de voorgenomene stichting hebben bijgedragen, is opgekomen.

Hetgeen door UEA. in dit opzicht is gedaan, geeft aan de Commissie den waarborg, dat op dien weg zal worden voortgegaan en doet haar met het volste vertrouwen verwachten, dat deze zaak door UEA. tot een gewenscht einde zal worden gebracht.

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

De Commissie verzoekt UEA. beleefdelijk van den inhoud dezer missive kennis te geven aan den Gemeenteraad.

Namens de Commissie voornoemd,

J. C. VAN EELDE,
Voorzitter.

G. A. HULSEBOS,
Secretaris.

314

314 8 315
Utrecht, 2 Februari 1888.

N°. 35.

Bij ons schrijven van 29 November ll., n°. 101, deelden wij aan Uwe Vergadering mede, op welke wijze door ons uitvoering was gegeven aan Uw besluit van den 14^{den} October 1887 in zake het te stichten Universiteitsgebouw, en welke briefwisseling met Z. E. den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken daaruit was voortgevloeid.

Thans hebben wij de eer U den brief van den Minister voormeld van 19 December ll., Afd. O, n°. 3759, in afschrift over te leggen, welke ter beantwoording strekte van ons schrijven van 25 November ll., n°. 98. In dit laatste schrijven hadden wij uiteengezet, waarom wij nogmaals op goedkeuring van Uwe in voormeld Raadsbesluit vervatte wenschen meenden te moeten aandringen, en ten slotte twee bemiddelende voorstellen aan het oordeel van Z. E. onderwierpen voor het onverhoopte geval, dat onoverkomelijke bezwaren die goedkeuring mochten blijven verhinderen.

Blijkens den brief van 19 December voormeld kan Z. E. zich noch met het Raadsbesluit van 14 October noch met een onzer voorstellen vereenigen. De Minister blijft verlangen, dat *allereerst* eene *overeenkomst* worde gesloten, zooals die bij

Aan
den Gemeenteraad.

zijn schrijven van 8 November ll., Afd. O, n° 3386, was aangeduid, en *eerst daarna* niet alleen over het bouwplan, maar zelfs over de grondslagen en de hoofdtrekken daarvan, *het program van eischen*, worde gehandeld. Den 14^{den} October ll. evenwel heeft Uwe Vergadering op onze voordracht verklaard overwegende bezwaren te hebben tegen het sluiten der overeenkomst, alvorens althans over dat program overeenstemming zij verkregen.

Wij hadden reeds meermalen de gelegenheid uiteen te zetten, waarom die eisch des Ministers ons niet redelijk en voor de gemeente weinig aannemelijk voorkomt, en het zal dus ook Uwe Vergadering wel niet bevreemden, dat wij ook thans nog verklaren, van onze zijde U niet te mogen voorstellen aan dat verlangen te voldoen. Onze overtuiging is niet geschokt, maar veeleer bevestigd door het belangrijk debat, dat over de zaak van ons Universiteitsgebouw in 's Lands vertegenwoordiging, nadat de zaak reeds in de afdeelingen der beide Kamers tot gedachtenwisseling met de Regeering had aanleiding gegeven, is gevoerd geworden. Op 13 December 1887 is in de Tweede Kamer, den 19^{den} en 20sten Januari jl. in de Eerste Kamer der Staten-Generaal het standpunt en de geheele houding van ons Gemeentebestuur in deze zaak door verschillende leden met groote zaakkennis uitvoerig en krachtig verdedigd, door geen enkel lid aangevallen.

Het is onnoodig al wat door den Minister op die redevoeringen is geantwoord hier punt voor punt

na te gaan en menige verkeerde opvatting te wederleggen, welke in dat antwoord tot onjuiste en voor ons soms grievende voorstellingen aanleiding gaf. In velerlei opzicht geschiedde die weerlegging reeds op uitnemende wijze in de beide Kamers der Staten-Generaal, en daar de geheele toedracht der zaak in de aan U bekende briefwisseling bloot ligt, meenen wij er ons thans in het algemeen toe te moeten bepalen, het verwijt van bemoeielijking en vertraging onzerzijds met den meest mogelijken ernst te repudieeren.

Omtrent den inhoud van 's Ministers brief van 19 December ll. mogen wij echter een tweetal opmerkingen niet terughouden.

Zijne Excellentie is van meening dat ons Gemeentebestuur het Universiteitsgebouw in hoofdzaak overeenkomstig eigen inzichten en plannen en met voorbijgang van de wenschen der Regeering wil inrichten. Zulks lag nooit in onze bedoeling, en wij beweren tot die opvatting ook geen aanleiding te hebben gegeven. Alleen aan die zaken, die o. i. niet met de belangen van het Hooger Onderwijs, maar alleen met dat der gemeente in verband stonden, meenden wij te moeten vasthouden, maar tot inrichting van het gebouw ten meesten nutte van de Universiteit verklaarden wij ons immer, en blijft ook zeker Uwe vergadering steeds tot overleg bereid. Dit zal ook aan Zijne Excellentie nader blijken, zoodra het haar gelieven zal met ons over de grondslagen en de inrichting van het bouwplan te onderhandelen.

Wij kunnen het ook niet als een ernstig bezwaar beschouwen, dat het door Uwe Vergadering goedgekeurde ontwerp-contract naar een program van eischen verwijst, dat nog niet bestaat. De vaststelling van dit program zou immers aan het sluiten van het contract voorafgaan, doch werd alleen verhinderd door den Minister, die bezwaar maakte er over te onderhandelen.

Maar, niettegenstaande alle punten van verschil meenen wij toch, dat men aan eene goede uitkomst niet mag wanhopen. Waar de Minister herhaaldelijk zijn wil heeft te kennen gegeven, om tot eene bevredigende uitkomst te geraken, en zijne ernstige begeerte heeft geuit, om door zijne medewerking dit nuttige monument te helpen tot stand brengen, hetwelk Utrecht in het belang der Universiteit wil stichten, nu mag er niet aan worden getwijfeld, of de herhaaldelijk uitgesproken sympathie des Ministers *zal* de klippen *weten te vermijden*, waarop deze door allen gewenschte zaak dreigt schipbreuk te lijden. Een zoo schoon en heilzaam voornemen van Stad en Gewest, door de Regeering met ingenomenheid begroet, kan niet door misverstand en kleine verschillen worden verijdeld.

Uwe Vergadering moge thans beslissen, wat in deze onzerzijds behoort te worden gedaan. Mag naar Uw oordeel van gemeentewege een verbintenis tot stichting van het Universiteitsgebouw worden aanvaard, vóór dat de grondslagen en de hoofdtrekken van het bouwplan met den Minister zijn vastgesteld,

dan kan Uwe Vergadering o. i. zich met het ontwerp des Ministers vereenigen.

Dit is het eenige wat op het tegenwoordig oogeblik te beslissen valt.

Wij erkennen dat de woorden van artikel 2 van het ontwerp des Ministers, al komt ons steeds de vorm minder passend voor; omtrent den inhoud van het bouwplan de rechten der Gemeente niet in de waagschaal stelt.

Oordeelt echter Uwe Vergadering, dat daartegen uit het oogpunt van billijkheid en gemeentebelang overwegende bezwaren bestaan, dan moet aan den Minister worden medegedeeld, dat Uwe Vergadering tot haar leedwezen niet mag medegaan met het voorstel, om het sluiten der overeenkomst aan de vaststelling van het bouwprogram te doen voorafgaan, doch volkomen bereid is, om bij de inrichting van het bouwplan, zooveel mogelijk, aan de ten behoeve van het Hooger Onderwijs door het Rijk te stellen eischen te voldoen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

J20

N^o

Berie
Novemb

Burg

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.N^r. 3759, Afd. O.

Bericht op schrijven van 25 's-Gravenhage, 19 December 1887.
November 1887, n^r. 98, betreffende
Universiteitsgebouw.

De inhoud van Uw ter zijde aangehaald schrijven, waaraan door U bereids openbaarheid is gegeven zonder mijn antwoord af te wachten, en de aan het slot daarvan gedane voorslag gaven mij aanleiding de tot dusver gevoerde onderhandelingen nogmaals nauwgezet te overwegen en meer bijzonder na te gaan of er grond bestaat voor de verwachting dat overeenstemming zal worden verkregen.

Meer en meer blijkt duidelijk, dat de gemeente Utrecht een gebouw ten behoeve van het Rijk wil stichten, voor rekening van gemeente en provincie, maar dan ook in hoofdzaak overeenkomstig de inzichten en plannen van het Gemeentebestuur en met voorbijgang van de wenschen der Regeering, voor welke het gebouw bestemd is. Waardeerende de goede bedoeling om het Rijk in de stichting en verbouwing van Universiteitsgebouwen tegemoet te komen, moet ik bezwaar blijven maken tegen het scheppen van eene verhouding, die strookt noch met de belangen van het onderwijs, noch met de waardigheid der Regeering.

Afgezien van die punten van verschil, die thans onbesproken kunnen blijven, is het toch ook niet mogelijk, dat de Regeering deel neemt aan eene overeenkomst, zoo

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

als bij Uwe missive van 14 October ll., n°. 48 is gevoegd, bij welker 2de artikel wordt verwezen naar eene opgave van eischen, die zou moeten zijn vastgesteld en aangehecht, terwijl die opgave nog niet bestaat.

Daarentegen zou de zaak geheel geregeld loopen, wanneer de artikelen 2 en 8 van de overeenkomst geredigeerd worden, zooals die bij mijn schrijven van 8 November ll., Afd O, n°. 3386 zijn aangeduid.

Ik gedraag mij derhalve aan mijn laatstgenoemd schrijven. Is het contract van bruikleenning gesloten, dan is vaststelling der andere stukken m. i. eene gewenschte en zelfs urgente zaak.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

ONTWERP-CONTRACT

*voorgesteld door den Minister bij schrijven van den
25sten Juli 1887 ⁽¹⁾, gewijzigd bij schrijven
van 8 November 1887 ⁽²⁾.*

De Minister van Binnenlandsche Zaken, handelende namens den Staat der Nederlanden ter eenre, en

Burgemeester en Wethouders van Utrecht, handelende voor de Gemeente, hiertoe gemachtigd bij besluit van den Gemeenteraad van
goedgekeurd bij dat van Gedeputeerde Staten van Utrecht van
, van welke besluiten afschriften aan deze overeenkomst zijn gehecht, ter andere, zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. Contractant ter andere, wenschende ter gelegenheid van het feest van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit door eene feestgave zijne belangstelling in deze instelling te betoonen en ten haren behoefte behoorlijke lokalen beschikbaar te stellen, verbindt zich op de terreinen aan het Munsterkerkhof (thans ingenomen door het gebouw van het Leesmuseum en door het daaraan zuidwaarts grenzende huis) binnen 3 jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een

(1) Bijlage 12*bis* der Mededeeling en Voordracht van 24 Augustus 1887.

(2) Bijlage 2 in de Briefwisseling October en November 1887.

Vg. de door den Gemeenteraad dd. 14 Oct. 1887 goedgekeurde ontwerp-overeenkomst (bijlage 1*b* der genoemde Briefwisseling), welke alleen in de eerste 2 artt. van het ontwerp des Ministers verschilt.

aanvang te maken met de stichting van een nieuw gebouw, bevattende eenige voor het universitair onderwijs nog ontbrekende lokalen en dit nieuwe gebouw, hetwelk gemeenteeigendom blijft, aan contractant ter eenre ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht kosteloos in bruikleening af te staan.

Art. 2. Contractant ter eenre zal bovenbedoeld gebouw in bruikleening aannemen, mits het voldoe aan de vooraf door hem goedgekeurde opgave van eischen, plannen en bestekken, die door den contractant ter andere zoo spoedig mogelijk daartoe zullen worden ingediend.

Art. 3. Contractant ter eenre neemt van het oogenblik dat het nieuwe gebouw hem zal zijn overgedragen, het onderhoud, het schoonhouden en de verlichting daarvan op zich, alsmede de lasten welke daarop mochten rusten.

Hij is bevoegd daaraan op Rijkskosten al de vertimmeringen, verbouwingen of veranderingen uit te voeren, naar zijn oordeel noodig om het voor het Hooger Onderwijs bestemde gebouw aan zijne bestemming te doen beantwoorden.

Contractant ter eenre verbindt zich den doorgang voor voetgangers langs de zuidzijde van de Domkerk open te houden, in den regel dagelijks van 7 1/2 uur des morgens tot 10 uur des avonds, en dien te onderhouden, schoon te houden en te verlichten.

Art. 4. Zoodra het bovenbedoeld nieuw gebouw niet langer voor de te Utrecht gevestigde Rijksuniversiteit wordt gebruikt, zal het op de eerste aanvraag van contractant ter andere ter zijner vrije beschikking worden gesteld in den staat waarin het zich alsdan zal bevinden, zonder dat contractant ter andere zal gehouden zijn tot het betalen of gerechtigd zijn tot het vorderen van eenige vergoeding uit welken hoofde ook.

Art. 5. Het nieuwe gebouw wordt zolang de bruik-

leening duurt door contractant ter andere tot een nader overeen te komen bedrag bij een of meer door contractant ter eenre goed te keuren brandverzekeringmaatschappijen tegen brandgevaar verzekerd.

De verzekeringspremie wordt jaarlijks door contractant ter eenre aan dien ter andere terugbetaald.

Art. 6. Indien het nieuwe gebouw door brand of eenig ander onheil geheel of gedeeltelijk vernietigd wordt, is contractant ter eenre bevoegd het op zijne kosten weder op te bouwen en het herstelde gebouw op den voet van deze overeenkomst in bruikleening te houden, terwijl contractant ter andere alsdan verplicht is aan contractant ter eenre de schadevergoeding uit te keeren, welke te dezer zake door de brandverzekeringmaatschappijen zal uitbetaald zijn.

Gaat contractant ter eenre niet binnen 5 jaren tot den wederopbouw over, dan is hij gehouden het erf en de overblijfselen van het gebouw op de eerste aanvraag ter beschikking te stellen van contractant ter andere.

Art. 7. Van weerszijden wordt overeengekomen dat geen gebruik zal worden gemaakt van de rechten, bedoeld in de artikelen 1788 en 1789 Burgerlijk Wetboek.

Art. 8. Deze overeenkomst is van rechtswege ontbonden, indien de in artikel 2 vermelde goedkeuring van plannen en bestek niet binnen een jaar na de indiening daarvan is verkregen.

Art. 9. Alle kosten op deze overeenkomst vallende, met uitzondering van die van zegel, zijn ten laste van contractant ter eenre.

Aldus overeengekomen en in dubbel opgemaakt en onderteekend te 's-Gravenhage, en te Utrecht,

U

BR

9 327

H E T
UNIVERSITEITSGEBOUW

TE
UTRECHT.

MEDEDEELING en VOORDRACHT

VAN

28 JUNI 1890

MET

BRIEFWISSELING OVER 1888, 1889 en JUNI 1890.

UTRECHT — J. VAN BOEKHOVEN — 1890.

Utrecht, den 28sten Juni 1890.

N°. 352 F.

Nadat wij aan Uwe vergadering de Mededeeling en voordracht van 2 Februari 1888 hadden toegezonden, welke niet in behandeling is gebracht, werd in verschillende geheime vergaderingen de gedragslijn besproken, welke, in verband met de verandering van Ministerie, in zake het Universiteitsgebouw diende te worden gevolgd.

In de geheime vergadering van 26 April 1888 werd door de leden Uwer vergadering, die het woord voerden, er op aangedrongen, dat Burgemeester en Wethouders zouden trachten de zaak op een ander standpunt te brengen, zoodat de Gemeente zich niet contractueel tot het bouwen zoude verbinden, en in de vergadering van 24 Mei 1888 werd nader van gedachten over dit gewichtig onderwerp gewisseld. Bij die gelegenheid werd van wege ons College medegedeeld, dat eene audientie bij Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken was aangevraagd en dat het in de bedoeling lag van Burgemeester en Wethouders eene poging te doen, om eene andere en nieuwe wending aan de zaken te geven.

Sedert werden de Wethouders Coblijn en Reiger den 31sten Mei ter audientie bij Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken toegelaten. Van den afloop dezer audientie

Aan den Gemeenteraad.

Utrecht, den 28sten Juni 1890.

N°. 352 F.

Nadat wij aan Uwe vergadering de Mededeeling en voordracht van 2 Februari 1888 hadden toegezonden, welke niet in behandeling is gebracht, werd in verschillende geheime vergaderingen de gedragslijn besproken, welke, in verband met de verandering van Ministerie, in zake het Universiteitsgebouw diende te worden gevolgd.

In de geheime vergadering van 26 April 1888 werd door de leden Uwer vergadering, die het woord voerden, er op aangedrongen, dat Burgemeester en Wethouders zouden trachten de zaak op een ander standpunt te brengen, zoodat de Gemeente zich niet contractueel tot het bouwen zoude verbinden, en in de vergadering van 24 Mei 1888 werd nader van gedachten over dit gewichtig onderwerp gewisseld. Bij die gelegenheid werd van wege ons College medegedeeld, dat eene audientie bij Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken was aangevraagd en dat het in de bedoeling lag van Burgemeester en Wethouders eene poging te doen, om eene andere en nieuwe wending aan de zaken te geven.

Sedert werden de Wethouders Coblijn en Reiger den 31sten Mei ter audientie bij Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken toegelaten. Van den afloop dezer audientie

Aan den Gemeenteraad.

en van den eigenaardigen loop, dien de onderhandelingen buiten onze schuld in de eerstvolgende maanden namen, hadden wij de eer U den 22sten October 1888 (Bijlage A, uitsluitend gedrukt voor de leden van den Raad) kennis te geven.

Bij de audientie (Bijlage B, uitsluitend gedrukt voor de leden van den Raad), waarvan wij het niet dienstig oordeelen het uitgebreid verslag te publiceeren, tenzij daartoe bepaaldelijk door den Raad wordt besloten, werd o. a. getracht van Z. E. de verzekering te verkrijgen van Z. E. bereidwilligheid om een nieuw plan onzer bouwmeesters te onderzoeken en gepoogd de zekerheid te verkrijgen, dat geen verdere tegenstand zoude zijn te wachten tegen de bekende hoofdbeginselen, welke onze architecten, in overeenstemming met den wil van den Raad, bij het ontwerpen meenen te moeten volgen. De medegebrachte schetsen werden tot nader onderzoek aan het Ministerie gelaten, en door Z. E. werd aan onze⁷gecommitteerden zeer bepaald het voornemen te kennen gegeven om in een tweede onderhoud de zaak verder te behandelen.

Dat tweede onderhoud heeft evenwel niet plaats gehad, want den 23sten Juli 1888 ontvingen wij de teekeningen zonder oproeping tot eene audientie terug. Door den Heer Boer werd echter een brief ontvangen, die niet van een nummer is voorzien en die niet door den Minister van Binnenlandsche Zaken is onderteekend, maar door den Heer Mackay, en waaruit de Voorzitter van ons College den indruk verkreeg, dat op dat oogenblik geen onderhandelingen gewenscht werden.

Wegens de redenen, uiteengezet in Bijlage A, werd toen door ons besloten onze architecten opdracht te geven tot de vervaardiging van een nieuw ontwerp, waarin zoo veel mogelijk aan de van Rijkswegen geuite wenschen zoude

worden voldaan, zonder echter toe te geven aan die eischen, die ook herhaaldelijk in den Raad als onredelijk waren gekwalificeerd.

Daartoe werd den 30sten Augustus 1888 eene conferentie met de beide bouwmeesters gehouden, en hebben zich verder de Wethouders Coblijn en Reiger — na den brief van 19/20 September 1888 (Bijlage N°. 4) — den 13^{den} October daaraanvolgende naar Delft begeven om professor Gugel over te halen zijne taak niet neder te leggen. Toen Prof. Gugel zich, evenals de Heer Vermeijs, had bereid verklaard om de opdracht te aanvaarden, gaven wij nog denzelfden dag hiervan kennis aan Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken en voegden daarbij de mededeeling, dat wij ons voorstelden de vrucht van die vernieuwde opdracht zoo spoedig mogelijk aan Z. E. ter kennisneming en goedkeuring aan te bieden. (Bijlage N°. 2). Den 27sten October 1888 deelde Z. E. ons evenwel mede bereid te zijn de onderhandelingen weder aan te knooien, zoodra het door Z. E.'s ambtsvoorganger den 19^{den} December 1887 aan ons gezonden contract zoude zijn tot stand gekomen. (Bijlage N°. 3).

De bezwaren daartegen werden in onze missive van 13 November 1888 uitvoerig uiteengezet (Bijlage N°. 4) met dat gevolg, dat Z. E. de Minister van Binnenlandsche Zaken ons bij missive van 12 December 1888 (Bijlage N°. 5) mededeelde, dat Z. E. aan de ontwerp-overeenkomst, welke door den Raad in zijne vergadering van den 14^{den} October 1887 was aangenomen, Z.E. goedkeuring hechtte.

Ten gevolge van deze gunstige beschikking werden de Heeren Gugel en Vermeijs den volgenden dag door ons uitgenoodigd zich te belasten met de samenstelling van eene opgave van eischen.

Den 6^{den} Maart 1889 werd door de heeren bouwmeesters aan deze opdracht voldaan (Bijlage N°. 6 en 6^a), terwijl

zij, op ons nader verzoek (Bijlage N°. 7) om mededeeling van het bedrag, hetwelk zoude worden vereischt voor den bouw volgens dat toegezonden programma, antwoordden, dat de bouwkosten volgens dit programma van eischen de vroegere raming met $\pm$ f 15000 zouden overtreffen (Bijlage N°. 8).

In de vergadering met gesloten deuren van 19 Maart 1889 werd door ons machtiging gevraagd en gekregen (Bijlage N°. 9), om het door de Heeren Gugel en Vermeijs opgemaakt programma van eischen aan de goedkeuring van den Minister te onderwerpen en daarover zoo noodig onderhandelingen met Z.E. te voeren, waarop wij den 25sten Maart bovenbedoeld programma aan de goedkeuring van den Minister hebben onderworpen (Bijlage N°. 10 en 6°).

Na eene tusschen-correspondentie van weinig belang (Bijlagen N°. 11 en 12) ontvingen wij bij missive van 1 Februari 1890 (Bijlage N°. 13) mededeeling van den uitslag der overwegingen, waartoe het door ons ingezonden programma van eischen bij Z.E. had aanleiding gegeven.

Wij hebben ons daarop gehaast den Heer Prof. Gugel uit te noodigen tot het houden eener conferentie. Op deze conferentie, die den 14^{den} Februari 1890 ten StadhuiZe plaats had, werd o. a. de mogelijkheid besproken, om onafhankelijk van het Rijk tot de stichting van een Universiteitsgebouw over te gaan en verder den Heer Gugel de opdracht gegeven, ons schriftelijk van advies te dienen omtrent bovengemelde missive van den Minister.

Reeds den 24sten Februari werd aan deze opdracht voldaan door de toezending van een uitvoerig Rapport (Bijlage N°. 14), dat, evenals de brief van den Minister, ter lezing heeft voorgelegen voor de leden van den Raad.

Na onderzoek van dit Rapport werd door ons het verzoek

aan den Minister van Binnenlandsche Zaken gericht om een onderhoud, ter bespreking van de zaken betreffende het te stichten Universiteitsgebouw.

Nadat in Uwe vergadering van den 13^{den} Maart l.l. door den Heer Templeman van der Hoeven omtrent den voorgenomen bouw eene motie (Bijlage N°. 15) was ingediend, waarvan de behandeling op voorstel van den Voorzitter tot een nader te bepalen dag werd uitgesteld, ontvingen wij van den Heer Gugel het op 13 Maart 1890 gedateerd antwoord op de vraag omtrent den bouw onafhankelijk van het Rijk (Bijlage N°. 16) en den 5^{den} April van den Minister het bericht, dat de gevraagde audientie den 11^{den} April zoude worden verleend.

Op den vastgestellten dag hebben zich daarop de Wet-houders Coblijn en Reiger naar den Haag begeven om met Z. E. de zaken te bespreken.

Het besprokene gaf aanleiding tot eene conferentie met den Heer Gugel, en tot eene nadere opdracht om te onderzoeken of het mogelijk is aan het te stichten gebouw eene andere, verder van de Domkerk verwijderde plaats te geven, en om, als die vraag in toestemmenden zin konde worden beantwoord, ons te rapporteeren, welk terrein daarvoor noodig zoude zijn.

Reeds den 20sten April ontvingen wij van Z.H.Gel. bericht, dat de ruimte genoegzaam is voor eene alleszins voldoende distributie, en den 21sten April eene plattegrondteekening, waaruit die indeeling blijkt.

De daarop gevoerde onderhandelingen met de eigenaars van de perceelen mochten echter aanvankelijk geen gunstigen uitslag opleveren. Van dezen stand van zaken heeft de Wethouder Coblijn den 19^{den} Mei en, bij diens ongesteldheid de Wethouder Reiger den 23sten Mei, aan den Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling gedaan.

In verband met deze besprekingen werd den 24sten Mei 1890 ons schriftelijk antwoord op den brief des Ministers van 1 Februari dezes jaars verzonden (Bijlage N°. 17 en 17^a), waarop ons reeds den 30sten Mei werd medegedeeld, dat Z. E. aan het met dien brief ingezonden gewijzigd programma van eischen goedkeuring hecht (Bijlage N°. 18).

Hierop slaagden wij er in het perceel van den Heer van Burkom tot den prijs van f 16,000.— en het benoodigde terrein van de erven Wiesman voor f 22,000.— in handen te krijgen.

Den 9^{den} Juni verleende de Minister op nieuw audientie aan den Wethouder Reiger, waarop dezerzijds de brief van 17 Juni 1890 (Bijlage N°. 19) verzonden werd, die door Z.E. beantwoord werd den 26 Juni. (Bijlage N°. 20).

En hiermede is deze belangrijke zaak een nieuw stadium ingetreden.

De Gemeenteraad is nu in de gelegenheid met volkomen vrijheid te kiezen tusschen den vroeger voorgenomen bouw, die bij de krachtige en jegens onze gemeente welwillende houding van den tegenwoordigen Minister, wel niet door tegenwerking zal worden vertraagd, en eene andere plaatsing van het door ons te stichten monument.

Het heeft uit den aard der zaak geruimen tijd een onderwerp van overweging bij ons uitgemaakt, of wij aan Uwe Vergadering een voorstel zouden indienen tot wijziging van de tot dusverre te dezer zake genomen besluiten. Toen echter de Minister ons een subsidie van f 21,000.— in uitzicht stelde, op de voorwaarden, welke uit onze voorstellen nader blijken, oordeelden wij het raadzaam van Uwe vergadering de vereischte machtiging te vragen.

Wij mogen niet verhehlen, dat daardoor aan de Gemeente, behalve de meerdere uitgaven, die een gevolg zijn van de uitbreiding der eischen, en waarvan wij U reeds kennis

gaven (Bijlage 8) een nieuw offer van ($f 38,000 + f 2660 - f 21,000$) = $f 19,660$ wordt opgelegd. Toch meenen wij het besteden van die som te moeten aanbevelen.

Het komt ons namelijk voor, dat het Universiteitsgebouw, op de nieuwe plaats gesticht, al zal het, op zich zelf beschouwd, niet meer aan de eischen van het schoonheidsgevoel voldoen dan het vroeger ontworpen, door de meerdere verwijdering van de hooge Domkerk, meer tot zijn recht zal komen.

Verder zal het sloopen van het Leesmuseum ten gevolge hebben, dat van het plein een beter gezicht zal worden verkregen op de Zuidzijde van de fraaie Domkerk, terwijl de bouw van het zooveel hoogere Universiteitsgebouw op de plaats, waar thans het Leesmuseum staat, dat gezicht zeker nog meer dan thans zoude belemmeren.

Eindelijk stellen wij ons voor, dat van Rijkswege na enkele jaren aan den in het gezichtkomenden buitenmuur van den kloostergang wel eene met de omgeving passende bekleeding, zal worden gegeven, zoodat ook dat monument, aan welks restauratie zulke aanzienlijke sommen zijn besteed, meer tot zijn recht en meer in het gezicht zal komen.

Ten einde de uitgaven, die nog voor de gemeente zullen overblijven, te kunnen beoordeelen diene het volgende overzicht.

Aankoop van het huis van Jhr. Ram . .	f 44,100.—
Honorarium en onkosten aan de Heeren	
Gugel en Vermeijs (Raadsbesluit 24 Jan. 1889) -	4,957.28
	f 49,057.28
in ronde cijfers	- 49,000.—
Bouwkosten	- 140,000.—
Transporteeren	f 189,000.—

Transport . . .	f 189,000.—
Aankoop perc. van Burkom en Wiesman. . .	- 38,000.—
Onkosten op dien koop	- 2,660.—
Belooning Architect, Opzichters, enz. . . .	- 9,000.—
	f 238,660.—

Af bijdrage Provincie . . .	f 25,000.—
„ „ ingezetenen . . .	- 48,000.—
Subsidie Rijk	- 21,000.—
	- 94,000.—
	f 144,660.—

of in ronde cijfers f 145,000.—, terwijl voor de Gemeente in 1885 was gerekend op eene uitgave van f 100,000.

Indien niet wordt overgegaan tot de uitvoering van het nieuwe plan, dan zullen de kosten ongeveer f 20,000 lager zijn. In elk geval komt der Gemeente nog ten goede de rente, welke gekweekt is van de som, die door de vrijgevigheid der ingezetenen is bijeengebracht. Bovendien kan men verwachten dat aan belooning architect enz. geen f 9000 zal worden besteed.

Tot ons leedwezen laat de beschikbare tijd niet toe aan onze toelichting die uitbreiding te geven, die wenschelijk ware in verband met het belang van het onderwerp. Wij geven er evenwel de voorkeur aan, dat de verzameling gedrukte stukken U spoedig bereikt, en stellen ons te Uwer beschikking om mondeling een en ander nader uiteen te zetten. Alleen zij nog medegedeeld, dat de zekerheid niet bestaat, dat het Rijk het subsidie van f 21,000 zal verleenen. Bij den beperkten tijd bestaat bestaat niet de gelegenheid om den aankoop der perceelen afhankelijk te stellen van de goedkeuring der Wetgevende Macht. Het belang van het Rijk bij de dading omtrent de klooster-

gangen is evenwel zoo groot, dat de aanneming van eene betrekkelijke wet ons niet twijfelachtig voorkomt.

Op de leeskamer van den Raad worden te Uwer inlichting overgelegd de volgende teekeningen:

- I. Een schetsplan van Professor Gugel.
- II. Een schetsplan door de bouwmeesters in Maart 1889 ingezonden bij het program van eischen.
- III. Eene situatietekening van de omgeving van het Munsterkerkhof met aanduiding van de grenzen der te koopen perceelen.
- IV. Een plattegrond, ontvangen van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken bij den brief van 1 Februari 1890.

Om de aangevoerde redenen hebben wij de eer U voor te stellen:

- I. Ons te machtigen met den Staat der Nederlanden eene dading te treffen, waarin in hoofdzaak het volgende wordt bepaald.

«De nog tusschen den Staat en de gemeente Utrecht hangende geschilpunten over het eigendomsrecht «van twee strooken grond met daarop staande kluizen «en bogen en van het binnenplein, een en ander deel «uitmakende van het terrein, waarop zich de klooster-gang bevindt, worden in der minne geëindigd op «de volgende wijze:

1. «De gemeente Utrecht ziet geheel af van elk «eigendoms- of enig ander recht op den Vrijhof en «op de kloostergangen met het terrein, waarop deze «zich bevinden, kadastraal bekend Gemeente Utrecht, «Sectie B, N°. 2656, en erkent den Staat der Neder-

«landen als eenigen eigenaar van die perceelen zonder eenige reserve hoegenaamd.

«Daarentegen verbindt zich de Staat een doorgang «voor voetgangers lang de zuidzijde van de Domkerk «open te houden, in den regel dagelijks van 7½ uur «des morgens tot 10 uur des avonds, en dien te «onderhouden, schoon te houden en te verlichten.

2. «De gemeente Utrecht staat in vollen en vrijen «eigendom af aan den Staat der Nederlanden, die in «eigendom aanneemt het geheele gebouw, kadastraal «bekend Gemeente Utrecht, Sectie B, N°. 2655, «waarin thans het Leensmuseum gevestigd is.

3. «De gemeente Utrecht verbindt zich binnen «twee jaren (na de sluiting der overeenkomst) op «hare kosten tot het tot aan den beganen grond «sloopen van het gebouw in punt 2 bedoeld, het «zoodoende vrijkomend terrein met klinkers te be- «straten en in dier voege op te leveren, dat de «kloostergang aan die zijde geheel open als historisch «monument van het plein zichtbaar worde.

«De opbrengst van de afbraak komt ten bate der «gemeente, welke het behoorlijk onderhoud der be- «strating van het vrijgekomen terrein nu en later ten «haren laste neemt.

4. «De Staat der Nederlanden verbindt zich ter «uitvoering van het vorenstaande aan de gemeente «Utrecht een subsidie te verleen van f 21,000, in «gedeelten uit te keeren vóór 1 Januari 1894.

5. «Alle kosten op de te sluiten overeenkomst «vallende, met uitzondering van die van zegel, komen ten laste van den Staat.»

II. Te besluiten tot aankoop der perceelen, kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B, N°. 602, N°. 2695 gedeeltelijk en N°. 2696 gedeeltelijk, en daartoe te nemen de volgende besluiten:

A. De Raad der gemeente Utrecht,
overwegende, dat het bij de stichting van het Universiteitsgebouw, ter verfraaiing van het Munsterkerkhof, noodig is de beschikking te hebben over het perceel, kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, N°. 602, toebehoorende aan den Heer Willem van Burkom;
overwegende, dat deze zich heeft bereid verklaard, het bedoelde perceel aan de gemeente te verkoopen voor de som van zestien duizend gulden;

Besluit:

1. van den Heer W. van Burkom voor de gemeente aan te koopen het hem toebehoorend perceel aan het Munsterkerkhof, kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B, 602, en zulks voor de som van zestien duizend gulden, onder voorwaarde dat het perceel den 1sten November 1890, onbezwaard en niet langer verhuurd dan tot 1 Mei 1891, aan de gemeente zal worden geleverd.

2. Burgemeester en Wethouders te machtigen hierin verder het noodige te verrichten,

B. De Raad der Gemeente Utrecht,
overwegende, dat het bij de stichting van het Universiteitsgebouw, ter verfraaiing van het Munsterkerkhof, noodig is de beschikking te hebben over de perceelen kadastraal Gemeente Utrecht, Sectie B N°. 2695 gedeeltelijk en N°. 2696 gedeeltelijk, toebehoorende aan de erven van den Heer J. H. Wiesman;
overwegende, dat de Heer A. C. Wiesman zich

namens de erven heeft bereid verklaard, mits daartoe de noodige rechterlijke machtiging worde verkregen, bedoelde perceelen aan de gemeente te verkoopen voor de som van twee en twintig duizend gulden;

Besluit:

1. Van de erven van den Heer J. H. Wiesman voor de gemeente aan te koopen de hun toebehoorende perceelen aan het Munsterkerkhof, kadastraal Gemeente Utrecht, Sectie B N°. 2695 gedeeltelijk en N°. 2696 gedeeltelijk, op bijgaande teekening met eene roode kleur aangeduid, en zulks voor de som van twee en twintig duizend gulden en verder onder de volgende voorwaarden:

a. De grenzen tusschen de gedeelten der perceelen 2695 en 2696, welke aan de verkoopers verblijven of hetwelk gemeen eigendom blijft, en datgene wat aan de gemeente overgaat, worden bepaald door de volgende lijnen:

uit het zuidelijkste punt van de westelijke buitenzijde van den muur der thans bestaande werkplaats (op de teekening aangeduid met letter *a.*) loopt de grenslijn noordelijk in de richting van een van wege het gemeente-bestuur door den Directeur der gemeentewerken vast te stellen punt *x*. — tot aan het op de teekening aangeduid punt *b.*; dit punt *x* moet vallen tusschen het noordelijkste punt (gemerkt *x*¹.) van gemelden muur der thans bestaande werkplaats en tusschen het noordelijk uiteinde der lijn die het verlengde uitmaakt van het bestaande, thans reeds in rechte lijn loopende gedeelte van gemelden westelijke muur der werkplaats, welk punt op de teekening is aangeduid met *x*².

Op het gedeelte dezer grenslijn, zich uitstreckende

van gemeld punt *a.* tot aan het punt *b.*, in de lijn van den te stellen muur *b.c.* wordt door de gemeente op hare kosten een scheidingsmuur gesteld die tusschen haar en de verkoopers gemeen zal worden.

Van gemeld punt *b.* loopt de grenslijn naar het punt *d.* langs de lijn *b.c.*

In gemelde lijn *b.c.* zal een muur worden gesteld op een afstand van 4.62 M., ten zuiden van den muur die thans aan de zuidzijde van perceel 2696 dit perceel van perceel 2695 scheidt; van dezen muur zal het gedeelte *b.d.* door de gemeente Utrecht als gemeene scheidsmuur worden gesteld, terwijl het gedeelte *d.c.* door de verkoopers kan gesteld worden. Gemeld punt *d.* is gelegen in het verlengde van de lijn *e.f.*, zijnde de westelijke buitenkant van den bestaanden muur aan de oostzijde van den thans bestaanden uitgang.

Van het punt *d.* loopt de grens tot het punt *f.* in het verlengde van de voormelde lijn *e.f.* Ook op dit gedeelte *d.f.* wordt door de gemeente Utrecht een scheidingsmuur gesteld, die gemeen wordt als gezegd.

Van het punt *f.* loopt de grens in westelijke richting naar het punt *g.* in de lijn evenwijdig aan den muur thans tusschen de perceelen 2696 en 2695 zich bevindende (straks vermeld) en wel op een afstand van hoogstens 80 centimeter van dezen bestaanden muur.

Het punt *g.* vormt het westelijke eindpunt van de oostelijke scheiding van den nader te vermelden gang en de ligging van dat punt *g.* wordt bepaald door de aan dien gang te geven breedte, nader te vermelden.

Ook op dit gedeelte *f.g.* der grenslijn stelt de

gemeente Utrecht een scheidingsmuur welke gemeen wordt als voormeld.

De gemelde scheidingsmuur zal aangelegd worden op een hoogte van 2.50 M. boven het hoogst thans bestaande grondvlak.

b. De scheidingsmuur tusschen de perceelen 2696 en 2697 zal voor zoover die buitenmuur wordt, door de gemeente Utrecht op hare kosten worden bekleed met een halve steen van harde steensoort.

c. Aan de oostzijde van dien aldus bekleeden muur zal een gang van minstens een Meter breedte onbebouwd blijven liggen als gemeenschappelijk eigendom van verkoopers en de gemeente Utrecht, om uitgang te geven naar het Munsterkerkhof. Deze gang is op de teekening aangeduid met de letters *ghik*.

In den grond van dezen gang zal de gemeente Utrecht, de versnijding van het aan de oostzijde door haar op te richten gebouw mogen plaatsen. De gang zal langs de lijn *ik*. worden afgesloten met een ijzeren hek, waarvan elk der mede-eigenaars een sleutel heeft, en dat — buiten den tijd dat bepaald van den gang gebruik wordt gemaakt — gesloten moet blijven. De gemeente Utrecht zorgt voor de bestrating van dien gang.

d. Op het zuidelijkste gedeelte van het afgestanen deel van perceel N°. 2695, op de nevensgaande situatie-teekening met stippellijn aangegeven en begrepen tusschen de letters *almn*, mogen geen gebouwen geplaatst worden, hooger dan de scheidingsmuur.

e. In het op den af te stanen grond te stichten gedeelte van het gebouw zullen in de gevels, gericht naar de niet verkochte gedeelten van de bovengenoemde

perceelen, geene andere ramen mogen worden gemaakt dan welke voorzien zijn van ondoorzichtig glas. Alleen het bovengedeelte dezer ramen mag beweegbaar zijn.

f. De gekochte perceelen worden uiterlijk den 1sten Mei 1891 onbezwaard en onverhuurd geleverd.

2. Burgemeester en Wethouders te machtigen hierin verder het noodige te verrichten.

III. Goed te keuren de opgave van eischen, die den 22sten Mei 1890 door ons aan Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken is opgezonden, (Bijlage N°. 17) en die door Z. E. bij missive van den 30sten Mei 1890 (Bijlage N°. 18) is goedgekeurd.

IV. Mits de Wetgevende Macht vóór den 1sten December 1890, hare goedkeuring zal hebben gehecht aan de dading bedoeld sub I,

ons te machtigen:

a. tot het sluiten der overeenkomst, welke de Raad zich, bij besluit van den 14^{den} October 1887, bereid heeft verklaard aan te gaan, met dien verstande, dat Art. 1 daarvan werde gelezen:

«Contractante ter andere, wenshende ter gelegenheid van het feest van het 250-jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit door eene feestgave hare belangstelling in deze instelling te betoonen en te haren behoefte behoorlijke lokalen beschikbaar te stellen, verbindt zich aan het Munsterkerkhof op de terreinen, kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B, Nos. 602, 603, 2696 gedeeltelijk en 2695 gedeeltelijk binnen 3 jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een aanvang te maken met de stichting van een nieuw gebouw en dit gebouw, hetwelk

XVIII

gemeente-eigendom blijft, aan contractant ter eenre
ten behoeve der Rijks-Universiteit te Utrecht, kosteloos
in bruikleening af te staan»
en dat

de 3de alinea van Art. 3 vervalt.

b. Daarna aan de Heeren Professor E. Gugel en
F. J. Nieuwenhuis op te dragen de plannen en het
bestek op te maken voor het Universiteitsgebouw, te
stichten op de sub. IV omschreven plaats en vol-
doende aan de vastgestelde opgave van eischen.

- V. Voor de verdere kosten van de stichting van het
Universiteitsgebouw van gemeentewege beschikbaar
te stellen eene som van f 95,000.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

(get.) F. H. COBLIJN, *Weth.*

De Secretaris,

(get.) DE WATTEVILLE.

het Un

Burgem
der

Betreffende:
het Universiteitsgebouw.

DELFT, 19 September 1888.
UTRECHT, 20 September 1888.

WelEdelAchtbare Heeren!

De vertrouwelijke mededeelingen, welke ons in de vergadering van 30 Augustus j.l. over den staat der Universiteitskwestie welwillend werden verstrekt, hebben bij ons een punt van veelzijdig en nauwgezet onderzoek uitgemaakt, waarbij wij niet in gebreke bleven, naast de reeds beproefde distributies, de nog mogelijke oplossingen van het vraagstuk tot een onderwerp van studie te maken.

Wij nemen de vrijheid, de uitkomst van ons overleg in de navolgende beschouwingen en opmerkingen nederteleggen.

Kon volgens de ons gedane mededeelingen de houding van den tegenwoordigen heer Minister van Binnenlandsche zaken in het algemeen ons niet den indruk geven, dat Zijne Excellentie van een ernstig streven tot spoedige oplossing van het vraagstuk van den Universiteitsbouw wordt beziel, ook de weinige in zeer vage en weifelende aanduidingen mondeling in vooruitzicht gestelde concessies schijnen ons, door het laatste schrijven van den heer Minister, althans gedeeltelijk, wederom in twijfel gesteld te zijn.

Aan
Burgemeester en Wethouders
der Gemeente Utrecht.

Het in de ministerieele aanschrijving uitgedrukte verlangen , dat in een nieuw project voor het Universiteitsgebouw op de harmonie met de omgeving zou moeten worden gelet , kan immers in verband met de gewisselde stukken moeielijk anders worden opgevat , dan dat het ontwerp met den kruisgang en het groote auditorium *in stijl behoort overeen te komen.*

Over het vereischte aantal collegekamers en de daarvoor gewenschte afmetingen zijn geen nieuwe gegevens verstrekt , evenmin over de grootte van het kleine auditorium , een der voornaamste punten van verschil tusschen de deskundigen en adviseurs der Regeering en Uwe bouwmeesters. Er bestaat dus voor een nieuw project geen bepaald programma en het ontwerpen van een nieuw plan op grond van deze gegevens of bloote vermoedens ware inderdaad niets anders dan een werken in het blinde.

Wanneer wij daarbij overwegen , dat een op zulke gebrekkige grondslagen ontworpen nieuw plan wederom aan het oordeel van den Senaat , van het Curatorium en aan de adviezen van de deskundigen des heeren Ministers zal moeten worden onderworpen , bij welke autoriteiten omtrent de eischen van het gebouw ook geen overeenstemming bestaat , en wij roepen ons het vroeger gebeurde voor den geest , dan is het inderdaad niet te verwonderen , dat ons aanvankelijk de lust ontbrak en de moed ontzoonk , den reeds verrichten Sisypheus-arbeid andermaal op te vatten.

Is het noodig hierbij aan de ongehoorde aanmatigheden van den rijksbouwkundigen adviseur te herinneren , die in zijne rapporten niet eens den toon wist te treffen , die in het verkeer onder beschaafde , of zelfs alleen fatsoenlijke lieden gebruikelijk is , en die op eene ook voor leken vatbare wijze de meest doorslaande bewijzen heeft gegeven van volslagen gemis aan oprechtheid of objectiviteit.

En toch werd door de meerderheid van het Curatorium, zonder in acht neming van den wijzen en geijkten stelregel: «audiatur et altera pars!» met de eenzijdige betoogen en inlichtingen van deze specialiteit genoeg genomen en op grond daarvan advies uitgebracht.

Onmogelijk kunnen wij ons aan eene dergelijke bejegening voor een tweede maal blootstellen.

Alleen aarzeland en gedreven door den goeden wil, de door Uw College opnieuw beproefde pogingen tot oplossing der Universiteitskwestie onzerzijds tot aan de uiterste grens der mogelijkheid te steunen, kunnen wij onder deze omstandigheden *onder zekere voorwaarden* tot het aanvaarden eener nieuwe opdracht besluiten.

Wat deze laatsten betreft, achten wij ons in de eerste plaats verplicht, Uw College in overweging te geven, van Zijne Excellentie den tegenwoordigen Minister van Binnenlandsche Zaken eene nadere verklaring uittelokken, of en in hoeverre Zijne Excellentie de bepalingen van het programma der vroegere regeering *bindend of facultatief verklaart*.

Meer bepaald zijn het de beide voornaamste punten van verschil: de kwestie over de afmetingen van het kleine auditorium en die over den stijl van het gebouw, waartrent nadere ophelderingen en bepaalde verklaringen zeer zeker vóór de aanvaarding onzer nieuwe taak vereischt zijn.

Naar het gevoelen van den eersten ondergeteekende falen alle, planverdeelingen, waarin niet door de verplaatsing van den hoofdingang tot het groote auditorium naar de hoofdas dezer zaal voor eene behoorlijke en rechtstreeksche gemeenschap van het auditorium met het nieuwe gebouw wordt gezorgd. Op grond daarvan en om andere redenen moet het bij het projecteeren van eene nieuwe distributie van het hoogste belang worden geacht,

vooraf ook volkomen ingelicht te zijn, of het doorbreken eener hoofddeur in de hoofdas van den grooten gehoorzaal, tot gemeenschap met het nieuwe gebouw, al of niet de goedkeuring van Zijne Excellentie kan wegdragen.

Met het oog op nieuwe verhandelingen met het College van Curatoren, die het onmiddellijke gevolg zullen zijn van de indiening van een nieuw ontwerp, zal naar onze overtuiging eene welwillende tusschenkomst van Uw College voldoende zijn, om in het vervolg de behandeling der zaken op eene andere wijze te doen plaats hebben.

Het eenvoudige betoog, dat bij het uithangen van een oordeel of bij het vervullen eener arbitrage in zaken als de onderhavige *het hooren van beide partijen* een eisch van billijkheid en rechtvaardigheid is, zal wel voldoende zijn, om ons in het vervolg nieuwe onverdiende krenkingen te besparen.

Ten slotte achten wij ons in het belang van een goeden voortgang der zaak tot de volgende opmerkingen verplicht.

Voor het geval, dat Zijne Excellentie de heer Minister op den eisch van zijnen ambtsvoorganger blijft persisteeren en voor het kleine auditorium eene grootte van 130 M² noodig acht, zal naar onze overtuiging de vraag over de onderdrukking of verplaatsing van den openbaren doorgang opnieuw een onderwerp van ernstige overweging behooren uittemaken. Wordt het nieuwe Universiteitsgebouw op denzelfden afstand van den Dom geplaatst als het bestaande Leesmuseum, dan is de mogelijkheid, eenen 2 M. breeden doorgang buiten en naast het Universiteitsgebouw — onder het traptorentje — aanteleggen niet uitgesloten.

Zoowel in het belang eener doelmatige distributie als in het belang der buitenordonnantie ware de verwijdering van den openbaren doorgang van zijne tegenwoordige plaats zeer wenschelijk.

Ons vleiende, dat de door ons geuite wenschen en gestelde voorwaarden door Uw College als billijk en door de omstandigheden en feiten gemotiveerd zullen worden erkend, en daarom Uwe instemming zullen vinden, noemen wij ons met de meeste hoogachting

van Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de dienstwillige Dienaren,

(get.) E. GUGEL.

(get.) C. VERMEIJES.

Nº. 31.

Utrecht, 13 October 1888.

Gelijktijdig met de ontvangst door den Voorzitter van ons College van Uwer Excellentie's missive van 23 Juli l.l., kwamen wij in het bezit van de teekeningen en schetsen, welke Uwe Excellentie onder zich had gehouden, in afwachting van het nader onderhoud, dat door Uwe Excellentie was toegezegd aan de commissie uit ons College, welke den 31sten Mei de eer had bij Uwe Excellentie in audientie te worden toegelaten.

Aangezien ons uit deze terugzending is gebleken, dat Uwe Excellentie dat nader onderhoud niet noodig oordeelde, alvorens door ons College verdere maatregelen werden genomen, ter bevordering van de tot standbrenging van het ontwerp voor een Universiteitsgebouw, dat de goedkeuring ook van Uwe Excellentie zoude kunnen verwerven, hebben wij onze bouwmeesters uitgenoodigd tot het houden eener conferentie ter nadere overweging der eischen, waaraan het ontwerp ter bereiking van het boven omschreven doel, zoude gerekend kunnen worden te moeten voldoen.

Eerst wegens de uitlandigheid der beide bouwmeesters, later wegens eene ongesteldheid van den Heer Professor Gugel, moest deze conferentie worden uitgesteld, zoodat zij niet eerder konde worden gehouden dan den 30sten Augustus l.l.

Naar aanleiding van het nader advies, dat wij van de bouwmeesters mochten ontvangen, hebben wij gemeend hen te moeten handhaven in de reeds in 1886 aan hen gegeven opdracht tot het vervaardigen van bouwplannen

*Aan
Zijne Excellentie den Minister van
Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.*

voor het van gemeentewege aan het Munsterkerkhof te stichten Universiteitsgebouw, de vrucht van welke vernieuwde opdracht wij ons voorstellen zoodra mogelijk aan Uwe Excellentie ter kennisneming en goedkeuring aan te bieden. Wij stellen er prijs op Uwe Excellentie dit ons besluit mede te deelen ten einde Uwe Excellentie eenigszins op de hoogte te houden van den stand van zaken, en vleien ons met de hoop, dat de Hoogleeraar Gugel, die van Rijkswege is belast onze aanstaande Architecten in de «Schoone Bouwkunde» op te leiden, en onze bekwame en ervaren Architect, Directeur der Gemeentewerken — rekening houdende met de beschikbare ruimte en geldmiddelen — er in zullen slagen aan het ook thans weder door ons College in hunne kunde gesteld vertrouwen bij vernieuwing te voldoen.

Ook bij dit nader overleg is ons gebleken, dat de bouwmeesters volharden in hunne meening, dat op door hen blootgelegde gronden de Gothische stijl voor het Universiteitsgebouw moet worden uitgesloten. Waar ons College zich zijne mindere kennis ten deze volkomen bewust is, heeft het uit eerbied voor het gezag van den Hoogleeraar, die, zooals boven gezegd werd, van Rijkswege met eene zoo gewichtige roeping als de vorming onzer aanstaande bouwkundigen zich belast ziet, gemeend het gebruik van dien stijl ook thans niet te mogen voorschrijven.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

(get.) W. R. BOER.

De Secretaris,

(get.) DE WATTEVILLE.

Nº. 31

Bericht
1888, n°. 3
siteitsgebo

Burge

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 3139. Afdceeling O.

Bericht op schrijven van 13 Oct.
1888, n°. 31, betreffende Univer-
siteitsgebouw.

's-Gravenhage, 27 October 1888.

Met genoegen zag ik uit Uw schrijven van 2 Februari jl. aan den Gemeenteraad, waarvan kennis werd gegeven aan mijn ambtsvoorganger bij missive van 7 Februari ll. n°. 38, dat het door dezen op 19 December 1887 aan U gezonden ontwerp-contract geene overwegende bezwaren bij U had gevonden en dat de aanneming daarvan door den Gemeenteraad door U niet werd ontraden.

Met verlangen zag ik dan ook uit naar eenig bericht of de Gemeenteraad zich met de bepalingen van dat concept-contract heeft kunnen vereenigen.

Doch telkens, en bij het bezoek van de Commissie uit Uw college op 31 Mei jl. en nu laatstelijk bij de ontvangst van Uw nevensvermeld schrijven, zag ik mij daarin teleurgesteld. Gaarne verklaar ik mij bereid om, zoodra gemeld contract zal zijn tot stand gekomen, de gedurende zoo langen tijd afgebroken onderhandelingen weder aan te knopen en deze zaak, zooveel van mij afhangt, zoo mogelijk tot een goed einde te brengen.

Aan

Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

354

Waar in Uw laatste schrijven gezegd wordt dat Uw College meent de door U gekozen bouwmeesters te moeten handhaven in de opdracht tot het vervaardigen van bouwplannen, meen ik te mogen opmerken, dat noch door mijn ambtsvoorganger, noch door mij er op is aangedrongen of als voorwaarde gesteld, dat die bouwmeesters door U zouden worden losgelaten. Ook trof het mij in dat schrijven, dat tot tweemaal toe en met nadruk er op gewezen wordt, dat de heer Gugel door de Regeering is benoemd tot hoogleeraar in de schoone bouwkunde; ik zal hieruit toch niet moeten opmaken, dat het Uwe meening zou zijn, dat hij door zijne benoeming tot hoogleeraar onfeilbaar is geworden of dat aan U of mij kritiek op zijne bouwplannen niet veroorloofd zou zijn?

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(get.) MACKAY.

N°. 63.

Zijne
Bi

N°. 63.

Utrecht, den 13^{den} November 1888.

Bij Uw Excellentie's missive van 27 October l.l., n°. 3139 Afdeeling O. werd ons medegedeeld, dat Uwe Excellentie zich bereid verklaarde om de gedurende zoo langen tijd afgebroken onderhandelingen omtrent het alhier te stichten Universiteitsgebouw weder aan te knopen, zoodra het contract, dat door Uw Excellentie's ambtsvoorganger op 19 December 1887 aan ons gezonden is, zal zijn tot stand gekomen, en werd ons de teleurstelling van Uwe Excellentie kenbaar gemaakt over het ontbreken van eenig bericht of de Gemeenteraad zich met de bepalingen van dat concept-contract heeft kunnen vereenigen.

Naar aanleiding van het thans door Uwe Excellentie uitgesproken verlangen, dat de zaak van het contract tot een einde worde gebracht, hebben wij de eer de volgende beschouwingen aan de welwillende overweging van Uwe Excellentie te onderwerpen.

Toen de dezerzijds aangewende pogingen, om den Ambtsvoorganger van Uwe Excellentie te doen terugkomen van de gestelde eischen omtrent de contractueele verbintenis tot stichting van het Universiteitsgebouw niet mochten worden bekroond met den te dezer stede zoozeer gewenschten uitslag, en Zijne Excellentie vasthield aan het concept van

Aan
Zijne Excellentie den Minister van
Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.

den 19^{den} December 1887, werd door ons College den 2^{den} Februari 1888 aan den Raad kennis gegeven van den stand van zaken.

Bij deze kennisgeving werd door ons College niet voorgesteld om te voldoen aan het verlangen van den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Ook na den 2^{den} Februari meende ons College zoodanig voorstel niet te mogen doen en werd dientengevolge onze mededeeling van 2 Februari 1888 niet door den Voorzitter bij den Raad in behandeling gebracht.

De redenen van dat uitstel zijn de volgende.

Van den aanvang af heeft er bij ons College bezwaar tegen bestaan om in de overeenkomst van bruikleen bepalingen op te nemen, waarbij de Gemeente — die niet door contractueele bepalingen verzekerd is van den even aanzienlijken als gewaardeerden geldelijken steun der Provincie en der Ingezetenen — zich tot de stichting van het Universiteitsgebouw contractueel zoude verbinden.

Toen echter gebleken was, dat Uw Excellentie's Ambtsvoorganger de opname van de verplichting tot stichting bleef verlangen, is door ons, onder mededeeling van al de missive des Ministers, een ontwerp-contract, dat in enkele opzichten afweek van het concept van Z.E., aan de goedkeuring van den Raad onderworpen.

In de vergadering van den 14^{den} October 1887, mocht het ons gelukken de goedkeuring van den Raad voor ons ontwerp te verwerven. Bij die gelegenheid is ons gebleken, dat de leden van den Raad niet dan noode onze voordracht hebben goedgekeurd, omdat de contractueele verplichting tot stichting door niemand wenschelijk werd geacht. In de overtuiging, dat de Raad niet verder zal gaan dan het besluit van den 14^{den} October 1887, dat hij daarvan niet in hoofdzaken zal afwijken en bij de wetenschap, dat het

door den ambtsvoorganger van Uwe Excellentie ingenomen standpunt bij de behandeling in de Staten-Generaal geen verdedigers vond, mochten wij in den aanvang van dit jaar de behandeling der zaak door den Raad niet overhaasten. Bij de toenmaals bestaande onzekerheid omtrent de Regeering, welke geroepen zoude zijn om verder in deze zaak te beslissen, was de hoop niet uitgesloten, dat de door de Gemeente geheel vrijwillig voorgenomen bouw tot stand zoude komen, zonder dat zij daartoe door een contract zoude worde verplicht.

Bij de audientie, welke den 31sten Mei door Uwe Excellentie aan twee leden van ons College werd verleend, werd dan ook op de door Uwe Excellentie gedane vraag, of na de correspondentie van December 1887 nog eenig besluit door den Raad was genomen, in ontkennenden zin geantwoord, en werd aan Uwe Excellentie medegedeeld, dat ons College de verwachting heeft, dat de Raad van zijn besluit omtrent het contract in hoofdzaak niet zal afwijken. Verder werd bij die gelegenheid eene poging aangewend om langs een anderen weg het beoogde doel te bereiken en daartoe aan Uwe Excellentie het verzoek gericht om kennis te willen nemen van nieuwe plannen, welke door onze bouwmeesters zoude worden ingezonden en waarbij zooveel mogelijk zoude worden voldaan aan de wenschen der Regeering met betrekking tot de inwendige inrichting van het gebouw.

Aangezien noch bij bovenvermelde audientie noch in den brief van den 23sten Juli 1887 aan den Burgemeester onzer Gemeente door Uwe Excellentie het verlangen werd kenbaar gemaakt, dat eene beslissing zoude worden genomen over het concept-contract van 19 December 1887, werd dezerzijds de hoop opgevat, dat Uwe Excellentie er in mocht toestemmen nieuwe plannen te onderzoeken en

den bouw te bevorderen zonder dat eerst een contract tot stichting werd gesloten.

Mocht het ons eerst gelukken, aan Uwe Excellentie plannen aan te bieden, die de goedkeuring van Uwe Excellentie wegdragen, dan zouden wij daarna het oogenblik gekomen achten voor eene poging om Uwe Excellentie's instemming te verwerven met een ontwerp-contract van van bruikleening.

Met het oog op de over de bruikleening vroeger gevoerde correspondentie vertrouwden wij, dat de bepalingen daaromtrent weinig aanleiding tot verschil meer zouden geven.

Mocht Uwe Excellentie alsnog kunnen goedvinden toe te stemmen in deze wijze van behandeling der zaken, dan zoude daardoor worden voldaan aan een te dezer stede algemeen gekoesterden wensch.

Indien evenwel Uwe Excellentie meent thans niet te moeten afwijken van den door Uwe Excellentie's ambtsvoorganger gestelden eisch, dat de gemeente zich bij een contract tot de stichting verbinden moet, dan zal door ons College daarin worden berust. De Raad heeft door zijn besluit van den 14^{den} October 1887 getoond, dat hij, ter wille van de zaak, bereid was zijn tegenstand tegen dien eisch te laten varen en zal, vertrouwen wij, indien Uwe Excellentie eisch, dat de gemeente zich bij contract tot de stichting verbindt, op dat besluit niet terugkomen.

Wordt in dit geval door Uwe Excellentie alsnog genoeg genomen met het door den Raad aangenomen concept-contract van den 14^{den} October 1887, dan zullen wij ons beijveren de opgave van eischen, welke aan de overeenkomst zal worden gehecht, zoo spoedig mogelijk aan de goedkeuring van Uwe Excellentie te onderwerpen.

Mochten echter de bezwaren van den ambtsvoorganger van Uwe Excellentie tegen bovengenoemd concept ook bij

Uwe Excellentie bestaan, dan gevoelen wij ons toch verplicht tot Uwe Excellentie's het verzoek te richten, alsnog Uw Excellentie's goedkeuring te willen verleen en aan één der twee voorstellen, welke in het slot van onze missive van den 25sten November 1887 aan den toenmaligen Minister zijn gedaan.

Mocht Uwe Excellentie echter volstrekt blijven vasthouden aan het ons den 19^{den} December 1887 toegezonden concept-contract; mocht de aanneming daarvan door den Raad onzer Gemeente de stellige eisch zijn, waaraan moet worden voldaan, dan zal de Voorzitter van ons College de behandeling van dat concept spoedig bij den Raad aanhangig maken.

Wij hadden die behandeling gaarne vermeden met het oog op de verwachting, dat bij den Raad tegen dat concept dezelfde bezwaren zullen bestaan, welke aanleiding hebben gegeven tot het besluit van den 14^{den} October 1887 omtrent de nagenoeg gelijklopende overeenkomsten, welke door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken was voorgesteld, bij missive van 25 Juli 1887, N°. 1966, Afd. O.

Het was ons overigens zeer aangenaam aan het slot van Uw Excellentie's bovengenoemde missive te mogen vernemen, dat er bij Uwe Excellentie geen bezwaar bestaat tegen ons besluit tot handhaving onzer bouwmeesters.

Door ons was dan ook nimmer beweerd of verwacht, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken als voorwaarde zoude stellen, dat onze Gemeente hare bouwmeesters, die haar volle vertrouwen blijven genieten, zoude loslaten.

Volkomen terecht wordt door Uwe Excellentie verondersteld, dat door ons bij het nemen van dat besluit noch is gedacht aan hunne onfeilbaarheid, noch aan beperking van Uw Excellentie's of onze bevoegdheid tot vrije beoordeeling der door hen in te zenden plannen.

Dat besluit is genomen naar aanleiding van hun door ons gemeld nader advies en stond alleen in verband met onze mededeeling, dat wij bij dezen bouw, op grond van het door de bouwmeesters aangevoerde, aan de uitsluiting van den Gothischen stijl meenen te moeten blijven vasthouden. Wat wij omtrent de personen der bouwmeesters daarbij opmerkten strekte alleen ten betooge, hoe dezerzijds het mogelijke is gedaan om de beste waarborgen te verkrijgen voor de deugdelijkheid van het te stichten monument.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

(get.) DE MURALT, *Weth.*

De Secretaris,

(get.) DE WATTEVILLE

Nº. 3699

Bericht
Nov. j.l.
Universitei

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 3699, Afdeeling O.

Bericht op schrijven van 13
Nov. j.l. N°. 63, betreffende
Universiteitsgebouw.

's-Gravenhage, 12 December 1888.

Het langdurig overleg betreffende de verhouding tusschen Rijk en Gemeente bij den te ondernemen bouw en de verklaarbare wensch van allen, die bij de stichting van de nieuwe lokalen ten behoeve van het hooger onderwijs belang hebben, dat die zaak tot een goed einde worde gebracht, nopen mij eene uitvoerige beschouwing van de motieven door Uw College gebezigd tot verklaring van zijn stilzwijgen na de mededeeling van 2 Februari dezes jaars, achterwege te laten.

Ik bepaal mij tot de opmerking dat, nu het blijkt, dat Uw College het niet wenschelijk acht verder gevolg te geven aan het bij gemeld schrijven aan den Raad gedaan verzoek om ten deze te beslissen, mijnerzijds zal worden getracht naar spoedige verwezenlijking van de voornemens van het Bestuur en van de ingezetenen der provincie en der gemeente Utrecht.

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

Met mijn Ambtsvoorganger ben ik van oordeel, dat het in het belang, zoowel van het Rijk als van de Gemeente is, dat, eer tot de technische uitvoering worde overgegaan, de verhouding tusschen beide bij eene overeenkomst worde geregeld.

Maar ik ben tevens bereid aan Uwe bezwaren tegen de door mijn ambtsvoorganger gestelde voorwaarden tegemoet te komen, en hecht mitsdien aan de ontwerp-overeenkomst, welke de Gemeenteraad bij zijn besluit van 14 October 1887 zich bereid verklaard heeft met het Rijk te sluiten, en waaraan hij alstoen zijne goedkeuring heeft gehecht, ook mijne goedkeuring

Ik verklaar mij derhalve bereid eerlang het noodige overleg met U te plegen over de opgaven van eischen, in Art. 2 van voormelde ontwerp overeenkomst bedoeld.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(get.) MACKAY.

Betreff
Universitei
Met een conce
en eene calq
als bij

Betreffende :

Universiteitsgebouw.

Met een concept-programma
en eene calque-teekening
als bijlagen.

DELFT, 6 Maart 1889.
UTRECHT,

Aan

*Burgemeester en Welhouders
der gemeente Utrecht.*

Naar aanleiding van Uw geëerd schrijven, dd. 13 December 1888, hebben wij ons onmiddellijk met de samenstelling van een ontwerp-programma voor het Universiteitsgebouw bezig gehouden. Reeds sedert geruimen tijd met dezen arbeid gereed, hebben wij echter met de aanbieding daarvan aan Uw College tot nog toe gewacht, omdat wij, misschien tengevolge eener verkeerde opvatting, in genoemd schrijven eene uitnoodiging tot directe indiening van ons elaboraat niet meenden te mogen zien.

Ter voldoening aan een ons te kennen gegeven wensch haasten wij ons nu, aan Uw EdelAchtbaren het door ons ontworpen concept-programma hiernevens aan te bieden en daaraan de volgende toelichting bij te voegen.

Tot grondslag voor ons ontwerp namen wij het programma der regeering, toegevoegd aan het schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 31 Augustus 1887. Aan dit stuk hebben wij ons, wat inhoud en volgorde betreft, zooveel mogelijk aangesloten, met weglating evenwel van

de voorwaarden betreffende den stijl van het gebouw en van die bepalingen omtrent de uitvoering, welke zoowel door het Gemeentebestuur en den Gemeenteraad, als door ons voor onaannemelijk worden beschouwd.

Ons concept-programma baseert voorts op eene door ons ontworpen nieuwe planverdeeling, waarin naar wij ons vleien, aan alle eischen is voldaan, die door de betrokken autoriteiten tot nu toe werden gesteld, ja zelfs meer aanbiedt dan gevraagd is.

Behalve eene wachtkamer voor de examinandi op de bovenverdieping, welk vertrek, waarschijnlijk abusief, op het programma van den Minister niet voorkomt, bevat ons plan namelijk op de benedenverdieping eene wachtkamer voor de studenten, groot $\pm 43 \text{ M}^2$. Beide deze lokalen zijn door ons ook in het programma opgenomen.

Inderdaad zou het ontbreken eener stookbare wachtkamer voor de studenten, die bij dergelijke inrichtingen altoos wordt aangetroffen, naderhand als een groote misstand worden erkend. In het regeeringsprogramma voor een Universiteitsgebouw te Leiden was zelfs eene groote recreatie-zaal geëischt.

Eene vijfde collegekamer, die onze nieuwe plattegrond eveneens bevat, meenden wij evenwel vooralsnog niet in het programma te moeten opnemen, uitgaande van de overweging dat van regeeringswege, zooals tot nu steeds geschiedde, in eene of de andere richting eene opdrijving der eischen zal te wachten staan, waaraan denkelijk door het nog beschikbare lokaal voor eene vijfde collegekamer dan zal kunnen worden voldaan.

Terwijl wij de vrijheid nemen, eene doortrekteekening der planverdeeling, waarop ons concept-programma berust, aan Uw College hierbij over te leggen, kunnen wij het niet raadzaam achten, daarvan nu al aan den heer Minister

mededeeling te doen. Integendeel schijnt ons geheimhouding van het bestaan van dit plan gewenscht.

Met de meeste hoogachting hebben wij de eer te zijn

van Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de dienstw. Dienaren,

(get.) E. GUGEL.

(get.) C. VERMEIS.

1 Terrein.

PROGRAMMA VAN EISCHEN

VOOR DEN

BOUW VAN EEN NIEUW UNIVERSITEITSGEBOUW

te UTRECHT.

1 Terrein. Het gebouw wordt opgericht ter plaatse waar zich thans het Leesmusem bevindt en met gebruikmaking van het terrein, vrijkomende door het afbreken van het pand, vroeger bewoond door Jhr. Ram en voor zooverre noodig met gebruikmaking van den daarbij behoorenden tuin. Het moet zich onmiddellijk aansluiten bij de westelijke en zuidelijke kruisgangen van de Domkerk, door welke men het groote Auditorium bereikt, en voorts in verbinding gebracht worden met de groep gebouwen, welke het Auditorium, de Senaatskamer en de lokalen in het voormalig politiegebouw omvatten.

In het nieuwe gebouw behoeft op eene Concierge-woning niet gerekend te worden, omdat den pedel-concierge eene woning in de lokalen van het voormalig politiegebouw wordt aangewezen.

2. Benoodigde lokalen. Het gebouw moet bevatten:

A. *Gelijkstruats.*

- 1°. Vier collegezalen, als:
 één groot ongeveer 120 M².
 drie » minstens 42 M².
 minstens twee dezer collegezalen behooren aan den
 tuin gelegen te zijn. De vorm dezer zalen behoort
 vierhoekig te zijn.
- 2°. Eene spreek- of wachtkamer voor de professoren, groot
 minstens 25 M².
- 3°. Eene pedelskamer, groot ongeveer 15 M².
- 4°. Een jassenbergplaats, groot minstens 12 M².
- 5°. Eene wachtkamer voor de studenten, groot ongeveer
 42 M².

De spreekkamer wordt in de nabijheid van den
 ingang, de pedelskamer ongeveer in het midden van
 het gebouw geplaatst en evenzoo de jassenkamer.

- 6°. Eene van tochtdeuren voorzien vestibule van matige
 afmetingen.
- 7°. Voorts zal op de benedenverdieping een door deuren
 al te sluiten doorgang naar het Vrijhof aangelegd
 worden, onafhankelijk van de communicatie door de
 vestibule.

B. *Op de eerste verdieping.*

- 1°. Vijf faculteitszalen, als:
 één groot ongeveer 70 M².
 één » » 55 »
 twee » » 46 »
 één » » 42 »
- 2°. Eene collegezaal ongeveer groot 35 M².

Trappen,
 privaten
 en water-
 plaatsen.

4. Licht.

6. Vloeren.

7. Gas-,
 water- en
 schelleiding.

3°. Eene wachtkamer voor de examinandi, groot ongeveer 35 M².

4°. Een vertrekje voor den pedel minstens groot 5 M².

5°. Een jassenbergplaats minstens groot 10 M².

Voor de ligging dezer beide laatste lokalen geldt wat van die vertrekken in de benedenverdieping is gezegd.

5. Trappen,
privaten
en water-
plaatsen.

De trappen moeten van steen zijn. Behalve de hoofdtrap, die zooveel mogelijk in 't midden van het gebouw is aan te leggen, is nog eene tweede of diensttrap van mindere breedte noodig, meer nabij de pedelswoning gelegen en waar langs men de zolderverdieping kan bereiken.

Twee privaten en waterplaatsen, aan de buitenlucht uitkomende en door voorportalen van de corridors gescheiden, moeten zoowel op de beneden- als op de bovenverdieping worden aangelegd.

4. Licht.

Alle lokalen ontvangen zijlicht, dat in de faculteits- en collegezalen links van de toehoorders moet intreden. Zoo in corridors als trappen en gangen moet het licht in ruime mate toetreden.

6. Vloeren.

De vloeren van gangen, corridors, privaten en waterplaatsen, ook op de eerste verdieping, moeten van steen zijn. Om gehoorigheid te voorkomen wordt in de faculteits- en collegezalen hetzij van dubbele vloeren hetzij van troggewelven onder de vloeren partij getrokken.

7. Gas-,
water- en
schelleiding.

Alle lokalen, corridors, privaten en waterplaatsen worden van gas- en waterleidingen met toebehooren voorzien. De waterleiding wordt ook voor brandblussching en voor het schoonmaken van het gebouw ingericht. De noodige elektrische schellen worden in de lokalen aangelegd.

8. Berg-
plaatsen.

De vereischte bergplaatsen voor brandstoffen en gereedschappen worden in den tuin geplaatst, waarmede in verband een gemakkelijke toegang van het gebouw naar den tuin wordt aangelegd.

Het maken van een kelder in het gebouw, uitkomende op de straat wordt wenschelijk geacht.

9. Verwar-
ming.

Indien er van calorifères voor de verwarming van gangen of lokalen wordt partij getrokken, worden deze in den kelder geplaatst.

10. Uit-
voering.

Het gebouw wordt van deugdzame materialen opgetrokken met vermijding van surrogaten. De in het gezichtkomende daksvlakken worden met leien afgedekt.

11. Teeke-
ningen.

De over te leggen teekeningen van het gebouw moeten bevatten:

- a. de plattegronden van de fundeering en de kelders, van de verdiepingen en het dak.
- b. de noodige doorsneden.
- c. de opstandsteekeningen van de verschillende gevels, al deze teekeningen uitgevoerd op de schaal van 1 : 100.—

Met deze teekeningen wordt overgelegd eene raming van kosten met omschrijving der aan te wenden materialen.

Behoort bij het schrijven der heeren Gügel en Vermeijs van 2/4 Maart 1889.

N°. 237 F.

Utrecht, 14 Maart 1889.

Wij hadden de eer te ontvangen Uwe missive, dd 6 Maart l.l., waarbij ons naar aanleiding van het verzoek U gedaan, bij ons schrijven van 13 December 1888, een concept-programma van eischen voor den bouw van een nieuw Universiteitsgebouw, alsmede eene daartoe betrekkelijke calque-teekening werden toegezonden.

Alvorens het bedoeld programma van eischen aan den Minister van Binnenlandsche Zaken ter goedkeuring aan te bieden, achten wij het wenschelijk te weten welk bedrag voor den aanbouw van het Universiteitsgebouw volgens dat programma ongeveer zou worden vereischt.

Daar wij het zeer geraden achten, dat de opzending van het programma spoedig plaats vinde, nemen wij de vrijheid U te verzoeken de gewenschte opgave van kosten ons zoo spoedig mogelijk uiterlijk vóór den 20 Maart e. k. te verstrekken.

Burgemeester en Wethouders der Gemeente Utrecht,

De Burgemeester,
(get.) W. R. BOER.

De Secretaris,
(get.) DE WATTEVILLE.

Aan
de Heeren E. Gugel en C. Vermeijs
te Delft,
C. Vermeijs en E. Gugel te Utrecht.

Ad. N°. 237 F. betreffende:
Universiteitsgebouw.

DELFT, 17
UTRECHT, 18 Maart 1889.

Aan
Burgemeester en Welhouders
der gemeente Utrecht.

In antwoord op Uw schrijven, d.d. 14 Maart, N°. 237 F, hebben wij de eer te berichten, dat de kosten voor den aanbouw van het te stichten Universiteitsgebouw volgens het door ons overgelegde programma ongeveer f 15,000 meer zouden bedragen dan destijds plan A door ons is begroot.

Terwijl volgens het programma alleen de vestibule geen uitbreiding, maar veeleer eene inkrimping van afmetingen ondervindt, zouden ter bevrediging der allengs hooger geklommen eischen der Regeering, nagenoeg alle lokalen eene meer of minder aanmerkelijke uitbreiding ondergaan.

Zoo bedroeg de vlakke inhoud der grootste faculteitskamer volgens plan A $\pm 57 \text{ M}^2$, terwijl in het regeeringsprogramma $\pm 75 \text{ M}^2$ zijn gevraagd.

En terwijl het kleine auditorium en in plan A en in het eerste programma van den rijksbouwkundige slechts eene oppervlakte besloeg van 75 M^2 , werden naderhand i het regeerings-programma deze afmetingen zelfs tot $\pm 130 \text{ M}^2$. dus nagenoeg den dubbelen omvang opgedreven!

De aanmerkelijke uitbreiding van dit lokaal eischt tevens eene verhooging der benedenverdieping van het te stichten gebouw.

Eindelijk maakt de door den Minister gewenschte vermijding van alle bovenlichten den aanleg van eene binnenplaats noodzakelijk, wat ook wederom eene niet onbelangrijke uitbreiding van den plattegrond van het te stichten gebouw tengevolge moet hebben.

Nog voegen wij er bij, dat onze globale begrooting van het vermeerderde kostenbedrag op het schetsplan is gebaseerd, dat wij de eer hadden aan ons programma als bijlage toe te voegen.

Met de meeste hoogachting hebben wij de eer te zijn

van Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de dienstw. dienaren,

(get.) E. GUGEL.

(get.) C. VERMEIJES.

Nº. 243 F
—

N°. 243 F.

Utrecht, 19 Maart 1889.

Bij ons schrijven van 13 December ll. deden wij U mededeeling van de missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 12 December 1888, n°. 3699, afdeling O., waarbij ons werd te kennen gegeven, dat hij bereid was zijne goedkeuring te hechten, aan de ontwerp-overeenkomst, die de gemeenteraad bij zijn besluit van 14 October 1887, zich bereid verklaard heeft met het Rijk te sluiten en waaraan deze toen zijne goedkeuring heeft gehecht; bij diezelfde missive verklaarde de Minister zich bereid eerlang met ons het noodig overleg te plegen, voor de opgave van eischen in art. 2 der voormelde ontwerp-overeenkomst bedoeld.

Naar aanleiding van dit schrijven zijn de Heeren Gugel en Vermeijs, de door U aangewezen bouwmeesters van het te stichten Universiteitsgebouw, door ons uitgenoodigd, zich met de samenstelling van de door den Minister bedoelde opgave van eischen te belasten.

Genoemde Heeren hebben bij schrijven van 6 Maart ll. aan onze uitnoodiging voldaan en het programma van eischen ingediend, dat wij U hiernevens in afschrift ter kennisneming aanbieden.

Uit eene nader ons door de bouwkundigen verstrekte inlichting, bij hun schrijven van 12/18 Maart ll., bleek ons evenwel, dat de bouwkosten van het Universiteitsgebouw, volgens dit programma van eischen de vroegere raming met $\pm$ f15,000 zouden overtreffen; de redenen,

Aan den Gemeenteraad.

die daartoe aanleiding geven, zijn ontwikkeld in het schrijven der heeren bouwkundigen.

Met het oog op de wenschelijkheid om deze zaak tot een goed einde te brengen en het tot stand komen van het Universiteitsgebouw te bevorderen, meenen wij U te mogen machtiging vragen om het thans overgelegd programma van eischen aan de goedkeuring van den Minister te onderwerpen en daarover zoo noodig onderhandelingen met hem te voeren.

N°. 277

De Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

(get.) W. R. BOER.

De Secretaris,

(get.) DE WATTEVILLE.

N°. 277 F.

Utrecht, 25 Maart 1889.

Bij Uwe missive van 12 December 1888, N°. 3699, Afdeling O., mochten wij de mededeeling ontvangen, dat Uwe Excellentie bereid is, de ontwerp-overeenkomst goed te keuren, die de Raad dezer gemeente bij besluit van 14 October 1887, zich geneigd verklaard heeft met het Rijk te sluiten en waaraan hij toen zijne goedkeuring heeft gehecht; tevens verklaarde Uwe Excellentie zich daarbij bereid eerlang met ons het noodig overleg te plegen, over de opgave van eischen in art. 2 dier overeenkomst bedoeld.

Na ontvangst dezer Uwe missive hebben wij dadelijk onze bouwmeesters uitgenoodigd zich met de samenstelling van de gewenschte opgave van eischen te belasten.

Eene langdurige ernstige ongesteldheid van een der bouwmeesters gaf aanleiding tot eene vertraging in de voldoening aan onze opdracht; tot ons groot leedwezen toch, mochten wij eerst in den aanvang dezer maand hunne opgaven ontvangen.

Met het door hen opgemaakt programma van eischen hebben wij ons in allen deele kunnen vereenigen.

Wij geven ons thans de eer hetzelfde aan Uwe Excellentie

Aan

Zijne Excellentie den Minister van
Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.

aan te bieden en durven de hoop uit te spreken, dat het Uwe goedkeuring zal mogen verwerven.

Ofschoon de kosten van aanbouw, volgens dit programma, de oorspronkelijk geraamde som aanmerkelijk zullen overschrijden, houden wij ons overtuigd, dat de Raad dezer gemeente de noodige middelen wel zal willen beschikbaarstellen, daar hij het evenals de Ingezetenen dezer gemeente op prijs zal stellen, dat de tot standkoming van het nieuw Universiteitsgebouw worde verzekerd.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht.

De Burgemeester,
(get.) W. R. BOER.

De Secretaris,
(get.) DE WATTEVILLE.

Nº. 1581

Bericht c
Maart 1889
nieuw Uni
Utrecht

Burgemeester

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 1581². Afdeling O.

Bericht op schrijven van 25
Maart 1889 n°. 277 F, betreffende
nieuw Universiteitsgebouw te
Utrecht

's-Gravenhage, 6 Juni 1889.

Terwijl ik mij voorstel U eerlang in kennis te stellen met mijne zienswijze betreffende het nieuwe programma van eischen, zal ik vooraf gaarne vernemen of in dat stuk wellicht eenig punt overgeslagen of bij het overschrijven daaruit is weggelaten. Immers na IV Licht volgt VI Vloeren. Het kon ook wezen dat de nummers fout zijn.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(get.) MACKAY.

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

N°. 243 F.

Utrecht, 7 Juni 1889.

Ter beantwoording Uwer missive van 6 Juni 1889, n°. 1581, afdeeling O, hebben wij de eer Uwe Excellentie mede te deelen, dat ons is gebleken, dat in het programma van eischen van het Universiteitsgebouw aan Uwe Excellentie toegezonden bij ons schrijven van 25 Maart l. l. n°. 277 F. werkelijk een fout in de nummering der verschillende punten is begaan, daar op n°. IV volgt n°. VI.

Met leedwezen erkennen wij deze fout; bij vergelijking der verschillende punten in dat programma voorkomende, met die, vermeld in het programma gevoegd geweest bij de missive van Uwe Excellentie van 31 Augustus 1887, n°. 2604, afdeeling O, zal uwe Excellentie evenwel bemerken, dat alle daarin vermelde onderwerpen mede zijn behandeld.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht.

De Burgemeester,
(get.) W. R. BOER.

De Secretaris,
(get.) DE WATTEVILLE.

Aan
Zijne Excellentie den Minister
van Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.

ML^a A.

Bericht
Juni j.l. N
Universite

Burgeme
ve

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.L^a A. Afdeeling O.
—

Bericht op schrijven van 7
Juni j.l. N°. 243 F., betreffende
Universiteitsgebouw Utrecht.

—

's-Gravenhage, 1 Februari 1890.

Omtrent het mij door U toegezonden ontwerp van een programma van eischen voor den bouw van een nieuw gebouw ten behoeve der Rijks Universiteit te Utrecht, zijn door mij verschillende adviezen gevraagd, waarvan de beantwoording tijdroovend is geweest, terwijl ik laatstelijk door vele en dringende ambtsbezigheden verhinderd ben geworden de talrijke te dezer zake ontvangen bescheiden te overwegen met de zorg, welke deze belangrijke aan gelegenheid vereischt. Een en ander verklaart de vertraging der behandeling eener zaak, waarvan ik de beëindiging gaarne wensch te bevorderen.

Ik heb thans de eer U den uitslag mede te deelen van de overwegingen, waartoe de gewisselde stukken mij aanleiding geven.

In het ontwerp-programma wordt sub 1° het terrein omschreven, waarover de bouwmeesters te beschikken

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

hebben en aansluiting van het nieuwe bouwwerk met de bestaande gebouwen, welke bij de Rijks Universiteit in gebruik zijn, gevraagd. Het is noodig en in het belang der bouwmeesters zelve tevens te vermelden, dat het in de bedoeling ligt de van Rijkswegen te beglazen kruisgangen te bestemmen tot «Salle des pas perdus,» en dat deze derhalve met het nieuwe bouwwerk in onmiddellijke gemeenschap moeten worden gebracht.

In verband hiermede kan de eisch sub § 2 van een wachtkamer groot ongeveer 42 M^2 voor de studenten gelijkvloers te ontwerpen, vervallen en opgemerkt worden dat de kruisgangen tevens als vestibule en verbindingsgang kunnen bestemd worden.

Immers zullen de kruisgangen, welke des winters verwarmd zullen worden, en die eene oppervlakte van 268 M^2 bieden, ruimschoots in de behoefte voldoen, en de ondervinding leert dat studenten liever zich bewegen in een ruimen gang dan zich ophouden in een naar verhouding beperkt vertrek. Ook in buitenlandsche Universiteiten worden gangen, zooals de Utrechtsche kruisgangen, met gelijke bestemming aangetroffen.

Met de aanduiding der sub § 2 gewenschte lokalen kan ik mij overigens wel vereenigen. Wat de afmetingen aangaat, is het beter overal waar «minstens» staat, «ongeveer» te lezen en ten aanzien van de eerstgenoemde collegezaal 80 à 120 M^2 te vragen in plaats van «ongeveer 120 M^2 .»

Ten aanzien der verlichting (§ 4) dient aan de bouwmeesters gezegd te worden, dat vallichten moeten vermeden worden. De ondervinding leert, dat bij sneeuwval zulke lichtopeningen verduisterd worden, dat zij vaak aanleiding geven tot lekken en het afdruipe van condensatiewater, en veel onderhoud vereischen.

Betreffende de verwarming (§ 9) is te bepalen dat voor

de gangen, trappen enz., calorifères in de kelders zijn aan te leggen, doch dat de college- en faculteitskamers met haarden of kachels verwarmd moeten worden, en dat de rookkanalen alsdan tegenover de werkmuren moeten geplaatst worden.

Ter beoordeeling van de over te leggen teekeningen (§ 11) moeten ook teekeningen ingezonden worden, aanduidende de constructie der balklagen en der kappen, alsmede verschillende detailteekeningen.

Tot verzekering eener goede uitvoering en het voorkomen van latere uitgaven voor onderhoud en verving der gebouwen, dient de aandacht der bouwmeesters in § 10 er op gevestigd te worden, dat geen bepleistering van buitenmuren, noch nabootsing van het eene materieel in het andere mogen voorkomen. Het veelvuldig aanwenden van zulke bepleisteringen en nabootsing maakt zoodanige bepaling alleszins noodig.

Omtrent een hoofdpunt, den stijl van het nieuwe bouwwerk, wordt niets gemeld.

Toch is het onmisbaar dat de Bouwmeesters weten wat op dit punt van hen verlangd wordt.

In het Program door mijn Ambtsvoorganger den 31sten Augustus 1887 opgezonden, was gezegd: «dat de stijl van het gebouw in overeenstemming moet zijn met dien van de kruisgangen en van het Groot Auditorium, waarmede het een geheel zal vormen.»

Daarentegen lees ik in Uwe brieven van 13 October 1888 N°. 31 en van 13 November 1888 N°. 63, dat Uw College den stijl der bovengenoemde monumenten hier zou wenschen uit te sluiten, en wel op grond van de meening Uwer beide bouwmeesters. Indien de meening van Prof. Gugel en van den nu overleden Stads-Architect Vermeijs als juist erkend ware, zou in het Program moeten geschre-

ven worden, welke stijl te volgen is, of althans bepaaldelijk dat de stijl van kruisgangen, Groot Auditorium, Domkerk en Domtoren uitgesloten is.

Met het oog hierop heb ik zonder vooringenomenheid — evenals ik verwacht dat door U gedaan zal worden — hetgeen omtrent deze quaestie verhandeld is, nagegaan.

Het punt van uitgang is het besluit van den Gemeenteraad van Utrecht van 21 November 1885, waarbij besloten werd tot de stichting van een Universiteitsgebouw *dat de thans voor het Universitair onderwijs nog ontbrekende lokaliteiten zal bevatten*, dat gevestigd zal worden aan het Munsterkerkhof, *en met de tegenwoordige Senaatskamer, Groot Auditorium en verdere lokaliteiten in verband gebracht en tot een geheel gevormd zal worden.*

In het schrijven van Uw College aan Curatoren van 10 December 1885 wordt nog gezegd:

«dat het te stichten Academiegebouw slechts aanvulling van al het reeds bestaande beoogt, dat men bovenal bedoeld heeft het erlangen van eenige geschikte faculteitskamers en collegevertrekken.» In overeenstemming hiermede werd blijkens Uw schrijven aan Curatoren van 15 Juli 1886 aan de Heeren Gugel en Vermeijs *«de bepaalde opdracht»* gedaan tot het ontwerpen van een gebouw:

dat de thans voor het Universitair onderwijs nog ontbrekende lokaliteiten zal bevatten en met de tegenwoordige Senaatskamer, Groot-Auditorium en de verder daar aanwezige lokaliteiten in verband gebracht en tot een geheel zal worden.

Met zoovele woorden werd derhalve het bepaalde voornemen te kennen gegeven om den nieuwen bouw met de oude lokalen in een zoo innig verband te brengen, dat zij te zamen *één geheel zouden vormen*, en het ligt voor de hand dat om de eenheid te verkrijgen, de lokaliteiten van

het oude gebouw, welke bij de tot stand te brengen uitbreiding een gepaste bestemming konden erlangen, met het nieuwe bouwwerk in innig verband en in gemeenschap moesten gebracht worden, en dat de toepassing der vormen aangenomen bij de stichting van die oude gebouwen, welke een monumentaal karakter dragen (Groot-Auditorium en kruisgangen) ook volgehouden moest worden bij den bouw der nieuwe lokalen, m. a. w. dat de uitbreiding en aanbouw moesten geschieden in den stijl van het monumentale Auditorium en van de monumentale kruisgangen. De zeer juiste wensch om de stichting van ontbrekende lokaliteiten te doen strekken tot het bekomen van een Universiteitsgebouw, dat een geheel zou vormen, vordert, zal de eenheid zichtbaar zijn, het handhaven van den monumentalen stijl van de te behouden gebouwen.

Deze natuurlijke redeneering ligt dan ook ten grondslag aan de beschouwingen vervat in het advies van Curatoren van 17 Februari 1887, waarin zij zeggen: «dat het niet twijfelachtig kan zijn, welke stijl moet gekozen worden, wanneer men den blik vestigt op Auditorium en Kloostergang», en mijn ambtsvoorganger meende zich zoowel daarnaar te gedragen, als naar de duidelijke termen van het Gemeenteraadsbesluit van 21 November 1885, toen hij in het programma voor den bouw schreef, dat het nieuwe bouwwerk zich onmiddellijk moest aansluiten bij de kruisgangen, dat van deze ruime en fraaie van Rijksweg op onbekrompen wijze gerestaureerde gaanderijen gebruik moest gemaakt worden en «dat de stijl van het gebouw in overeenstemming moest zijn met dien van de kruisgangen en van het Groot-Auditorium, *waarmede het een geheel zal vormen.*» Ik heb mij in gemoede afgevraagd of tegen dezen logischen gedachtengang argumenten van wezenlijke waarde zijn ingebracht.

De heeren Gugel en Vermeijs wenschten den stijl van Groot-Auditorium en kruisgangen uitgesloten te zien, en het treft mij dat zij tot bevrediging van dien wensch niet aarzelen tegen het bepaalde en verstandige voornemen van den Gemeenteraad tot uitbreiding der bestaande gebouwen *om één geheel te verkrijgen*, op te komen. Immers in hunne nota van 14/15 Juni 1887 verklaren zij dat voor het te stichten gebouw de Renaissance-stijl aangewezen is; en wel verre van te overwegen wat ten aanzien van den stijl het mandaat, om van het bestaande en het nieuwe bouwwerk één geheel te vormen, medebrengt, willen zij dat *het nieuwe bouwwerk «zooveel eenigszins mogelijk een eigenaardig geheel, en op zich zelf staand monument vorme,»* en adviseeren zij «tot eene nog scherpere afscheiding van kloostergang en Universiteit veeleer dan tot eene ineen-smelting van beiden.» Het is ook uit de overige stukken duidelijk dat de heeren Gugel en Vermeijs bij hunne adviezen steeds uitgegaan zijn van de meening, dat het nieuwe bouwwerk behoorde te vormen niet een geheel met het bestaande, maar een afzonderlijk ook in zijne uiterlijke vormen afgescheiden gebouw, dat slechts met een paar deuren gemeenschap zou verkrijgen met de tegenwoordige monumentale Universiteitsgebouwen; dat derhalve het denkbeeld van den Gemeenteraad uitgesproken in de zitting van 21 November 1885, beaamd door Curatoren, gehandhaafd door mijn Ambtsvoorganger, moest losgelaten worden.

De voor die zienswijze aangevoerde argumenten komen mij niet afdoende voor. De bewering «dat de herleving der klassieke oudheid op taalkundig en wetenschappelijk gebied en daarmee de ontwikkeling en de bloei der Universiteiten, met de gelijktijdige hervorming op het gebied der beeldende kunsten zoo nauw in verband staan, dat de keuze van den Renaissance-stijl als van zelve aangewezen is»

mag als een machtspreuk beschouwd worden, waarvoor elk bewijs ontbreekt. Het bewijs zou overigens bezwaarlijk te leveren zijn, dat de bloei van talrijke Universiteiten welke reeds in de XIII^{de} en XIV^{de} eeuw beroemd waren, samenvalt met het tijdperk der Renaissance op kunstgebied. Nog bezwaarlijker is het bewijs, dat dit samentreffen, zoo het erkend werd, er toe noodzaakt in het vervolg alle Universiteiten in Renaissance-stijl te bouwen. De feiten zouden deze bewering logenstraffen en zij moeten de uitspraak der heeren Gugel en Vermeijs doen verwerpen, waar zij beweren dat: «de stichting van een Universiteitsgebouw der XIX^{de} eeuw in gothieken stijl nauwelijks een mindere anomalie zou zijn als de oprichting van een gothischen schouwburg». Daargelaten dat in 1881 het ontwerp voor een gothischen schouwburg van den architect J. H. Zun bekroond werd, dat gothische schouwburgen te Ohio (Cincinnati) te Kansac City (Missouri) en te Stratford on Avon, en een romaansche schouwburg te Worms kunnen aangewezen worden, zijn alleen in de laatste 6 jaren tal van uitgebreide Universiteits- en hooger onderwijs gebouwen in Engeland, in Duitschland, in Amerika, in Britsch-Indië, in Australië, in gothischen stijl gebouwd, zooals:

- de Glasgow-University, door Scott;
- de Universiteit van Wales te Aberyswyth door Borcham;
- het Pembroke College te Cambridge, door Scott;
- het Lincoln College te Oxford door Graham Jackson;
- het University-College te Nottingham;
- het College of Medicine der Universiteit van Durham te Newcastle on Tyne (aangevangen 3 November 1887);
- het Owens College te Manchester door Waterhouse;
- de Universiteit te Hartford (Connecticut) door Keller;
- de Northwestern University te Evanston (Illinois) 1887;

de Universiteit te Palo Alto (Californië) 1888;
het Academisch Gymnasium te Weenen door Schmidt;
de Leibnitz Realschule te Hannover door Droste en
Wilsdorff;

het Gymnasium Andreanum te Hildesheim door Hase, enz.

In het licht van deze feiten, die U vermoedelijk onbekend waren, kan niet volgehouden worden, dat de gothische stijl eene anomalie zou zijn voor een Universiteitsgebouw, en allerminst, waar het gelijk hier geldt, aansluiting te verkrijgen aan- en eenheid met monumentale gebouwen in dien stijl gesticht en waarin de Utrechtsche Universiteit sinds 2½ eeuw gevestigd is en een eervollen naam heeft weten te verwerven.

Waar de heeren Gugel en Vermeijs adviseerden den gothischen stijl uit te sluiten wegens de nabijheid van Domkerk en Domtoren, en een beroep deden op den algemeensten geest en de heerschende kunstrichting van onzen tijd, zijn zij inderdaad evenzeer in tegenspraak met de feiten, en eerstgenoemde buitendien met zich zelve. Het is toch niet tegen te spreken dat men tegenwoordig er zich allerwege juist op toelegt om tot het bekomen van harmonie den stijl der naaste en soms zelfs der verdere omgeving bij nieuwe bouwwerken te volgen. Zoo werd de gothiek gekozen door Blomfield, toen hij het Selwyn College aan de Universiteit te Cambridge toevoegde, door Champneys, toen hij het Magdalen College te Oxford uitbreidde, door Barry toen hij het Parlement te Londen bouwde, door Dollinger toen hij gebouwen bij het Munster te Ulm ontwierp, door de besturen van land, gewest en stad bij den bouw van het station en andere gebouwen te Nürnberg, van scholen, postkantoren enz. te Hildesheim, van het station en het Gouvernementsgebouw te Brugge. Het is bekend dat de Directeur der Deutsche posterijen

Stephan, dezen regel ten aanzien van de post- en telegraafkantoren in Duitschland handhaaft, en het is treffend, dat juist de heer Gugel met lof gewag maakt «van deze talrijke en aanzienlijke gebouwen, die zich door bijzonder degelijke en monumenteele uitvoering onderscheiden.» In zijne geschiedenis der Bouwstijlen zegt hij dienaangaande: «Verre van zich aan een officieelen bouwtrant te binden, heeft men en *wat stijl* en wat bouwstoffen betreft, *zeer te recht* getracht met de plaatselijke omstandigheden en *in de eerste plaats met het architectonische karakter der omgeving rekening te houden.*»

Dit gezonde beginsel wordt vooral daar nageleefd, waar men niet slechts de omgeving in het oog te houden heeft, maar gelijk hier tot uitbreiding van bestaande monumenteele gebouwen nieuwe daaraan heeft toe te voegen en daarmede te verbinden.

Evenmin als men er aan gedacht heeft den gothischen stijl te kiezen toen men in 1844 het stadhuis te Parijs, of toen men het Louvre en de Tuileriën in hoe ruime mate ook uitbreidde, of toen men te Brussel de Ministeriën en Staatsgebouwen in de «Rue de la loi» vergrootte, wijl deze bouwwerken in een anderen stijl opgetrokken waren; evenmin aarzelden men in gothischen stijl te werken toen het gold de toevoeging van nieuwe gebouwen aan de Musea te Nürnberg en te Hildesheim, aan het Westminster paleis te Londen (schoon de aangebouwde lokalen 8 malen meer oppervlakte beslaan dan de oude, welke behouden bleven en als uitgangspunt dienden) en onlangs toen men het Paleis van Justitie te Rouaan vergrootte.

Waren Groot-Auditorium en kruisgangen Renaissance-monumenten, op den gothischen stijl zou voor huanne uitbreiding niet aangedrongen worden; doch nu deze gebouwen gothische monumenten zijn, en monumenten van den 1^{en}

rang, nu buitendien de naaste omgeving bestaat uit de voornaamste gothische monumenten van ons land, liggen het voortbouwen en voltooiën der Universiteit tot een passend geheel in denzelfden gothischen stijl voor de hand. Een blik op bijgaanden platten grond toont dit ten overvloede duidelijk aan. De overweging van het te dezer zake verhandelde leert overigens dat het volgen van dit beginsel ook praktische voordeelen biedt. Uit de vroeger aangeboden ontwerpen namelijk is op te maken dat het stelsel om tot het rechtvaardigen van de keuze van een anderen stijl, zoo min mogelijk met de bestaande lokaliteiten rekening te houden, verschillende nadeelen dreigt teweeg te brengen, zoowel ten aanzien van de gemeenschap met het Groot-Auditorium als van die met de kruisgangen, en dat van deze laatste niet zooveel partij getrokken wordt als mogelijk en in alle opzichten wenschelijk te achten is: het is toch duidelijk, dat wanneer deze ruime gangen tot een integreerend bestanddeel van het tot één geheel te vormen Universiteitsgebouw worden gemaakt, op de ruimte anders voor vestibule, corridors en wachtkamers te bestemmen veel uitgespaard kan worden.

Alles pleit derhalve voor de keus van den stijl van kruisgang en Auditorium. Alleen daardoor zal een organische eenheid, een harmonisch geheel verkregen worden, waarbij de door het Rijk gerestaureerde gangen en de in eere herstelde gehoorzaal, die sinds 250 jaren het centrum der Universiteit vormt, hunne volle historische en artistieke beteekenis zullen behouden, en oud en nieuw zich zullen verbinden tot een monument der Hoogeschool waardig.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(get.) MACKAY.

Het schrijven van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 's-Gravenhage 1 Februari 1890, I^a A, Afdeeling O, betreffende het Universiteitsgebouw — waarvan mij onder dagteekening van 14 Februari een afschrift werd ter hand gesteld, is door mij zoowel met dezelfde zorg, als met dezelfde resignatie als alle vroeger gewisselde stukken gelezen en overwogen. Ik heb de eer, de resultaten van mijn onderzoek in de navolgende beschouwingen en betoogen te Uwer kennisse te brengen.

De inhoud van den brief van Zijne Excellentie is gesplitst in twee onderdeelen, waarvan het eerste het eigenlijke programma en het technische gedeelte van de kwestie behandelt, terwijl het tweede gedeelte op de vraag over den stijl van het te stichten monument betrekking heeft.

Het onderwerp der *vallichten* is door Uwe bouwmeesters reeds in hunnen brief van 14/15 Juni 1887, en wel in verband met zekere rijksgebouwen, besproken, waarbij alleen nog het paleis van Justitie te 's-Gravenhage onvermeld is gebleven.

Bij vallichten met liggende ramen kan door sneeuwval verduistering veroorzaakt worden.

Bij toepassing van lantaarns met staande ramen, zooals ze voornamelijk bij verschillende musea te München, Dresden, enz. reeds voor 50 jaren werden toegepast, kan dit en kunnen alle andere bezwaren, al is het ook met eenigszins belangrijke kosten, geheel worden weggenomen.

Overigens is het vraagstuk der vallichten nu vermoedelijk eene bloot theoretische kwestie geworden, aangezien de uitbreiding der afmetingen van bijna alle lokalen ook eene uitbreiding van het te bebouwen terrein tengevolge zal hebben, waardoor de ontwerper ten opzichte van de verlichting in eene veel gunstiger positie zal geplaatst zijn.

Wat de *verwarming* betreft, zoo kwam het Uwen bouwmeesters voor, dat de in het Concept-programma der Regeering voorkomende bepaling omtrent de plaatsing der schoorsteenen tegenover de werkmuren geen redelijken zin heeft, en daarom niet in het programma behoorde opgenomen te worden. De plaatsing der schoorsteenen tegenover de werkmuren kan immers alleen doelmatig geacht worden voor collegekamers, die langer of breeder dan diep zijn — bij de zoogenaamde «hangklassen» der Duitschers — terwijl bij vierkante zalen, en bij de zoogenaamde «tiefklassen,» die meer diepte dan breedte langs de frontmuren hebben, zoowel uit een oogpunt van economie als doelmatigheid, de achtermuur voor de plaatsing der schoorsteenen de voorkeur verdient. Eindelijk kan men in sommige gevallen bij alle grondvormen van schoolvertrekken met de plaatsing der schoorsteenen, in de hoeken zijn voordeel doen.

Niemand, die goed ingerichte moderne schoolgebouwen heeft gezien, zal de waarheid dezer zienswijze ontkennen. Om deze redenen behoorde volgens de zienswijze Uwer bouwmeesters, met vermindering van dergelijke generaliserende bepalingen, den ontwerper de vrijheid gelaten te worden, in deze naar omstandigheden te handelen.

Wat de aanwending van surrogaten en meer bepaaldelijk van bepleisteringen van buitenmuren — lees: in de buitenordomanciën of gevels — aangaat, zoo zijn de door den Gemeenteraad aangewezen middelen voldoende voor eene

in alle opzichten monumentale uitvoering van het gebouw; ook zonder dat er gevaar bestaat, de bouwsom met het enkelvoudige of dubbele bedrag der raming overschreden te zien. Met het oog op het onderhoud dienen ook in de binnenordoanantie muurschilderingen op pleister zoo- veel mogelijk vermeden te worden.

Aangaande de over te leggen teekeningen, eindelijk, kan de ondergeteekende voor zijn persoon alleen de verklaring herhalen, die hij vroeger met zijn nu overleden Collega Vermeijs heeft afgelegd. Nooit en nimmer zal hij bereid gevonden worden, meer dan de gewone bestekteekeningen ter beoordeeling of goedkeuring over te leggen.

Bijzonder uitvoerig is in het schrijven van Z.E. den Minister van Binnenlandsche Zaken het vraagstuk betreffende den stijl van het te stichten gebouw behandeld, dat als het hoofdpunt van het programma wordt beschouwd.

Het is voornamelijk de inhoud der door Uwe bouwmeesters nu bijna drie jaren geleden — 14/15 Juni 1887 — ingediende Nota betreffende den stijl van het te stichten «Universiteitsgebouw,» die aan eene kritiek wordt onderworpen.

De voor onze zienswijze in dat stuk aangevoerde argumenten, welke Zijner Excellentie niet afdoende voorkomen, worden op velerlei gronden bestreden, die volgens mijne bescheiden opvatting in hooge mate voor tegenspraak vatbaar zijn.

Het zij mij vergund, met gepasten eerbied, maar tevens met de vrijmoedigheid, die de belangrijkheid der zaak en mijne plichten tegenover U mij opleggen, mijn standpunt nogmaals te verdedigen — al geef ik mij ten opzichte van de slechts academische waarde mijner beschouwingen en betoogen aan geenerlei illusies over.

Het is geen machtspreuk, maar wel de uiting eener gevestigde overtuiging, die ook nu nog niet aan het wankelen is gebracht, wanneer ik de keuze van den Renaissancestijl, wiens opkomst met de herleving der klassieke oudheid en de ontwikkeling en bloei der Universiteiten zoo nauw in verband staat, voor dit te stichten Universiteitsgebouw als van zelf aangewezen beschouw. Wanneer ik in deze mijne zienswijze faal, en mijne opvatting «dat de stichting van een Universiteitsgebouw der XIXe eeuw in gothischen stijl als eene anomalie moet worden beschouwd» niet de juiste is, dan faal ik met de overgroote meerderheid mijner vakgenooten, die, zooals de monumenten bewijzen, mijne zienswijze deelden en nog deelen. Zeker is er geen regel zonder uitzondering en het feit, dat er ook eenige Universiteiten in Engeland en Amerika in gothischen stijl zijn uitgevoerd, is niet in staat, mijne zienswijze te wijzigen.

Ook de omstandigheid, dat er onder de duizenden schouwburgen, die in onzen tijd bestaan, in Engeland en Amerika twee of drie in gothischen trant worden aangetroffen, die door de technische adviseurs der Regeering worden opgenoemd, pleit volgens mijne bescheiden meening meer voor, dan tegen de juistheid mijner zienswijze, volgens welke ik de oprichting van gothische schouwburgen als nog grooter anomalie blijf beschouwen. Zulke uitzonderingen spreken beter dan de meest uitvoerige betoogen voor den regel.

Dat mij het bestaan van gothische Universiteitsgebouwen niet onbekend was, blijkt uit mijne «Geschiedenis der Bouwstijlen» hoofdstuk XIXe eeuw, waaruit ik mij veroorloof, de volgende zinsneden aan te halen:

«In geen land van Europa wordt de gothische bouwstijl meer en met meer gevolg beoefend dan in *Engeland*.

«Zooals de verhouding nu staat, vindt deze stijl niet alleen bij kerken en scholen en bij alle andere stichtingen, waarop de geestelijkheid invloed heeft, geheel uitsluitend toepassing — maar ook bij openbare gebouwen van wereldlijke strekking voor *Universiteiten*, stadhuizen, beurs- en bankgebouwen, hospitalen enz., en voornamelijk ook voor buitenhuizen wordt hij even veelvuldig aangewend als de Renaissance»

«De in Engeland gebruikelijke bouwtrant vindt navolging in *Amerika* en in de Engelsche koloniën, voornamelijk in Indië en Australië.»

Daarmede in overeenstemming betreffen de door de raadslieden van de Regeering opgenoemde Universiteitsgebouwen uitsluitend Engeland en Amerika.

In Engeland steunde de opkomst en ontwikkeling der Universiteiten op de medewerking der bisschoppen, domkapittels en andere kerkelijke autoriteiten, en het waren prelaten, aan wie de invloed der kerk en de leiding der school was toevertrouwd.

Oxford en Cambridge bestaan nog heden uit eene reeks van Collegiën met kerkelijke verplichtingen en inrichtingen, die uit middeneeuwsche legaten en privilegiën zijn voortgekomen, waaruit aan vele studenten kosteloos verblijf, verpleging en onderwijs worden verstrekt, terwijl een aantal geleerden zeer ruime beurzen genieten.

Van eene sympathie voor de gothiek, gelijk ze in Engeland wordt aangetroffen, waar die stijl inderdaad in den nieuwsten tijd hoe langer zoo meer populair schijnt te worden, is op het continent vooralsnog niets te bespeuren.

Evenmin van eene propaganda voor kerkelijke kunst en den gothischen stijl van de zijde onzer Universiteiten, zooals in Engeland plaats heeft. Immers, is het toch eene Universiteit (Cambridge), waaraan de vereeniging voor

kerkelijke kunst — «Ecclesiological Society» — haar ontstaan dankt, een genootschap, dat tot de tegenwoordige herleving der gothische kunst in Engeland oneindig veel en meer dan eenig ander lichaam heeft bijgedragen.

Dat, meer bepaaldelijk in Nederland, in 't algemeen meer afkeer van, dan sympathie voor den gothischen stijl bestaat — een verschijnsel, waarvoor de verklaring in de geschiedenis van land en volk voor iedereen open en bloot ligt — zal wel geen tegenspraak ondervinden. Wij zullen geen uilen naar Athene brengen.

Aan de *twee* duitsche gymnasia in gothischen stijl, die tot bestrijding onzer nota in den brief van Zijne Excellentie worden vermeld, kan onmogelijk grootere bewijskracht worden toegekend dan aan de *drie* gothische schouwburgen.

Ondanks dat in de middeleeuwen reeds kloosterscholen bestonden, evenals er in de XIIIe en XIVe eeuw reeds Universiteiten waren, is de gothische bouwtrant voor humanistische gymnasia ook hier te lande — wij verwijzen slechts naar de nieuw verzezen gymnasia te Amsterdam, Rotterdam en Nijmegen — alles behalve gebruikelijk. De architecten Hase en Schmidt bouwden hunne gymnasia in gothischen trant, eenvoudig omdat zij als gothici gewoon waren al hunne bouwwerken in gothischen, althans middeleeuwschen, stijl uit te voeren.

Wie Hase's Andreaneum te Hildesheim en Schmidts academisch gymnasium te Weenen gezien heeft, zal overigens moeten bekennen, dat beide bouwmeesters zich — volgens de opvatting der regeeringsadviseurs — aan eene erge ketterij hebben schuldig gemaakt, door op de harmonie van den stijl met de naaste en verdere omgeving niet in het minst te hebben gelet.

De schrikbarend sombere en kille baksteenbouw van Hase in den trant van het «oude» Hannover en Luneburg

is uit dat oogpunt te Hildesheim evenzeer misplaatst, als het gothische gymnasium van Schmidt in de omgeving van den modernen Kolowrat-ring met zijn Renaissancepaleizen te Weenen.

Wanneer ik in het schrijven van den Heer Minister verder lees: «Het is toch niet tegen te spreken, dat men tegenwoordig zich allerwege er op toelegt, tot het bekomen van *harmonie*, den stijl der naaste en soms zelfs der verdere omgeving bij nieuwe bouwwerken te volgen,» dan doet het mij oprecht leed, zulks ondanks ingespannen en onbevooroordeeld nadenken, als eerlijk man niet te kunnen beamen. En het komt mij voor, dat tegenover de weinige, door de adviseurs van Zijne Excellentie aangevoerde voorbeelden eene overstelpende meerderheid van voorbeelden, die het tegendeel bewijzen, kan gesteld worden.

Wanneer ik in de eerste plaats mijne aandacht vestig op de in den laatsten tijd hier te lande verrezen staatsgebouwen, zooals het paleis van justitie, het postkantoor en het zoo in het oog vallende gebouwtje aan den hoek tusschen Tweede Kamer en Stadhoudersplein, op het Centraalstation en het Rijksmuseum te Amsterdam, op de nieuwe Universiteitsgebouwen te Leiden en Groningen, het nieuwe postkantoor te Arnhem en zoo vele andere stichtingen van Staatswege, zoo komt het mij voor, dat de betreffende bouwmeesters van den toelag op harmonie met de nadere of verdere omgeving weinig blikken hebben gegeven.

En wanneer ik naga, welken invloed meer bepaaldelijk de *kerkelijke monumenten* op den stijl der nadere en verdere omgeving hebben uitgeoefend of nog uitoefenen — wat voor het onderhavige vraagstuk juist het kwestieus punt uitmaakt — dan kom ik, rondit gezegd, tot de conclusie, dat deze invloed is = nul.

Wanneer ik mij de entourage voor den geest roep van zoo vele voorname en zeer beroemde kathedralen op ons Continent, zooals de omgeving van Notre-Dame te Parijs, van de kathedraal te Metz, de Munsterkerken van Straatsburg, Freiburg en *Ulm*, de domkerken van Keulen, Frankfort, Maagdenburg, Halberstadt, München, Landshut, Florence, Milaan, Antwerpen, Brussel, Mechelen, Utrecht, de gothische hoofdkerken van Amsterdam, Rotterdam, Haarlem, Dordrecht, Groningen, Delft, enz. enz., dan zou ik mij ten eerste moeten bedriegen, of van dien invloed is *niets* te bespeuren. Ook 's-Hertogenbosch maakt, wanneer men van het quasi-gothische *aartsbisschoppelijk paleis* afziet — sit venia verbo — geen uitzondering.

Het minst heeft men zich nog te *Parijs*, nog in de laatste jaren bij de herhaalde verbouwingen van het domplein, beijverd deze leer van architectonische harmonie op te volgen.

Dit plein is aan de ééne zijde door Notre-Dame en daartegenover door het Paleis van politie, aan de derde zijde door het *Hôtel-Dieu* en daartegenover door de Seine begrensd.

Wel verre van bij den bouw van het nieuwe Hôtel-Dieu (1868—78) en bij den wederopbouw van de Préfecture de police, terwille van de harmonie, den gothischen stijl der verheven kathedraal van Notre-Dame te volgen, heeft men aan beide gebouwen geheel moderne XIX eeuwse buitenordonnantien gegeven. En dat te Parijs, de eerste kunststad der wereld, de hoofdstad van land en gewest, waar de gothische stijl is ontloken en waar de meesterstukken van dezen bouwtrant worden aangetroffen.

Terwijl te Weenen onder de oude huizen, die het grootsche Stefanusplein omringen, waartoe ook het aartsbisschoppelijk paleis behoort, geen enkel gothisch gebouw wordt gezien,

toonen ook de nieuwe woonpaleizen, die in den laatsten tijd de oude gebouwen hoe langer zoo meer verdringen, den modernen stijl eener XIX eeuwseche Renaissance.

Te Keulen heeft er veeleer eene reactie tegen de be-
weerde richting van onzen tijd plaats gegrepen. Terwijl in de omgeving van den Dom uit het midden onzer eeuw twee gothische gebouwen worden aangetroffen; het kleine *aartsbisschoppelijke museum* op het domplein zelf, en een winkelhuis, gelijk men die toen meer heeft gebouwd, in eene zijstraat, werd bij de zeer aanzienlijke gebouwen, die later verrezen, — paleis Deichmann, Domhotel enz. — die stijl niet meer gevolgd.

De ondergeteekende meent dus niet in tegenspraak te zijn met de *feiten*, wanneer hij, ondanks de nabijheid van Domkerk en Domtoren, goedgevonden heeft, om niet voor den gothischen stijl te adviseeren. Hij vleit zich te hebben aangetoond, dat bij nader onderzoek van den toelag van onze architecten tot het verkrijgen van deze soort van harmonie met de omgeving weinig of niets blijkt.

Hoe men, ten bewijze, dat mijne zienswijze in tegenspraak is met de *feiten*, zich kan beroepen op een project tot bebouwing van het *Munsterplein te Ulm*, waaraan *feitelijk* nooit gevolg is gegeven, verklaar ik niet te begrijpen.

Ook deze zonderlinge bouwgeschiedenis pleit veeleer voor mijne zienswijze. Zij verdient hier kortelijk te worden medegedeeld.

Op eene prijsvraag, ongeveer 20 jaren geleden uitgeschreven tot het verkrijgen van plannen tot bebouwing van het Domplein te Ulm, dat door de afbraak van de oude «Barfüsserkerche,» van het oude Gymnasium en vele kleinere gebouwen was uitgebreid geworden, waren vele plannen ingekomen, waaronder ook het vermelde, zeer

centonige en vervelende Ontwerp van Dollinger in zuiver gothischen stijl. Een noordduitsche bouwmeester zond alleen een brief in, zonder teekeningen, waarin hij aan de Jury te kennen gaf, dat het hem het beste voorkwam, in het geheel niet te bouwen en het plein te laten zooals het was. *De Jury vereenigde zich volkomen met dit advies en de gothische plannen van den heer Dollinger werden met alle andere eenvoudig ter zijde gelegd!* De oude «Münstergasse» en de oude «Holzmarktstrasse» begrenzen ook heden nog het domein.

Dat, nu ongeveer 40 jaren geleden, het spoorwegstation te Neurenberg in gothischen stijl werd gebouwd, laat zich op goede gronden verdedigen. Het was het *eenigste* gothische onder de zeer talrijke stationsgebouwen, die door den opperbouwwaad Rieber, onder wien ik van 1857—1859 de eer had te werken, zijn uitgevoerd.

Maar het wereldberoemde Neurenberg met zijn midden-euwsche burcht, met zijn middeneuwsche stadsomwalling, zijn gothische kerk- en kloostergebouwen, zijn openbare gebouwen, burgerwoonhuizen, fontein en andere monumenten in denzelfden stijl is ook *eenig*, en Utrecht mag, wat het middeneuwsche karakter zijner burgerlijke architectuur betreft, met Neurenberg niet in één adem worden genoemd.

Te Keulen, onder alle Deutsche steden die, welke naast Neurenberg de meeste middeneuwsche monumenten heeft aan te wijzen, heeft het spoorwegbestuur niet goedgevonden, hiermede rekening te houden. Het vlak bij den Dom, als het ware aan den voet der kathedraal gelegen Centraalstation is een zeer moderne Renaissance-bouw.

Den lof, door den ondergeteekende in zijne «Geschiedenis der Bouwstijlen» aan den Directeur der Deutsche posterijen toegezwaaaid, wenscht hij in vollen omvang te handhaven,

en hij is van oordeel, daardoor niet in 't minst met zich zelf in tegenspraak te komen.

Zoomin evenwel te Parijs, Metz, Straatsburg, Antwerpen, Keulen, Weenen, enz. enz., van een invloed der *kerkelijke monumenten* op de niet-kerkelijke gebouwen iets te bespeuren valt, is bij de vele degelijke en monumentale werken, die de Deutsche Generaal-postmeester heeft laten uitvoeren, voor zooverre ik weet, een dergelijke invloed merkbaar. *Het architectonische karakter der omgeving, waarmede hij wel pleegt rekening te houden, wordt bepaald door den trant der burgerlijke bouwkunst.* Het is deze, die hem inspireert, en, waarmede hij buitendien rekening houdt, zijn *kunstoverlevering, bouwstoffen en techniek* die natuurlijk naar den volksaard en de natuurlijke gesteldheid van land of gewest in het geheele rijk aanmerkelijk verschillen.

Door aldus te handelen en door elken *bureaucratischen invloed op vrije kunstuiting* te weren, wordt, gelijk uit mijn boek zeer juist is aangehaald, een officieele bouwtrant vermeden.

Ten einde in dit laatste opzicht nog zekerder te gaan en het publiek niet met steeds dezelfde geijkte genre's van kunstproducten van dezelfde meesters te overladen, worden bij de talrijke scheppingen van zijn departement het liefst ter plaatse inheemsche, particuliere bouwmeesters met ontwerp en uitvoering belast.

Mijne opvatting, dat het te stichten «Universiteitsgebouw» zooveel mogelijk een eigenaardig geheel en op zich zelfstaand monument dient te vormen en, als kind der XIXe eeuw, «in overeenstemming met den algemeenen geest dezer eeuw in den stijl der heerschende kunstrichting dient opgetrokken te worden,» is ook door de *overige* daartegen aangevoerde bezwaren niet aan het wankelen gebracht.

Deze argumenten komen mij veeleer even twijfelachtig voor, als de leer van de harmonie der omgeving, die door mij hierboven aan de *feiten* getoetst is. Het zij mij vergund, nu ik breedvoerig wordt bestreden, mij ook hierover eenigszins uitvoeriger dan in de vroegere korte nota's uit te laten.

Alle monumenten, wier bouw zich over verschillende kunsttijdperken, of nog wel over verschillende eeuwen uitstrekte, missen, uit den aard der zaak organische eenheid en harmonie van stijl. *En juist daaraan danken deze gebouwen de volle historische en artistieke beteekenis, waarop aan het slot van het ministerieele schrijven zooveel nadruk wordt gelegd.* Elk dezer monumenten levert verschillende bladzijden uit de geschiedenis van het leven en de kunst van het volk, dat ze deed ontstaan; het zijn «de zichtbare en voor iedereen toegankelijke archieven van het land.»

Wel verre dat het gebrek aan eenheid van stijl aan hunne kunstwaarde te kort doet, ontleenen de meeste juist daaraan eene bekoorlijkheid, een artistiek karakter en een zeker schilderachtig cachet, waardoor iedereen wordt aangetrokken.

Of wordt de indruk der kathedralen te Straatsburg, Parijs, Freiburg of Weenen en hare kunstwaarde verminderd door het feit, dat deze gedenkteekenen niet zuiver gothisch, maar nog gedeeltelijk romaansch zijn? of kan dat gezegd worden van St. Pierre te Caen, omdat het overigens gothische godshuis met een prachtig koor in Renaissance stijl is voltooid?

Valt het uit een oogpunt van kunst, piëteit of historie te betreuren, dat de binnenordonnantie van de kathedraal te 's-Hertogenbosch de architectonische eenheid mist, omdat het orgelkoor, de preekstoel en een gedeelte van het koorhek meesterstukken zijn der Renaissance? Of misstaat het koorgestoelte van Terwen in de binnenordonnantie van het gothische gebouw?

Evenals Louvre en Tuileriën missen de Fransche residentien en kasteelen Fontainebleau, Chantilly, Blois, enz. enz. en de Duitsche vorstelijke paleizen te München, Dresden, Berlijn, enz. enz., en in den Haag het Binnenhof *in- en uitwendig de architectonische eenheid, omdat ieder tijdperk, ieder geslacht, in plaats van het bestaande na te maken, in zijn eigen trant voortbouwde*, evenals bij de bovenvermelde godshuizen het geval was. En men kan de paleizen van Louvre en Tuileriën evenals die van München, Dresden en Berlijn alleen dan Renaissance-paleizen noemen, wanneer men al wat niet romaansch of gothisch is, «Renaissance» gelieft te noemen. En toch wijzen niet alleen de vormen en verhoudingen, maar ook de keuze en behandeling der bouwstoffen in de buiten- en binnenordonnantien en de stoffeering der laatste de treffenste tegenstellingen en radicale verschillen aan.

Als een bijzonder barbaarsch gebouw uit het oogpunt van eenheid en harmonie moet o.a. het Dogenpaleis te Venetië worden beschouwd met zijn statige gothische fronten, de beroemde Porta de la Carta, eveneens een prachtwerk der Gothiek, dat den hoofdingang vormt tot de «trap der Reuzen» en het schilderachtige binnenplein met zijn verschillende typen der vroeg-renaissance.

Evenzeer beantwoorden niet aan dezen eisch de beroemde stadhuisen te Lübeck, Dantzig, Lüneburg, Keulen, Münster, Bremen, enz., die, wat hunne buiten- of binnenordonnantien betreft, gedeeltelijk gothische, gedeeltelijk renaissance-gebouwen zijn.

Dat de gothische beffroi van het oude stadhuis te Delft, Hendrik de Keijzer niet heeft weerhouden, het tegenwoordige gebouw met behoud van den toren, in den heerschenden renaissance-stijl te doen verrijzen, werd door Uwe bouwmeesters reeds vroeger tot staving hunner zienswijze aangevoerd.

Wat nu de gebouwen betreft, die door de deskundigen der Regeering tot toelichting en verdediging hunner opvatting zijn aangehaald, zij het volgende opgemerkt.

In de allereerste plaats bestaat tusschen al de vermelde voorbeelden en de bouwkwestie in Utrecht *het eenvoudige maar kapitale verschil*, dat het dáár betrof de uitbreiding of vergrooting van *bestaande buitenordonnantiën* — of geheele complexen er van — terwijl te Utrecht dit het geval niet is.

Noch het groot auditorium, noch de kruisgangen hebben buitenordonnantiën of zijn van de straat af zichtbaar. En de buitenordonnantie van het gedeelte der tegenwoordige Universiteitsgebouwen, dat uitkomt op «Achter den Dom,» kan onmogelijk gothisch genoemd worden.

Het stadhuis te Parijs werd in de jaren 1837—46 volgens de plannen van den architect Godde, in den stijl der XIXe eeuw uitgebreid.

Het museum te Hildesheim is, of was althans eenige jaren geleden, in eene middeleeuwsche *kerk*, de oude Martiniekerk gehuisvest en wanneer dit gebouw in middeleeuwschen stijl is uitgebreid, bestond daartoe ook nog eene tweede aanleiding. Terwijl namelijk het museum voornamelijk middeleeuwsche oudheden uit Hildesheim en omstreken bevat, heeft men zodoende de buitenordonnantie in overeenstemming gebracht met de bestemming en den inhoud van het gebouw — hetgeen, door het bestaan van enkele uitzonderingen, wel is waar niet van alle musea kan gezegd worden.

Het beroemde museum te Neurenberg is gevestigd in een middeleeuwsch *kloostergebouw* en bevat germaansche oudheden, waaraan het den naam *Germaansch Museum* ontleent. Het werd door Freiherr von Truchsess — niet zonder patriottische of politieke inspiraties gesticht in een

tijd, toen, althans in Duitschland, «gothisch» en «germaansch» nog synoniemen waren, terwijl ook de gothische stijl toen nog als eene duitsche vinding of schepping werd beschouwd.

Men heeft zoowel met het architectonische karakter der stad als met de voorname beteekenis en bestemming van inrichting rekening gehouden, toen men het gebouw herhaaldelijk in middeneeuwschen stijl uitbreidde.

Wanneer het te Utrecht te stichten gebouw tot Museum van Christelijke oudheden moest dienen, zou de ondergeteekende waarschijnlijk ook voor eene gothischen buitenordonnantie geadviseerd hebben.

Ook het grootsche *Conservatoire des arts et métiers* te Parijs is in eene voormalige *Benedictijnen Abdij*, «St. Martin des Champs» gevestigd. Noch bij de eerste uitbreiding op het eind der vorige eeuw, noch bij de kolossale vergroo-ting der inrichting in de tweede helft van onze eeuw, heeft men den stijl van het klooster gevolgd. Wel heeft de architect Vandoijer, sedert 1876 met de uitbreiding der gebouwen belast, het oude Refectorium — nu bibliotheek — en de van de Rue St. Martin zichtbare oude kloosterkerk — nu machinengalerij — en haar portaal met piëteit in den stijl der XIIIe en XIVe eeuw gerestaureerd, maar wat hij er aan toevoegde, is *voltagen modern van stijl*.

Hetgeen aan het einde van de ministerieele aanschrijving omtrent de practische bezwaren en nadeelen van den door Uwe bouwmeesters gekozen stijl is gezegd, kan mijnerzijds niet zonder tegenspraak blijven.

«Uit de vroeger aangeboden ontwerpen» — zoo lees ik — «is op te maken, dat het stelsel om tot het rechtvaardigen van de keuze van een anderen stijl, zoo min mogelijk met de bestaande lokaliteiten rekening te houden, verschillende nadeelen dreigt te weeg te brengen, zoowel ten aanzien

van de gemeenschap met het groot auditorium, als met die met de kruisgangen en dat van deze laatste niet zooveel partij getrokken wordt als mogelijk en in alle opzichten wenschelijk te achten is; het is toch duidelijk, dat, wanneer deze ruime gangen tot een integreerend bestanddeel van het tot één geheel te vormen Universiteitsgebouw worden gemaakt, op de ruimte, anders voor vestibulen, corridors en wachtkamers te bestemmen, veel uitgespaard kan worden.»

Wat in de eerste plaats *de gemeenschap betreft van het nieuwe gebouw met het groot auditorium*, zoo was deze in de ontwerpen Uwer bouwmeesters *zoowel ruimer als behoortlijker en bekoortlijker* dan in het gothische ontwerp, door de rijksbouwkundigen gepresenteerd. In ons schrijven van 14/15 Juni 1887 hebben wij ons hieromtrent uitvoerig uitgelaten.

Wij meenden ook aan het auditorium, behalve de bestaande gemeenschap met de Senaatskamer, eene directe verbinding met het nieuwe gebouw te moeten geven. In de middeleeuwen, toen de kruisgang moest dienen tot verbinding der kapittelzaal met de *kerk*, was natuurlijk de gemeenschap tusschen kruisgangen en kapittelzaal hoofdzaak en onmisbaar. Nu het verband met de kerk door dat met de Universiteit wordt vervangen, schijnt ook eene *behoortlijke* gemeenschap met het collegegebouw hoofdzaak en onmisbaar.

Dat de bestaande verbinding over het smalle gangetje tusschen de voormalige kapittelzaal en senaatskamer bekrompen en leelijk is, zal wel niemand ontkennen. Overigens bestaat er hoegenaamd geen *practisch bezwaar*, om buitendien de gemeenschap tusschen de toekomstige «Salle des pas perdus» en het groot auditorium te behouden. *In welke opzichten van de kruisgangen nu nog anders partij*

kan worden getrokken voor de gemeenschap, is mij niet volkomen duidelijk.

Wat de nadeelen aangaat, die de stijl ten opzichte van de gemeenschap van het nieuwe gebouw met de kruisgangen dreigt mede te brengen, is het voldoende te wijzen op het feit, dat deze verbinding *zoowel* in het geïllustreerde regeeringsontwerp *als* in de ontwerpen Uwer bouwmeesters gevormd wordt door *éene* deur van de vestibule naar de kruisgangen!

Het is mij een raadsel, hoe men zulke feiten ignoreeren kan.

Ook met betrekking tot de grootte der vestibule, der corridors en het al of niet aanleggen van eene wachtkamer voor de studenten kan *aan den stijl* van het nieuwe gebouw per se geen invloed worden toegekend.

Dat eene gemeente, die uit eigen middelen een gebouw wil stichten en dit aan eene rijksinrichting wil aanbieden, niet bevoegd zou worden geacht, haren bouwmeesters vrijheid te laten ten aanzien van de afmetingen der corridors enz. is een feit, waarmede ik — ik kan het zonder schande bekennen — *niet* heb rekening gehouden. Ondanks langjarige en veelzijdige praktijk in staats- en hofdienst had ik met dergelijke feiten *nooit* te rekenen.

Ten slotte neem ik de vrijheid tot het maken van de volgende opmerkingen:

Het is voor mij onbegrijpelijk, hoe door de keuze van den gothischen stijl het te stichten Universiteitsgebouw in vereeniging met de kruisgangen, auditorium, senaatskamer en het overige gedeelte der bestaande gebouwen eene organische eenheid en harmonisch geheel kan vormen.

Evenmin hoe daardoor de middeneeuwsche kruisgang en de kapittelzaal *hunne volle historische en artistieke beteekenis zullen behouden* of deze veeleer daaraan zal kunnen worden teruggegeven!

Wat zeker te verwachten staat, is, dat men door het Collegegebouw in den stijl van kapittelzaal en kruisgangen op te trekken, daaraan een kerkelijk karakter zal verleen en tevens aan het Universiteitsgebouw *het karakter zijner bestemming en zijne historische beteekenis zal ontrooven.*

Een organisch geheel van het nieuwe gebouw *met de kerk, wat wel verkregen zal worden*, kan toch met het oog op zijn bestemming, noch bedoeld, noch gewenscht zijn.

*Zonder allen twijfel kan het nieuwe Universiteitsgebouw volgens de oorspronkelijke bedoeling van Burgemeester en Wethouders met de bestaande lokaliteiten, en als aanvulling daarvan, één geheel vormen, dat, zonder gothisch te zijn, aan alle eischen der kunst voldoet en tevens aan de gevoelens van piëteit en historische **waarheid** werkelijk en in alle opzichten beantwoordt.*

Ik eindig mijn advies met de verklaring te herhalen die ik reeds vroeger en nog onlangs tegenover Uw College persoonlijk heb afgelegd:

Wanneer mijn persoon en mijne, nu uitvoerig gemotiveerde artistieke opvatting de verwezenlijking van het bouwplan der gemeente in den weg staan, of de wapens aan de hand geven, om de onvruchtbare en hopelooze onderhandelingen met de Regeering in het eindelooze te rekken, dan ben ik ieder oogenblik bereid, mijn mandaat in Uwe handen terug te geven.

Een bouwproject in den stijl der kloostergangen kan van mij nooit worden verwacht.

DELFT, 24 Februari 1890.

(get.) E. GUGEL.

Ondergeteekende heeft de eer onderstaande motie in te dienen, te verzoeken, dat zij zal worden gedrukt en aan de leden toegezonden en dat zij in de eerstvolgende vergadering een punt van beraadslaging zal uitmaken.

Utrecht, 13 Maart 1890.

P. TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN.

M O T I E.

DE GEMEENTERAAD VAN UTRECHT,

kennis genomen hebbende

van de missiven, gedagteekend 19 December 1887, 27 October en 12 December 1888 en 12 Februari 1890, van de Ministers van Binnenlandsche Zaken ter zake van het te stichten Academiegewouw;

Overwegende,

dat de onderhandelingen over den bouw schijnen te worden vertraagd uit motieven, die geenszins betrekking hebben op de ruimte en de inrichting der, met het oog op de eischen van het onderwijs, gewenschte lokalen, maar louter op den stijl van het gebouw in zekere richting der kunst, in strijd met het herhaaldelijk uitgesproken verlangen van dezen Raad;

Overwegende,

dat deze motieven blijkbaar moeten worden toegeschreven aan de betrokken Raadslieden der Regeering, naardien zij onder het bewind van Ministers van verschillend staatkundig inzicht telkens op nieuw meer of minder duidelijk werden aangevoerd;

Overwegende,

dat er geen redelijke grond bestaat voor de hoop, dat onder het bewind van den thans opgetreden Minister

van Binnenlandsche Zaken, meer dan onder diens beide Ambtsvoorgangers, een gunstig oor zal worden geleend aan de rechtmatige wenschen van dezen Raad;

Overwegende,

dat mitsdien van een op nieuw plegen van onderhandelingen met het Departement van Binnenlandsche Zaken voor het tot stand komen der verlangde overeenstemming niets te verwachten is;

Overwegende,

dat zoowel het belang als de waardigheid dezer gemeente niet gedoogen, dat nog langer geaarzeld worde ten aanzien van de stichting van het Academiegebouw, waartoe reeds vier jaren geleden besloten werd en waartoe de milde bijdragen van de ingezetenen van Utrecht en van het gewestelijk Bestuur in staat stellen;

Overwegende,

dat hij het in hem gesteld vertrouwen der burgerij niet mag beschamen, noch het geduld der schenkers langer mag op de proef stellen;

B E S L U I T

aan Burgemeester en Wethouders op te dragen:

- 1°. ten spoedigste het advies in te winnen van de heeren Bouwmeesters omtrent de vraag: op welke wijze het Academiegebouw zal kunnen worden gesticht op de daarvoor door de gemeente bestemde terreinen, zonder aanraking met of aansluiting aan de bestaande Rijksgebouwen;
- 2°. van dit advies zoo spoedig mogelijk mededeeling te doen aan dezen Raad.

DELFT, 13 Maart 1890.

Betreffende
Universiteitsgebouw.

Aan
*Burgemeester en Welhouders
der gemeente Utrecht.*

In de vergadering van Uw College, die ik onder dagteekening van 14 Februari bij te wonen de eer had, werd mij door den heer Voorzitter van het Gemeentebestuur o. a. de vraag gesteld, of de mogelijkheid bestond, het geprojecteerde Universiteitsgebouw zonder verdere medewerking of goedkeuring der Regeering uit te voeren *op de terreinen, welke eigendom zijn der Gemeente*, en zonder in contact te komen met de gebouwen, die aan den Staat behooren, of aan de Regeering in vruchtgebruik zijn afgestaan.

Ik heb deze vraag toen — zonder nog den inhoud te kennen van het schrijven van den Minister van 1 Februari jl. — *in ontkennenden zin* beantwoord, hoofdzakelijk met het oog op den toegang tot den calorifère-kelder van het groote Auditorium, die zich achter den zuidelijken kruisgang bevindt.

Bij nader onderzoek van dit vraagstuk is mij nu echter gebleken, dat deze vraag *in bevestigenden zin kan worden beantwoord*.

De vooralsnog geheim gehouden plattegrondteekening, die door uwe bouwmeesters met het concept-programma bij Uw College is ingediend, en, wat de lokalen betreft, aan alle eischen voldoet en, *voor zooverre, ook door den Minister is goedgekeurd, is uitvoerbaar op het beschikbare terrein.*

Waar nu de toegang tot de calorifère zich bevindt, is in dezen plattegrond eene door den Minister niet gewenschte wachtkamer geprojecteerd en daar naast eene binnenplaats tegens wiens uitvoering geen bezwaar bestaat.

Alle gevraagde College- en Faculteitskamers en alle bijkomende vertrekken, zelfs de verbindingsgang met de bestaande gebouwen, kunnen worden daargesteld zonder in aanraking te komen met de gedeelten, waarover de Regeering nu beschikt.

Vallichten zijn vermeden en de eenige verbouwing, die aan de kruisgangen moest worden verricht, ware *de verplaatsing van den doorgang in den westelijken kruisgang, die voor zoo verre ik weet het onbestreden eigendom is der gemeente.*

Eene ongesteldheid, die mij sedert 14 dagen het waarnemen mijner plichten belette, is de oorzaak eener vertraging dezer mededeeling en verklaring, welke door mij wordt betreurd.

Met de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn

van het College van
Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de dienstw. Dienaar
(get.) E. GUGEL.

Bericht
Departemen
Zaken van l
Afd. O, b
van het U
Utrecht.

Zijne E

N°. 242 F.

Bericht op schrijven van het
Departement van Binnenlandsche
Zaken van 1 Februari 1890, La. A.,
Afd. O, betreffende den bouw
van het Universiteitsgebouw te
Utrecht.

Utrecht, 24 Mei 1890.

2 Bijlagen.

Bij missive van 1 Februari 1890, La. A., Afdeeling O, ontvingen wij van Uw Excellentie's ambtsvoorganger mededeeling van den uitslag der overwegingen, waartoe het door ons den 25sten Maart 1889 ingezonden programma van eischen voor den bouw van het Universiteitsgebouw bij Zijne Excellentie aanleiding heeft gegeven.

Onmiddellijk na de ontvangst dezer missive hebben wij haar in handen gesteld van den Hoogleeraar Gugel, met opdracht om ons te dier zake van advies te dienen.

Nadat aan die opdracht was voldaan, werden twee leden van ons college op ons verzoek den 11^{den} April ll. door Uwe Excellentie in de gelegenheid gesteld om mondeling onze meening te ontwikkelen over eenige onderdeelen van het program van eischen, die nog niet de instemming van Uw Excellentie's ambtsvoorganger hadden verworven, terwijl verder de tijdelijke voorzitter van ons college den

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche
Zaken te 's-Gravenhage.*

19^{den} Mei jl. aan Uwe Excellentie mededeeling heeft gedaan van den uitslag der onderhandelingen, welke dezerzijds gevoerd zijn met het oog op het denkbeeld om voor den bouw een ander terrein aan te wijzen.

De onzekerheid omtrent den eventueelen verkoop van den grond, welke thans door het Leesmuseum wordt ingenomen, de hooge eischen, welke voor afstand van het benoodigd terrein door de eigenaars worden gesteld en de uiterst beperkte termijn, binnen welken zij eene beslissing vorderen, hebben ons doen besluiten, in elk geval thans bij den Raad geen voorstel in te dienen tot wijziging van het besluit omtrent het voor den bouw aangewezen terrein.

Wij zullen ons er dus thans toe moeten bepalen om, in aansluiting aan hetgeen reeds bij de audiëntie van den 11^{den} April jl. besproken werd, kortelijk onze meening te ontwikkelen omtrent de opmerkingen, waartoe het door ons aangeboden programma van eischen aanleiding heeft gegeven.

Terrein.

Bij ons college bestaat bezwaar om in het program van eischen te vermelden «dat het in de bedoeling ligt de van Rijkswegen te beglazen kruisgangen te bestemmen tot «salle des pas perdus» en dat deze derhalve met het nieuwe bouwwerk in onmiddellijke gemeenschap moeten worden gebracht.»

Benoodigde
lokaleu.

Wij merken hieromtrent op, dat Burgemeester en Wethouders van Utrecht reeds den 12^{den} Juli 1883 aan den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken hebben medegedeeld, dat de gemeente Utrecht, bij notarieele akte van 7 October 1828, van kerkvoogden der Nederduitsehe Hervormde Gemeente den oostelijken en westelijken kruisgang heeft gekocht, en dat hun verzoek om verbetering van de kadastrale tenaamstelling den 15^{den} Augustus 1883 door Z.Ex. beantwoord is met de mededeeling, dat daarover nader zoude worden bericht. Tot dusverre mochten wij

Licht.

het toegezegd bericht nog niet ontvangen, maar wel werd ons, bij missive van 16 Mei 1887, medegedeeld, dat Z.Ex. bezwaar moest maken het eigendomsrecht op den westelijken en oostelijken kloostergang en den Vrijhof te regelen en tot beslissing te brengen in het kontrakt omtrent de bruikleen van het Universiteitsgebouw. Zoolang de erkenning van de eigendomsrechten der Gemeente op de kruisgangen niet is geschied, achten wij het niet wel mogelijk in het programma van eischen bepalingen op te nemen omtrent werkzaamheden als de beglazing, welke daaraan van Rijkswegen zouden worden verricht. Bovendien kunnen de kruisgangen eene wachtkamer op de benedenverdieping bezwaarlijk vervangen. Koude in de wintermaanden en gebrekkige toetreding van licht — om van andere redenen niet te spreken — maken de kruisgangen, naar het oordeel van bevoegde personen, voor een eenigszins langdurig verblijf van studenten ongeschikt.

Benoodigde
lokalen.

In verband met hetgeen wij sub 1 opmerkten, achten wij het bouwen van eene wachtkamer voor de studenten gelijkvloers zeer aanbevelenswaard, reden waarom wij Uwe Excellentie verzoeken niet op het weglaten daarvan aan te dringen.

Wij zijn echter bereid overal, waar van de afmetingen der lokalen sprake is, het woord «minstens» door «ongeveer» te vervangen, en voor de eerstgenoemde college-zaal te vorderen eene groote van «80 à 120 M²» in plaats van: «ongeveer 120 M².»

Licht.

Het komt ons niet raadzaam voor te bepalen «dat vallichten moeten vermeden worden.»

Waarschijnlijk zal van vallichten geen of slechts een zeer beperkt gebruik worden gemaakt. Wij moeten echter bezwaar maken de toepassing daarvan bepaald te verbieden. Vallichten worden zoo veelvuldig aangewend, dat wij niet

gelooven, dat daartegen in het Universiteitsgebouw te Utrecht overwegende bezwaren bestaan.

Verwarming. Wij zijn bereid aan de eerste opmerking, door wijziging der redactie, gevolg te geven, maar moeten bezwaar maken tegen opname der aangegeven bepaling omtrent de plaatsing der rookkanalen.

Naar onze opvatting zullen de belangen van het Universitair onderwijs niet worden geschaad, als een enkel rookkanaal niet tegenover den werkmuur zal zijn aangebracht. Wij vertrouwen daarom, dat Uwe Excellentie goed zal vinden niet verder op het opnemen van dien eisch aan te dringen en even als wij in dit onderdeel eenige vrijheid aan onze architecten zal willen laten.

Teekeningen. Tot overlegging van andere dan de gewone bestekteekeningen zullen onze bouwmeesters stellig niet bereid worden bevonden. Ook wij achten die overlegging niet noodig.

De Hoogleraar Gugel en de Directeur onzer Gemeentewerken, de heer F. J. Nieuwenhuis, zijn genoeg berekend voor hunne taak, om eene deugdelijke constructie van balklagen en kappen te ontwerpen en de Gemeenteraad van Utrecht heeft met betrekking tot het Hooger Onderwijs steeds zoodanige houding aangenomen, dat mingepaste zuinigheid van die zijde niet behoeft te worden geducht.

Wij verzoeken daarom Uwe Excellentie dringend met de door ons voorgestelde redactie genoegen te nemen.

Uitvoering. De bepaling, dat het gebouw van deugdzaame materialen wordt opgetrokken met vermijding van surrogaten komt ons duidelijk genoeg voor. Waar een algemeene regel wordt gesteld, achten wij het niet doeltreffend omtrent enkele onderdeelen nog bijzondere voorschriften te geven.

De stijl. Zooals Uw Excellentie's ambtsvoorganger te recht van ons verwachtte, hebben wij op nieuw zonder vooringegenomenheid de vraag van den stijl van het te stichten

Universiteitsgebouw overwogen. Betrekkelijk de argumenten, die pleiten voor den Renaissance stijl, hebben wij de eer Uwe Excellentie te verwijzen naar het advies van den Hoogleeraar Gugel, dat in afschrift hiernevens wordt overgelegd.

Na al hetgeen hieromtrent reeds is verhandeld achten wij het weinig doeltreffend opnieuw omtrent den stijl in uitvoerige beschouwingen te treden.

Alleen is het noodig Uwe Excellentie alsnog de stellige verzekering te geven, dat hetgeen in den brief van 1 Februari 1890 wordt aangevoerd om te bewijzen, dat het Gemeentebestuur als het ware zelf van den beginne af gewild heeft, dat in den stijl van het Auditorium zoude worden gebouwd, op eene misvatting berast.

De mogelijkheid erkennende, dat de redactie van een besluit daartoe aanleiding heeft kunnen geven, verklaren wij thans ten stelligste, dat zoodanig voornemen nooit heeft bestaan.

In de allereerste conferentie, welke ons college met den heer Gugel heeft gehouden, is reeds door Z.H.Gel. op gronden, die wij ook thans nog deugdelijk achten, betoogd, dat de Gothiek moest worden uitgesloten.

Wij vertrouwen evenwel, dat Uwe Excellentie de meening van den Raad onzer Gemeente zal deelen, dat de stijl niet in verband staat met de eischen, welke met betrekking tot zijne bestemming aan het gebouw moeten worden gesteld en hopen, dat Uwe Excellentie de keus van den stijl, bij welke geen rijksbelang betrokken is, aan de eindbeslissing van den Gemeenteraad zal willen overlaten.

In verband met deze overwegingen hebben wij de eer Uwe Excellentie een gewijzigd program van eischen aan te bieden, [dat, naar wij hopen en vertrouwen, de goedkeuring] van Uwe Excellentie zal mogen verwerven.

420

Eindelijk achten wij ons nog verplicht er de aandacht van Uwe Excellentie op te vestigen, dat op den, bij den brief van 1 Februari 1890, ons toegezonden plattegrond de oostelijke en de westelijke kruisgang, de Vrijhof benevens de gebouwen en terreinen, welke het Rijk van de Gemeente in huur heeft, abusiefelijk zijn aangeduid als: Rijkseigendommen.

De Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

(get.) F. H. COBLIJN, Weth.

De Secretaris,

(get.) DE WATTEVILLE.

PROGRAMMA VAN EISCHEN

VOOR DEN

BOUW VAN EEN NIEUW UNIVERSITEITSGEBOUW

te **UTRECHT.**

1. **Terrein.** Het gebouw wordt opgericht ter plaatse waar zich thans het Leesmusem bevindt en met gebruikmaking van het terrein, vrijkomende door het afbreken van het pand, vroeger bewoond door Jhr. Ram en voor zooverre noodig met gebruikmaking van den daarbij behoorenden tuin. Het moet zich onmiddellijk aansluiten bij de westelijke en zuidelijke kruisgangen van de Domkerk, door welke men het groote Auditorium bereikt, en voorts in verbinding gebracht worden met de groep gebouwen, welke het Auditorium, de Senaatskamer en de lokalen in het voormalig politiegebouw omvatten.

In het nieuwe gebouw heeft op eene Concierge-woning niet gerekend te worden, omdat den pedel-concierge eene woning in de lokalen van het voormalig politiegebouw wordt aangewezen.

2. Benoodigde
lokale.

Het gebouw moet bevatten:

A. *Gelijkstraats.*

- 1°. Vier collegezalen, als:
 één groot 80 à 120 M².
 drie » ongeveer 42 M².
 minstens twee dezer collegezalen behooren aan den
 tuin gelegen te zijn. De vorm dezer zalen behoort
 vierhoekig te zijn.
- 2°. Eene spreek- of wachtkamer voor de professoren, groot
 ongeveer 25 M².
- 3°. Eene pedelskamer, groot ongeveer 15 M².
- 4°. Een jassenbergplaats, groot ongeveer 12 M².
- 5°. Eene wachtkamer voor de studenten, groot ongeveer
 42 M².

De spreekkamer wordt in de nabijheid van den
ingang, de pedelskamer ongeveer in het midden van
het gebouw geplaatst en evenzoo de jassenkamer.

- 6°. Eene van tochtdeuren voorziene vestibule van matige
afmetingen.
- 7°. Voorts zal op de benedenverdieping een door deuren
af te sluiten doorgang naar het Vrijhof aangelegd
worden, onafhankelijk van de communicatie door de
vestibule.

B. *Op de eerste verdieping.*

- 1°. Vijf faculteitzalen, als:
 één groot ongeveer 70 M².
 één » » 55 »
 twee » » 46 »
 één » » 42 »
- 2°. Eene collegezaal ongeveer groot 35 M².

3. Trappen
privaten
en water-
plaatsen.

4. Licht.

5. Vloeren

6. Gas-
water- en
schelleidin

- 3°. Eene wachtkamer voor de examinandi, groot ongeveer 35 M².
4°. Een vertrekje voor den pedel ongeveer groot 5 M².
5°. Een jassenbergplaats ongeveer groot 10 M².

Voor de ligging dezer beide laatste lokalen geldt wat van die vertrekken in de benedenverdieping is gezegd.

3. Trappen,
privaten
en water-
plaatsen.

De trappen moeten van steen zijn. Behalve de hoofdtrap, die zooveel mogelijk in 't midden van het gebouw is aan te leggen, is nog eene tweede of diensttrap van mindere breedte noodig, meer nabij de pedelswoning gelegen en waar langs men de zolderverdieping kan bereiken.

Twee privaten en waterplaatsen, aan de buitenlucht uitkomende en door voorportalen van de corridors gescheiden, moeten zoowel op de beneden- als op de bovenverdieping worden aangelegd.

4. Licht.

Alle lokalen ontvangen zijlicht, dat in de faculteits- en collegezalen links van de toehoorders moet intreden. Zoo in corridors als trappen en gangen moet het licht in ruime mate toetreden.

5. Vloeren.

De vloeren van gangen, corridors, privaten en waterplaatsen, ook op de eerste verdieping, moeten van steen zijn. Om gehoorigheid te voorkomen wordt in de faculteits- en collegezalen hetzij van dubbele vloeren hetzij van troggewelven onder de vloeren partij getrokken.

6. Gas-,
water- en
schelleiding.

Alle lokalen, corridors, privaten en waterplaatsen worden van gas- en waterleidingen met toebehooren voorzien. De waterleiding wordt ook voor brandblussching en voor het schoonmaken van het gebouw ingericht. De noodige electrische schellen worden in de lokalen aangelegd.

7. Berg-
plaatsen.

De vereischte bergplaatsen voor brandstoffen en gereedschappen worden in den tuin geplaatst, waarmede in verband een gemakkelijke toegang van het gebouw naar den tuin wordt aangelegd.

Het maken van een kelder in het gebouw, uitkomende op de straat wordt wenschelijk geacht.

8. Verwar-
ming.

Voor de verwarming van gangen, trappen enz. worden calorifères in de kelders geplaatst. De college- en faculteitskamers worden ingericht om met haarden of kachels te worden verwarmd.

9. Uit-
voering.

Het gebouw wordt van deugdzame materialen opgetrokken met vermijding van surrogaten. De in het gezichtkomende daksvlakken worden met leien afgedekt.

10. Teeke-
ningen.

De over te leggen teekeningen van het gebouw moeten bevatten:

- a. de plattegronden van de fundeering en de kelders, van de verdiepingen en het dak.
- b. de noodige doorsneden.
- c. de opstandsteekeningen van de verschillende gevels, al deze teekeningen uitgevoerd op de schaal van 1 : 100.

Met deze teekeningen wordt overgelegd eene raming van kosten met omschrijving der aan te wenden materialen.

Mi

Nº. 2081

Bericht o
Mei 1890, N
Universiteits

Burgeme
van

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 2081, Afdeling O.

Bericht op schrijven van 24
Mei 1890, N°. 242 F. betreffende
Universiteitsgebouw Utrecht.

's-Gravenhage, 30 Mei 1890.

Na ontvangst van uw nevenvermeld schrijven heb ik de punten, welke door mij met U reeds waren besproken, nader overwogen. Alhoewel ik blijf betreuren dat men zich uwerzijds tot dusver niet heeft vereenigd met mijn gevoelen aangaande den stijl, waarin het nieuwe gebouw zal worden opgetrokken, ben ik evenwel bereid, zoowel te dien aanzien als met betrekking tot de onderdeelen van het programma van eischen, aan de door U medegedeelde wenschen toe te geven, met dien verstande evenwel, dat de bestemming, te geven aan de kruisgangen, blijve voorbehouden.

Het gewijzigd program van eischen wordt mitsdien door mij goedgekeurd.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(get.) DE SAVORNIN LOHMAN.

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

Bericht
Departemen
Zaken van
id. O, bet
bouw te

N°. 320 F.

2 teekeningen.

Bericht op schrijven van het
Departement van Binnenlandsche
Zaken van 30 Mei 1890, n°. 2081,
id. O, betreffende Universiteits-
gebouw te Utrecht.

Utrecht, den 17^{den} Juni 1890.

Het was ons aangenaam uit Uw Excellentie's missive van 30 Mei l.l., n°. 2081, afdeling O, te mogen vernemen, dat het gewijzigd program van eischen voor den bouw van het Universiteitsgebouw door Uwe Excellentie is goedgekeurd, zoodat in verband met de goedkeuring, die bij missive van 12 December 1888, n°. 3699, afdeling O, reeds is gehecht aan de ontwerp-overeenkomst, welke de Gemeenteraad, bij zijn besluit van 14 October 1887 zich bereid heeft verklaard met het Rijk te sluiten, thans geen bezwaren aan de verdere verwezenlijking van de voornemens van provincie, ingezetenen en gemeente in den weg staan.

Indien er niets anders tusschen beiden gekomen ware, zouden wij ons dan ook hebben gehaast om de noodige machtiging te verkrijgen, ten einde aan Uwe Excellentie bovenvermelde overeenkomst met het afschrift der opgave van eischen ter teekening aan te bieden. Thans is echter eene andere oplossing dan de tot dusverre bedoelde mogelijk geworden.

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van
Binnenlandsche Zaken
te 's-Gravenhage.*

Naar aanleiding toch van de besprekingen, in de laatste weken door Uwe Excellentie met leden van ons College gehouden, hebben wij in ernstige overweging genomen, of bij de stichting van het Universiteitsgebouw kan worden voorkomen, dat de kloostergang, aan welker restauratie van Rijkswegen aanmerkelijke sommen zijn ten koste gelegd, aan de westzijde op nieuw door een gebouw aan het oog zoude worden onttrokken.

Dientengevolge hebben wij thans de eer Uwe Excellentie mede te deelen, dat wij er in geslaagd zijn de perceelen, kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, n°s. 602, 2696 en 2695 gedeeltelijk, aangeduid op de hierbij gevoegde teekening A met rooden omtrek, voor de gemeente te kunnen aankopen voor de totale som van f 38.000.— te verhoogen met de kosten.

Wij zijn bereid den Raad een voorstel te doen tot aankoop van die perceelen, ten einde die ten deele te bestemmen tot bouwterrein voor het te stichten Universiteitsgebouw, indien het ons alvorens mag gelukken van Uwe Excellentie instemming te verwerven met de voorwaarden eener dading omtrent den eigendom der kloostergangen.

Wij hebben daarom de eer het volgende, als hoofdinhoud van bedoelde dading, aan de goedkeuring van Uwe Excellentie te onderwerpen.

«De nog tusschen den Staat en de gemeente Utrecht «hangende geschilpunten over het eigendomsrecht van «twee strooken grond met daarop staande klaizen en «bogen en van het binnenplein, een en ander deel «uitmakende van het terrein, waarop zich de klooster- «gang bevindt, worden in der minne geëindigd op de «volgende wijze:

1. «De gemeente Utrecht ziet geheel af van elk eigendoms- «of ander recht op dat terrein of eenig deel daarvan

«en erkent den Staat der Nederlanden als eenig eigenaar
«van dat geheele terrein.

«Daarentegen verbindt zich de Staat den doorgang
«voor voetgangers langs de zuidzijde van de Domkerk
«open te houden, in den regel dagelijks van 7½ uur
«des morgens tot 10 uur des avonds, en dien te
«onderhouden, schoon te houden en te verlichten.

- II. «De Staat der Nederlanden koopt van de gemeente
«het geheele gebouw met den grond, waarop het staat,
«haar toebehoorende, waarin thans het Leesmuseum
«gevestigd is, en wel voor de som van eenentwintig
«duizend gulden, te betalen in drie gelijke jaarlijksche
«termijnen in de jaren 1891, 1892 en 1893.

- III. «De Staat verbindt zich dit gebouw tot aan den be-
«ganen grond te sloopen, welke slooping zal geschieden
«door en op kosten van de gemeente Utrecht, die
«over de afbraak naar welgevallen mag beschikken,
«en het emplacement in dier voege zal opleveren, dat
«de kloostergang aan die zijde geheel open als historisch
«monument van het plein zichtbaar worde.

- IV. «De gemeente verbindt zich den gemeenen muur tus-
«schen den kloostergang en het Leesmuseum ruw
«afgebikt en van de aanwezige witkalk bevrijd op te
«leveren, het emplacement te bestraten met klinkers
«en deze bestrating te onderhouden.

- V. «Alle kosten op de te sluiten overeenkomst vallende,
«met uitzondering van die van zegel, komen ten laste
«van den Staat.»

In verband hiermede zoude dan:

- A. Art. 1 der overeenkomst, waarop betrekking heeft
de missive van Uw Excellentie's ambtsvoorganger van
12 December 1888, n°. 3699, afd. O, moeten worden
gelezen :

«Contractante ter andere, wenschende ter gelegenheid van het feest van het 250-jarig bestaan der «Utrechtsche Universiteit door eene feestgave hare be«langstelling in deze instelling te betoonen en ten haren «behoefte behoorlijke lokalen beschikbaar te stellen, «verbindt zich aan het Munsterkerkhof op de terreinen «kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, n°s. 602, 603, «2696 gedeeltelijk en 2695 gedeeltelijk, binnen drie «jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een «aanvang te maken met de stichting van een nieuw ge«bouw en dit gebouw, hetwelk gemeente-eigendom blijft, «aan Contractant ter eenre ten behoeve der Rijks-Univer«siteit te Utrecht kosteloos in bruikleen af te staan;»

en

B. de 3de alinea van artikel 3 kunnen vervallen.

Het zal ons zeer aangenaam zijn van Uwe Excellentie te mogen vernemen of deze hoofdpunten door Uwe Excellentie kunnen worden aangenomen, en zoo neen, welke wijzigingen Uwe Excellentie daarin verlangt.

Indien Uwe Excellentie zich wel met deze grondslagen vereenigt, dan zouden wij bovendien gaarne vernemen, of de overeenkomst in haar geheel of ten deele aan de goedkeuring der Wetgevende Macht moet worden onderworpen. Mocht eene regeling mogelijk zijn zonder tusschenkomst van de Wetgevende Macht, dan zoude ons dat bijzonder aangenaam zijn.

Immers willen de eigenaars der aan te koopen perceelen hun aanbod niet gestand doen gedurende zoo langen tijd als vereischt wordt voor het tot stand komen van eene wet, terwijl wij vreezen, dat de Raad zal opzien tegen het besteden van den aanzienlijken koopprijs zonder zekerheid te hebben, dat de regeling doorgaat.

Indien Uwe Excellentie nadere bespreking van deze regeling nog noodig acht, dan zal een der leden van ons College zich op Uw Excellentie's bericht gaarne onmiddellijk op het door Uwe Excellentie te bepalen uur naar 's-Ilage begeven.

Verder nemen wij de vrijheid Uwe Excellentie te verzoeken ons te willen mededeelen of, en zoo ja, op welke voorwaarden het stukje Rijksground, begrensd door het perceel kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, n°. 603, den zuidelijken muur van den kloostergang en den westelijken muur van het groot Auditorium, op bijgaande teekening B met eene roode tint aangegeven, aan de gemeente zoude kunnen worden afgestaan.

Aangezien de goede uitvoering van alle tot dusverre ontworpen bouwplannen door dezen eventueelen afstand zeer zoude worden bevorderd, achten wij het niet raadzaam eene daaromtrent te sluiten overeenkomst te verbinden aan de dading over den eigendom van den kloostergang.

In afwachting van Uw Excellentie's beslissing over deze voorstellen, mogen wij deze niet besluiten, zonder Uwe Excellentie onzen welgemeenden dank te betuigen voor de spoedige door Utrecht's burgerij zoo zeer gewenschte afdoening der zaken betreffende het Universiteitsgebouw, welke wij tot dusverre de eer hadden met Uwe Excellentie te behandelen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

(get.) F. H. COBLIJN, *Wethouder.*

De Secretaris,

(get.) DE WATTEVILLE.

Nº. 85

Beriel
1890, 1
Universi*Burgen*

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.N°. 85. Afdeling Kabinet.

Bericht op schrijven van 17 Juni
1890, n°. 320 F., betreffende
Universiteitsgebouw te Utrecht.

's-Gravenhage, 26 Juni 1890.

Gelijk U reeds uit mijn telegrammen van 20 en 21 Juni gebleken is, kan ik mij in hoofdzaak wel vereenigen met de in nevensgemeld schrijven voorgestelde dading.

Evenwel vereischt de redactie de volgende wijzigingen:

Punt I. Het is noodig behalve het terrein ook de daarop staande gebouwen te noemen; al. 1 kan dan luiden als volgt:

«De gemeente Utrecht ziet geheel af van elk eigendoms- of enig ander recht op den Vrijhof en op de Klooster- gangen met het terrein waarop deze zich bevinden, kadastraal bekend enz., of op eenig deel daarvan, en erkent den Staat der Nederlanden als eenigen eigenaar van die perceelen zonder eenige reserve hoegenaamd.»

In de 2de alinea ware te lezen: «een doorgang» in plaats van «den doorgang» omdat het onzeker is of bij den nieuwen toestand de doorgang zal blijven uitmonden ter plaatse waar dit thans geschiedt en het denkbaar is dat die uitgang verplaatst worde.

Punt II. Ten einde het karakter van dading beter te

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

doen uitkomen, behoort niet van *koop* gesproken te worden. De redactie luidt als volgt:

«De gemeente Utrecht staat in vollen en vrijen eigendom af aan den Staat der Nederlanden, die in eigendom aanneemt het geheele gebouw, kadastraal enz., waarin thans het Leesmuseum gevestigd is». Het overige vervalt om in een afzonderlijk art. IV behandeld te worden.

Punt III. De redactie is te vereenvoudigen, en behoort in termijnsbepaling te omvatten:

«De gemeente Utrecht verbindt zich binnen twee jaren (na de sluiting der overeenkomst) op hare kosten tot het tot aan den beganen grond sloopen van het gebouw in punt II bedoeld; het zoodoende vrijkomend terrein met klinkers te bestraten en in diervoege opteleveren dat de kloostergang aan die zijde geheel open als historisch monument van het plein zichtbaar worde».

«De opbrengst van de afbraak komt ten bate der gemeente, welke het behoorlijk onderhoud der bestrating van het vrijgekomen terrein nu en later ten haren laste neemt.»

Punt IV vervalt dan en worde vervangen door het volgende:

«De Staat der Nederlanden verbindt zich ter uitvoering van het vorenstaande aan de gemeente Utrecht een subsidie te verleen van f 21000.— in gedeelten uittekeeren vóór 1 Januari 1894».

Punt V blijft.

De in verband hiermede door U voorgestelde wijzigingen in de overeenkomst betreffende de stichting van een nieuw gebouw ontmoeten geen bedenking.

Gelijk ik U reeds berichtte ben ik voornemens eerlang een wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting intedienen, waarin de eerste termijn van de Rijksbijdrage ter zake der bedoelde dading zal worden opgenomen.

De behandeling der vraag omtrent eventueelen afstand van het gebouwtje waarin zich de dienstrappen bevinden, is niet urgent; het zal toch van de inrichting der piannen voor het nieuwe gebouw afhangen, of voor deze aan dit gebouwtje behoefte bestaat.

Gaarne zal ik thans een nader ontwerp der te sluiten dading overeenkomstig deze voorstellen van U ontvangen, hetwelk ik spoedig tegemoet zie, in verband met de indiening van bovenbedoeld ontwerp van wet.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(get.) DE SAVORNIN LOHMAN.

418

HET
UNIVERSITEITSGEBOUW

TE
UTRECHT.

MEDEDEELING en VOORDRACHT

VAN
8 JANUARI 1891.

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

JAN 10 1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

JAN 10 1911

N

d

441
UTRECHT, den 8sten Januari 1891.

N°. 14. F.

Naar aanleiding van de voorstellen, gevoegd bij onze voordracht van den 28sten Juni 1890, n° 352 F. werden door den Raad in zijne openbare vergadering van den 4^{den} Juli 1890, de besluiten genomen, die als Bijlage A ter lezing zijn gedeponneerd.

Tot uitvoering van een en ander werd sedert dat besluit het volgende door ons verricht.

In de eerste plaats hebben wij ons, bij missive van den 5^{den} Juli 1890, (Bijlage B) gewend tot Heeren Kerkvoogden der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Utrecht om van hunne zijde de onmisbare medewerking te verkrijgen. Den 1sten Augustus daaraanvolgende kwamen wij in bezit van het antwoord van dat college gedateerd 30 Juli 1890 (Bijlage C), waarbij ons werd medegedeeld, dat kerkvoogden, daartoe gemachtigd door het College van Notabelen, besloten hebben geen gebruik te maken van het recht van naasting, maar overigens voor de Nederd. Hervormde Gemeente meenen te moeten behouden al de rechten, haar toegekend bij de acte van 7 October 1828 (Bijlage D). Verder werd door hen verzocht, dat in de overeenkomst eene bepaling zoude worden opgenomen, waarbij voor kerkgangers de toegang van de straatzijde naar de Domkerk bij de vroegpreekdiensten zoude worden verzekerd.

Inmiddels waren onderhandelingen aangeknoopt met de eigenaars der perceelen aan het Munsterkerkhof, ten einde

*Aan
den Gemeenteraad.*

N

d

40

441

UTRECHT, den 8sten Januari 1891.

Nº. 14. F.

Naar aanleiding van de voorstellen, gevoegd bij onze voordracht van den 28sten Juni 1890, n° 352 F. werden door den Raad in zijne openbare vergadering van den 4^{den} Juli 1890, de besluiten genomen, die als Bijlage A ter lezing zijn gedeponceerd.

Tot uitvoering van een en ander werd sedert dat besluit het volgende door ons verricht.

In de eerste plaats hebben wij ons, bij missive van den 5^{den} Juli 1890, (Bijlage B) gewend tot Heeren Kerkvoogden der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Utrecht om van hunne zijde de onmisbare medewerking te verkrijgen. Den 1sten Augustus daaraanvolgende kwamen wij in bezit van het antwoord van dat college gedateerd 30 Juli 1890 (Bijlage C), waarbij ons werd medegedeeld, dat kerkvoogden, daartoe gemachtigd door het College van Notabelen, besloten hebben geen gebruik te maken van het recht van naasting, maar overigens voor de Nederd. Hervormde Gemeente meenen te moeten behouden al de rechten, haar toegekend bij de acte van 7 October 1828 (Bijlage D). Verder werd door hen verzocht, dat in de overeenkomst eene bepaling zoude worden opgenomen, waarbij voor kerkgangers de toegang van de straatzijde naar de Domkerk bij de vroegpreekdiensten zoude worden verzekerd.

Inmiddels waren onderhandelingen aangeknoopt met de eigenaars der perceelen aan het Munsterkerkhof, ten einde

*Aan
den Gemeenteraad.*

van hen de verzekering te verkrijgen, dat de beslissing omtrent den aankoop door den Raad zoude kunnen worden genomen, nadat door de Wetgevende Macht hare goedkeuring zoude zijn gehecht aan de dading, bedoeld sub. 1 van het Raadsbesluit van 4 Juli 1890. Wij mochten den 29sten Juli den Heer van Burkom bereid vinden om, mits de mededeeling van de beslissing der Gemeente uiterlijk op 15 Januari 1891 geschiedde, zijn perceel beschikbaar te houden; de welwillende tusschenkomst van eenige belangstellende ingezetenen was echter noodig om later — nl. den 16^{den} Augustus — dergelijke verzekering te verkrijgen van de erfgenamen en rechtverkrijgenden van den Heer J. H. Wiesman.

Nadat wij, bij missive van den 11^{den} Juli 1890, (Bijlage E) aan Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken voorloopig eenige mededeelingen omtrent den stand van zaken hadden gedaan, zonden wij bij missive van 6 September 1890 een ontwerp in voor de te treffen overeenkomst van dading en voegden daarbij eenige nadere inlichtingen betreffende de afgeloopen onderhandelingen. (Bijlagen F. en G.)

Nadat wij den 26sten September aan Z. E. eenige, bij missive van 23 September (Bijlagen H. en J.) gevraagde, inlichtingen hadden verstrekt, werd een der leden van ons College den 29sten September in de gelegenheid gesteld met den Minister de ontworpen regeling nader te bespreken.

Bij missive van den 4^{den} October 1890 (Bijlage K) deelde Z. E. ons daarop mede, dat Z. E. het wenschelijk achtte de kerkvoogden der Nederd. Hervormde Gemeente als medecontractanten bij de te sluiten overeenkomst te doen optreden, en werd ons eene ontwerpovereenkomst toegezonden, welke de bedoeling der drie partijen omschrijft (Bijlage L).

Nadat het nieuw ontwerp door ons College was onderzocht gaven wij, den 14^{den} October 1890 (Bijlage M) van een en ander kennis aan heeren kerkvoogden der Neder-

duitsch Hervormde Gemeente, verzochten hen ons te willen mededeelen, of zij bereid zouden worden bevonden aan het verlangen des Ministers te voldoen en gaven daarbij in overweging aan de overeenkomst eene slotalinea toe te voegen, waarbij afstand werd gedaan van het recht van naasting.

Den 7^{den} November ontvingen wij van heeren kerkvoogden het op 5 Nov. gedateerd bericht (Bijlage N), dat zij aan ons verzoek konden voldoen, mits in de overeenkomst de wijzigingen werden gebracht, die zijn opgenomen in een hunnerzijds aangeboden ontwerp (Bijlage O). De door ons gewenschte bepaling omtrent het recht van naasting was in dit ontwerp opgenomen.

Dit derde ontwerp werd door ons den 11^{den} November 1890 (Bijlage P) toegezonden aan Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken met de mededeeling, dat ons College tegen de bepalingen daarvan geen bezwaar heeft en onder bereidverklaring om het aan de goedkeuring van den Raad te onderwerpen, zoodra zoude zijn gebleken, dat bij Z. E. tegen het sluiten der overeenkomst geen bezwaar bestaat.

Bij missive van den 16^{den} December werd daarop door den Minister het verlangen kenbaar gemaakt, dat de Nederd. Hervormde Gemeente er genoeg mede zoude nemen, dat een der stovenhokken bij de Domkerk twee Meter zoude worden ingekort (Bijlage Q).

Den 17^{den} December deden wij van deze missive mededeeling aan heeren kerkvoogden met verzoek zoo mogelijk aan de daarin uitgedrukte wenschen te gemoet te komen (Bijlage R); doch den 24sten December werd ons bericht, dat daartegen overwegende bezwaren bestaan (Bijlage S).

Van dit antwoord gaven wij den Minister van Binnenlandsche Zaken den 27sten December kennis (Bijlage T) en ontvingen bij missive van 30 December 1890, bericht, dat de inkorting van een der stovenhokken door Zijne Excellentie

volstrekt onmisbaar wordt geacht, om de zoo kostbare restauratie der kloostergangen te kunnen voleindigen. (Bijlage U).

Den 31ste December 1890 (Bijlage V) gaven wij van dezen brief mededeeling aan kerkvoogden met dat gevolg, dat wij uit het antwoord van den 3^{den} Januari 1891 mochten vernemen, dat bij dat College tegen de inkorting van het stovenhok met eene evenredige vergrooting aan eene andere zijde van het gebouw geen bezwaar bestaat. (Bijlage W).

Den 5^{den} Januari hebben wij den Minister van Binnenlandsche Zaken van den afloop onzer correspondentie met kerkvoogden kennis gegeven (Bijlage X), waarop Z. E. ons den 7^{den} Januari mededeelde, dat thans de acte van dading door de drie partijen kan ondertekend worden. (Bijlage Y)

En hiermede is de voorbereiding zoo ver gevorderd, dat wij de verder noodige besluiten hebben kunnen ontwerpen.

Tot toelichting van een en ander diene nog het volgende.

Het ontwerp **A** zal treden in de plaats van de ontwerp overeenkomst I, welke door Uwe vergadering den 4ten Juli 1890 voorwaardelijk is goedgekeurd. De door den Raad in Art. 3 van ontwerp I opgenomen bepaling „dat de gemeene „muur tusschen den kloostergang en het leesmuseum ruw „afgebikt en van de aanwezige witkalk bevrijd, van het „plein zichtbaar worde” is in het nieuw ontwerp niet opgenomen. Daarvoor is in de plaats getreden de clausule: „dat de kloostergang aan die zijde geheel open als historisch „monument van het plein zichtbaar worde, zonder dat de „Gemeente op eenigerlei wijze tot opsiering verplicht is.” Wij vertrouwen, dat tegen deze wijziging, die door den Minister van Binnenlandsche Zaken is voorgesteld, geen bezwaar zal bestaan.

Verder is uit ontwerp I van 4 Juli 1890 niet overgenomen art. 7, omdat de te sluiten overeenkomst niet aan de goed-

445

keuring van de Wetgevende Macht behoeft te worden onderworpen.

De overige wijzigingen vloeien hoofdzakelijk voort uit het optreden der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Utrecht als derde partij bij deze overeenkomst.

De besluiten **B** en **C** tot aankoop der perceelen aan het Munsterkerkhof zijn bestemd om te treden in de plaats der besluiten II (A en B) van 4 Juli 1890. Alleen de toen gestelde voorwaarde omtrent de medewerking van de Wetgevende Macht en van de Nederduitsch Hervormde Gemeente te Utrecht zijn uit de nieuwe ontwerpen weggelaten.

Het besluit **D**, waarvan de redactie volkomen overeenstemt met het op 14 October 1887 en 4 Juli 1890 genomen besluit IV^a, zal op nieuw moeten worden genomen, omdat de machtiging, om de overeenkomst te sluiten niet meer afhankelijk zal zijn van de goedkeuring der Wetgevende Macht.

Het program van eischen **E** eindelijk behoeft niet opnieuw door Uwe vergadering te worden bekrachtigd, maar is door ons op nieuw, gewijzigd overeenkomstig Uw besluit van 4 Juli 1890, hierbij gevoegd, omdat wij het wenschelijk hebben geoordeeld, dat de verschillende besluiten in druk bijeen zijn gevoegd.

Indien Uwe vergadering hare goedkeuring aan de sedert 4 Juli 1890 door ons gedane stappen zal hebben verleend, zullen wij ons beijveren ten spoedigste de plannen en het bestek, die, volgens Uw besluit van den 14^{den} October 1887 vóór de vaststelling aan de goedkeuring van den Raad moeten worden onderworpen, te doen opmaken en aan den Minister van Binnenlandsche Zaken op te zenden. Wij

4246

vleien ons met de hoop, dat na eene meer dan vijfjarige voorbereiding eindelijk tot den bouw zal kunnen worden overgegaan en dat, indien ons verdere medewerking verzekerd blijft, althans bij het aanstaande lustrumfeest de eerste steen van het Universiteitsgebouw zal kunnen worden gelegd.

Wij hebben om boven omschreven redenen de eer U voor te stellen te nemen de besluiten, **A, B, C, D** en **F**, welke in ontwerp hierbij zijn gevoegd.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

(get.) F. H. COBLIJN, Weth.

De Secretaris,

(get.) DE WATTEVILLE.

NB. De bijlagen A tot Y liggen ten Stadhuize voor de leden van den Raad ter lezing.

447

Kloostergang - contract.

1891

A. De Raad der gemeente Utrecht,
gezien de voordracht van Burgemeester en Wethouders
van 8 Januari 1891,

besluit: Burgemeester en Wethouders te machtigen met
den Staat der Nederlanden en de Nederduitsch Hervormde
Gemeente, betreffende de rechten op het binnenplein en
de kloostergangen ten Zuiden van de Domkerk eene dading
aan te gaan van den hierna volgende inhoud:

De Staat der Nederlanden ten deze vertegenwoordigd
door Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche
Zaken ter eenre,

de Gemeente Utrecht ten deze vertegenwoordigd door
Burgemeester en Wethouders, handelende ter uitvoering
van een besluit van den Raad der Gemeente van

1891, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van
Utrecht bij hun besluit van 1891, N^o. ,
ter andere; benevens

de Nederduitsch Hervormde Gemeente te Utrecht ten deze
vertegenwoordigd door het College van Kerkvoogden derzelve
Gemeente, tot deze handeling gemachtigd door de Vereenigde
Vergadering van Kerkvoogden en Notabelen van die Gemeente
bij besluit van 4 November 1890, ter derde zijde:

In aanmerking nemende, dat sedert eenigen tijd tusschen
contractanten ter eenre en ter andere geschil bestaat over

de rechten der Gemeente Utrecht op het binnenplein en de kloostergangen ten Zuiden van de Domkerk aldaar, kadastraal bekend Gemeente Utrecht Sectie B, N°. 2656, schrijvende die Gemeente zich den eigendom toe van den Oostelijken en den Westelijken gang krachtens een contract met contractant ten derde, opgemaakt bij acte verleden voor den Notaris H. van Ommeren te Utrecht, den 7^{den} October 1828, overgeschreven ten kantore der hypotheeken te Utrecht den 7^{den} November 1828, deel 60, N°. 10, terwijl de Staat beweert dat die gangen en het binnenplein hem in eigendom toekomen,

dat het wenschelijk is die geschillen in der minne te vereffenen en de rechten, waarop Contractante ter derde krachtens genoemd contract aanspraak maakt te verzekeren,

verklaren te hebben aangegaan de volgende overeenkomst van dading.

1°. De Gemeente Utrecht ziet geheel af van elk eigendoms- of eenig ander recht op den Vrijhof en op de Kloostergangen met het terrein, waarop zij zich bevinden, kadastraal Gemeente Utrecht Sectie B, N°. 2656 of op eenig deel daarvan en erkent den Staat der Nederlanden als eenigen eigenaar van die perceelen, zonder eenige reserve hoege-naamd.

2°. De Staat verbindt zich tegenover de beide contractanten ter andere en ter derde zijde, een doorgang voor voetgangers langs de Zuidzijde der Domkerk open te houden in den regel dagelijks van half acht uur des morgens tot tien uur des avonds, en bovendien op die dagen, waarop eene Godsdienstoefening in die kerk vroeger dan acht uur aanvangt, reeds een half uur vóór den aanvang dier Godsdienstoefening en dien doorgang, welke tevens als toegang tot den ingang der Domkerk achter de Statenbank zal dienen, te onderhouden, schoon te houden en te verlichten.

3°. De Gemeente Utrecht staat in vollen en vrijen eigendom af aan den Staat der Nederlanden, die in eigendom aanneemt, het geheele gebouw kadastraal bekend Gemeente Utrecht, Sectie B N°. 2655, waarin thans het Leesmuseum gevestigd is.

4°. De Gemeente Utrecht verbindt zich binnen twee jaren na het sluiten der overeenkomst tot het aan den grond sloopen van het gebouw sub 3 genoemd, het zoodoende vrijkomende terrein met klinkers te bestraten en in dier voege op te leveren, dat de Kloostergang aan die zijde geheel open als historisch monument van het plein zichtbaar worde, zonder dat de Gemeente op eenigerlei wijze tot opsiëring verplicht is.

De opbrengst van de afbraak komt ten bate der Gemeente, welke het behoorlijk onderhoud der bestrating van het vrijgekomen terrein nu en later ten haren laste neemt.

5°. De Staat der Nederlanden verbindt zich ter uitvoering van het vorenstaande aan de Gemeente Utrecht een subsidie te verleen van f 21,000.—, in gedeelten uit te keeren vóór 1 Januari 1894.

6°. De Staat der Nederlanden verbindt zich tegenover Contractante ten derde tot het volgende:

Voor zijne rekening zal moeten worden voorzien in het onderhoud van het binnenplein der academie en het aldaar gelegen riool.

Hij erkent en waarborgt het recht van vrijen uitgang uit de Domkerk achter de Statenbank naar de stovenhokken, der kerk en derzelver erf langs het binnenplein gelegen, alsmede het recht van vrijen toegang tot de trap, die aldaar uit den kloostergang naar het dak der kerk geleidt, welke trap met de buitendeur en het portaal van ingang eigendom der Nederduitsch Hervormde Gemeente is en blijft, daarenboven het recht van vrijen uitgang uit het

450

zuid-oostelijk uitgangsportaal der Domkerk naar het erf der kerk langs het binnenplein alsmede naar en uit de kerkelijke huizinge gelegen tegen den Oostelijken kloostergang, alles in dier voege als omschreven is in de bovenaangehaalde notarieele acte van 7 October 1828.

Bijaldien van Rijkswegen boven de kloostergangen gebouwd wordt, zal zoodanige bouwing, optrekking of vertimmering en verlenging van den Noordelijken zijgevel van het oude Kapittelhuis, gelijk ook van den kloostergang tegen de Kerkelijke huizinge uitkomende op den Oostelijken kloostergang in dier voege geschieden, dat door dezelve geen na-deel worde toegebracht aan de afwatering der kerk of van de genoemde huizinge, verblijvende het derhalve den Staat vrij een nieuwe goot daar te stellen, indien zulks noodig mocht wezen, of op zoodanige andere wijze als geschikt mocht bevonden worden de eventuele belemmering welke door de verbouwing zoude kunnen ontstaan te verhelpen, ook zal het op te trekken gebouw aan de zijde achter den ingang naar de Statenbank zich niet verder uitstrekken dan tot een afstand van twee Meter zeven en vijftig centimeter van den opgaanden gevelmuur der kerk opdat het licht zoo min mogelijk verhinderd worde.

7°. De Nederduitsch Hervormde Gemeente te Utrecht zal de (burgerlijke) Gemeente Utrecht op geenerlei wijze aansprakelijk stellen voor het nakomen van de hierboven sub 6°. genoemde bepalingen.

8°. Alle kosten op deze overeenkomst vallende met uitzondering van die van zegel komen ten laste van den Staat.

9°. De Contractante ter derde zijde verklaart ten aanzien van de krachtens deze dadings aan den Staat verblijvende of komende terreinen en gebouwen geen gebruik te maken van het recht van naasting, door haar bedongen bij het aangehaalde contract van 7 October 1828.

B. De Raad der gemeente Utrecht,

overwegende, dat het bij de stichting van het Universiteitsgebouw, ter verfraaiing van het Munsterkerkhof, noodig is de beschikking te hebben over het perceel, kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B, N°. 602, toebehoorende aan den Heer Willem van Burkom;

overwegende, dat deze zich heeft bereid verklaard, het bedoelde perceel aan de gemeente te verkoopen voor de som van zestien duizend gulden;

Besluit:

1. van den Heer W. van Burkom voor de gemeente aan te koopen het hem toebehoorend perceel aan het Munsterkerkhof, kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B, N°. 602, en zulks voor de som van zestien duizend gulden, onder voorwaarde dat het perceel den 1sten Februari 1891, onbezwaard en niet langer verhuurd dan tot 1 Mei 1891, aan de gemeente zal worden geleverd.

2. Burgemeester en Wethouders te machtigen hierin verder het noodige te verrichten.

C. De Raad der gemeente Utrecht,

overwegende, dat het bij de stichting van het Universiteitsgebouw, ter verfraaiing van het Munsterkerkhof, noodig is de beschikking te hebben over de perceelen kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B N°. 2695 gedeeltelijk en N°. 2696 gedeeltelijk, toebehoorende aan de erfgenamen van den Heer J. H. Wiesman;

overwegende, dat deze zich bereid hebben verklaard, mits daartoe de noodige rechterlijke machtiging worde verkregen, bedoelde perceelen aan de gemeente te verkoopen voor de som van twee en twintig duizend gulden;

Besluit:

1. Van de erfgenamen van den Heer J. H. Wiesman

voor de gemeente aan te koop de hun toebehoorende perceelen aan het Munsterkerkhof, kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B N°. 2695 gedeeltelijk en N°. 2696 gedeeltelijk, op bijgaande teekening met eene roode kleur aangeduid, en zulks voor de som van twee en twintig duizend gulden onder de volgende voorwaarden:

a. De grenzen tusschen de gedeelten der perceelen 2695 en 2696, welke aan de verkoopers verblijven of hetwelk gemeen eigendom blijft, en datgene wat aan de gemeente overgaat, worden bepaald door de volgende lijnen:

uit het zuidelijkste punt van de westelijke buitenzijde van den muur der thans bestaande werkplaats (op de teekening aangeduid met letter *a.*) loopt de grenslijn noordelijk in de richting van een van wege het gemeentebestuur door den Directeur der gemeentewerken vast te stellen punt *x.* — tot aan het op de teekening aangeduid punt *b.*; dit punt *x* moet vallen tusschen het noordelijkste punt (gemerkt *x'*.) van gemelden muur der thans bestaande werkplaats en tusschen het noordelijk uiteinde der lijn, die het verlengde uitmaakt van het bestaande, thans reeds in rechte lijn loopende gedeelte van gemelden westelijken muur der werkplaats, welk punt op de teekening is aangeduid met x^2 .

Op het gedeelte dezer grenslijn, zich uitstrekkende van gemeld punt *a.* tot aan het punt *b.*, in de lijn van den te stellen muur *b. c.* wordt door de gemeente op hare kosten een scheidingsmuur gesteld die tusschen haar en de verkoopers gemeen zal worden.

Van gemeld punt *b.* loopt de grenslijn naar het punt *d.* langs de lijn *b. c.*

In gemelde lijn *b. c.* zal een muur worden gesteld op een afstand van 1.62 M, ten zuiden van den muur die thans aan de zuidzijde van perceel 2696 dit perceel van perceel 2695

scheidt; van dezen muur zal het gedeelte *b.d.* door de gemeente Utrecht als gemeene scheidsmuur worden gesteld, terwijl het gedeelte *d.c.* door de verkoopers kan gesteld worden. Gemeld punt. *d.* is gelegen in het verlengde van de lijn *e.f.*, zijnde de westelijke buitenkant van den bestaanden muur aan de oostzijde van den thans bestaanden uitgang.

Van het punt *d.* loopt de grens tot het punt *f.* in het verlengde van de voormelde lijn *e.f.* Ook op dit gedeelte *d.f.* wordt door de gemeente Utrecht een scheidingsmuur gesteld, die gemeen wordt als gezegd.

Van het punt *f.* loopt de grens in westelijke richting naar het punt *g.* in de lijn evenwijdig aan den muur thans tusschen de perceelen 2696 en 2695 zich bevindende (straks vermeld) en wel op een afstand van hoogstens 80 centimeter van dezen bestaanden muur.

Het punt *g.* vormt het westelijke eindpunt van de oostelijke scheiding van den nader te vermelden gang en de ligging van dat punt *g* wordt bepaald door de aan dien gang te geven breedte, nader te vermelden.

Ook op dit gedeelte *f.g.* der grenslijn stelt de gemeente Utrecht een scheidingsmuur, welke gemeen wordt als voormeld.

De gemelde scheidingsmuur zal aangelegd worden op een hoogte van 2.50 M. boven het hoogst thans bestaande grondvlak.

b. De scheidingsmuur tusschen de perceelen 2696 en 2697 zal voor zoover die buitenmuur wordt, door de gemeente Utrecht op hare kosten worden bekleed met een halve steen van harde steensoort.

c. Aan de oostzijde van dien aldus bekleeden muur zal een gang van minstens een Meter breedte onbebouwd blijven liggen als gemeenschappelijk eigendom van verkoopers en de gemeente Utrecht, om uitgang te geven naar het Munster-

kerkhof. Deze gang is op de teekening aangeduid met de letters *g h i k*.

In den grond van dezen gang zal de gemeente Utrecht, de versnijding van het aan de oostzijde door haar op te richten gebouw mogen plaatsen. De gang zal langs de lijn *i.h.* worden afgesloten met een ijzeren hek, waarvan elk der mede-eigenaars een sleutel heeft, en dat — buiten den tijd dat bepaald van den gang gebruik wordt gemaakt — gesloten moet blijven. De gemeente Utrecht zorgt voor de bestrating van dien gang.

d. Op het zuidelijkste gedeelte van het afgestane deel van perceel N°. 2695, op de nevensgaande situatie-teekening met stippellijn aangegeven en begrepen tusschen de letters *a l m n*, mogen geen gebouwen geplaatst worden, hooger dan de scheidsmuur.

e. In het op den af te stanen grond te stichten gedeelte van het gebouw zullen in de gevels, gericht naar de niet verkochte gedeelten van de bovengenoemde perceelen, geene andere ramen mogen worden gemaakt dan welke voorzien zijn van ondoorzichtig glas. Alleen het bovengedeelte dezer ramen mag beweegbaar zijn.

f. De gekochte perceelen worden uiterlijk den 1sten Mei 1891 onbezwaard en onverhuurd geleverd.

g. De betaling van den koopprijs zal plaats hebben bij de aanvaarding en levering.

2. Burgemeester en Wethouders te machtigen hierin verder het noodige te verrichten.

D. De Raad der Gemeente Utrecht,
gezien de voordracht van Burgemeester en Wethouders
van 8 Januari 1891,
besluit Burgemeester en Wethouders te machtigen met

den Staat der Nederlanden aan te gaan de overeenkomst van den hiernavolgenden inhoud:

De Minister van Binnenlandsche Zaken, handelende namens den Staat der Nederlanden,

ter eenre en Burgemeester en Wethouders van Utrecht, handelende voor de Gemeente, hiertoe gemachtigd bij besluit van den Gemeenteraad van goedgekeurd bij dat van Gedeputeerde Staten van Utrecht van , van welke besluiten afschriften aan deze overeenkomst zijn gehecht, ter andere

zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. Contractante ter andere, wenschende ter gelegenheid van het feest van het 250jarig bestaan der Utrechtsche Universiteit door eene feestgave hare belangstelling in deze instelling te betoonen en ten haren behoefte behoorlijke lokalen beschikbaar te stellen, verbindt zich aan het Munsterkerkhof op de terreinen, kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B, N°. 602, 603, 2696 gedeeltelijk en 2695 gedeeltelijk, binnen 3 jaren na de goedkeuring, bedoeld in artikel 2, een aanvang te maken met de stichting van een nieuw gebouw en dit gebouw, hetwelk gemeenteeigendom blijft, aan contractant ter eenre ten behoeve der Rijksuniversiteit te Utrecht kosteloos in bruikleen af te staan.

Art. 2. Contractant ter eenre verbindt zich bovenbedoeld gebouw in bruikleen aan te nemen, mits het gebouw zij overeenkomstig de door contractanten in gemeen overleg vastgestelde opgave van eischen, waarvan een afschrift aan deze overeenkomst is vastgehecht, en de door contractante ter andere opgemaakte en door contractant ter eenre goedgekeurde plannen en bestek.

Art 3. Contractant ter eenre neemt van het oogenblik dat het nieuwe gebouw hem zal zijn overgedragen, het onderhoud, het schoonhouden en de verlichting daarvan op

zich, alsmede de lasten welke daarop mochten rusten.

Hij is bevoegd daaraan op Rijkskosten al de vertimmeringen, verbouwingen of veranderingen uit te voeren, naar zijn oordeel noodig om het voor het Hooger Onderwijs bestemde gebouw aan zijne bestemming te doen beantwoorden.

Art. 4. Zoodra het bovenbedoeld nieuw gebouw niet langer voor de te Utrecht gevestigde Rijksuniversiteit wordt gebruikt, zal het op de eerste aanvraag van contractante ter andere ter harer vrije beschikking worden gesteld in den staat, waarin het zich alsdan zal bevinden, zonder dat contractante ter andere zal gehouden zijn tot het betalen of gerechtigd zijn tot het vorderen van eenige vergoeding uit welken hoofde ook.

Art. 5. Het nieuwe gebouw wordt zoolang de bruikleening duurt door contractante ter andere tot een nader over een te komen bedrag bij een of meer door contractant ter eenre goed te keuren brandverzekeringmaatschappijen tegen brandgevaar verzekerd.

De verzekeringspremie wordt jaarlijks door contractant ter eenre aan die ter andere terugbetaald.

Art. 6. Indien het nieuwe gebouw door brand of eenig ander onheil geheel of gedeeltelijk vernietigd wordt, is contractant ter eenre bevoegd het op zijne kosten weder op te bouwen en het herstelde gebouw op den voet van deze overeenkomst in bruikleening te houden, terwijl contractante ter andere alsdan verplicht is aan contractant ter eenre de schadevergoeding uit te keeren, welke te dezer zake door de brandverzekeringmaatschappijen zal uitbetaald zijn.

Gaat contractant ter eenre niet binnen 5 jaren tot den wederopbouw over, dan is hij gehouden het erf en de overblijfselen van het gebouw op de eerste aanvraag ter beschikking te stellen van contractante ter andere.

Art. 7. Van weerszijden wordt overeengekomen dat geen

1. Terre

2. Benoodi
lokale

gebruik zal worden gemaakt van de rechten bedoeld in de artikelen 1788 en 1789 Burgerlijk Wetboek.

Art. 8. Deze overeenkomst is van rechtswege ontbonden, indien de in artikel 2 vermelde goedkeuring van plannen en bestek niet binnen één jaar na de indiening daarvan is verkregen.

Art. 9. Alle kosten op deze overeenkomst vallende, met uitzondering van die van zegel, zijn ten laste van contractant ter eenre.

Aldus overeengekomen en in dubbel opgemaakt en onteekend te 's-Gravenhage 17 Feb 91
en te Utrecht, 19 Feb 91

E. Programma van eischen voor den bouw van een nieuw universiteitsgebouw te Utrecht.

1. Terrein.

Het gebouw wordt opgericht aan het Munsterkerkhof op de terreinen, kadastraal gemeente Utrecht, Sectie B, Nos. 602, 603, 2696 gedeeltelijk en 2695 gedeeltelijk. Het moet zich onmiddellijk aansluiten bij de westelijke en zuidelijke kruisgangen van de Domkerk, door welke men het groot Auditorium bereikt, en voorts in verbinding gebracht worden met de groep gebouwen, welke het Auditorium, de Senaatskamer en de lokalen in het voormalig politiegebouw omvatten.

In het nieuwe gebouw behoeft op eene Conciërgewoning niet gerekend te worden, omdat den Pedel-conciërge eene woning in de lokalen van het voormalig politiegebouw wordt aangewezen.

2. Benodigde
lokalen.

Het gebouw moet bevatten:

A. Gelijkstraats

- 1°. Vier collegezalen, als:
één groot 80 à 120 M².

drie groot ongeveer 42 M².

minstens twee dezer collegezalen behooren aan den tuin gelegen te zijn. De vorm dezer zalen behoort vierhoekig te zijn.

- 2°. Een spreek- of wachtkamer voor de professoren, groot ongeveer 25 M².
- 3°. Een pedelskamer, groot ongeveer 15 M².
- 4°. Een jassenbergplaats, groot ongeveer 12 M².
- 5°. Eene wachtkamer voor de studenten, groot ongeveer 42 M².

De spreekkamer wordt in de nabijheid van den ingang, de pedelskamer ongeveer in het midden van het gebouw geplaatst en evenzoo de jassenkamer.

- 6°. Eene van tochtdeuren voorzien vestibule van matige afmetingen.
- 7°. Voorts zal op de benedenverdieping een door deuren af te sluiten doorgang naar het Vrijhof aangelegd worden, onafhankelijk van de communicatie door de vestibule

B. Op de eerste verdieping.

- 1°. Vijf faculteitszalen, als:
 één groot ongeveer 70 M².
 één " " 55 "
 twee groot ongeveer 46 "
 één " " 42 "

- 2°. Een collegezaal ongeveer groot 35 M².
- 3°. Eene wachtkamer voor de examinandi, groot ongeveer 35 M².
- 4°. Een vertrekje voor den pedel ongeveer groot 5 M².
- 5°. Een jassenbergplaats ongeveer groot 10 M².

Voor de ligging dezer beide laatste lokalen geldt wat van die vertrekken in de benedenverdieping is gezegd.

458

3. Trap
privat
en wat
plaats

4. Lic

5. Vloer

6. Gas-
water- e
schelleid

7. Berg-
plaatsen.

3. Trappen, privaten en water-plaatsen. De trappen moeten van steen zijn. Behalve de hoofdtrap, die zooveel mogelijk in het midden van het gebouw is aan te leggen, is nog eene tweede of diensttrap van mindere breedte noodig, meer nabij de pedelswoning gelegen en waar langs men de zolderverdieping kan bereiken.

Twee privaten en waterplaatsen, aan de buitenlucht uitkomende en door voorportalen van de corridors gescheiden, moeten zoowel op de beneden- als op de bovenverdieping worden aangelegd.

4. Licht. Alle lokalen ontvangen zijlicht, dat in de faculteits- en collegezalen links van de toehoorders moet intreden. Zoo in corridors als trappen en gangen moet het licht in ruime mate toetreden.

5. Vloeren. De vloeren van gangen, corridors, privaten en waterplaatsen, ook op de eerste verdieping, moeten van steen zijn. Om gehoorigheid te voorkomen wordt in de faculteits- en collegezalen hetzij van dubbele vloeren hetzij van troggewelven onder de vloeren partij getrokken.

6. Gas-, water- en schelleiding. Alle lokalen, corridors, privaten en waterplaatsen worden van gas- en waterleidingen met toebehooren voorzien. De waterleiding wordt ook voor brandblussching en voor het schoonmaken van het gebouw ingericht. De noodige elektrische schellen worden in de lokalen aangelegd.

7. Berg- plaatsen. De vereischte bergplaatsen voor brandstoffen en gereedschappen worden in den tuin geplaatst, waarmede in verband een gemakkelijke toegang van het gebouw naar den tuin wordt aangelegd.

Het maken van een kelder in het gebouw, uitkomende op de straat wordt wenschelijk geacht.

8. Verwarming. Voor de verwarming van gangen, trappen enz. worden calorifères in de kelders geplaatst. De college- en faculteitskamers worden ingericht om met haarden of kachels te worden verwarmd.

9. Uitvoering. Het gebouw wordt van deugdzame materialen opgetrokken met vermijding van surrogaten. De in het gezichtkomende daksvlakken worden met leien afgedekt.

10. Teekeningen. De over te leggen teekeningen van het gebouw moeten bevatten:

- a. de plattegronden van de fundeering en de kelders, van de verdiepingen en het dak.
- b. de noodige doorsneden.
- c. de opstandteekeningen van de verschillende gevels, al deze teekeningen uitgevoerd op de schaal van 1 : 100.

Met deze teekeningen wordt overlegd eene raming van kosten met omschrijving der aan te wenden materialen.

F. De Raad der Gemeente Utrecht,
gezien de voordracht van Burgemeester en Wethouders
van 8 Januari 1891,

besluit:

in te trekken de op 4 Juli 1890 betrekkelijk het stichten
van het Universiteitsgebouw sub I, II en IV^a genomen
besluiten.

462

Nº. 1

Univ
tel
geb
Utr

Zijne
lan

UTRECHT, 19 Februari 1891.

Nº. 146 F.

Universi-
teits-
gebouw
Utrecht.

Wij hebben de eer Uwe Excellentie hierbij ter goedkeuring aan te bieden de door de heeren E. Gügel en F. J. Nieuwenhuis opgemaakte plannen voor den bouw van eene Universiteit alhier, bestaande uit vijf teekeningen.

Wij voegen daarbij een uittreksel uit de door de genoemde bouwkundigen ons toegezonden missive van 12 Februari 1891, houdende toelichting der plannen en van het opge- maakt bestek en begrooting en durven ons vleien dat deze stukken de goedkeuring van Uwe Excellentie zullen verwerven, waarna zij aan den Raad der gemeente ter vaststelling zullen worden aangeboden.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

F. H. COBLIJN, Weth.

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Binnen-
landsche Zaken te 's-Gravenhage.*

464

DELFT,
UTRECHT, 12 Februari 1891.

Antwoord op het schrijven van
B. en W. van 14 Januari 1891, n°. 46 F,
betreffende het Universiteitsgebouw.
Met 5 teekeningen en een bestek
en begrooting als Bijlagen.

Aan

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht.

Ter voldoening aan de opdracht, ons door het Gemeentebestuur volgens geëerd schrijven d.d. 14 Januari 1891, n°. 46 F. verleend, hebben wij de eer, in bijliggende vijf teekeningen een volledig ontwerp aan te bieden voor een Universiteitsgebouw, te stichten aan het Munsterkerkhof op de terreinen kadastraal gemeente Utrecht, sectie B, n°. 602, 603, 2696 gedeeltelijk en 2695 gedeeltelijk — waarin door ons is gevolgd het programma van eischen, als bijlage E aan Uwe voordracht van 3 Januari 1891 verbonden.

De teekeningen n°. I—IV bevatten, behalve fundeeringplan en kapgrond, de plattegronden over de verdeling van het gebouw ten beganen grond en op de eerste verdieping; voorts alle buitenordonnantien en vier doorsneden, waardoor de samenstelling van het geheel en van al zijn onderdeelen verduidelijkt is. Zooals verder uit deze teekeningen blijkt, is bij het ontwerp mede beschikt over het kleine gebouwtje, gelegen naast den Kruisgang en tegen het Groot Auditorium, welk gebouwtje aan het Rijk behoort en omvat den toegang naar den kelder waarin de verwarmingstoestel van het Groot Auditorium staat, en dien naar de daken van de kruisgangen. Dit gebouwtje zal moeten worden afgebroken. In het ontwerp

is echter op minstens even bruikbare wijze in die toegangen voorzien.

Maatregelen om bij amotie van den trap naar de daken uitwijking te voorkomen van den muur, waartegen de gordelboog van het laatste gewelfvak van den Kruisgang staat, achten wij volkomen onnoodig. Ware dit werkelijk noodzakelijk, dan zoude ook van afbraak van het Lees-museum geen sprake kunnen zijn, zonder ook daar de muurvakken te versterken. Ten overvloede echter wordt in het plan het bedoelde vak versterkt door een gedeelte parallelmuur en een dwars daartegen aankomenden muur van het nieuw aan te leggen trappenhuis. Bij de inzending van het plan aan Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken zal dus regeling van den eigendom van bovenbedoeld gebouwtje gewenscht zijn, daar anders door inkrimping de distributie en de afmetingen van enkele localiteiten daaronder zeer zouden lijden.

Terwijl de vaste zandplaat, waarop ook de kruisgangen en het Groot Auditorium gefundeerd zijn, niet minder dan ruim 4 M. onder den beganen grond gelegen is, lag het voor de hand ter besparing van kosten en met het oog op de minder diep gefundeerde belendende huizen, het geheele gebouw op betonputten met spaarbogen te fundeeren. Bij nader onderzoek van den grond bleek evenwel, dat de gedeeltelijk steenachtige puingrond boven de zandplaat hiertegen groote bezwaren zal opleveren, terwijl ook de aanwezigheid van meerdere oude fundamenten, waaronder die van de Oude Munster- of St. Salvatorkerk, toch algeheele ontgraving van het terrein waarschijnlijk doet achten. Om deze redenen hebben wij op grond van nader overleg en onderzoek gemeend, van deze op plaat II ontworpen fundeering op putten af te moeten zien en in de plaats daarvan een meer veilige, hoewel ook kostbaarder wijze van fundeering te moeten kiezen, door zooveel mo-

gelijk van doorlopende fundeeringsmuren partij te trekken.

Deze door ons noodzakelijk geoordeelde wijziging in de oorspronkelijk ontworpen fundeering veraanschouwelijkt plaat V, waarop, behalve het nieuwe fundamentsplan, de daardoor veroorzaakte afwijkingen in de verschillende doorsnede-teekeningen zijn voorgesteld. Op dit fundamentsplan zijn ook bestek en begrooting gebaseerd.

Terwijl het project ten opzichte van de afmetingen der lokalen in alle deelen aan de bepalingen van het programma van eischen *ruimschoots* beantwoordt, vleien wij ons, dat het ontwerp ook ten aanzien van distributie en inrichting aan de strengste eischen voldoet, die redelijker wijze kunnen worden gesteld.

Wat het aantal collegezalen betreft, is er gelegenheid bevonden, om op de bovenverdieping nog eene zesde, niet gevraagde collegekamer, groot 41 M², aan te leggen.

De bergplaats voor brandstoffen in den tuin is niet in den plattegrond aangegeven, doch in de begrooting uitgetrokken; de hoek, vrijkomende door de terreinen, aangekocht van den heer Wiesman, is daarvoor de aangewezen plaats, daar alsdan reeds drie muren aanwezig zijn en alleen nog het maken van een dak en een vierde zijde noodig is.

Met het oog op het spoedeischende der zaak en de voorbereiding van verdere werkzaamheden, hebben wij van de overgelegde teekeningen een dubbel stel calques laten nemen.

Hopende, hiermede de ons geworden opdracht in allen deele te hebben voldaan, noemen wij ons,

met de meeste hoogachting,
van het Gemeentebestuur voornoemd,
de dienstwillige dienaren,

E. GÜGEL.

F. J. NIEUWENHUIS.

19
betr

Burg
va

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 1382, Afdeling O.
Bericht op schrijven van
19 Februari 1891, N°. 146 F,
betreffende nieuw Universiteits-
gebouw Utrecht.

's-GRAVENHAGE, 21 April 1891.

Het onderzoek der bij nevensgemeld schrijven toegezonden ontwerpen voor het nieuwe gebouw ten behoeve der Rijks-Universiteit te Utrecht, heeft tot de volgende uitkomsten geleid.

De dispositie en de afmetingen der lokalen ontmoeten geen bedenking, behoudens wat betreft het 98 M². groote lokaal boven het Klein Auditorium, hetwelk voor faculteitskamer veel te groot is; het is noodig dit vertrek te verkleinen, door daarvan een gedeelte bijv. ééne travée af te nemen ten behoeve van eene bewaarplaats voor het Universiteitsarchief, hetgeen uitvoerbaar is, zoowel door middel van een houtconstructie, als met ijzer en dubbele wanden van rietplanken.

Het in den noordelijken muur van dit lokaal ontworpen venster, hetwelk voor de verlichting kan gemist worden, wensch ik althans voorloopig niet aangebracht te zien, in verband met aanhangige overwegingen, betreffende de vraag, of de slooping en amotie van het Leeskabinet wel wenschelijk zijn.

De constructie van den muur tusschen de aan elkaar

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

grenzende zuidelijke collegekamers der beneden verdieping is niet berekend op het voorkomen van gehoorigheid. Het is noodig door het maken van een spouwmuur daarin te voorzien.

Omtrent het openen der twee toegangen naar den Kloostergang, wensch ik de beslissing voor te behouden. Deze zal tijdig volgen en is zonder invloed op den bouw. Het innemen van het tegenwoordig gebouwtje, waarin zich de trappen langs den zuidgevel dier kloostergangen bevinden, wordt in beginsel goedgekeurd.

In hoeverre het nieuwe gebouw de drukking der gordelbogen van den Kruisgang zal overnemen, in plaats van het oude werk van den traptoren, zal afhankelijk zijn van het beleid waarmede die nieuwe bouwwerken worden uitgevoerd en het bestaande afgebroken. Er zal mitsdien ten opzichte van dien afbraak en van die aansluitingen overleg gepleegd moeten worden door de beide opzichters, belast met den bouw van het nieuwe werk en met de herstelling van den Kloostergang, telkens in overeenstemming met de bevelen hunner architecten. Het nieuwe trappenhuis zal eigendom van het Rijk blijven, en de dakconstructie behoort ingericht te zijn zoo, dat een eventueele scheiding der Rijks- en gemeente-perceelen mogelijk blijve.

Het is noodig de ramen van de benedenverdieping aan het kerkhof zoodanig te construeeren, dat bij het openen daarvan geen stoornis van de straat uit onder-vonden worde.

De opbouw van den toren, — welks goten wegens de geringe oppervlakte welke overdekt wordt, veel kleiner konden zijn, — ontwikkelt zich niet uit het grondplan, ten gevolge waarvan een der toren-muren op een kokerbalk opgetrokken zou worden, het-geen verwerpelijk is. De platte torenspits, overhoeks

tusschen twee terugspringende muren, is min juist geplaatst boven het portaal, dat een geheel afwijkenden grondvorm heeft, zoodat de aanleg noch gelijkvloers, noch op de eerste verdieping eene behoorlijke ondersteuning of ontwikkeling vindt. De zoldering van het trappenhuis ware niet plat, maar flauw koepelvormig in den zolder door te trekken, tengevolge waarvan het inwendige in rijzigheid en voornaamheid winnen, en de monumentale trap tot haar recht komen zal.

Dit hoofdpunt van het gebouw, alwaar de daken elkaar kruisen, wordt de aangewezen plaats geacht voor een houten torenspits als dakruiter, indien aan de bekroning van het portaal een andere vorm werd gegeven. Deze laatste zou beter zijn, indien een vierkante zandsteen onderstelling werd geplaatst boven de kroonlijst, welke het gebouw afsluit.

Hoe men bedoelt de schoorsteen op te trekken, welke tegen den toren worden gebouwd, blijkt uit de teekening niet; op het kapplan is geen enkele schoorsteen geteekend. Dit punt vereischt opheldering.

Wat den torenboersprong betreft valt nog op te merken, dat de portretmedaillons in de twee scherpe hoeken door dien voorsprong gevormd, onzichtbaar zullen zijn, en dat de plaatsing daarvan zeer bezwaarlijk zal zijn, tenzij men die tegelijk met den opbouw aanbrengt, hetgeen ook vele bezwaren heeft.

Het verdient aanbeveling, het plint overal even hoog te houden en het niet op de penanten te verhoogen, zoodat de ramen den indruk maken, alsof zij later benedenwaarts verlengd waren. Ook aan de zijgevels is voor de plinten een gelijkmatige hoogte aan te nemen, namelijk die der vensterdorpels, welke terecht door de ontwerpers waterpas is gesteld met de voetstukken der zuilen die den ingang versieren. Wanneer daarbij ter hoogte van

den bovenkant der treden bij den hoofdingang een tweede voorsprong gemaakt wordt, kan bij eene behoorlijke profileering van het gebouw een sierlijke monumentale voet verkregen worden.

Niet slechts om het uiterlijk aanzien, maar voor de hechtheid van het gebouw is het noodig verbetering te brengen in de behandeling van de hoeken der gevels aan het Munsterkerkhof, de blokken van gehouwen steen behooren zóó gelegd te worden, dat zij beurtelings in den eenen en in den anderen muur grijpen.

Ook de topgevel tegen den zuidelijken Kloostergang eischt verbetering. Het stuk gehouwen steen, dat de overkraging vormt, moet ver genoeg in het gevelmetselwerk reiken, om zonder kunstmiddelen, zooals verankeringen, te kunnen blijven liggen.

Voorts schijnt vergeten te zijn, op den top van den gevel, het ornament aan te brengen, waartoe deze top van eene uitmetseling is voorzien, en zou deze uitmetseling, welke de overdreven dikte van 0.70 M. in doorsnede heeft kunnen worden ingekrompen.

Het schijnt wenschelijk, ter wille van de eenheid van uitdrukking, al de topgevels *volgens hetzelfde stelsel* te bouwen, hetzij men dat van den eerstgenoemden topgevel, hetzij dat van den achtergevel volge.

De profileering van de goot schijnt niet rationeel, het boord, geplaatst boven de geledingen welke de eigenlijke goot vormen, is onnoodig en voor het onderhoud ongewenscht.

In den voorgevel kan niet volstaan worden met de wapenschilden van provincie en gemeente, dat van het Rijk mag niet gemist worden, terwijl 't ook wenschelijk is, den steen met het jaartal meer in het gezicht te brengen.

De groote boog aan den achtergevel, die alleen dient om goot en kap over een korten afstand te steunen, is

op omslachtige wijze met zuiltjes en eene uitkraging geconstrueerd.

Een eenvoudiger oplossing, waarbij de lichttoetreding in het traplokaal en de pedelskamer zoo min mogelijk belemmerd wordt, schijnt wenschelijk.

In stede van een hek, zou de nok van het dak kunnen worden voorzien van een kam of crête; deze mag niet van ijzer worden vervaardigd eenvoudig met verf bedekt, omdat dit materiaal bezwaarlijk tegen roest zal kunnen beveiligd worden.

Ofschoon — gelijk ik vroeger mededeelde — ik de gemeente vrij wensch te laten ten aanzien van den te volgen bouwstijl, meen ik U niet onkundig te mogen laten met deze opmerkingen. Gaarne zal ik zien, dat daaraan gevolg worde gegeven.

In afwachting, dat mij gelegenheid worde geschonken, deze plannen definitief goed te keuren, bestaat er bij mij geen bezwaar, dat met de voorbereidende werkzaamheden voor den bouw reeds nu een aanvang worde gemaakt en zal ik, zooveel zulks van mij afhangt, gaarne bevorderen, dat de eerste steen van het nieuwe Universiteitsgebouw, dezen zomer kunne worden gelegd.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

DE SAVORNIN LOHMAN.

UTRECHT, den 8 Mei 1891.

N°. 123 F.

Bericht op missive
van 21 April 1891, N°. 1382
afdeeling O, betreffende
nieuw Universiteitsgebouw
te Utrecht.

Wij hebben de eer Uwe Excellentie in ons ondervolgend schrijven den uitslag aan te bieden der nauwgezette overweging, waartoe de ons bij nevingemelde missive medegedeelde uitkomsten van het onderzoek der toegezonden ontwerpen voor het nieuwe gebouw ten behoeve der Rijks-Universiteit te Utrecht, ons hebben geleid.

Nadat de bekende dading tot wegneming van bestaande geschillen door den Staat der Nederlanden, het Kerkbestuur der Nederduitsch Hervormde Gemeente en het Gemeentebestuur van Utrecht gesloten was, hebben wij ons beijverd om, in de thans loopende maand de vrije beschikking te verkrijgen over de nog aan particulieren toebehoorende perceelen, welke den grond voor het Universiteitsgebouw nog innamen, en hebben wij eveneens tegen den 15^{en} dezer, aan het bestuur van het Leesmuseum te Utrecht, het gebruik van het stadsgebouw opgezegd, onder vergoeding van een gemeentelijk subsidie, in overleg met gemeld bestuur vastgesteld en op dien datum ingaande.

Wij stelden ons voor, in overleg met onze technische adviseurs, om de slooping van al deze gebouwen tegelijkertijd te ondernemen en aan dezelfde handen toe te vertrouwen, waaraan de opbouw van het nieuwe Univer-

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Binnen-
landsche Zaken te 's-Gravenhage.*

siteitsgebouw zoude worden gegund, omdat wij overtuigd waren dat zoodoende, de grootst mogelijke zuinigheid kon worden betracht en zooveel mogelijk van de beschikbaar gestelde gelden ten bate van het nieuwe gebouw kon worden besteed. Het was ons toch gebleken dat ter wille van de soliditeit voor dit gebouw eene zeer diepgaande fundeering werd gevorderd, waartoe alle in goeden staat verkeerende steenen, van de voor slooping bestemde gebouwen, met vrucht konden worden aangewend. Het gebouw waarin het Leesmuseum gevestigd is, is in deze slooping begrepen, niet alleen omdat het uiteraard in slechten staat van onderhoud verkeert, maar vooral omdat de afbraak daarvan zeer bruikbaar materiaal zal opleveren en de kosten, die zouden moeten besteed worden om het gebouw te steunen en de moeilijkheden te overwinnen, om het nieuwe Universiteitsgebouw zoo dicht nabij op te trekken, konden worden vermeden.

Wij vernamen dan ook met bezorgdheid dat Uwe Excellentie alsnog de vraag overweegt of de slooping en amotie van het Leesmuseum wel wenschelijk zijn en dat in verband daarmede het in den noordelijken zijmuur ontworpen venster, althans voorloopig, niet moet worden aangebracht. Deze muur was, naar aanleiding der gesloten dading, bestemd om in het gezicht te komen en zijne ordonnantie geheel identisch met den westelijken zijmuur, welke laatste mettertijd als onze verwachtingen ons niet geheel bedriegen ook nog wel geheel onbelemmerd in het gezicht zal komen.

Mocht het evenwel in het voornemen van Uwe Excellentie liggen om de vraag te overwegen of het wenschelijk is den door het gebouw van het Leesmuseum vrijkomenden grond te bebouwen, en deze vraag in de toekomst bevestigend worden beantwoord, dan zouden wij gaarne tot de uitvoering hiervan willen medewerken,

vertrouwende dat de toegang tot den kloostergang alsdan tusschen de beide bouwwerken zoude vallen, en het eventueel te stellen gebouw zich niet boven den buitenmuur van den kloostergang zoude verheffen, ten einde het voordeel om den zuidelijken transsept van de Domkerk meer in het gezicht te brengen, niet meer te doen verloren gaan.

Doch aangezien de Staat als eigenaar van het naburig erf in ieder geval het aanbrengen van het raam op de aangegeven wijze, op een afstand van minder dan 2 M. vermag te weigeren, verzoeken wij Uwe Excellentie nader te dezer zake hare beslissing te doen kennen.

De wenschelijkheid eener verkleining der faculteitskamer N°. 1, door afscheiding eener travée, werd ook door onze adviseurs voorzien en was ook door stippellijnen op het plan aangeduid.

De distributie dezer verdieping is op de thans overgelegde teekening gewijzigd, zoodat de faculteitskamer eene oppervlakte van 76 M² zal verkrijgen.

Met het oog op de bestemming van het lokaal zal de samenstelling van den vereischten scheidingsmuur uit ijzer en steen of gips geschieden.

Ook zal de scheidingsmuur tusschen de beide zuidelijke Collegekamers op den plattegrond in spouwmuur worden veranderd. Ten einde gehoorigheid te voorkomen, waren onze adviseurs in de eerste plaats er op bedacht, de vloeren en plafondbinten, als de voornaamste flankgeleiders, volkomen te isoleeren.

Gaarne zullen wij Uwer Excellentie's beslissing afwachten omtrent het openen der twee toegangen naar den kloostergang. Onze adviseurs stellen zich voor, om het nieuwe

trappenhuis, dat eigendom blijft van den Staat, door een boven den zuidelijken trapmuur op te trekken brandmuur van het Universiteitsgebouw te scheiden onder verplaatsing van het aldaar ontworpen dakvenster.

De tegenwoordige toestand waarbij het trappenhuis door eene binnenplaats van het huis, vroeger aan den Heer Ram toebehoorende, is gescheiden, geeft vertrouwen dat het nieuwe gebouw de drukking der gordelbogen van den kruisgang zal overnemen. Niettemin zijn wij met Uwe Excellentie van meening dat de nieuwe bouwwerken met beleid zullen moeten worden uitgevoerd, en zullen wij gaarne het aanbevolen overleg gelasten, omdat ook wij overtuigd zijn dat de veiligheid van de rijks-eigendommen, nu de daaraangrenzende particuliere eigendommen in handen der gemeente zijn overgegaan, eerder grootere dan mindere waarborgen moet genieten.

Onze adviseurs melden ons dat zij zullen zorg dragen de ramen van den plattegrond aan het Munsterkerkhof zoodanig te construeeren, dat, bij het openen daarvan, geen stoornis van de straat worde ondervonden.

Ten aanzien van den ontworpen torenbouw deelen onze adviseurs ons mede dat de constructie met toepassing van een ± 5 M. vrijliggend kokerbint, tot ondersteuning van een 5.10 M. hoogen torenmuur, ook naar het oordeel van de meest bevoegde technici, eene volstrekt onberispelijke mag genoemd worden. Zij beroepen zich daarenboven op zoodanige constructie bij zeer voorname rijksgebouwen, waarbij zich de nog hooger torens evenmin rechtstreeks uit het grondplan ontwikkelen, en op de verlangde constructie boven het Klein Auditorium, waarbij terecht het van een ijzeren kokerbint te geven vertrouwen, dat bij den torenbouw ontzegd wordt, op nieuw wordt

gegeven. Zij vreezen van de voorgestelde constructie hoegenaamd geen afzonderlijken onderhoudslast.

Ten einde echter de goedkeuring der plannen door Uwe Excellentie naar mogelijkheid te bevorderen en te bespoedigen, hebben zij eene constructie en distributie aangegeven, volgens welke voor de ondersteuning en ontwikkeling van den toren in alle verdiepingen alleen van steenconstructies is partij getrokken.

Wij kunnen echter niet nalaten hierbij op te merken, dat, door deze laatste constructie, de entree van het gebouw in sierlijkheid zal verliezen en het gezicht op den hoofdgang zeer zal worden belemmerd. De hoofdtrap zal daardoor oogenschijnlijk den ingang zooveel meer naderen en onverdiend de gedachte aan bekrompenheid doen ontstaan. Echter laten wij de beslissing in deze aangelegenheid aan het oordeel van Uwe Excellentie over.

Omtrent het hiernavolgende punt schrijven onze adviseurs het onderstaande:

„Voor de overdekking van het trappenhuis hebben wij „eene platte zoldering ontworpen, omdat deze constructie „niet alleen de meest eenvoudige en solide, maar ook „de minst kostbare is. De gedachte, om het trappenhuis „koepelvormig te overdekken, is ook ons geenszins vreemd „gebleven en zelfs lachte ons het denkbeeld toe, om de „overdekking van dit voornaamste onderdeel der binnen- „ordonnantie ook in de buitenordonnantie door een boven „de daken opgetrokken koepel of dakruiter te doen spre „ken. Met het oog op de belangrijk. hogere kosten „van uitvoering achtten wij ons evenwel te meer verplicht „van beide denkbeelden af te zien, als in den loop der „onderhandelingen met de regeering door de steeds gewij- „zigde en hooger gestelde eischen de oorspronkelijke

„bouwsom van iets meer dan één ton nu reeds tot ongeveer $1\frac{1}{2}$ ton is opgevoerd.

„Het zal van de verdere uitkomsten van begrooting en aanbesteding afhangen, of het ook voor ons sympathieke denkbeeld eener koepelvormige overdakking der trapruimte voor verwezenlijking vatbaar is.

„Wanneer het te stichten Universiteitsgebouw eene geheel vrije ligging had of aan een groot plein was gelegen, zou de idee eener bekroning van het kruispunt der daken door een houten torentje of dakruiter zich met meer klem aan ons hebben opgedrongen.

„Nu het gebouw alles behalve vrij ligt en een toren op het kruispunt der daken noch in de richting der beide zijgevels noch op het Vrijhof in het gezicht zou komen, scheen ons de toepassing van een dakruiter veel minder gemotiveerd dan bij eene meer vrije situatie van het gebouw het geval ware geweest. Doch zijn gelijk reeds is opgemerkt, de financieele bezwaren zóó groot en overwegend dat ons reeds daarom het denkbeeld voor verwezenlijking niet vatbaar voorkomt.”

Zij voegen aan deze beschouwingen mondeling toe dat de kosten van een dakruiter, zich natuurlijk ontwikkelende uit het grondvlak van het trappenhuis, de bouwkosten met vele duizenden guldens zouden verhoogen, omdat de muren van het trappenhuis van de fundeering af, op het plaatsen van zoodanig bouwwerk moeten zijn ingericht.

De schoorsteenen welke in de hoeken naast het portaal van ingang ter wederzijde zijn ontworpen, zullen op en langs de scheidingsmuren van het trappenhuis in eenigszins schuine richting worden opgetrokken, zoodat zij, door massief metselwerk ondersteund in de nabijheid der nokken boven het dak uitkomen; zooals blijkt uit de door-

478

snede en opstandteekeningen zullen de overige schoorsteenen alle loodrecht tot boven de nokken der daken worden opgetrokken.

Het plint of de sokkel van het gebouw is met omkarneringen aan de vensteropeningen met ongelijke hoogte ontworpen, omdat een doorlopende sokkel, ter hoogte van de vensterdorpels, te laag voorkwam in verhouding tot de geheele hoogte van het gebouw. Ten einde zoowel inwendig het gebouw door de ramen niet te hoog te plaatsen, aan de eischen van geriefelijkheid te doen beantwoorden, als uitwendig een massalen indruk voor den voet van het gebouw te bewaren, is het plint in verhouding gebracht tot de geheele hoogte. De indruk dat de ramen naar beneden verlengd zijn, is wellicht door de teekening teruggebracht en kan dan ook slechts zeer vluchtig zijn geweest, als men van de veronderstelling uitgaat dat de onderdorpels der ramen waterpas moeten liggen met de voetstukken der zuilen die den ingang versieren.

De hoeken der gevels zijn ter wille van soliditeit ontworpen met strekken die niet beurtelings in den eenen en anderen muur inspringen, doch alle in beide muren tegelijk ingrijpen.

Er bestaat geen bezwaar om de beide topgevels den vorm te geven van dien aan de zuidzijde ontworpen. Onze adviseurs hadden voor de beide verschillende, en nimmer te gelijk in het gezicht komende topgevels ook verschillende ontwerpen gemaakt, omdat zij daarvoor in gelijke mate als voor het ontwerpen van den voor- en achtergevel van eenzelfde gebouw, vrijheid meenden te hebben.

Wat de goten betreft, zoo is in alle gevels dezelfde eenvoudige constructie gevolgd, waarbij een bekleede houten goot door consolen wordt gedragen. In den voor-gevel zijn de consolen door nissen onderling verbonden en deze met een zoomlijstje afgesloten.

De opgaande muren zijn met een steenen plaat gedekt, zoodat van de voorgestelde constructie geen bijzondere onderhoudslast te vreezen is.

Het Rijkswapen, dat ook naar onze meening ter versiering van het gebouw niet kan gemist worden, kan gevoegelijk gesteld worden ter plaatse van de aanvankelijk ontworpen wijzerplaat. Het jaartal van de stichting zal in het gezicht worden gebracht.

Onze adviseurs berichten ons dat zij de dubbele uitkragingen van den grooten boog aan den achtergevel hebben ontworpen, omdat zij aarzelden den zijdelingschen druk van dien boog op een smal vensterpenant over te brengen. Zij zijn bereid dezen boog door een ijzeren bint te vervangen, indien dit Uwer Excellentie's verlangen is. Het groote venster ter verlichting van de pedelskamer ontworpen, is op het zuiden gericht, zoodat ter wille van de lichtverzorging van dat lokaal de verandering niet noodzakelijk schijnt.

Het voornemen bestaat om de crêtes boven de nok van het dak van ijzer en zink samen te stellen, op dezelfde wijze en even solide als de overeenkomstige onderdeelen, door de Delftsche fabriek o. a. voor het Ministerie van Justitie en het Centraal station geleverd. Dit ijzerwerk evenals het andere dat met de buitenlucht in aanraking komt, zal door verfwerk zooveel mogelijk voor roest moeten worden beveiligd.

Met waardeering ontvingen wij op nieuw van Uwe Excellentie de verzekering, dat aan de gemeente vrijheid wordt gelaten, ten aanzien van den te volgen bouwstijl.

De gemaakte opmerkingen geven ons thans aanleiding aan Uwe Excellentie gelijke vrijheid voor onze bouwmeesters te verzoeken, ten aanzien van kleine onderdeelen van den bouw, als daar zijn schoorsteenen, dakgoten en dergelijken, waaromtrent mag verondersteld worden, dat iedere bouwmeester van eenige ondervinding eene gevestigde meening heeft en ook wellicht een stelsel voorstaat, dat, berustende op zijne ervaring, door hem uitgevoerd zijnde, goede waarborgen oplevert voor soliditeit en onkostbaar onderhoud.

Overigens is het ons aangenaam dat in hoofdzaak overeenkomstig het verlangen van Uwe Excellentie kan worden gehandeld. Ter toelichting van onze bemerkingen hebben wij de eer Uwe Excellentie een stel schetsteekeningen aan te bieden, dat wij zoo spoedig doenlijk wenschen te vervangen door een stel blijvende teekeningen, als wij van Uwe Excellentie zullen vernomen hebben dat hare goedkeuring van de teekeningen zelf of van de varianten is verkregen, en de gemeenteraad eveneens zijne goedkeuring aan het bouwplan zal hebben gehecht.

Wij verzoeken mitsdien aan Uwe Excellentie goedkeuring van onze voorstellen onder mededeeling, dat een der leden van ons College zich gaarne bereid zal houden om Uwe Excellentie desgevorderd, mondeling toelichting te geven.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,
W. R. BOER..

De Secretaris,
DE WATTEVILLE.

No
Berich
8 Me
betreff
siteit

Burgen
van

20

481

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

No. 1959, afd. O.
Bericht op schrijven van
8 Mei 1891, n°. 123 F,
betreffende nieuw Univer-
siteitsgebouw Utrecht.

's-GRAVENHAGE, 3 Juni 1891.

De overweging van nevensgemeld schrijven en van de daarop ontvangen adviezen heeft geleid tot de navolgende uitkomst.

De amotie van het Leesmuseum heeft meerdere na-
deelen, zonder dat daartegenover eenig voordeel staat.
Vooreerst komt daardoor in het gezicht de achterzijde
van den Kloostergang, welke *nimmer* bestemd is geweest
om gezien te worden, doch waartegen ten allen tijde
gebouwen hebben gestaan, zoodat de Kloostergang in
verband met zoodanige gebouwen is opgetrokken gewor-
den. Deze amotie zou derhalve een misstand te weeg
brengen. Nu schijnt het wenschelijker het tegenwoordige
Leesmuseum te behouden, aan hetwelk gemakkelijk een
behoorlijk aanzien te geven is door den gevel te verbe-
teren. Deze laatste verbetering zal aan het Rijk niet
meer kosten dan de anders noodwendige restauratie van
den achtermuur van den Kloostergang, welke restauratie
van een blinden muur echter den onoogelijken toestand
aan die zijde niet zou kunnen verbeteren.

Daarbij komt, dat bij behoud van het voor academische

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

doeleinden gesticht Leeskabinet een aantal lokalen beschikbaar komt, voor den dienst der Universiteit van groot nut.

Vermeedert het instandhouden van het Leeskabinet de uitgaven voor het Rijk niet, zij zal aan den anderen kant Uwe gemeente ontheffen van de uitgaven, noodig voor de slooping daarvan en voor het bestraten en in orde houden van het anders ter plaatse te verkrijgen open terrein.

Voor den bouw van het nieuw Universiteitsgebouw levert die instandhouding geen bezwaar. Want al moet dit nieuwe gebouw een diepe fundeering erlangen, de voorzieningen deswege te treffen, kunnen noch moeilijk, noch kostbaar zijn, terwijl toch gelijke voorzieningen noodig zullen zijn voor het behoud van de muren van den Kloostergang en van het Groot Auditorium, waaraan het nieuw gebouw zal grenzen.

Dat het Leesmuseum zou moeten worden afgebroken, om de afkomende steenen te kunnen gebruiken voor de fundamenteen van het nieuw Universiteitsgebouw, weegt niet op tegen de bezwaren, aan de amotie verbonden.

Het zal mij daarom zeer aangenaam zijn dat bij den bouw van het nieuw Universiteitsgebouw worde gerekend op het behoud van het Leesmuseum, zoodat het raam van de bovenverdieping van den tegen het museum op te trekken zijgevel — welk raam overigens kan gemist worden — niet behoeft te worden aangebracht.

Intusschen wil ik na de aangegane dading op de instandhouding van het Leesmuseum niet aandringen, indien daartegen bij U overwegende bezwaren blijven bestaan, en in geen geval door eene correspondentie over dit punt de stichting van het gebouw ophouden. Voor het geval derhalve dat die bezwaren blijven bestaan, geef ik de vergunning om het bedoelde raam aan te brengen op de aangegeven wijze.

488

De bedenkingen tegen de plaatsing van een toren in den inspringenden hoek zijn niet opgeheven. Het daar door op de bovenverdieping te verkrijgen uitstek in den bovengang is onnoodig, en eene overhuiving of portaal voor den ingang is ook zonder dien torenbouw aan te brengen." De constructie van dien toren is niet zonder bedenking; het ondervangen van een muur van 4 à 5 M. door middel van een ijzeren balk moge materieel mogelijk zijn, zij is als architectonische samenstelling, wijl zij zich niet natuurlijk uit het grondplan ontwikkelt geenszins aan te prijzen: de aangeboden variant levert ten deze geen organische oplossing, wijl zij getroffen wordt van boven naar onderen en niet van het plan uit, naar het dak. Overigens is ook door U opgemerkt dat deze oplossing den ingang van het gebouw zal vernauwen en bederven.

Voorts zal de toren op die plaats, door zijnen voorsprong, scherpe inspringende hoeken doen ontstaan, welke de reeds moeielijk te stellen aangrenzende medaillons in den gevel nagenoeg geheel en al onzichtbaar zullen maken.

Een minder hooge afdekking van dezen hoek op gemelde gronden zou gewenscht zijn.

De daaruit verkregen bezuiniging zal ten goede komen aan het ook door de bouwmeesters gewenschte denkbeeld om aan het trappenhuis een koepelvormige afdekking te geven. Wordt deze gemaakt volgens de overgelegde calques, dan zullen de kosten overigens vrij wel gelijk staan met die der ontworpen vlakke afdekking; de balken zouden te vervangen zijn door rond gezaagde schenkels, dubbel op elkander gespiekerd, en deze zouden juist om hun gebogen vorm zeer licht kunnen zijn: de mindere kosten hiervan komen ten goede aan de meerdere uitgaaf van het gebogen licht gepleisterd plafond.

Deze koepelvormige binnenafdekking zal het inwendige

in rijzigheid en voornaamheid doen winnen en de monumentale trap tot haar recht doen komen. Wordt op dit punt van het gebouw, waar de nokken der daken elkaar snijden, een houten torencap als dakruiter geplaatst dan zou dit een dankbare bekroning vormen.

Het aanbrengen van deze spits in stede van die op het voorportaal zal de kosten niet opvoeren; geconstrueerd naar de beste Nederlandsche modellen zal deze bouw zijn gewicht kunnen verdeelen over een evenredig getal steunpunten, welke, bij de groote breedte van den voet, niet behoeven te worden verzwaaard.

Ook zullen alsdan de schoorsteen niet schuins doch te lood op te trekken en buiten het dak te brengen zijn. Aan een plint, waarvan de bovenkant strookt met den onderkant van het basement der kolommen, wordt de voorkeur gegeven; zoo ook aan een verband aan de hoeken der gevels, waarbij de kettingsteen beurtelings in den eenen en den anderen buitenmuur grijpen, met vermijding van smalle staande stukken.

Het vervangen van den boog met uitkraging van den achtergevel door een ijzeren draagbalk wordt niet verlangd; wel is het vereenvoudigen van de aangenomen boogconstructie ook door het doen vervallen der dwergzuiltjes met kragstukken wenschelijk.

Eene afscheiding in de te groote faculteitskamer der bovenverdieping wordt niet gewenscht. Aan deze zaal zal de bestemming van collegekamer gegeven worden, terwijl de daarachter liggende collegekamer faculteitskamer zal worden.

Het is noodig in verband met het weglaten van den toren boven den ingang aan het Rijkswapen eene passende plaats te verzekeren.

Van bovenstaande aanmerkingen zal zoodanig gebruik kunnen worden gemaakt als door U in het belang van

485
het te stichten gebouw noodig zal worden geacht. Ik verzoek U thans de definitieve bouwkundige teekeningen en stukken in gereedheid te brengen en mij ter onder-teekening over te leggen.

Mocht door U over het een of ander punt alsnog bespreking wenschelijk worden geacht, dan ben ik gaarne bereid U te ontvangen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

DE SAVORNIN LOHMAN.

486

Ben
den 3
Afd.
Un

Zijn
van

UTRECHT, 19 Juni 1891.

N°. 277 F.

Bericht op schrijven van
den 3^{den} Juni 1891, n°. 1959,
Afd. O, betreffende nieuw
Universiteitsgebouw te
Utrecht.

Uit de ter zijde aangehaalde missive mochten wij Uwer Excellenties bereidwilligheid vernemen, om na de aangegane dading, op de instandhouding van het Leesmuseum niet te willen aandringen, indien onzerzijds daartegen overwegende bezwaren blijven bestaan, en in geen geval door eene correspondentie over dit punt, de stichting van het Universiteitsgebouw te willen ophouden.

Met onze adviseurs hebben wij dit punt op nieuw overwogen en zijn wij gesterkt in de meening, dat het behoud van het hooge en breede gebouw van het Leesmuseum de in uitzicht gestelde verfraaiing van een deel van het Munsterkerkhof zal beletten en schade zal toebrengen aan den indruk, dien zoowel de Domkerk als het te stichten gebouw kunnen te weeg brengen. Wij blijven ons echter bereid verklaren om eventueel te trachten tot het gedeeltelijk bebouwen van de vrijkomende oppervlakte, de medewerking van den gemeenteraad te verkrijgen.

Ook de aanmerkingen op het bouwplan, die verder in Uwer Excellenties missive aan ons worden medegedeeld, hebben wij overwogen en naar aanleiding daarvan hebben wij de eer te berichten dat thans een plan ontworpen is, waarbij partij getrokken is van de opmerkingen omtrent de inwendige afdekking van het trappenhuis, welke nu koof-of koepelvormig ontworpen is.

Tegen het aanbrengen van een spits of dakruiter bo-

Aan

*Zijne Excellentie den Minister
van Binnenlandsche Zaken.*

488

ven dezen koepel, ter vervanging van den ontworpen toren, blijven bij onze adviseurs de bezwaren bestaan ontwikkeld in onze missive van den 8sten Mei 1891, n°. 123 F., die wij niet vermogen weg te nemen.

In het thans ontworpen plan is de boogconstructie aan den achtergevel vereenvoudigd en zijn de dwergzuiltjes met kraagstukken vervallen.

Ook is rekening gehouden met het verlangen om de afscheiding in de te groote faculteitskamer der bovenverdieping niet te plaatsen.

Naar aanleiding van het laatste deel van artikel 2 van het contract van bruikleen, bieden wij thans Uwer Excellentie twee exemplaren van de plannen en het bestek voor het nieuwe Universiteitsgebouw ter goedkeuring aan, met beleefd verzoek daarvan een exemplaar geteekend terug te mogen ontvangen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

ENKLAAR,

l. s.

N°. 2.

Bericht
19 Juni
betreffende
teitsgebo

Burgemeester

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 2308, Afdeeling O.

Bericht op schrijven van
19 Juni 1891, n°. 277 F,
betreffende nieuw Universi-
teitsgebouw te Utrecht.

's-GRAVENHAGE, 23 Juni 1891.

Ik heb de eer U hierbij goedgekeurd terug te zenden
een exemplaar van de plannen en het bestek voor het
nieuwe Universiteitsgebouw.

Aangenaam zal het mij zijn, van de plannen en tee-
keningen vijftientwintig afdrukken te ontvangen en te
zijner tijd een nauwkeurigen plattegrond, aangevende de
rioleeringen en waterleidingen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
DE SAVORNIN LOHMAN.

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

490

STRIKT

De Commissie, die zich heeft belast met de voorbereiding der maatregelen, strekkende om van veler ingenomenheid met de stichting van het nieuwe Gebouw ten dienste der Rijks-Universiteit te Utrecht nader te doen blijken door aanbieding van een geschenk, dat, buiten het eigenlijk kader daarvan liggend, niettemin daarmede een samenhangend geheel uitmaakt, heeft met erkentelijkheid kennis genomen van Uw bereidverklaring om daartoe mede te werken.

Zij veroorlooft zich UEd. beleefdelijk uittenoodigen tot de bijwoning eener vergadering van deelnemers, die zal worden gehouden op **Zaterdag 20 Februari e. k.** des namiddags te **drie ure precies**, in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, **Mariaplaats te Utrecht**, als wanneer de Commissie mededeelingen zal verstrekken aangaande den uitslag der door haar ingestelde pogingen, en in verband daarmede door haar een voorstel zal worden gedaan, omtrent aard en daarstelling van het aan te bieden huldeblijk.

De Commissie voornoemd,

Mr. J. F. DE BEAUFORT.

Mr. A. C. VAN HEUSDE.

Mr. R. MELVIL BARON VAN LINDEN.

Jhr. Mr. A. D. VAN RIEMSDIJK.

Jhr. Mr. J. RÖELL.

Mr. H. ROJAARDS VAN SCHERPENZEEL.

UTRECHT, 13 Februari 1892.

462

Nº. 1

Univ
tel
geb
Utro

Zijne
lan

UTRECHT, 19 Februari 1891.

Nº. 146 F.

Universi-
teits-
gebouw
Utrecht.

Wij hebben de eer Uwe Excellentie hierbij ter goedkeuring aan te bieden de door de heeren E. Gügel en F. J. Nieuwenhuis opgemaakte plannen voor den bouw van eene Universiteit alhier, bestaande uit vijf teekeningen.

Wij voegen daarbij een uittreksel uit de door de genoemde bouwkundigen ons toegezonden missive van 12 Februari 1891, houdende toelichting der plannen en van het opgemaakt bestek en begrooting en durven ons vleien dat deze stukken de goedkeuring van Uwe Excellentie zullen verwerven, waarna zij aan den Raad der gemeente ter vaststelling zullen worden aangeboden.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

F. H. COBLIJN, *Weth.*

De Secretaris,

DE WATTEVILLE.

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Binnen-
landsche Zaken te 's-Gravenhage.*

464

DELFT,
UTRECHT, 12 Februari 1891.

Antwoord op het schrijven van
B. en W. van 14 Januari 1891, n°. 46 F,
betreffende het Universiteitsgebouw.
Met 5 teekeningen en een bestek
en begrooting als Bijlagen.

Aan

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht.

Ter voldoening aan de opdracht, ons door het Gemeente-
bestuur volgens geëerd schrijven d.d. 14 Januari 1891,
n°. 46 F. verleend, hebben wij de eer, in bijliggende vijf
teekeningen een volledig ontwerp aan te bieden voor
een Universiteitsgebouw, te stichten aan het Munster-
kerkhof op de terreinen kadastraal gemeente Utrecht,
sectie B, n°. 602, 603, 2696 gedeeltelijk en 2695 gedeel-
telijk — waarin door ons is gevolgd het programma van
eischen, als bijlage E aan Uwe voordracht van 3 Januari
1891 verbonden.

De teekeningen n°. I—IV bevatten, behalve fundee-
ringsplan en kapgrond, de plattegronden over de verdeeling
van het gebouw ten beganen grond en op de eerste
verdieping; voorts alle buitenordonnantien en vier door-
sneden, waardoor de samenstelling van het geheel en van
al zijn onderdeelen verduidelijkt is. Zooals verder uit
deze teekeningen blijkt, is bij het ontwerp mede beschikt
over het kleine gebouwtje, gelegen naast den Kruisgang
en tegen het Groot Auditorium, welk gebouwtje aan het
Rijk behoort en omvat den toegang naar den kelder
waarin de verwarmingstoestel van het Groot Auditorium
staat, en dien naar de daken van de kruisgangen. Dit
gebouwtje zal moeten worden afgebroken. In het ontwerp

is echter op minstens even bruikbare wijze in die toegangen voorzien.

Maatregelen om bij amotie van den trap naar de daken uitwijking te voorkomen van den muur, waartegen de gordelboog van het laatste gewelfvak van den Kruisgang staat, achten wij volkomen onnoodig. Ware dit werkelijk noodzakelijk, dan zoude ook van afbraak van het Lees-museum geen sprake kunnen zijn, zonder ook daar de muurvakken te versterken. Ten overvloede echter wordt in het plan het bedoelde vak versterkt door een gedeelte parallelmuur en een dwars daartegen aankomenden muur van het nieuw aan te leggen trappenhuis. Bij de inzending van het plan aan Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken zal dus regeling van den eigendom van bovenbedoeld gebouwtje gewenscht zijn, daar anders door inkrimping de distributie en de afmetingen van enkele localiteiten daaronder zeer zouden lijden.

Terwijl de vaste zandplaat, waarop ook de kruisgangen en het Groot Auditorium gefundeerd zijn, niet minder dan ruim 4 M. onder den beganen grond gelegen is, lag het voor de hand ter besparing van kosten en met het oog op de minder diep gefundeerde belendende huizen, het geheele gebouw op betonputten met spaarbogen te fundeeren. Bij nader onderzoek van den grond bleek evenwel, dat de gedeeltelijk steenachtige puingrond boven de zandplaat hiertegen groote bezwaren zal opleveren, terwijl ook de aanwezigheid van meerdere oude fundamenteën, waaronder die van de Oude Munster- of St. Salvatorkerk, toch algeheele ontgraving van het terrein waarschijnlijk doet achten. Om deze redenen hebben wij op grond van nader overleg en onderzoek gemeend, van deze op plaat II ontworpen fundeering op putten af te moeten zien en in de plaats daarvan een meer veilige, hoewel ook kostbaarder wijze van fundeering te moeten kiezen, door zooveel mo-

gelijk van doorlopende fundeeringsmuren partij te trekken.

Deze door ons noodzakelijk geoordeelde wijziging in de oorspronkelijk ontworpen fundeering veraanschouwelijkt plaat V, waarop, behalve het nieuwe fundamentsplan, de daardoor veroorzaakte afwijkingen in de verschillende doorsnede-teekeningen zijn voorgesteld. Op dit fundamentsplan zijn ook bestek en begrooting gebaseerd.

Terwijl het project ten opzichte van de afmetingen der lokalen in alle deelen aan de bepalingen van het programma van eischen *ruimschoots* beantwoordt, vleien wij ons, dat het ontwerp ook ten aanzien van distributie en inrichting aan de strengste eischen voldoet, die redelijker wijze kunnen worden gesteld.

Wat het aantal collegezalen betreft, is er gelegenheid bevonden, om op de bovenverdieping nog eene zesde, niet gevraagde collegekamer, groot 41 M²., aan te leggen.

De bergplaats voor brandstoffen in den tuin is niet in den plattegrond aangegeven, doch in de begrooting uitgetrokken; de hoek, vrijkomende door de terreinen, aangekocht van den heer Wiesman, is daarvoor de aangewezen plaats, daar alsdan reeds drie muren aanwezig zijn en alleen nog het maken van een dak en een vierde zijde noodig is.

Met het oog op het spoedeischende der zaak en de voorbereiding van verdere werkzaamheden, hebben wij van de overgelegde teekeningen een dubbel stel calques laten nemen.

Hopende, hiermede de ons geworden opdracht in allen deele te hebben voldaan, noemen wij ons,

met de meeste hoogachting,
van het Gemeentebestuur voornoemd,
de dienstwillige dienaren,

E. GÜGEL.

F. J. NIEUWENHUIS.

Burg
va.

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 1382, Afdeling O.
Bericht op schrijven van
19 Februari 1891, N°. 146 F,
betreffende nieuw Universiteits-
gebouw Utrecht.

's-GRAVENHAGE, 21 April 1891.

Het onderzoek der bij nevensgemeld schrijven toegezonden ontwerpen voor het nieuwe gebouw ten behoeve der Rijks-Universiteit te Utrecht, heeft tot de volgende uitkomsten geleid.

De dispositie en de afmetingen der lokalen ontmoeten geen bedenking, behoudens wat betreft het 98 M². groote lokaal boven het Klein Auditorium, hetwelk voor faculteitskamer veel te groot is; het is noodig dit vertrek te verkleinen, door daarvan een gedeelte bijv. ééne travée af te nemen ten behoeve van eene bewaarplaats voor het Universiteitsarchief, hetgeen uitvoerbaar is, zoowel door middel van een houtconstructie, als met ijzer en dubbele wanden van rietplanken.

Het in den noordelijken muur van dit lokaal ontworpen venster, hetwelk voor de verlichting kan gemist worden, wensch ik althans voorloopig niet aangebracht te zien, in verband met aanhangige overwegingen, betreffende de vraag, of de slooping en amotie van het Leeskabinet wel wenschelijk zijn.

De constructie van den muur tusschen de aan elkaar

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

grenzende zuidelijke collegekamers der beneden verdieping is niet berekend op het voorkomen van gehoorigheid. Het is noodig door het maken van een spouwmuur daarin te voorzien.

Omtrent het openen der twee toegangen naar den Kloostergang, wensch ik de beslissing voor te behouden. Deze zal tijdig volgen en is zonder invloed op den bouw. Het innemen van het tegenwoordig gebouwtje, waarin zich de trappen langs den zuidgevel dier kloostergangen bevinden, wordt in beginsel goedgekeurd.

In hoeverre het nieuwe gebouw de drukking der gordelbogen van den Kruisgang zal overnemen, in plaats van het oude werk van den traptoren, zal afhankelijk zijn van het beleid waarmede die nieuwe bouwwerken worden uitgevoerd en het bestaande afgebroken. Er zal mitsdien ten opzichte van dien afbraak en van die aansluitingen overleg gepleegd moeten worden door de beide opzichters, belast met den bouw van het nieuwe werk en met de herstelling van den Kloostergang, telkens in overeenstemming met de bevelen hunner architecten. Het nieuwe trappenhuis zal eigendom van het Rijk blijven, en de dakconstructie behoort ingericht te zijn zoo, dat een eventueele scheiding der Rijks- en gemeente-perceelen mogelijk blijve.

Het is noodig de ramen van de benedenverdieping aan het kerkhof zoodanig te construeeren, dat bij het openen daarvan geen stoornis van de straat uit onder-vonden worde.

De opbouw van den toren, — welks goten wegens de geringe oppervlakte welke overdekt wordt, veel kleiner konden zijn, — ontwikkelt zich niet uit het grondplan, ten gevolge waarvan een der toren-muren op een kokerbalk opgetrokken zou worden, hetgeen verwerpelijk is. De platte torenspits, overhoeks

tusschen twee terugspringende muren, is min juist geplaatst boven het portaal, dat een geheel afwijkenden grondvorm heeft, zoodat de aanleg noch gelijkvloers, noch op de eerste verdieping eene behoorlijke ondersteuning of ontwikkeling vindt. De zoldering van het trappenhuis ware niet plat, maar flauw koepelvormig in den zolder door te trekken, tengevolge waarvan het inwendige in rijzigheid en voornaamheid winnen, en de monumentale trap tot haar recht komen zal.

Dit hoofdpunt van het gebouw, alwaar de daken elkaar kruisen, wordt de aangewezen plaats geacht voor een houten torenspits als dakruiter, indien aan de bekroning van het portaal een andere vorm werd gegeven. Deze laatste zou beter zijn, indien een vierkante zandsteen onderstelling werd geplaatst boven de kroonlijst, welke het gebouw afsluit.

Hoe men bedoelt de schoorsteenen op te trekken, welke tegen den toren worden gebouwd, blijkt uit de teekening niet; op het kapplan is geen enkele schoorsteen geteekend. Dit punt vereischt opheldering.

Wat den torenoorsprong betreft valt nog op te merken, dat de portretmedaillons in de twee scherpe hoeken door dien voorsprong gevormd, onzichtbaar zullen zijn, en dat de plaatsing daarvan zeer bezwaarlijk zal zijn, tenzij men die tegelijk met den opbouw aanbrengt, hetgeen ook vele bezwaren heeft.

Het verdient aanbeveling, het plint overal even hoog te houden en het niet op de penanten te verhoogen, zoodat de ramen den indruk maken, alsof zij later benedenwaarts verlengd waren. Ook aan de zijgevels is voor de plinten een gelijkmatige hoogte aan te nemen, namelijk die der vensterdorpels, welke terecht door de ontwerpers waterpas is gesteld met de voetstukken der zuilen die den ingang versieren. Wanneer daarbij ter hoogte van

den bovenkant der treden bij den hoofdingang een tweede voorsprong gemaakt wordt, kan bij eene behoorlijke profileering van het gebouw een sierlijke monumentale voet verkregen worden.

Niet slechts om het uiterlijk aanzien, maar voor de hechtheid van het gebouw is het noodig verbetering te brengen in de behandeling van de hoeken der gevels aan het Munsterkerkhof, de blokken van gehouwen steen behooren zóó gelegd te worden, dat zij beurtelings in den eenen en in den anderen muur grijpen.

Ook de topgevel tegen den zuidelijken Kloostergang eischt verbetering. Het stuk gehouwen steen, dat de overkraging vormt, moet ver genoeg in het gevelmetselwerk reiken, om zonder kunstmiddelen, zooals verankeringen, te kunnen blijven liggen.

Voorts schijnt vergeten te zijn, op den top van den gevel, het ornament aan te brengen, waartoe deze top van eene uitmetseling is voorzien, en zou deze uitmetseling, welke de overdreven dikte van 0.70 M. in doorsnede heeft kunnen worden ingekrompen.

Het schijnt wenschelijk, ter wille van de eenheid van uitdrukking, al de topgevels *volgens hetzelfde stelsel* te bouwen, hetzij men dat van den eerstgenoemden topgevel, hetzij dat van den achtergevel volge.

De profileering van de goot schijnt niet rationeel, het boord, geplaatst boven de geledingen welke de eigenlijke goot vormen, is onnoodig en voor het onderhoud ongewenscht.

In den voorgevel kan niet volstaan worden met de wapenschilden van provincie en gemeente, dat van het Rijk mag niet gemist worden, terwijl 't ook wenschelijk is, den steen met het jaartal meer in het gezicht te brengen.

De groote boog aan den achtergevel, die alleen dient om goot en kap over een korten afstand te steunen, is

op omslachtige wijze met zuiltjes en eene uitkraging geconstrueerd.

Een eenvoudiger oplossing, waarbij de lichttoetreding in het traplokaal en de pedelskamer zoo min mogelijk belemmerd wordt, schijnt wenschelijk.

In stede van een hek, zou de nok van het dak kunnen worden voorzien van een kam of crête; deze mag niet van ijzer worden vervaardigd eenvoudig met verf bedekt, omdat dit materiaal bezwaarlijk tegen roest zal kunnen beveiligd worden.

Ofschoon — gelijk ik vroeger mededeelde — ik de gemeente vrij wensch te laten ten aanzien van den te volgen bouwstijl, meen ik U niet onkundig te mogen laten met deze opmerkingen. Gaarne zal ik zien, dat daaraan gevolg worde gegeven.

In afwachting, dat mij gelegenheid worde geschonken, deze plannen definitief goed te keuren, bestaat er bij mij geen bezwaar, dat met de voorbereidende werkzaamheden voor den bouw reeds nu een aanvang worde gemaakt en zal ik, zooveel zulks van mij afhangt, gaarne bevorderen, dat de eerste steen van het nieuwe Universiteitsgebouw, dezen zomer kunne worden gelegd.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

DE SAVORNIN LOHMAN.

UTRECHT, den 8 Mei 1891.

Nº. 123 F.

Bericht op missive
van 21 April 1891, Nº. 1382
afdeeling O, betreffende
nieuw Universiteitsgebouw
te Utrecht.

Wij hebben de eer Uwe Excellentie in ons ondervolgend schrijven den uitslag aan te bieden der nauwgezette overweging, waartoe de ons bij nevensgemelde missive medegedeelde uitkomsten van het onderzoek der toegezonden ontwerpen voor het nieuwe gebouw ten behoeve der Rijks-Universiteit te Utrecht, ons hebben geleid.

Nadat de bekende dading tot wegneming van bestaande geschillen door den Staat der Nederlanden, het Kerkbestuur der Nederduitsch Hervormde Gemeente en het Gemeentebestuur van Utrecht gesloten was, hebben wij ons beijverd om, in de thans loopende maand de vrije beschikking te verkrijgen over de nog aan particulieren toebehoorende perceelen, welke den grond voor het Universiteitsgebouw nog innamen, en hebben wij eveneens tegen den 15^{en} dezer, aan het bestuur van het Leesmuseum te Utrecht, het gebruik van het stadsgebouw opgezegd, onder vergoeding van een gemeentelijk subsidie, in overleg met gemeld bestuur vastgesteld en op dien datum ingaande.

Wij stelden ons voor, in overleg met onze technische adviseurs, om de slooping van al deze gebouwen tegelijkertijd te ondernemen en aan dezelfde handen toe te vertrouwen, waaraan de opbouw van het nieuwe Univer-

Aan

*Zijne Excellentie den Minister van Binnen-
landsche Zaken te 's-Gravenhage.*

siteitsgebouw zoude worden gegund, omdat wij overtuigd waren dat zoodoende, de grootst mogelijke zuinigheid kon worden betracht en zooveel mogelijk van de beschikbaar gestelde gelden ten bate van het nieuwe gebouw kon worden besteed. Het was ons toch gebleken dat ter wille van de soliditeit voor dit gebouw eene zeer diepgaande fundeering werd gevorderd, waartoe alle in goeden staat verkeerende steenen, van de voor slooping bestemde gebouwen, met vrucht konden worden aangewend. Het gebouw waarin het Leesmuseum gevestigd is, is in deze slooping begrepen, niet alleen omdat het uiteraard in slechten staat van onderhoud verkeert, maar vooral omdat de afbraak daarvan zeer bruikbaar materiaal zal opleveren en de kosten, die zouden moeten besteed worden om het gebouw te steunen en de moeilijkheden te overwinnen, om het nieuwe Universiteitsgebouw zoo dicht nabij op te trekken, konden worden vermeden.

Wij vernamen dan ook met bezorgdheid dat Uwe Excellentie alsnog de vraag overweegt of de slooping en amotie van het Leesmuseum wel wenschelijk zijn en dat in verband daarmede het in den noordelijken zijmuur ontworpen venster, althans voorloopig, niet moet worden aangebracht. Deze muur was, naar aanleiding der gesloten dading, bestemd om in het gezicht te komen en zijne ordonnantie geheel identisch met den westelijken zijmuur, welke laatste mettertijd als onze verwachtingen ons niet geheel bedriegen ook nog wel geheel onbelemmerd in het gezicht zal komen.

Mocht het evenwel in het voornemen van Uwe Excellentie liggen om de vraag te overwegen of het wenschelijk is den door het gebouw van het Leesmuseum vrijkomenden grond te bebouwen, en deze vraag in de toekomst bevestigend worden beantwoord, dan zouden wij gaarne tot de uitvoering hiervan willen medewerken,

vertrouwende dat de toegang tot den kloostergang alsdan tusschen de beide bouwwerken zoude vallen, en het eventueel te stellen gebouw zich niet boven den buitenmuur van den kloostergang zoude verheffen, ten einde het voordeel om den zuidelijken transsept van de Domkerk meer in het gezicht te brengen, niet meer te doen verloren gaan.

Doch aangezien de Staat als eigenaar van het naburig erf in ieder geval het aanbrengen van het raam op de aangegeven wijze, op een afstand van minder dan 2 M. vermag te weigeren, verzoeken wij Uwe Excellentie nader te dezer zake hare beslissing te doen kennen.

De wenschelijkheid eener verkleining der faculteitskamer N°. 1, door afscheiding eener travée, werd ook door onze adviseurs voorzien en was ook door stippellijnen op het plan aangeduid.

De distributie dezer verdieping is op de thans overgelegde teekening gewijzigd, zoodat de faculteitskamer eene oppervlakte van 76 M² zal verkrijgen.

Met het oog op de bestemming van het lokaal zal de samenstelling van den vereischten scheidingsmuur uit ijzer en steen of gips geschieden.

Ook zal de scheidingsmuur tusschen de beide zuidelijke Collegekamers op den plattegrond in spouwmuur worden veranderd. Ten einde gehoorigheid te voorkomen, waren onze adviseurs in de eerste plaats er op bedacht, de vloeren en plafondbinten, als de voornaamste flankgeleiders, volkomen te isoleeren.

Gaarne zullen wij Uwer Excellentie's beslissing afwachten omtrent het openen der twee toegangen naar den kloostergang. Onze adviseurs stellen zich voor, om het nieuwe

trappenhuis, dat eigendom blijft van den Staat, door een boven den zuidelijken trapmuur op te trekken brandmuur van het Universiteitsgebouw te scheiden onder verplaatsing van het aldaar ontworpen dakvenster.

De tegenwoordige toestand waarbij het trappenhuis door eene binnenplaats van het huis, vroeger aan den Heer Ram toebehoorende, is gescheiden, geeft vertrouwen dat het nieuwe gebouw de drukking der gordelbogen van den kruisgang zal overnemen. Niettemin zijn wij met Uwe Excellentie van meening dat de nieuwe bouwwerken met beleid zullen moeten worden uitgevoerd, en zullen wij gaarne het aanbevolen overleg gelasten, omdat ook wij overtuigd zijn dat de veiligheid van de rijks-eigendommen, nu de daaraangrenzende particuliere eigendommen in handen der gemeente zijn overgegaan, eerder grootere dan mindere waarborgen moet genieten.

Onze adviseurs melden ons dat zij zullen zorg dragen de ramen van den plattegrond aan het Munsterkerkhof zoodanig te construeeren, dat, bij het openen daarvan, geen stoornis van de straat worde ondervonden.

Ten aanzien van den ontworpen torenbouw deelen onze adviseurs ons mede dat de constructie met toepassing van een ± 5 M. vrijliggend kokerbint, tot ondersteuning van een 5.10 M. hoogen torenmuur, ook naar het oordeel van de meest bevoegde technici, eene volstrekt onberispelijke mag genoemd worden. Zij beroepen zich daarenboven op zoodanige constructie bij zeer voornamen rijksgebouwen, waarbij zich de nog hooger torens evenmin rechtstreeks uit het grondplan ontwikkelen, en op de verlangde constructie boven het Klein Auditorium, waarbij terecht het van een ijzeren kokerbint te geven vertrouwen, dat bij den torenbouw ontzegd wordt, op nieuw wordt

gegeven. Zij vreezen van de voorgestelde constructie hoegenaamd geen afzonderlijken onderhoudslast.

Ten einde echter de goedkeuring der plannen door Uwe Excellentie naar mogelijkheid te bevorderen en te bespoedigen, hebben zij eene constructie en distributie aangegeven, volgens welke voor de ondersteuning en ontwikkeling van den toren in alle verdiepingen alleen van steenconstructies is partij getrokken.

Wij kunnen echter niet nalaten hierbij op te merken, dat, door deze laatste constructie, de entree van het gebouw in sierlijkheid zal verliezen en het gezicht op den hoofdgang zeer zal worden belemmerd. De hoofdtrap zal daardoor oogenschijnlijk den ingang zooveel meer naderen en onverdiend de gedachte aan bekrompenheid doen ontstaan. Echter laten wij de beslissing in deze aangelegenheid aan het oordeel van Uwe Excellentie over.

Omtrent het hiernavolgende punt schrijven onze adviseurs het onderstaande:

„Voor de overdekking van het trappenhuis hebben wij „eene platte zoldering ontworpen, omdat deze constructie „niet alleen de meest eenvoudige en solide, maar ook „de minst kostbare is. De gedachte, om het trappenhuis „koepelvormig te overdekken, is ook ons geenszins vreemd „gebleven en zelfs lachte ons het denkbeeld toe, om de „overdekking van dit voornaamste onderdeel der binnen- „ordonnantie ook in de buitenordonnantie door een boven „de daken opgetrokken koepel of dakruiter te doen spre „ken. Met het oog op de belangrijk hoogere kosten „van uitvoering achtten wij ons evenwel te meer verplicht „van beide denkbeelden af te zien, als in den loop der „onderhandelingen met de regeering door de steeds gewij- „zigde en hooger gestelde eischen de oorspronkelijke

„bouwsom van iets meer dan één ton nu reeds tot ongeveer $1\frac{1}{2}$ ton is opgevoerd.

„Het zal van de verdere uitkomsten van begrooting en aanbesteding afhangen, of het ook voor ons sympathieke denkbeeld eener koepelvormige overdakking der trapruimte voor verwezenlijking vatbaar is.

„Wanneer het te stichten Universiteitsgebouw eene geheel vrije ligging had of aan een groot plein was gelegen, zou de idee eener bekroning van het kruispunt der daken door een houten torentje of dakruiter zich met meer klem aan ons hebben opgedrongen.

„Nu het gebouw alles behalve vrij ligt en een toren op het kruispunt der daken noch in de richting der beide zijgevels noch op het Vrijhof in het gezicht zou komen, scheen ons de toepassing van een dakruiter veel minder gemotiveerd dan bij eene meer vrije situatie van het gebouw het geval ware geweest. Doch zijn gelijk reeds is opgemerkt, de financieele bezwaren zóó groot en overwegend dat ons reeds daarom het denkbeeld voor verwezenlijking niet vatbaar voorkomt.”

Zij voegen aan deze beschouwingen mondeling toe dat de kosten van een dakruiter, zich natuurlijk ontwikkelende uit het grondvlak van het trappenhuis, de bouwkosten met vele duizenden guldens zouden verhoogen, omdat de muren van het trappenhuis van de fundeering af, op het plaatsen van zoodanig bouwwerk moeten zijn ingericht.

De schoorsteen welke in de hoeken naast het portaal van ingang ter wederzijde zijn ontworpen, zullen op en langs de scheidingsmuren van het trappenhuis in eenigszins schuine richting worden opgetrokken, zoodat zij, door massief metselwerk ondersteund in de nabijheid der nokken boven het dak uitkomen; zooals blijkt uit de door-

snede en opstandteekeningen zullen de overige schoorsteenen alle loodrecht tot boven de nokken der daken worden opgetrokken.

Het plint of de sokkel van het gebouw is met omkarneringen aan de vensteropeningen met ongelijke hoogte ontworpen, omdat een doorlopende sokkel, ter hoogte van de vensterdorpels, te laag voorkwam in verhouding tot de geheele hoogte van het gebouw. Ten einde zoowel inwendig het gebouw door de ramen niet te hoog te plaatsen, aan de eischen van geriefelijkheid te doen beantwoorden, als uitwendig een massalen indruk voor den voet van het gebouw te bewaren, is het plint in verhouding gebracht tot de geheele hoogte. De indruk dat de ramen naar beneden verlengd zijn, is wellicht door de teekening teruggebracht en kan dan ook slechts zeer vluchtig zijn geweest, als men van de veronderstelling uitgaat dat de onderdorpels der ramen waterpas moeten liggen met de voetstukken der zuilen die den ingang versieren.

De hoeken der gevels zijn ter wille van soliditeit ontworpen met strekken die niet beurtelings in den eenen en anderen muur inspringen, doch alle in beide muren tegelijk ingrijpen.

Er bestaat geen bezwaar om de beide topgevels den vorm te geven van dien aan de zuidzijde ontworpen. Onze adviseurs hadden voor de beide verschillende, en nimmer te gelijk in het gezicht komende topgevels ook verschillende ontwerpen gemaakt, omdat zij daarvoor in gelijke mate als voor het ontwerpen van den voor- en achtergevel van eenzelfde gebouw, vrijheid meenden te hebben.

Wat de goten betreft, zoo is in alle gevels dezelfde eenvoudige constructie gevolgd, waarbij een bekleede houten goot door consolen wordt gedragen. In den voor-gevel zijn de consolen door nissen onderling verbonden en deze met een zoomlijstje afgesloten.

De opgaande muren zijn met een steenen plaat gedekt, zoodat van de voorgestelde constructie geen bijzondere onderhoudslast te vreezen is.

Het Rijkswapen, dat ook naar onze meening ter versiering van het gebouw niet kan gemist worden, kan gevoegelijk gesteld worden ter plaatse van de aanvankelijk ontworpen wijzerplaat. Het jaartal van de stichting zal in het gezicht worden gebracht.

Onze adviseurs berichten ons dat zij de dubbele uitkragingen van den grooten boog aan den achtergevel hebben ontworpen, omdat zij aarzelden den zijdelingschen druk van dien boog op een smal vensterpenant over te brengen. Zij zijn bereid dezen boog door een ijzeren bint te vervangen, indien dit Uwer Excellentie's verlangen is. Het groote venster ter verlichting van de pedelskamer ontworpen, is op het zuiden gericht, zoodat ter wille van de lichtverzorging van dat lokaal de verandering niet noodzakelijk schijnt.

Het voornemen bestaat om de crêtes boven de nok van het dak van ijzer en zink samen te stellen, op dezelfde wijze en even solide als de overeenkomstige onderdeelen, door de Delftsche fabriek o. a. voor het Ministerie van Justitie en het Centraal station geleverd. Dit ijzerwerk evenals het andere dat met de buitenlucht in aanraking komt, zal door verfwerk zooveel mogelijk voor roest moeten worden beveiligd.

Met waardeering ontvingen wij op nieuw van Uwe Excellentie de verzekering, dat aan de gemeente vrijheid wordt gelaten, ten aanzien van den te volgen bouwstijl.

De gemaakte opmerkingen geven ons thans aanleiding aan Uwe Excellentie gelijke vrijheid voor onze bouwmeesters te verzoeken, ten aanzien van kleine onderdeelen van den bouw, als daar zijn schoorsteenen, dakgoten en dergelijken, waaromtrent mag verondersteld worden, dat iedere bouwmeester van eenige ondervinding eene gevestigde meening heeft en ook wellicht een stelsel voorstaat, dat, berustende op zijne ervaring, door hem uitgevoerd zijnde, goede waarborgen oplevert voor soliditeit en onkostbaar onderhoud.

Overigens is het ons aangenaam dat in hoofdzaak overeenkomstig het verlangen van Uwe Excellentie kan worden gehandeld. Ter toelichting van onze bemerkingsen hebben wij de eer Uwe Excellentie een stel schetsteekeningen aan te bieden, dat wij zoo spoedig doenlijk wenschen te vervangen door een stel blijvende teekeningen, als wij van Uwe Excellentie zullen vernomen hebben dat hare goedkeuring van de teekeningen zelf of van de varianten is verkregen, en de gemeenteraad eveneens zijne goedkeuring aan het bouwplan zal hebben gehecht.

Wij verzoeken mitsdien aan Uwe Excellentie goedkeuring van onze voorstellen onder mededeeling, dat een der leden van ons College zich gaarne bereid zal houden om Uwe Excellentie desgevorderd, mondeling toelichting te geven.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,
W. R. BOER.

De Secretaris,
DE WATTEVILLE.

No
Berich
8 Me
betreff
sitei

Burgen
van

20

481

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

No. 1959, afd. O.
Bericht op schrijven van
8 Mei 1891, n°. 123 F,
betreffende nieuw Univer-
siteitsgebouw Utrecht.

's-GRAVENHAGE, 3 Juni 1891.

De overweging van nevensgemeld schrijven en van de daarop ontvangen adviezen heeft geleid tot de navolgende uitkomst.

De amotie van het Leesmuseum heeft meerdere na-
deelen, zonder dat daartegenover eenig voordeel staat.
Vooreerst komt daardoor in het gezicht de achterzijde
van den Kloostergang, welke *nimmer* bestemd is geweest
om gezien te worden, doch waartegen ten allen tijde
gebouwen hebben gestaan, zoodat de Kloostergang in
verband met zoodanige gebouwen is opgetrokken gewor-
den. Deze amotie zou derhalve een misstand te weeg
brengen. Nu schijnt het wenschelijker het tegenwoordige
Leesmuseum te behouden, aan hetwelk gemakkelijk een
behoorlijk aanzien te geven is door den gevel te verbe-
teren. Deze laatste verbetering zal aan het Rijk niet
meer kosten dan de anders noodwendige restauratie van
den achtermuur van den Kloostergang, welke restauratie
van een blinden muur echter den onoogelijken toestand
aan die zijde niet zou kunnen verbeteren.

Daarbij komt, dat bij behoud van het voor academische

Aan
Burgemeester en Welhouders
van Utrecht.

doeleinden gesticht Leeskabinet een aantal lokalen beschikbaar komt, voor den dienst der Universiteit van groot nut.

Vermeedert het instandhouden van het Leeskabinet de uitgaven voor het Rijk niet, zij zal aan den anderen kant Uwe gemeente ontheffen van de uitgaven, noodig voor de slooping daarvan en voor het bestraten en in orde houden van het anders ter plaatse te verkrijgen open terrein.

Voor den bouw van het nieuw Universiteitsgebouw levert die instandhouding geen bezwaar. Want al moet dit nieuwe gebouw een diepe fundeering erlangen, de voorzieningen deswege te treffen, kunnen noch moeielijk, noch kostbaar zijn, terwijl toch gelijke voorzieningen noodig zullen zijn voor het behoud van de muren van den Kloostergang en van het Groot Auditorium, waaraan het nieuw gebouw zal grenzen.

Dat het Leesmuseum zou moeten worden afgebroken, om de afkomende steenen te kunnen gebruiken voor de fundamenteen van het nieuw Universiteitsgebouw, weegt niet op tegen de bezwaren, aan de amotie verbonden.

Het zal mij daarom zeer aangenaam zijn dat bij den bouw van het nieuw Universiteitsgebouw worde gerekend op het behoud van het Leesmuseum, zoodat het raam van de bovenverdieping van den tegen het museum op te trekken zijgevel — welk raam overigens kan gemist worden — niet behoeft te worden aangebracht.

Intusschen wil ik na de aangegane dading op de instandhouding van het Leesmuseum niet aandringen, indien daartegen bij U overwegende bezwaren blijven bestaan, en in geen geval door eene correspondentie over dit punt de stichting van het gebouw ophouden. Voor het geval derhalve dat die bezwaren blijven bestaan, geef ik de vergunning om het bedoelde raam aan te brengen op de aangegeven wijze.

483

De bedenkingen tegen de plaatsing van een toren in den inspringenden hoek zijn niet opgeheven. Het daardoor op de bovenverdieping te verkrijgen uitstek in den bovengang is onnoodig, en eene overhuiving of portaal voor den ingang is ook zonder dien torenbouw aan te brengen. De constructie van dien toren is niet zonder bedenking; het ondervangen van een muur van 4 à 5 M. door middel van een ijzeren balk moge materieel mogelijk zijn, zij is als architectonische samenstelling, wijl zij zich niet natuurlijk uit het grondplan ontwikkelt geenszins aan te prijzen: de aangeboden variant levert ten deze geen organische oplossing, wijl zij getroffen wordt van boven naar onderen en niet van het plan uit, naar het dak. Overigens is ook door U opgemerkt dat deze oplossing den ingang van het gebouw zal vernauwen en bederven.

Voorts zal de toren op die plaats, door zijnen voorsprong, scherpe inspringende hoeken doen ontstaan, welke de reeds moeielijk te stellen aangrenzende medaillons in den gevel nagenoeg geheel en al onzichtbaar zullen maken.

Een minder hooge afdekking van dezen hoek op gemelde gronden zou gewenscht zijn.

De daaruit verkregen bezuiniging zal ten goede komen aan het ook door de bouwmeesters gewenschte denkbeeld om aan het trappenhuis een koepelvormige afdekking te geven. Wordt deze gemaakt volgens de overgelegde calques, dan zullen de kosten overigens vrij wel gelijk staan met die der ontworpen vlakke afdekking; de balken zouden te vervangen zijn door rond gezaagde schenkels, dubbel op elkander gespijkerd, en deze zouden juist om hun gebogen vorm zeer licht kunnen zijn: de mindere kosten hiervan komen ten goede aan de meerdere uitgaaf van het gebogen licht gepleisterd plafond.

Deze koepelvormige binnenafdekking zal het inwendige

in rijzigheid en voornaamheid doen winnen en de monumentale trap tot haar recht doen komen. Wordt op dit punt van het gebouw, waar de nokken der daken elkaar snijden, een houten torenspits als dakruiter geplaatst dan zou dit een dankbare bekroning vormen.

Het aanbrengen van deze spits in stede van die op het voorportaal zal de kosten niet opvoeren; geconstrueerd naar de beste Nederlandsche modellen zal deze bouw zijn gewicht kunnen verdeelen over een evenredig getal steunpunten, welke, bij de groote breedte van den voet, niet behoeven te worden verzwaard.

Ook zullen alsdan de schoorsteenen niet schuins doch te lood op te trekken en buiten het dak te brengen zijn. Aan een plint, waarvan de bovenkant strookt met den onderkant van het basement der kolommen, wordt de voorkeur gegeven; zoo ook aan een verband aan de hoeken der gevels, waarbij de kettingsteenen beurtelings in den eenen en den anderen buitenmuur grijpen, met vermijding van smalle staande stukken.

Het vervangen van den boog met uitkraging van den achtergevel door een ijzeren draagbalk wordt niet verlangd; wel is het vereenvoudigen van de aangenomen boogconstructie ook door het doen vervallen der dwergzuiltjes met kraagstukken wenschelijk.

Eene afscheiding in de te groote faculteitskamer der bovenverdieping wordt niet gewenscht. Aan deze zaal zal de bestemming van collegekamer gegeven worden, terwijl de daarachter liggende collegekamer faculteitskamer zal worden.

Het is noodig in verband met het weglaten van den toren boven den ingang aan het Rijkswapen eene passende plaats te verzekeren.

Van bovenstaande aanmerkingen zal zoodanig gebruik kunnen worden gemaakt als door U in het belang van

het te stichten gebouw noodig zal worden geacht. Ik verzoek U thans de definitieve bouwkundige teekeningen en stukken in gereedheid te brengen en mij ter onder-teekening over te leggen.

Mocht door U over het een of ander punt alsnog bespreking wenschelijk worden geacht, dan ben ik gaarne bereid U te ontvangen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

DE SAVORNIN LOHMAN.

486

Ben
den 3
Afd.
Un

Zijn
van

UTRECHT, 19 Juni 1891.

N°. 277 F.

Bericht op schrijven van
den 3^{den} Juni 1891, n°. 1959,
Afd. O, betreffende nieuw
Universiteitsgebouw te
Utrecht.

Uit de ter zijde aangehaalde missive mochten wij Uwer Excellenties bereidwilligheid vernemen, om na de aangegane dading, op de instandhouding van het Leesmuseum niet te willen aandringen, indien onzerzijds daartegen overwegende bezwaren blijven bestaan, en in geen geval door eene correspondentie over dit punt, de stichting van het Universiteitsgebouw te willen ophouden.

Met onze adviseurs hebben wij dit punt op nieuw overwogen en zijn wij gesterkt in de meening, dat het behoud van het hooge en breede gebouw van het Leesmuseum de in uitzicht gestelde verfraaiing van een deel van het Munsterkerkhof zal beletten en schade zal toebrengen aan den indruk, dien zoowel de Domkerk als het te stichten gebouw kunnen te weeg brengen. Wij blijven ons echter bereid verklaren om eventueel te trachten tot het gedeeltelijk bebouwen van de vrijkomende oppervlakte, de medewerking van den gemeenteraad te verkrijgen.

Ook de aanmerkingen op het bouwplan, die verder in Uwer Excellenties missive aan ons worden medegedeeld, hebben wij overwogen en naar aanleiding daarvan hebben wij de eer te berichten dat thans een plan ontworpen is, waarbij partij getrokken is van de opmerkingen omtrent de inwendige afdekking van het trappenhuis, welke nu koof-of koepelvormig ontworpen is.

Tegen het aanbrengen van een spits of dakruiter bo-

Aan

*Zijne Excellentie den Minister
van Binnenlandsche Zaken.*

488

ven dezen koepel, ter vervanging van den ontworpen toren, blijven bij onze adviseurs de bezwaren bestaan ontwikkeld in onze missive van den 8ten Mei 1891, n°. 123 F., die wij niet vermogen weg te nemen.

In het thans ontworpen plan is de boogconstructie aan den achtergevel vereenvoudigd en zijn de dwergzuiltjes met kraagstukken vervallen.

Ook is rekening gehouden met het verlangen om de afscheiding in de te groote faculteitskamer der bovenverdieping niet te plaatsen.

Naar aanleiding van het laatste deel van artikel 2 van het contract van bruikleen, bieden wij thans Uwer Excellentie twee exemplaren van de plannen en het bestek voor het nieuwe Universiteitsgebouw ter goedkeuring aan, met beleefd verzoek daarvan een exemplaar geteekend terug te mogen ontvangen.

Burgemeester en Wethouders der gemeente Utrecht,

De Burgemeester,

W. R. BOER.

De Secretaris,

ENKLAAR,

l. s.

N°. 23

Berich
19 Juni
betreffende
teitsgebo

Burgem

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.

N°. 2308, Afdeeling O.

Bericht op schrijven van
19 Juni 1891, n°. 277 F,
betreffende nieuw Universi-
teitsgebouw te Utrecht.

's-GRAVENHAGE, 23 Juni 1891.

Ik heb de eer U hierbij goedgekeurd terug te zenden
een exemplaar van de plannen en het bestek voor het
nieuwe Universiteitsgebouw.

Aangenaam zal het mij zijn, van de plannen en tee-
keningen vijftientwintig afdrukken te ontvangen en te
zijner tijd een nauwkeurigen plattegrond, aangevende de
rioleeringen en waterleidingen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
DE SAVORNIN LOHMAN.

Aan
Burgemeester en Wethouders
van Utrecht.

490

STRIKT

De Commissie, die zich heeft belast met de voorbereiding der maatregelen, strekkende om van veler ingenomenheid met de stichting van het nieuwe Gebouw ten dienste der Rijks-Universiteit te Utrecht nader te doen blijken door aanbieding van een geschenk, dat, buiten het eigenlijk kader daarvan liggend, niettemin daarmede een samenhangend geheel uitmaakt, heeft met erkentelijkheid kennis genomen van Uw bereidverklaring om daartoe mede te werken.

Zij veroorlooft zich UEd. beleefdelyk uittenoodigen tot de bijwoning eener vergadering van deelnemers, die zal worden gehouden op **Zaterdag 20 Februari e. k.** des namiddags te **drie ure precies**, in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, **Mariaplaats te Utrecht**, als wanneer de Commissie mededeelingen zal verstrekken aangaande den uitslag der door haar ingestelde pogingen, en in verband daarmede door haar een voorstel zal worden gedaan, omtrent aard en daarstelling van het aan te bieden huldeblijk.

De Commissie voornoemd,

Mr. J. F. DE BEAUFORT.

Mr. A. C. VAN HEUSDE.

Mr. R. MELVIL BARON VAN LINDEN.

Jhr. Mr. A. D. VAN RIEMSDIJK.

Jhr. Mr. J. RÖELL.

Mr. H. ROJAARDS VAN SCHERPENZEEL.

UTRECHT, 13 Februari 1892.

492

VERTR

In de vergadering, aangekondigd bij circulaire van 13 Februari jl., welke op 20 Februari d. a. v. te Utrecht is gehouden, werd door de Commissie in zake de aanbieding van een geschenk ten behoeve van het nieuwe Universiteitsgebouw aldaar, mededeeling gedaan van den uitslag harer bemoeiingen.

Door de bijeengekomen deelnemers werd besloten de Commissie te machtigen met den Heer G. STURM, leeraar aan de Rijksschool voor kunstnijverheid te Amsterdam, in onderhandeling te treden omtrent het opmaken van één of meerdere ontwerpen voor eene aantebrenge*n* **plafond- of wandversiering.**

Genoemde kunstenaar houdt zich nu met de samenstelling dier plannen onledig, die, zoodra ze gereed zijn, aan de beoordeeling van Heeren deelnemers zullen worden onderworpen.

De Commissie brengt daarenboven ter Uwer kennis, dat in bovengenoemde vergadering is goedgevonden, om over het bedrag van Uwe zeer gewaardeerde bijdrage ad f 100.— in de tweede helft der maand Mei te beschikken.

Zij zal zich mitsdien veroorloven genoemd bedrag door de firma VLAER en KOL alhier te doen incasseeren.

De Commissie voornoemd,

Mr. J. F. DE BEAUFORT.

Mr. A. C. VAN HEUSDE.

Mr. R. MELVIL Baron VAN LIJNDEN.

Jhr. Mr. A. D. VAN RIENSDIJK.

Jhr. Mr. J. RÖELL.

Mr. H. ROIJARDS VAN SCHERPENZEEL.

UTRECHT, 5 Mei 1892.

404

VER

Decoratie Universiteitsgebouw UTRECHT.

De Commissie heeft de eer Heeren deelnemers uit te noodigen tot het bijwonen eener vergadering te Utrecht op *Vrijdag 24 Maart e. k.*, des namiddags te 3½ ure, in het Gebouw v. K. en W.

In die bijeenkomst zullen nadere mededeelingen worden verstrekt aangaande de opdracht, ingevolge het besluit der vergadering van 20 Februari 1892, aan den Heer G. STURM, Leeraar aan de Rijks-school voor Kunst-Nijverheid te Amsterdam, gedaan, tot het ontwerpen van eene **plafondversiering**.

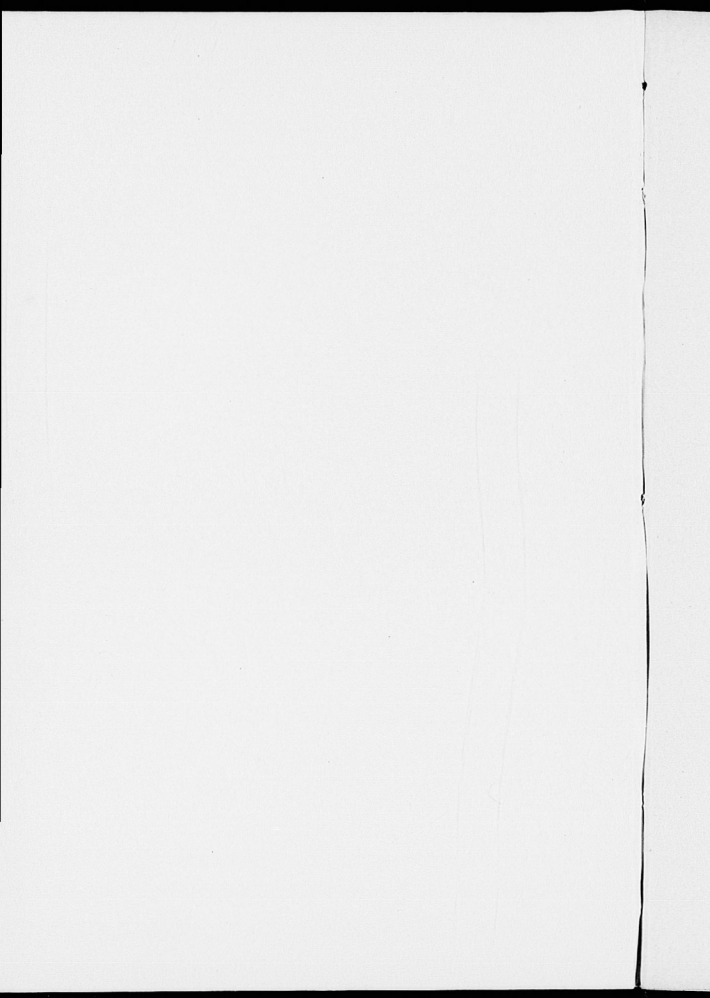
Genoemde kunstenaar heeft zijn ontwerp gereed, zoodat dit aan de beoordeeling van Heeren deelnemers onderworpen en een definitief besluit genomen kan worden.

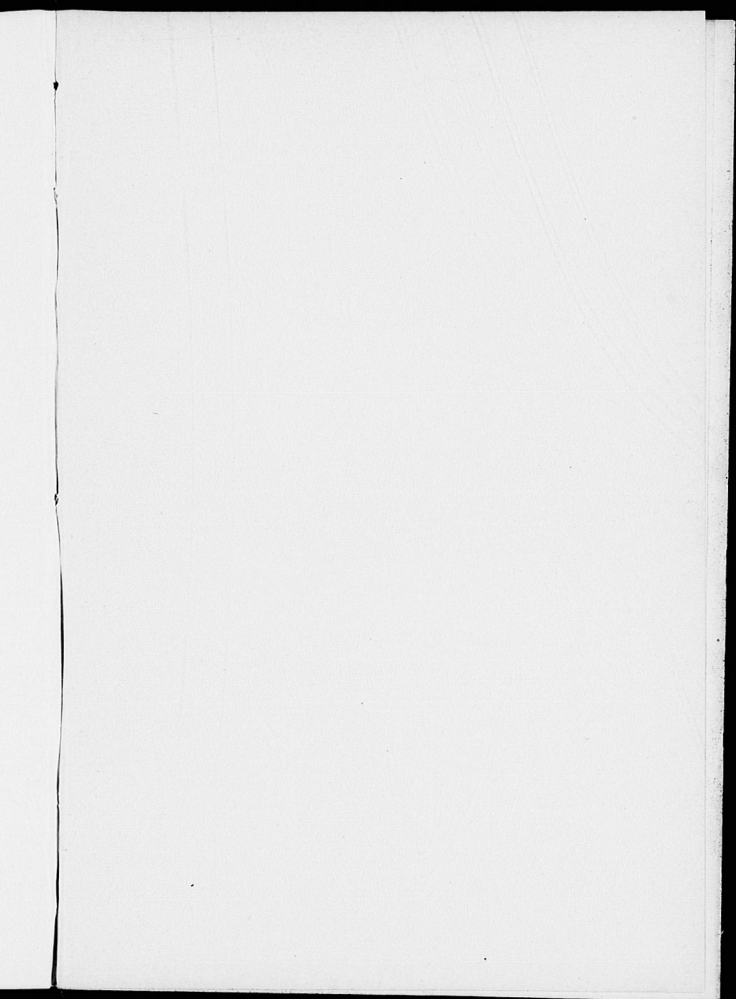
Namens de Commissie,
A. D. VAN RIEMSDIJK.

UTRECHT, 17 Maart 1893.

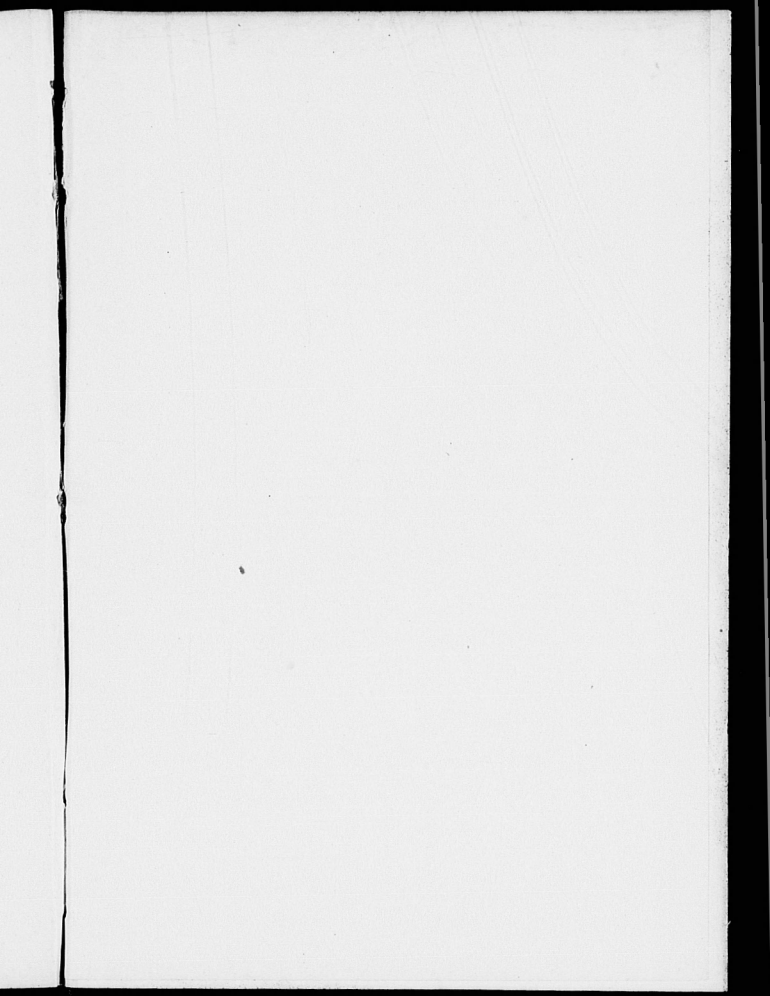
P.S. De H.H. Commissieleden worden verzocht een half uur vroeger bijeen te komen.

496

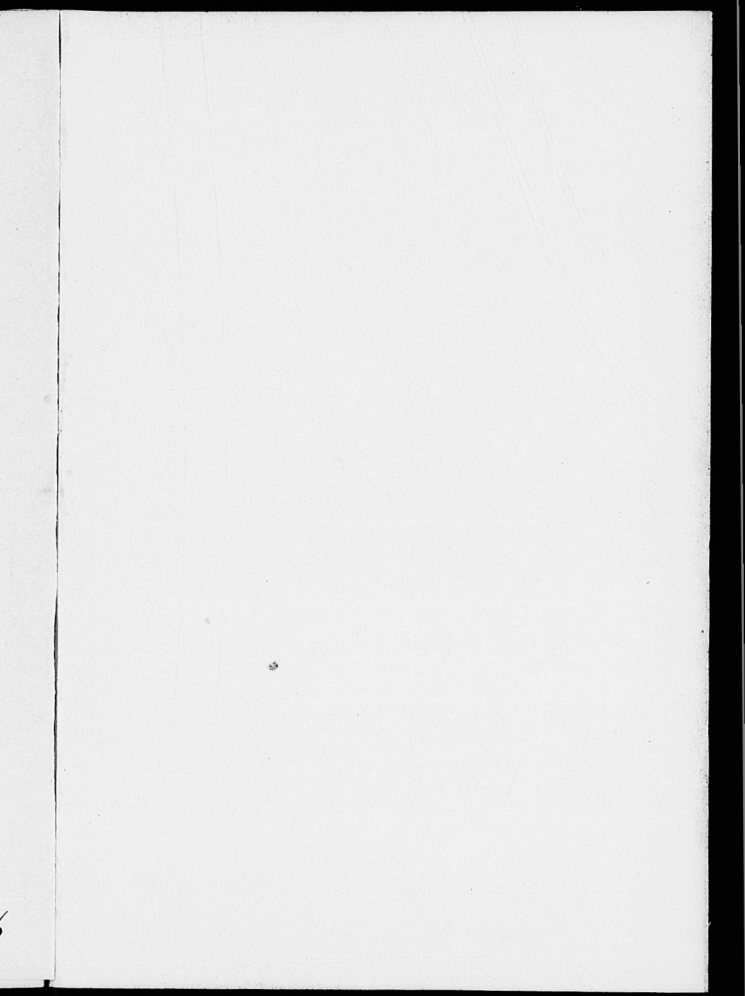

e5216

1002340

